

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

Štefanova ulica 2, 1501 Ljubljana

T: 01 428 40 00
F: 01 428 47 33
E: gp.mnz@gov.si
www.mnz.gov.si

Generalni sekretariat Vlade RS
gp.gs@gov.si

Številka: 007-16/2012/6

Datum: 27. 8. 2012

**Zadeva: Predlog Zakona o nalogah in pooblastilih policije (EVA 2012-1711-0006)
– predlog za obravnavo**

1. Predlog sklepa vlade:

Na podlagi 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08 in 38/10 - ZUKN) je Vlada Republike Slovenije naseji dne sprejela naslednji sklep:

1. Vlada Republike Slovenije je določila besedilo predloga Zakona o nalogah in pooblastilih policije in ga predloži Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo po rednem postopku.

Dr. Božo Predalič
generalni sekretar

Vročiti:

- Ministrstvu za notranje zadeve

2. a Oseba, odgovorna za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- mag. Tatjana Bobnar, namestnica generalnega direktorja policije
- mag. Robert Ferenc, vodja Sektorja za policijska pooblastila in preventivo

2. b Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu Državnega zbora: /

- dr. Vinko Gorenak, minister za notranje zadeve
- mag. Robert Marolt, državni sekretar
- Barbara Brezigar, državna sekretarka
- dr. Miroslav Žaberl, generalni direktor Direktorata za policijo in druge varnostne naloge

3. Gradivo se sme objaviti na svetovnem spletu: DA

4. a Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem oziroma skrajšanem postopku v Državnem zboru RS z obrazložitvijo razlogov: /

4. b Predlog za skrajšanje poslovniških rokov z obrazložitvijo razlogov:

5. Kratek povzetek gradiva:

Namen predloga zakona je priprava sodobnega, evropsko primerljivega in preglednega zakona, ki bo na enem mestu sistematično in celovito uredil ter določil policijske naloge, splošna policijska pooblastila in prisilna sredstva ter uredil postopek reševanja pritožb zoper policijo.

Cilj predloga zakona je zagotoviti:

- preglednejšo in jasnejšo ureditev obsežne tematike (procesni predpis),
- prenos znatnega dela vsebin podzakonskih aktov v zakon in s tem zagotoviti preglednost in celovitost vsebin na zakonski ravni,
- zagotoviti sistematičnost, preglednost in jasnost policijskih pooblastil in
- pregleden in do uporabnika prijazen predpis, kar dviguje uporabnost predpisa in omogoča jasno in nedvoumno seznanitev, tako pri državljanih kot policistih.

Predlog zakona opredeljuje 29. policijskih pooblastil. Predlog prinaša jasnejšo in preglednejšo ureditev z uvedbo temeljnih pojmov pri policijskih pooblastilih. Zagotovljen je ustrežnejši nadzor na področju policijskih pooblastil. Med novosti štejemo:

- pojasnitev posameznih pravnih pojmov,
- opredelitev policijskega postopka in taktičnega preudarka,
- opredelitev cestne zapore z blokadno točko,
- kriminalistično obveščevalno dejavnost,
- pooblastila za zagotavljanje varnosti in reda na športnih prireditvah,
- spremenjene pogoje za uporabo prisilnega sredstva službenega psa in strelnega orožja,
- jasno razmejitvev med začasno omejitvijo gibanja in odvzemom prostosti,
- opredelitev opravljanja policijskih nalog v tujini in delovanje tujih policistov v Republiki Sloveniji,
- vštevanje časa izvedbe postopka do odreditve pridržanja v pridržanje in
- jasnejšo in preglednejšo ureditev pritožbenega postopka.

Predlog zakona vsebuje posamezne določbe, ki so bile doslej navedene le v podzakonskih aktih kot na primer, v pravilniku o policijskih pooblastilih ali v pravilih policije, kot internem aktu. Tako predlog zakona opredeljuje npr. oblike policijskega dela, saj po mnenju predlagatelja postavljajo osnovni temelji izvajanja policijske dejavnosti in kot take morajo biti urejene v zakonu.

Pri posameznih zakonskih določbah so predvideni podzakonski akti, ki so priloženi. Pomembna novost je pri pravilniku o policijskih pooblastilih saj mora minister pridobiti predhodno mnenje Varuha človekovih pravic. Slednje predstavlja višji standard človekovih svoboščin in pravic zlasti v tistem delu, ko policija s svojimi pooblastili posega v svoboščine in pravice ljudi.

6. Presoja posledic:

a)	na javnofinančna sredstva v višini, večji od 40 000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	na usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA
c)	administrativne posledice	NE
č)	na gospodarstvo, posebej na mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	na okolje, kar vključuje tudi prostorske in varstvene vidike	NE
e)	na socialno področje	NE
f)	na dokumente razvojnega načrtovanja: - na nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja, - na razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna - na razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	NE

7. a Predstavitev ocene finančnih posledic, višjih od 40 000 EUR: /

Gradivo nima finančnih posledic.

7. b Predstavitev ocene finančnih posledic, nižjih od 40 000 EUR:

Gradivo nima finančnih posledic.

8. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:

DA

Datum objave: 13. 12. 2010, 18. 2. 2011 in 23. 3. 2012

V razpravo so bili vključeni:

Notranja javnost:

Notranji javnosti je bil osnutek zakona predstavljen na posvetu 30. septembra 2010. Mnenje k predlogu ZNPP je na svoji seji obravnaval tudi Strokovni svet za policijsko pravo in policijska pooblastila in na predlagano verzijo podal pozitivno mnenje.

Zunanja javnost:

Zunanja zainteresirana javnost je bila povabljen k sodelovanju na javni predstavitvi novega zakona, ki je bila organizirana 13. januarja 2011. K sodelovanju so bili povabljeni predstavniki vseh ministrstev, nevladnih organizacij (CNVOS, PIC), Varuha človekovih pravic, Komisije za preprečevanje korupcije, Univerze v Ljubljani in Mariboru, Fakultete za upravo, pravnih fakultet v Ljubljani in Mariboru, Fakultete za varnostne vede, državnega tožilstva, Vrhovnega sodišča RS, Inštituta za kriminologijo, Policijskega sindikata Slovenije in Sindikata policistov Slovenije, skupnosti in združenj občin, carinske in davčne uprave in Informacijskega pooblaščenca. Javnega posveta so se udeležili predstavniki Varuha človekovih pravic, Ministrstva za javno upravo, Ministrstva za obrambo, Davčne uprave RS, Fakultete za varnostne vede in Jezuitskega združenja za begunce Slovenije.

9. Predstavitev medresorskega usklajevanja:

Gradivo je bilo 23. 3. 2012 poslano v medresorsko usklajevanje:

- Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve,
- Ministrstvu za finance,
- Ministrstvu za obrambo,
- Ministrstvu za pravosodje in javno upravo,
- Ministrstvu za zdravje,
- Ministrstvu za zunanje zadeve in
- Službi Vlade RS za zakonodajo.

Gradivo je usklajeno: **pretežno**

Pripombe so posredovala naslednja ministrstva:

Ministrstvo za finance je predlagalo dopolnitev 26. člena z opredelitvijo oprostitve plačila prispevkov in davkov od denarnih prejemkov v zvezi s prikritimi preiskovalnimi ukrepi. Predlog je bil upoštevan.

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je podalo pripombe na 18. in 36. člen, ki smo jih upoštevali. posamezne člene, ki smo jih večinoma upoštevali.

Ministrstvo za obrambo je podalo pripombe k 31., 50. in 104. členu. Pripombo k 50. členu smo upoštevali v celoti. Pripombo k 31. členu smo upoštevali delno, tako da smo v obrazložitvi natančneje pojasnili v kakšnih primerih policisti zaradi nujnosti ukrepanja ne bodo mogli takoj obvestiti vojaških oseb (npr. zasledovanje osebe, ki se zateče na vojaško območje, kjer ni prisotnih vojaških oseb).

Pripombe k 104. členu nismo upoštevali, ker je po našem mnenju predlagana določba ZNPP v skladu z določili Pomorskega zakonika.

Ministrstvo za pravosodje in javno upravo je poslalo pripombe z dopisom dne 3. 4. 2012, ki smo jih uskladili, naknadno, dne 9. 5. 2012 pa smo prejeli še dodatne pripombe, ki smo jih deloma upoštevali, tako da smo spremenili oziroma dopolnili določbe ali pa le obrazložitev k posameznim členom. V končno mnenje smo predlog MPJU poslali dne 9. 8. 12. Mnenje s pripombami smo prejeli 21. 8. 2012. Neusklajene so ostale pripombe k:

- umestitvi podpoglavja Zbiranje in obdelava podatkov v poglavje Policijska pooblastila. Menimo, da sta tudi zbiranje in obdelava podatkov policijski pooblastili, s katerimi se, tako kot pri drugih pooblastilih, posega v človekove pravice ali temeljne svoboščine ali druge pravice.
- uporaba pojma "fizična in pravna oseba" (16. točka 3. člena, 8. člen.....) – pri pripravi določb smo upoštevali predlog Službe Vlade RS za zakonodajo, ki meni, da naša pravna ureditev loči le fizične in pravne osebe, samostojni podjetniki in posamezniki, ki samostojno opravljajo dejavnost, pa so fizične osebe, določeno je le, kako lahko opravljajo dejavnost. Navedeni kategoriji smo v zakonu posebej opredelili le v členih kjer smo ocenili, da je to zaradi razumevanja nujno (npr. pri varovanju oseb).
- 116. členu - MPJU meni, da je določba o plačljivosti posredovanja podatkov neustrezna in utegne povzročiti težave saj bo policija že srednjeročno lahko imela problem, kako opravičiti legitimnost brezplačnega posredovanja podatkov policiji. Pripombe nismo upoštevali saj določba ne uvaja nove obveznosti (to določa že 54.a člen ZPol, 22. člen ZVOP in 8. člen Zakona o obveznih zavarovanjih v prometu), pač pa le poenostavlja določitev "cene" vpogleda oziroma posredovanja podatkov.
- 123. (deloma tudi 125. in 127.) členu – MPJU nasprotuje vzpostavitvi evidence operativnih zaznamkov. Navedena evidenca se vzpostavlja z namenom prenosa operativno zanimivih informacij med policisti. Policija je organizacija, ki je zaradi števila zaposlenih, hierarhične strukture, geografske velikosti terena in števila enot zelo kompleksen organ. Pri delu se velikokrat izkaže, da so podatki, ki jih imajo posamezni policisti, ključnega pomena za preiskovanje posameznih dogodkov, vendar jih ne morejo posredovati naprej, ker ne vedo, kateri policist jih potrebuje pri izvajanju uradnih nalog. Vzpostavitvi evidence tudi ne nasprotuje Informacijska pooblaščenka.
- 124. člen – po našem mnenju ni potrebna posebna določba, da si mora policija prizadevati za pridobitev vseh podatkov, za katere zakon določa, da smejo, ne morajo, biti v posamezni evidenci.
- 128. in 129. člen – pravica pooblaščenca v pritožbenem postopku do dostopa do podatkov iz evidenc policije je ustrezno opredeljena v 143. členu, zato po našem mnenju dopolnitev 128. in 129. člena v tem smislu ni potrebna.
- 129. člen – predloga za podaljšanja hrambe podatkov v evidenci pogrešanih oseb in neidentificiranih trupel nismo upoštevali, ker z izsleditvijo osebe oz. identifikacijo trupla namen nadaljnje hrambe podatkov ni upravičen.
- 138. člen – pripombe o smiselni vključiti deklaratorne norme o potrebi, da se pisanja, ki izpolnjujejo pogoje za pritožbo, obravnava v pritožbenem postopku (in ne morebiti po Uredbi o upravnem poslovanju) nismo upoštevali. Menimo, da je način reševanja pritožb v zakonu dovolj natančno opredeljen.

- 141. člen - uporaba izraza "mednarodnimi ustanovami" je posledica lektoriranja gradiva. Po SSKJ imata besedi "institucija" in "ustanova" enak pomen. Nikakor pa ni mišljen status na podlagi Zakona o ustanovah.
- 142. člen - izvedence določa že ZUP in ni potrebe, da se jih v ZNPP ponovno definira.
- 145. člen - nov šesti odstavek je bil dodan v usklajevanju na predlog MPJU in ker ureja nekoliko drugačno situacijo kot alineje v petem odstavku, je pravilno, da je samostojen odstavek. Strinjamo se s pripombo, da se v podzakonskem aktu podrobneje pojasni termin "ne uživa več zaupanja predlagatelja ...":
- 152. člen – predloga za natančnejšo ureditev posameznih postopkov nismo upoštevali saj je v 140. členu jasno določena smiselna uporaba določb zakona, ki ureja splošni upravni postopek. Dostop do gradiva, ki je predmet predkazenskega postopka, pa je v pristojnosti državnega tožilca. Kontradiktornost je zagotovljena na seji senata, z dodatnim pošiljanjem odgovorov strankam pa bi se pritožbeni postopek po nepotrebem podaljšal. Natančnejši način in postopek obravnavanja pritožb bo določen v podzakonskem predpisu.

Večino pripomb **Službe Vlade RS za zakonodajo** posredovanih z dopisom št. 220-1/2012/2 z dne 5. 4. 2012 smo upoštevali, s čemer smo predstavnico službe seznanili na sestanku dne 25. 4. 2012. Neusklajena je ostala splošna pripomba na razdelitev ureditve na dva zakona. Tudi po ponovni proučitvi menimo, da je treba zakonodajo s področja policije urediti v dveh ločenih zakonih. Izkušnje zadnjih let, ko je veljal ZPol, opravljene notranje in zunanje analize, raziskave in projekti, ugotovitve nadzorov, poročila Varuha človekovih pravic, relevantna sodna praksa, judikatura Ustavnega sodišča RS in ESČP, upoštevanje dobrih praks iz tujine ter teorija in praksa sodobne učinkovite in demokratične policije, ki jo nadzirajo pristojni organi, temelječe na vladavini prava in operativni avtonomiji, ki v največji meri izključuje neustrezne posege politike in zasebnih interesov, na zaščiti svobode in človekovih pravic in zagotavljanju varnosti, so razlogi za pripravo dveh zakonov, ki bosta celovito uredila organizacijo in delo policije ter policijska pooblastila.

Temeljni namen ureditve v dveh predpisih je v tem, da eden določa organizacijo policije in posebnosti delovnopravne ureditve (organizacijski predpis), drugi pa ureja izvajanje nalog in postopkov – pooblastil (procesni predpis). S to delitvijo se dosega enega izmed ciljev reforme policijske zakonodaje, s čemer se:

- zagotavlja preglednejša in jasnejša ureditev obsežne tematike (organizacijski in procesni predpis),
- v zakon se prenaša velik del podzakonskih norm s čemer se zagotavlja preglednost in celovitost vsebin na zakonski ravni (zato bi bil en zakon preobsežen),
- zagotavlja sistematičnost, preglednost in jasnost policijskih pooblastil,
- zasleduje cilj, da mora biti predpis pregleden in do uporabnika prijazen, kar dviguje uporabnost predpisov in omogoča jasno in nedvoumno seznanitev, tako pri državljanih kot policistih.

Prav tako nismo upoštevali pripombe, da bi iz poglavja Policijska pooblastila izločili podpoglavje Zbiranje in obdelava podatkov, saj menimo, da sta tudi zbiranje in obdelava podatkov policijski pooblastili, s katerimi se, tako kot pri drugih pooblastilih, posega v človekove pravice ali temeljne svoboščine ali druge pravice.

Ministrstvo za zdravje pripomb na predlog zakona ni imelo, **Ministrstvo za zunanje zadeve** pa odgovora ni poslalo.

10. Gradivo je lektorirano: DA

11. Zahteva predlagatelja za:

a)	obravnava neusklajenega gradiva	DA
b)	za nujnost obravnave	DA
c)	obravnava gradiva brez sodelovanja javnosti	NE

12. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:

DA

13. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:

DA

14. Gradivo je pripravljeno na podlagi sklepa vlade št. z dne /

Dr. Vinko Gorenak
minister

Priloge:

- predlog zakona
- osnutki podzakonskih aktov

Vročiti:

- naslovníku – po e-pošti

PREDLOG ZAKONA O NALOGAH IN POOBLASTILIH POLICIJE

I. UVOD

Veljavni Zakon o policiji¹ (ZPol) velja od leta 1998. V obdobju, ko je bil sprejet, je predstavljal znaten napredek na področjih učinkovitega delovanja policije, krepitve ustavne demokracije in spoštovanja človekovih pravic ter temeljnih svoboščin, tudi z vidika ustavnoskladnega omejevanja posegov policije v svoboščine in pravice. V obdobju po letu 1998 je bil večkrat spremenjen in dopolnjen, skladno z zahtevami prakse (operativne potrebe in spremenjene okoliščine delovanja policije v zadnjih štirinajstih letih), odločitvami Ustavnega sodišča RS, in pravnim redom Evropske unije (schengenski pravni red ipd).

Glede na dejstvo, da se pravni sistem, družba, kriminal (zlasti organizirani, gospodarski in čezmejni) vse bolj razvijajo ter se stalno krepi občutljivost za pravno državo, človekove pravice in temeljne svoboščine, je sedaj potreben premislek o novi kakovostni, strokovni in učinkoviti ureditvi dela policije. Vse prej navedene pomembne systemske okoliščine zahtevajo dodatne specializacije v policiji, podrobnejša urejanja institutov policijskih pooblastil in nalog, konec koncev pa tudi ustrezno in tudi ustavnoskladno upoštevanje izkušenj iz prakse policije. Poleg tega tudi pravna varnost in zakonitost delovanja državne uprave, katere del je tudi policija kot organ v sestavi Ministrstva za notranje zadeve (v nadaljevanju: MNZ), zahtevata pregledno besedilo systemskega policijskega zakona. Zato je potrebno sprejetje systemskega Zakona o nalogah in pooblastilih policije (v nadaljevanju: ZNPP).

Ker je državi prepovedano vse, česar ji ni izrecno dovoljeno, je prepovedan vsak poseg njenih represivnih organov v človekove pravice in temeljne svoboščine. Pravice in svoboščine osebe se lahko zaradi varstva pravic drugih omejijo. Policisti lahko osebi omejijo pravice in svoboščine le v primerih, določenih z ustavo in zakoni. Zato so policijska pooblastila lahko urejena samo z zakonom, ureditev posega v pravice in svoboščine pa mora biti določena in nedvoumna (*lex certa*). Policijsko delo sodi med področja, za katera je značilno, da v zakonu ni mogoče predvideti vseh situacij, s katerimi se lahko srečujejo tisti, ki ga izvajajo, in prav zato mora zakonodajalec uporabiti zakonodajno tehniko, ki omogoča, da na eni strani določi vrednostne cilje zakona, na drugi pa sredstva za njihovo uresničevanje. Oseba utemeljeno pričakuje učinkovito posredovanje policije, še zlasti, ko gre za poseg v ustavno varovane pravice. V zakonu so uporabljeni tudi nedoločni pravni pojmi, saj vseh situacij, ki zahtevajo nujno posredovanje policije, ni mogoče vnaprej predvideti. Obveznost zakonodajalca pri tem pa je, da zagotovi ustrezna in zadostna jamstva, ki bodo učinkovito preprečevala zlorabe.

Pravice in obveznosti državljanov ter drugih oseb lahko državni zbor določa samo z zakonom (87. člen Ustave RS²; ustava). To je še toliko bolj pomembno pri policijskih pooblastilih, ki posegajo v človekove pravice in temeljne svoboščine. Veljavna ureditev policijskih pooblastil od ustavnih določil deloma odstopa, saj so nekatere pravice oseb v policijskih postopkih urejene v Pravilniku o policijskih pooblastilih³ (PPP).

Predlog ZNPP zajema kompleksno vsebino policijskih pooblastil, ki jih slovenska policija večinoma že uporablja pri opravljanju policijskih nalog. Ne glede na to, da so posamezne policijske naloge in policijska pooblastila obravnavana tudi v drugih procesnih predpisih, so v tem zakonu prvič v samostojni Sloveniji v konceptualnem smislu bolj sistematično obdelana predvsem splošna policijska pooblastila, ki jih spremlja tudi široka pojasnitev temeljnih pojmov, načel in drugih določb, ki skrbijo za sistematično ureditve.

¹ Uradni list RS, št. 66/09 – UPB7, 22/10 in 58/11 – ZDT-1.

² Uradni list RS, št. 33/91, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06.

³ Uradni list RS, št. 40/06, 56/08.

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Učinkovitost, strokovnost in zakonitost policijskega dela so življenjsko povezane med drugim z ustreznim materialnim in moralnim vrednotenjem policijskega dela, kakovostjo opreme in delovnih sredstev, z notranjeorganizacijsko kulturo in ustreznim vodenjem, s človeškimi medsebojnimi odnosi in z občutkom pripadnosti organizaciji, ki zna zaščititi policistke in policiste (v nadaljevanju: policisti) pred grožnjami in neutemeljenimi obtožbami, vendar obenem od njih zahteva dosledno spoštovanje zakonitosti in človekovih pravic. V ta namen je MNZ pripravilo celovito prenovo temeljne policijske zakonodaje. Policist mora poznati predpise, ki določajo njegove pristojnosti oziroma pooblastila, hkrati pa državljani lahko pričakujejo njegovo pomoč ter tudi predvidevajo njegovo prisilno ukrepanje, ko ravnajo v nasprotju z zakonom. Policija se vsakodnevno neposredno srečuje s pravicami in dolžnostmi oseb in njihovih organizacij, s svojim delovanjem posega na občutljivo področje svobode in zasebnosti, kar je s pravnimi normami urejeno na splošno in načelno. V konfliktnih družbenih razmerjih je policija navadno prvi dejavnik v procesu njihovega razreševanja, ko je potrebno tehtati med pravicami in dolžnostmi. Končno besedo pri tem ima sodišče, toda na začetku – in največkrat brez potrebnega časa za razmislek – mora ukrepati policist, da zavaruje varnost ljudi in premoženja. Policija mora biti dobro opremljena, pa ne le z materialno-tehničnimi sredstvi, temveč tudi s pravnim znanjem, za kar pa je potreben jasen in sistemski zakon. Prenova policijske zakonodaje bo zagotovo pripomogla k večji operativni avtonomiji, zaščiti svobode in človekovih pravic ter zagotavljanju varnosti.

Predvsem z vidika enega najpomembnejših načel – zakonitosti – je pomembno, da so na enem mestu (trenutno v ZPol in v več podzakonskih aktih) sistematično in celovito urejene ter določene policijske naloge in splošna policijska pooblastila, vključno s prisilnimi sredstvi.

Večina policijskih pooblastil in policijskih nalog je v ZNPP prenesena iz podzakonskih predpisov. To pomeni, da se posamezni standardi iz določb pravilnikov vnašajo v sam zakon zaradi pomembnosti in globine posega posameznih policijskih pooblastil v svoboščine in pravice oseb. S tem se posledično zmanjšujejo podzakonski predpisi.

Oblike policijskega dela opredeljujejo način, kako policija opravlja policijske naloge. Predstavljajo strokovni standard za vsakodnevne aktivnosti policistov, torej način, kako bo policija izvajala svoje poslanstvo. Praviloma so oblike policijskega dela pogoj za opravljanje temeljnih dolžnosti policije, ki jih sestavljajo zagotavljanje varnosti posameznikov in skupnosti, spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter krepitev pravne države. Oblike policijskega dela imajo svoj temelj v zakonsko opredeljenih nalogah policije, pri katerih pa se lahko s policijskimi pooblastili posega tudi v človekove pravice in temeljne svoboščine.

Sodobne policijske organizacije so razvile in pod vplivom splošnega družbenega razvoja še vedno oblikujejo takšne oblike policijskega dela, ki omogočajo primeren odziv na zahteve in izzive. Osnovne oblike policijskega dela so:

- opazovanje,
- patroljiranje,
- interveniranje,
- zaseda,
- poostren nadzor in
- varnostna akcija.

V preteklosti so bile oblike policijskega dela navedene le v pravilih policije. Glede na dejstvo, da se z oblikami policijskega dela postavljajo osnovni temelji izvajanja policijske dejavnosti ter da se s postavitvijo takšnih oblik določajo tudi etična in strokovna ravnanja policistov, je bila določba prenesena v zakon.

Eno izmed pomembnejših novosti ZNPP glede na ZPol je tudi opredelitev policijskega postopka, saj sta ZPol in PPP pojem uporabljala, ne pa tudi opredelila.

Oprelitev policijskega postopka je zlasti pomembna zaradi zagotavljanja pravne varnosti oseb, ki imajo opravka s policijo (pravna varnost je sestavni del načela pravne države iz 2. člena ustave). Treba je namreč razmejiti povsem neformalne stike, ki jih imajo policisti z osebami (npr. pogovori o vsakdanjih stvareh), od uradnih dejanj, ki jih opravljajo (npr. izrek globe). Razmejitev je pomembna tudi zaradi odgovora na vprašanje, ali je osebi v konkretni situaciji začasno omejena svoboda gibanja.

Posamezne življenjske situacije zahtevajo drugačen pristop in ukrepanje policistov ob družinskem nasilju, na športnih prireditvah in podobno.

Leta 2003 je policija začela posamezne aktivnosti za zmanjševanje družinskega nasilja. V praksi so policisti začeli izrekati ukrep prepoved približevanja po uveljavitvi podzakonskega predpisa septembra 2004. Pri tem so zaradi pomanjkljivih predpisov nastajale situacije, ko niso mogli učinkovito ukrepati zoper kršitelja, ki je kljub izrečeni prepovedi približevanja še vedno nadaljeval nezakonita dejanja. Predlog ZNPP odpravlja praznino, ki je nastala po uveljavitvi novega Zakona o prekrških⁴ (ZP-1). V šestem odstavku 39.a člena ZPol je namreč določeno, da se kršitelja, ki kljub izrečeni globi zaradi kršitve prepovedi še vedno krši odrejeni ukrep, privede k sodniku za prekrške, kar je bilo skladno z določili takrat veljavnega ZP. Ker se po uveljavitvi novega ZP-1 praviloma odloča o prekrških v hitrem postopku pri prekrškovnem organu, kršiteljev ni mogoče privedi v postopek na sodišče, saj sodišče ni stvarno pristojno za obravnavo takega prekrška. Zato je določeno, da policist kršitelja, ki ponovno krši prepoved približevanja, pridrži po določbah ZNPP, hkrati pa mu za prekršek izreče predpisano globo. V bistvu se z novo določbo ukrep zastruje oziroma je dana pravna podlaga, da bo ukrep sploh učinkovit in bo dosegel namen.

V Republiki Sloveniji (v nadaljevanju: RS) se v zadnjih letih povečuje problematika zaradi kršitev javnega reda in ogrožanja varnosti posameznih navijaških skupin na športnih prireditvah, zlasti na nogometnih tekmah. Kljub povečani aktivnosti tako policije kot tudi pristojnih inšpekcijskih organov občasno prihaja do hudih izgrediv, zato je upravičeno sprejemanje dodatnih zakonskih ukrepov za zagotavljanje varnosti na športnih prireditvah.

Čeprav v družbi obstaja zavedanje, da samo z represivnimi oziroma policijskimi ukrepi ni možno doseči celovitega namena, ki izhaja iz evropske konvencije o nasilju in nedostojnem vedenju obiskovalcev na športnih prireditvah, zlasti na nogometnih tekmah, pa je ob vse večjih športnih objektih in hkrati popularizaciji športa v RS treba učinkovito ukrepati zoper tiste nasilne obiskovalce, ki športne dogodke zlorabljajo za nasilne izgrede.

Novo oblikovano policijsko pooblastilo na nedvoumen in jasen način sporoča obiskovalcem športnih prireditev, da jim bo v določenih primerih zaradi prekrškov ali kaznivih dejanj lahko izrečen ukrep prepoved udeležbe na športnih prireditvah. Z uzakonitvijo te prepovedi družba povsem jasno izraža zavezo o ničelni tolerantnosti do nasilja.

Različni mednarodni dokumenti (npr. temeljna načela ZN o uporabi sile in strelnega orožja policijskih uslužbencev) zahtevajo od držav, da nenehno razvijajo in posodablajo načine in možnosti za uporabo različnih vrst prisilnih sredstev, pri čemer morajo stremeti k takšnim sredstvom in oblikam sile, ki so za osebe, proti katerim so uporabljene, najmanj nevarne. Telesna sila je osnovno prisilno sredstvo policistov. V ZPol je opredeljeno kot »fizična sila«, kar pa ni najbolj primeren izraz. Zato je v predlogu ZNPP uporabljen izraz telesna sila, saj policisti pri uporabi tega prisilnega sredstva na osebe neposredno delujejo z lastno telesno silo. Vedno, ko policisti uporabljajo to prisilno sredstvo, gre za obvladovanje upiranja osebe ali odvrnitev napada nase ali koga drugega. Preprečitev samopoškodbe kot eden od pogojev za uporabo telesne sile je določen zato, ker morajo policisti preprečiti samopoškodbo osebe tudi, ko se ta

⁴ Uradni list RS, št. 29/11.

ne upira ali ne napada policista ali koga drugega, tega pa ne morejo storiti brez uporabe telesne sile. Poleg tega pa je z izrecno navedbo tega pogoja poudarjena tudi ena izmed osnovnih nalog policije – varovanje življenja, osebne varnosti in premoženja ljudi.

Posamezna policijska pooblastila so bila sedaj urejena v podzakonskem aktu (PPP) ali pa sploh niso bila navedena, kar je z vidika pravne varnosti in jasnosti predpisa nesprejemljivo. Tako nista bili urejeni uporaba poligrafa in uporaba maskirnega pokrivala. Predlog ZNPP podrobneje ureja tudi kriminalistično pridobivanje in vrednotenje informacij.

Policija mora v nekaterih primerih zbirati obvestila od oseb, ki bi o konkretnem dogodku ali zadevi lahko kaj vedele, vendar posebnega policijskega pooblastila – razen, če zbiranje obvestil ne poteka po določbah Zakona o kazenskem postopku⁵ (ZKP) – policija nima. Gre za primere, ko posebna komisija za preverjanje zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnih sredstev želi opraviti razgovore z osebami, ki so bile priče teh dogodkov. Pri preverjanju gre samo za preverjanje zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnih sredstev, kar pomeni, da gre za »kontrolno kakovosti« policijskega postopka.

V dosedANJI zakonodaji ni nikjer navedeno, da lahko policist privede t. i. neboljlene osebe zaradi zagotavljanja pomoči, ko je to nujno zaradi njihovega zdravja in varnosti. Gre za najdene starejše osebe, ki so odšle od doma na primer zaradi demence, svojci pa jih še niso pogrešili ali pa jih sploh ne pogrešajo. Privedba takšnih oseb trenutno ni bila določena v nobenem predpisu. Take privedbe so najpogosteje opravljene v zdravstvene domove.

Dosedanje spremembe ZPol, ki so se nanašale na opravljanje policijskih nalog ali izvajanje policijskih pooblastil, so bile naslednje:

1. Zakon o policiji (ZPol-A), Uradni list RS, št. 43/01, je določil, da mora minister za notranje zadeve do sprejema zakona, ki bo urejal parlamentarni nadzor nad delom nosilcev obveščevalno-varnostne dejavnosti, omogočiti delovnemu telesu državnega zbora, pristojnemu za nadzor nad delom varnostnih in obveščevalnih služb, stalen nadzor nad zakonitostjo dejavnosti policije pri izvajanju posebnih metod in sredstev.
2. Zakon o parlamentarnem nadzoru obveščevalnih in varnostnih služb (ZPNOVS), Uradni list RS, št. 26/03, je razveljavil 126. a člen ZPol, ki je urejal parlamentarni nadzor.
3. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o policiji (ZPol-B), Uradni list RS, št. 79/03, je uredil nadzor ministra za notranje zadeve nad policijo ter dodal določbe o organizaciji policije, dodatno opredelil naloge generalne policijske uprave in policijskih uprav, na novo uredil pritožbeni postopek, dodal ukrep prepoved približevanja ter podrobneje uredil uporabo prisilnih sredstev in evidence, ki jih vodi policija.
4. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku (ZKP-F), Uradni list RS, št. 43/04, je uredil tematiko, ki je bila razveljavljena z ustavno odločbo U-I-272/98-26, tako da so prenehali veljati 49. člen ZPol in 96. do 107. člen PPP.
5. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o policiji (ZPol-E), Uradni list RS, št. 98/05, je uredil zagotavljanje medicinske pomoči pridržanim oseba, vabljenje, sklepanje pogodbe o zaposlitvi za določen čas zaradi varovanja meja, religiozno oskrbo policistov ter določil, da policisti opravljajo policijske naloge na celotnem območju države.
6. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o policiji (ZPol-F), Uradni list RS, št. 78/06, je omogočil, da posamezne naloge (na kadrovskem, finančnem, informacijskem in drugih področjih) za predstojnika organa v sestavi lahko opravlja MNZ. V skladu z ustavno

⁵ Uradni list RS, št. 32/12 - uradno prečiščeno besedilo.

odločbo⁶ je na novo določil pogoje za ugotavljanje identitete ter prikrito evidentiranje in namensko kontrolo na meji in v notranjosti.

7. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o policiji (ZPol-G), Uradni list RS, št. 42/09, je omejil nadzor strokovne službe MNZ nad izvajanjem prikritih preiskovalnih ukrepov, ko bi to bistveno otežilo izvedbo ukrepov ali ogrozilo življenje in zdravje njihovih izvajalcev. Policija lahko v tem primeru do odločitve ministra za notranje zadeve začasno odreče prikaz dokumentacije, pregled prostorov in posredovanje določenih podatkov ali informacij. V spremembah in dopolnitvah zakona so zapisani in določeni tudi pogoji in postopek za imenovanje ter razrešitev generalnega direktorja policije ter namestnikov, sodelovanje policije s stanovskimi združenji, varnostno preverjanje, pregled osebe in predmetov in sklepanje pogodb z upokojenimi policisti.
8. Zakon o javnih uslužbencih (ZJU), Uradni list RS, št. 56/02, je razveljavil določbe drugega, tretjega in četrtega odstavka 97. člena ter 100. člen ZPol, ki je določal, da o pritožbah v disciplinskih postopkih odloča generalni direktor, ter določbe o odškodninski odgovornosti, saj je to področje ZJU uredil drugače.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Cilj predloga ZNPP je sistemska ureditev policijskih pooblastil v zakonu. Pri tem se je bilo nujno treba izogniti določbam o uporabi posameznih prisilnih sredstev v podzakonskih aktih in sistematično, pregledno in jasno urediti naloge in pooblastila policistov. Določbe predloga ZNPP ne odstopajo od ciljev ZPol ter pomenijo nadaljevanje dosedanje prakse. Temeljni cilj predloga ZNPP je popraviti in dopolniti določbe na področjih, ki so se med izvajanjem ZPol pokazala kot premalo in nenatančno opredeljena, in tako zagotoviti še višjo raven pravne in osebne varnosti ljudi in njihovega premoženja, ter jih uskladiti z drugimi sistemskimi zakoni (kazenskim zakonikom, zakonom o tajnih podatkih).

Cilji predloga ZNPP na področju opravljanja policijskih nalog in izvajanja policijskih pooblastil:

- podrobneje opredeliti osnovne pojme policijskega postopka in drugih pojmov v zvezi s policijskim postopkom, ki do sedaj niso bili konkretnije opredeljeni ali pa so bili opredeljeni v nižjih pravnih aktih,
- s podrobnejšo opredelitvijo obveznosti oseb, zoper katere policisti izvajajo policijske naloge, policijska pooblastila ali uradna dejanja, in drugih oseb, ki so navzoče na kraju, omogočiti policistom nemoteno in varnejšo izvedbo policijskih nalog, za osebo pa uporabo milejših ukrepov,
- opredeliti kriminalistično pridobivanje in vrednotenje informacij,
- urediti uporabo maskirnega pokrivala v policijskem postopku,
- podrobneje opredeliti pogoje za uporabo prisilnih sredstev,
- opredeliti uporabo poligrafa,
- sistemsko urediti policijska pooblastila, ki se nanašajo na vzdrževanje reda in miru na športnih prireditvah,
- zagotoviti neodvisno, objektivno, strokovno in kakovostno reševanje oziroma obravnavo pritožb zoper policiste (*dominus litis* celotnega pritožbenega postopka je MNZ, ki ima ustrezna pooblastila in zmogljivosti za preiskovanje domnevnih kršitev človekovih pravic in svoboščin).

Ključni cilj je priprava sodobnega, evropsko primerljivega in preglednega zakona, ki bo na enem mestu sistematično in celovito uredil ter določil policijske naloge, vsa splošna policijska pooblastila in prisilna sredstva ter zakonsko uredil postopek reševanja pritožb zoper policijo.

⁶ Ustavno sodišče je v Odl. US: U-I-152/03-13, Uradni list RS, št. 36/2006, ugotovilo, da je prvi odstavek 35. člena ZPol neskladen z ustavo. Navedeni člen je določal, da policisti lahko ugotavljajo identiteto osebe, ki s svojim obnašanjem, ravnanjem, videzom ali zadrževanjem na določenem kraju ali ob določenem času vzbuja sum, da bo izvršila, izvršuje ali je izvršila prekršek ali kaznivo dejanje. Ustavno sodišče je zapisalo, da je videz lahko podlaga za ugotavljanje identitete samo v povezavi s katero izmed drugih okoliščin iz prvega odstavka 35. člena ZPol, ter državnemu zboru naložilo, da odpravi neskladje z ustavo v roku enega leta.

Policijska zakonodaja se s predlogom zakona deli na dva dela. Temeljna poanta delitve predpisov je v tem, da eden določa organiziranost policije in posebnosti delovnopravne ureditve (organizacijski predpis), drugi pa ureja izvajanje nalog in postopkov – pooblastil policistov (procesni predpis). S to delitvijo se dosega enega izmed ciljev reforme policijske zakonodaje, s čemer:

- bo zagotovljena preglednejša in jasnejša ureditev obsežne tematike (organizacijski in procesni predpis),
- se prenaša v zakon znaten del podzakonskih norm in s tem zagotavljamo preglednost in celovitost vsebin na zakonski ravni (zato bi bil en zakon preobsežen),
- se zagotavlja sistematičnost, preglednost in jasnost policijskih pooblastil,
- se zagotavlja zasledovanje cilja, da mora biti predpis pregleden in do uporabnika prijazen, kar dviguje uporabnost predpisov in omogoča jasno in nedvoumno seznanitev, tako pri državljanih kot policistih.

Tovrstna tematika v tujini ni neznanka. Takšno ureditev policijske zakonodaje (ureditev v dveh zakonih) je predvsem anglosaška. Enak sistem dveh zakonov imajo tako v Veliki Britaniji, Avstriji, Nemčiji, Švedski, Avstraliji in tudi Hrvaški. Avstralija ima različno ureditev tudi po regijah.

Rešitve so oblikovane na podlagi primerjalnopravnih pregledov ter dosedanjih izkušenj in ugotovitev, katerih namen je pripraviti predpis, ki bo izražal vso potrebno skrb pri spoštovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, hkrati pa zadostil potrebam policijske organizacije po učinkovitem zagotavljanju varnosti v skupnosti.

Predlog zakona sledi cilju – zaščiti svobode in spoštovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin – ter opredeljuje delo policije, ki temelji na operativni avtonomiji in vladavini prava.

Pri pripravi predloga zakona so bile dosledno upoštevane mednarodne konvencije o varstvu človekovih pravic, ki zavezujejo RS, in priporočila domačih in tujih institucij ter organizacij, ki se ukvarjajo z varovanjem človekovih pravic v policijskih postopkih (CAT – odbor proti mučenju OZN, CPT – odbor sveta Evrope za preprečevanje mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja, ipd.). Izhodišča pri pripravi zakona so bile tudi notranje in zunanje analize, raziskave in projekti, ugotovitve nadzorov, poročila varuha človekovih pravic, pomembne sodne prakse in odločitve ustavnega sodišča in evropskega sodišča za človekove pravice ter teorija in praksa sodobnih demokratičnih policij.

Pred izdelavo predloga zakona je bil izdelan pregled predlogov notranje in zunanje javnosti, ki so nam bili posredovani ob različnih priložnostih od leta 2010 dalje. Poleg tega je bil izdelan pregled primerjalnopravne ureditve policijskih pooblastil v Zvezni republiki Nemčiji, Kraljevini Španiji, Kraljevini Švedski in Republiki Hrvaški.

Pri obravnavanju posameznih policijskih pooblastil pa so upoštevane tudi rešitve, ki so uveljavljene v nekaterih drugih državah (pooblastila policije na Bavarskem, v Republiki Avstriji, Republiki Madžarski, Republiki Srbiji, Republiki Slovaški, Združenih državah Amerike idr.).

2.2 Načela

V zakonu so izpostavljena (posebej našteta) načela za uporabo policijskih pooblastil. Načela spodbujajo najvišje standarde policijskega dela, spoštovanje pravne države in človekovih pravic v vseh policijskih dejavnostih, zaupanje javnosti v delo policije, ustrezne sisteme odgovornosti za delo policistov, razumevanje in odprtost državljanov do policije.

V predlogu zakona so upoštevana naslednja načela:

- načelo spoštovanja človekove osebnosti in dostojanstva ter drugih človekovih pravic (humano ravnanje)

S predlogom zakona se zagotavlja humano in dostojno ravnanje policistov z osebami v postopku. Spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin je ustavna zapoved, ki jo predlog zakona natančno določa za policijsko delo. Človekove pravice in temeljne svoboščine se uresničujejo neposredno na podlagi ustave. Po ustaljeni ustavno-sodni presoji se lahko omejijo zaradi pravic drugih oziroma zaradi javne koristi; zakon lahko določi le način njihovega uresničevanja, ko tako določa ustava ali če je to nujno zaradi same narave posamezne pravice ali svoboščine.

Pravica do življenja, varstvo človekove osebnosti in dostojanstva ter prepoved mučenja in podobnega ravnanja in kaznovanja so med najbolj občutljivimi človekovimi pravicami in temeljnimi svoboščinami tudi z vidika policijskega dela, zato jih predlog zakona posebej poudarja. Njihov pomen je razviden tudi iz dejstva, da jih sploh ni mogoče začasno omejiti, kot je v vojnem in izrednem stanju izjemoma dopustno za večino drugih človekovih pravic in temeljnih svoboščin (16. člen ustave).

V smislu tega načela predlog zakona izpostavlja pozitivno obveznost policistov, da še posebej obzirno ravnajo z žrtvami in osebami, ki potrebujejo dodatno pozornost, pomoč in skrb (t. i. ranljive skupine). Naštevane je eksemplifikativno (»kot so otroci, mladoletniki, starejši, invalidne osebe, nosečnice in žrtve nasilja v družini«), saj je nemogoče kazuistično zajeti vse oblike ranljivosti. Poleg tega bo vprašanje, kdo potrebuje dodatno pozornost, odvisno tudi od okoliščin konkretnega primera ali kombinacije različnih dejavnikov. Skupine, ki so v predlogu zakona izrecno našteje, so ranljive že na podlagi različnih značilnosti – starosti, nezrelosti, telesne prizadetosti ali nosečnosti, pri žrtvah nasilja v družini pa gre za psihično in fizično zlorabljenost. Odras omenjene pozitivne obveznosti policistov so tudi določbe o ravnanju s pridržanimi osebami (npr. o medicinski pomoči, o zagotovitvi posebne prehrane zaradi bolezni, o zagotovitvi primernih oblačil ali obutve, če je oseba pripeljana v neustreznih ...).

Policisti ne smejo ogrozati življenja ali varnosti oseb, ki niso v postopku; ne smejo jim nalagati nepotrebnih obveznosti. Policisti se morajo osredotočiti na osebe, s katerimi vodijo policijski postopek. Tem osebam je omejena svoboda gibanja, če se dejansko ne morejo svobodno gibati zaradi izvedbe določenega policijskega pooblastila ali drugega uradnega dejanja.

- načelo enake obravnave

Splošna načela za opravljanje policijskih nalog so novost, saj jih ZPol ni vseboval v celoviti obliki. Nekatera načela je sicer vseboval tudi PPP, četudi gre za izrazito zakonsko materijo, vendar pa med njim ni bilo načela enake obravnave. V 14. členu ustave je zapisana pozitivna določba ("V Sloveniji so vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine ..."), v predlogu ZNPP pa negativna ("... nikogar ne smejo diskriminirati na podlagi ..."). Iz ustavne formulacije sledi, da je diskriminacija prepovedana le na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin in le z vidika osebnih okoliščin, s čimer je zakonodajalcu *a contrario* dana "pravica do samovolje" pri drugih pravicah in drugih merilih. Policisti torej pri opravljanju policijskih nalog ne bodo smeli (*de facto*) diskriminirati oseb na podlagi njihovih osebnih okoliščin, hkrati pa bodo morali v svojih postopkih odločati enako, ko bo šlo za vsebinsko podobne primere.

- načelo zakonitosti

Zakonitost dela policije izhaja tudi iz t. i. legalitetnega načela: "Upravni organi opravljajo svoje delo samostojno v okviru in na podlagi ustave in zakonov.". Predlog ZNPP jasno določa, da mora zakon določiti podlago in obseg izvajanja policijskih pooblastil, lahko pa določi tudi način

njihove izvedbe, podzakonski predpis pa lahko določi le način izvajanja policijskih pooblastil. Takšna določba predstavlja korak naprej glede na prej veljavno ureditev. V 10. poglavju PPP so bile npr. urejene nekatere pravice pridržane osebe.

Tudi način izvedbe policijskega pooblastila lahko v določenih primerih predstavlja izrazito zakonsko materijo. Način izvedbe varnostnega pregleda je sedaj urejen v predlogu ZNPP, prej pa je bil urejen v PPP. V tem primeru je način izvedbe ključnega pomena za razumevanje policijskega pooblastila kot oblike posega v pravice osebe in je tesno povezan z obsegom tega pooblastila (kaj vse lahko pretipa policist). Pri varnostnem pregledu je način izvedbe pomemben tudi zato, ker predlog ZNPP pozna varnostni pregled osebe in (podrobnejši) varnostni pregled osebe pred namestitvijo v prostor za pridržanje; slednji pa je bolj invaziven in natančen (policisti "podrobneje pretipajo in pregledajo"). Način izvedbe je v ZNPP določen tudi pri nekaterih prisilnih sredstvih. Zakonito delo policije je tesno povezano tudi z načelom jasnosti in določnosti predpisov (*lex certa*), ki ga je ustavno sodišče izpeljalo iz načela pravne države.

- načelo sorazmernosti

Predlog ZNPP predvideva cilj (tj. izvedba policijske naloge) in določa sredstva za njegov doseg (tj. policijska pooblastila). Ukvarja se "zgolj" z vprašanjem, kdaj je dopustno uporabiti katero izmed sredstev (policijskih pooblastil), pri čemer upošteva kriterije nujnosti, primernosti in sorazmernosti v ožjem smislu, kot jih je razvilo ustavno sodišče.

Rešitev izhaja iz realne domneve, da lahko izbiramo različna sredstva za doseg cilja, ko je ta enkrat znan, oziroma da lahko na podlagi že znanih sredstev, ki jih lahko uporabimo, izbiramo različne cilje. Za doseg cilja (uspešna izvedba policijske naloge) je treba uporabiti tista sredstva (policijska pooblastila), ki imajo najmanjše škodljive posledice, če je seveda policijsko nalogo mogoče opraviti z več različnimi policijskimi pooblastili – merilo nujnosti. Tako bo npr. ukaz imel prednost pred uporabo telesne sile. Škodljiva posledica se meri po intenzivnosti posega v človekove pravice in temeljne svoboščine.

Predlog ZNPP ureja tudi situacijo, ko določene policijske naloge ni mogoče opraviti z najmilejšim možnim policijskim pooblastilom (t.i. načelo postopnosti uporabe). Hujše policijsko pooblastilo smejo policisti uporabiti le, če je bila uporaba milejših policijskih pooblastil neuspešna (kriterij uspeha – tj. nujnosti, upoštevajoč, da tudi hujše policijsko pooblastilo še vedno zadosti načelu sorazmernosti v ožjem smislu) ali če uporaba milejših policijskih pooblastil zaradi okoliščin in razlogov za varnost življenja, osebno varnost ali varnost premoženja ljudi ne bi bila mogoča (kriterij primernosti; gre za posebne primere – npr. oseba je oborožena in oddaljena ter neposredno ogroža druge, kar onemogoča uporabo telesne sile). Prva različica ureja situacijo *ex post* (tj. milejše policijsko pooblastilo je bilo neuspešno uporabljeno), druga pa *ex ante* (presoja policista, da uporaba milejšega policijskega pooblastila sploh ne bi bila mogoča).

- načelo strokovnosti in integritete

Temeljna načela je potrebno razumeti večplastno: predstavljajo namreč celovita vodila, ki po eni strani prevevajo druge določbe predloga ZNPP, po drugi strani pa tudi vsako zase in vsa skupaj (razumljena v kontekstu celotnega pravnega sistema) usmerjajo policista pri delu. Predlog ZNPP v enem členu dejansko združuje dve načeli: strokovnost in integriteto. Načelo strokovnosti je v nekoliko drugačni obliki vseboval PPP: policijsko pooblastilo mora policist izvesti strokovno in odločno, vendar obzirno, tako da po nepotrebem ne prizadene dostojanstva osebe v postopku.

Nova določba ("policisti morajo pri opravljanju policijskih nalog upoštevati pravila stroke") je širša, saj se ne nanaša le na izvajanje policijskih pooblastil, temveč na opravljanje policijskih nalog. Policijske naloge izhajajo iz temeljnih dolžnosti policije, tj. zagotavljanja varnosti posameznikom in skupnosti, spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter krepitve pravne države. Policijska naloga je naloga, predpisana s predlaganim ali drugim zakonom, in se opravlja z uporabo policijskih pooblastil ali drugih uradnih dejanj. Izvajanje policijskih pooblastil,

zlasti uporaba prisilnih sredstev, je predmet nadzora tudi z vidika strokovnosti. O vsaki uporabi policijskega pooblastila morajo policisti poročati v poročilu o opravljenem delu, če poročila ne pišejo, pa v pisnem aktu o uporabi pooblastila ali v uradnem zaznamku. O vsaki uporabi prisilnega sredstva pa morajo policisti poročati pisno v obliki uradnega zaznamka o uporabi prisilnih sredstev. V uradni zaznamek navedejo okoliščine, ki so pomembne za oceno zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnega sredstva. Krepitev integritete je posebej pomembna pri policistih, ki s policijskimi pooblastili posegajo v človekove pravice in temeljne svoboščine, hkrati pa imajo vpogled v različne evidence in dostop do veliko občutljivih podatkov in informacij. Navedeno jih dela še bolj ranljive za korupcijo. S krepitvijo integritete pa se krepiti tudi delovanje pravne države (1. člen ZIntPK). Sistemsko je za krepitev integritete in svetovanje pri krepitvi integritete pristojna komisija za preprečevanje korupcije (prva in četrta alineja 12. člena ZIntPK). V okviru policije je bil januarja 2011 ustanovljen Odbor za integriteto in etiko v policiji, ki skrbi za krepitev integritete in etike, podaja mnenja (gre za posvetovalno telo generalnega direktorja policije), sistematično preučuje strateške predloge, novosti, vprašanja in dileme s področja integritete in etike, dejaven pa je tudi pri oblikovanju načrta krepitve integritete.

- načelo imunitete

ZPol ne vsebuje določbe glede posebnosti izvajanja policijskih pooblastil zoper osebe z imuniteto. Z besedo imuniteta na splošno označujemo pravico oziroma privilegij osebe, da je izvzeta iz uporabe posameznih pravnih predpisov, ki se sicer uporabljajo zoper druge osebe. Imuniteta pomeni torej procesno oviro pravnim postopkom, ko je kršena materialnopravna norma. Policisti bodo morali tako pri izvajanju policijskih pooblastil zoper določene osebe, objekte, prevozna sredstva in stvari upoštevati posebnosti, ki jih določajo mednarodni akti oziroma ustava. Posebnosti policijskega postopka zoper osebe, ki uživajo diplomatsko ali konzularno imuniteto oziroma poslansko in sodniško imuniteto, so podrobneje obrazložene v predlogu zakona.

2.3 Poglavitne rešitve

Zakon ureja policijske naloge in t. i. varnostna policijska pooblastila, to so tista, s katerimi policija preprečuje nevarnosti. Je temeljni izvor policijskih postopkov in najpomembnejši policijski predpis za preventivno in represivno policijsko delovanje. Je osrednji, vendar ne edini izvor normiranja policijskih pooblastil. Predlog zakona zajema 7 poglavij, ki obsegajo:

- a) uvodne določbe;
- b) naloge policije;
- c) policijska pooblastila;
 - splošna policijska pooblastila
 - uporabo prisilnih sredstev
 - policijska pooblastila za varovanje določenih oseb in objektov
 - policijska pooblastila na vodah
 - zbiranje in obdelavo podatkov
 - poročanje in nadzor
- d) pritožbe na delo policistov
- e) sodelovanje z varnostnimi organi drugih držav;
- f) kazenske določbe; in
- g) prehodne in končne določbe.

Predlog zakona opredeljuje 29 policijskih pooblastil. Tako policisti smejo:

- zbirati obvestila;
- vabiti;
- opozarjati;

- ukazovati;
- ugotavljati identiteto oseb in izvajati identifikacijski postopek;
- iskati osebe;
- izvajati prikrito evidentiranje in namensko kontrolo;
- izvajati prepoznavo oseb po fotografijah;
- izdelovati fotorobote;
- izvajati poligrafski postopek;
- postavljati cestne zapore z blokadnimi točkami;
- uporabljati tuja prevozna sredstva, sredstva za zveze ali druga sredstva;
- opravljati varnostne preglede;
- opravljati preglede oseb;
- vstopati v tuja stanovanja in v druge prostore;
- zasegati predmete;
- opravljati protiteroristične preglede;
- začasno omejevati gibanje oseb;
- priversti osebe;
- prepovedati približevanje določeni osebi, kraju ali območju;
- prepovedati udeležbo na športnih prireditvah;
- prekiniti potovanje;
- pridržati osebe;
- uporabljati prisilna sredstva;
- varnostno preverjati;
- izvajati akreditacijski postopek;
- izvajati policijska pooblastila na vodah;
- zbirati in obdelovati podatke; in
- izvajati druga policijska pooblastila, določenih v zakonih.

Predlog zakona celovito zaokrožata poglavji o nadzoru nad izvajanjem policijskih pooblastil in o pritožbenem postopku.

Predlog zakona prinaša jasnejšo in preglednejšo ureditev s tem, ko uvaja temeljne pojme pri obravnavi policijskih pooblastil, prvič opredeljuje policijski postopek, postavlja jasnejše pogoje za uporabo splošnega pooblastila policiji, prvič opredeljuje splošna načela za opravljanje policijskih nalog, natančneje določa opravljanje policijskih nalog v tujini in ureja delovanje tujih policistov v RS, natančneje ureja opravljanje policijskih nalog zunaj delovnega časa ter na enem mestu opredeljuje vsa splošna policijska pooblastila in uporabo prisilnih sredstev.

Za zagotavljanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin je oblikovanih več "varovalk", s tem ko predlog zakona natančneje opredeljuje zbiranje obvestil in vabljenje oseb, natančneje ureja ugotavljanje identitete, podrobno ureja varnostni pregled in pregled osebe, ukinja policijsko pooblastilo prijetje, postavlja ločnico med ustavnima kategorijama omejitev gibanja in odvzem prostosti, natančneje določa pravice oseb, ki jim je bilo omejeno gibanje ali odvzeta prostost, skrajšuje čas dovoljenih posegov v človekovo svobodo, hkrati pa se čas policijskega postopka všteva v čas pridržanja, nedvoumno ureja postopke z ranljivimi skupinami, v nekaterih primerih skrajšuje dovoljen čas pridržanja osebe ter na zakonski ravni ureja temeljne pravice pridržanih oseb v policijskih postopkih, jasneje določa uporabo prisilnih sredstev in postavlja ločnico med posameznimi sredstvi, na novo določa uporabo teh sredstev proti množici in sam način uporabe ter zaostrojuje pogoje za uporabo strelnega orožja kot najhujšega policijskega prisilnega sredstva.

Pri določenih policijskih pooblastilih rešitve stremijo k večji učinkovitosti policije na posameznih delovnih področjih, predlog zakona učinkoviteje opredeljuje ukrepe policije v zvezi s prepovedjo približevanja, izrečene zaradi nasilja v družini, uvaja nova policijska pooblastila za preprečevanje nasilja na športnih prireditvah, ureja varovanje določenih oseb in objektov ter natančneje opredeljuje zbiranje in posredovanje podatkov.

Zagotovljen je ustrežnejši nadzor na področju policijskih pooblastil, saj sta za njihovo uporabo natančneje in zakonsko določena poročanje in nadzor, podrobneje pa je določen tudi postopek za reševanje pritožb zoper delo policistov.

Pri izdajanju podzakonskih predpisih gre za novost pri Pravilniku za izvajanje policijskih pooblastil. Predlog ZNPP tako izrecno določa, da minister izda Pravilnik o izvajanju policijskih pooblastil po pridobitvi predhodnega mnenja Varuha človekovih pravic. Slednje predstavlja višji standard človekovih svoboščin in pravic zlasti v tistem delu, ko policija s svojimi pooblastili posega v svoboščine in pravice ljudi.

Med temeljnimi novostmi predloga zakona so:

- vsebinska pojasnitev nedoločnih pravnih pojmov (zlasti verjetnost in velika verjetnost, nevarnost in velika nevarnost)

Nevarnost je možnost za nastanek škode ali ogrožanje dobrine, ki se varuje z opravljanjem policijske naloge. Velika nevarnost je nevarnost, ki ogroža pomembne dobrine, kot so življenje ljudi, zdravje, svoboda ali večja premoženjska vrednost. Verjetnost je podana, ko je pričakovanje, da bo ogrožanje ali škodna posledica nastala, večje od pričakovanja, da ne bo nastala. Velika verjetnost je podana, ko je pričakovanje, da bo ogrožanje ali škodna posledica nastala, bistveno večje od pričakovanja, da ne bo nastala.

- opredelitev policijskega postopka in taktičnega preudarka

Policijski postopek je konkretno opredeljen kot vsako dejanje policistov zaradi opravljanja policijskih nalog. V istem členu je navedena tudi obveznost osebe, ki je v policijskem postopku, da sodeluje in da mora upoštevati odredbe, navodila in zahteve policistov zaradi varne in nemotene izvedbe postopka.

Policisti pri opravljanju policijskih nalog ocenjujejo, katere odločitve, policijska pooblastila in uradna dejanja bodo za učinkovito preprečevanje in odpravljanje nevarnosti izvedli, glede na dejstva in okoliščine, ki so jim bile znane v trenutku ocenjevanja. S tem dajemo in zavezujemo policista, da pred vsakim dejanjem oceni, kakšen ukrep bo izvedel glede na konkretne podatke.

- novo policijsko pooblastilo: cestna zapora z blokadno točko

Policiji je dano pooblastilo, da lahko postavi cestno zaporo z blokadno točko zaradi popolne ali selektivne kontrole nad vozili in osebami ob točno določenih pogojih. Pogoji se nanašajo na verjetnost, da bo na določenem območju prišlo do velike nevarnosti ali pa je to potrebno za prijetje storilcev kaznivih dejanj in podobno. Tovrstnega policijskega pooblastila v sedanji zakonodaji ni bilo.

- Kriminalistično pridobivanje in vrednotenje informacij

Na novo je opredeljeno kriminalistično pridobivanje in vrednotenje informacij, ki je opredeljeno kot proces zbiranja, vrednotenja in analiziranja osebnih in drugih podatkov o kriminalni dejavnosti fizičnih in pravnih oseb ter hudodelskih združb, na podlagi katerega poteka odločanje in načrtovanje policijskih nalog za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj s področja terorizma, čezmejne, organizirane ali gospodarske kriminalitete z veliko premoženjsko škodo ter kaznivih dejanj z elementi nasilja in korupcije.

- novi policijski pooblastili za zagotavljanje varnosti in reda na športnih prireditvah (prepoved udeležbe na športnih prireditvah in prekinitve potovanja)

Za učinkovitejše delo policije in zagotavljanje varnosti ljudi in premoženja sta dodani novi policijski pooblastili (prepoved udeležbe na športnih prireditvah in prekinitve potovanja). V našem pravnem redu noben zakon celovito ne ureja problematike zaradi nasilja na športnih prireditvah ali v zvezi njimi. Mnoge množične kršitve javnega reda in miru na športnih prireditvah ali v zvezi z njimi pa že dlje časa zahtevajo ukrepe, s katerimi bi bolj učinkovito zagotavljali javni red in varnost.

Prepoved udeležbe na športnih prireditvah je ukrep zoper osebo, ki je bila kot obiskovalec zalotena pri storitvi prekrška zoper javni red in mir z znaki nasilja ali pri prekršku po zakonu, ki ureja javna zbiranja, ali pri storitvi kaznivega dejanja z znaki nasilja v zvezi s športno prireditvijo in je glede na okoliščine mogoče pričakovati, da bo storila istovrstno kršitev. Obstoj nevarnosti policisti ugotavljajo zlasti na podlagi okoliščin, ki jih neposredno zaznajo, dotedanjega ravnanja kršitelja na podlagi zbranih obvestil in informacij v policijskih postopkih v zadnjih dveh letih pred določenim športnim dogodkom.

Prekinitve potovanja je ukrep zoper skupino treh ali več oseb, ki potujejo na športne prireditve ali druga podobna javna zbiranja in že pred odhodom na izhodiščnem kraju potovanja ali med potovanjem kršijo javni red in mir ali delajo kazniva dejanja in kljub opozorilom in ukazom policije ne prenehajo s takim ravnanjem. Za preprečitev nadaljnjih kršitev lahko policisti prekinejo njihovo potovanje in prepovedo dostop do kraja športne prireditve.

- spremenjeni pogoji za uporabo službenega psa kot prisilnega sredstva

Za uporabo službenega psa kot prisilnega sredstva so pogoji bolj natančno določeni in jasneje prepoznavni. V ZPol je bila uporaba odvisna od zagrožene zaporne kazni – tri ali več let – število kaznivih dejanj z zagroženo tako kaznijo pa je bilo zelo veliko, novi pogoji pa so utemeljeni z nevarnostjo in ogrožanjem z nevarnim predmetom ali orožjem.

- spremenjeni pogoji za uporabo strelnega orožja kot najhujšega prisilnega sredstva

V predlogu zakona je bolj natančno in jasno urejena uporaba prisilnih sredstev. Posebej velja izpostaviti pogoje za uporabo strelnega orožja, ki so trenutno med drugim vezani tudi na zagroženo zaporno kazen za posamezno kaznivo dejanje. Predlog zakona pa kot ključni razlog za uporabo strelnega orožja določa neposredno nevarnost osumljenca za življenje ljudi. Urejena sta tudi uporaba prisilnih sredstev proti množici in ocenjevanje zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnih sredstev

- postavitve ločnice med začasno omejitvijo gibanja in odvzemom prostosti

V predlogu zakona ni več pojma prijetje, s katerim se je doslej pogosto zapolnjevala pravna praznina gledečasne omejitve gibanja in odvzema prostosti. Prijetje ni bilo časovno omejeno, zato so v praksi posamezni policijski postopki trajali nesorazmerno dolgo časa. Z opredelitvijo policijskega postopka je predvideno, da ta sme trajati samo nujno potreben čas. Takrat je osebi začasno omejeno gibanje, ki sme trajati največ 6 ur.

- opravljanje policijskih nalog v tujini in delovanje tujih policistov v RS

Policisti smejo skladno z določbami mednarodnih pogodb, predpisi Evropske unije (EU) ali drugimi predpisi RS sodelovati s tujimi varnostnimi organi. Sodelovanje po tem členu zajema neposredno opravljanje nalog policije ter drugih aktivnosti v RS in v tujini. Skladno z mednarodnimi pogodbami, predpisi EU ali drugimi predpisi RS ali na podlagi posebnega soglasja, ki ga izda generalni direktor policije, je tujim varnostnim organom v RS in slovenskim policistom v tujini dovoljeno nošenje uniforme, osebne orožja, pripadajočega streliva in prisilnih sredstev, ki so del njihove službene opreme.

- vštevanje časa pridržanja

Z vidika omejevanja posegov v osebno svobodo oseb je pomembno opozoriti tudi na določilo, po katerem se čas trajanja policijskega postopka do odreditve pridržanja všteje v čas trajanja pridržanja. V predlogu zakona so opredeljene pravice pridržanih oseb, ki so bile doslej večinoma urejene v PPP.

- jasnejša in preglednejša ureditev pritožbenega postopka

Določeno je, da se pritožba praviloma obravnava v policijski enoti, kjer je do očitane kršitve prišlo, in sicer v pomiritevem postopku, razen v izjemnih primerih, ki jih določa zakon (huda telesna poškodba, posebno huda telesna poškodba ali smrt; uporaba prisilnih sredstev zoper več kot tri osebe in je nastala lahka telesna poškodba; uporabljeno strelno orožje; udeležba otrok ali mladoletnikov; ali pripadnikov narodnostnih ali etičnih skupnostih ali manjšin, ali drugih ranljivih skupin; če so v pritožbi navedene verjetne trditve o mučenju ali krutem, nečloveškem ali ponižujočem ravnanju ali kaznovanju; če je pritožba vložena zoper vodje policijskih enot ali vodje notranjih organizacijskih enot policije; če se obravnava pritožba tujca, ki ne prebiva na območju RS; če pomiritveni postopek ni bil uspešno zaključen; v drugih primerih hudega posega v pravice ali temeljne svoboščine ali primerih hujših nestrokovnosti), pritožbo obravnava senat MNZ.

Spremenjeno je reševanje pritožb tujcev, ki se ne nahajajo na območju RS. Zaradi racionalizacije postopka se pri določanju predstavnikov javnosti ne upošteva območje, kjer je bil izveden postopek, temveč se seja senata lahko opravi na sedežu MNZ, na katero se vabi člane senata, lahko tudi poročevalca.

Povzetek poročila o sodelovanju javnosti in pripravi predloga zakona

Predlog obravnavanega zakona se le malenkost razlikuje od predloga zakona o nalogah in pooblastilih policije EVA 2011-1711-0007, ki ga je, po obsežni javni razpravi, v prvi obravnavi DZ RS obravnaval na 31. seji dne 22.9.2011, zato posebna predstavitev novega predloga zakona ni bila opravljena. Predlog zakona je bil objavljen na spletni strani Ministrstva za notranje zadeve dne 23.3. 2012.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona ne uvaja novih določb, ki bi imele finančne posledice za državni proračun. Določba o izplačilu stroškov in nagrad tajnim delavcem in drugim osebam je ostala enaka kot v ZPol. Iz tega izhaja, da zakon ne povzroča novih finančnih posledic.

Predlog zakona ne bo imel finančnih posledic za druga javna finančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

/

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EU

5.1 Prilagojenost predloga ureditve pravu EU

Predlog ureditve je prilagojen pravu EU saj se s tem zakonom v pravni red Republike Slovenije prenašajo naslednji predpisi Evropske unije:

- 2. (razen 7. člena), 3., 4. in 5. poglavje Sklepa Sveta 2008/615/PNZ z dne 23. junija 2008 o poglobitvi čezmejnega sodelovanja, zlasti na področju boja proti terorizmu in čezmejnemu

kriminalu (UL L št. 210 z dne 6. avgusta. 2008, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Sklep Sveta 2006/615/PNZ), in 2. 3., 4., 5. in 6. poglavje Sklepa Sveta 2008/616/PNZ z dne 23. junija 2008 o izvajanju Sklepa 2008/615/PNZ o poglobitvi čezmejnega sodelovanja, zlasti na področju boja proti terorizmu in čezmejnemu kriminalu (UL L št. 210 z dne 6. avgusta 2008, str. 12; v nadaljnjem besedilu: Sklep Sveta 2008/616/PNZ);

- Sklep Sveta 2008/617/PNZ z dne 23. junija 2008 o izboljšanju sodelovanja med posebnimi enotami za posredovanje držav članic Evropske unije v kriznih razmerah (UL L št. 210 z dne 6. avgusta 2008, str. 73; v nadaljnjem besedilu Sklep Sveta 2008/617/PNZ);
- Okvirni sklep Sveta 2008/977/PNZ z dne 27. novembra 2008 o varstvu osebnih podatkov, ki se obdelujejo v okviru policijskega in pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah (UL L št. 350/60 z dne 30. 12. 2008, str. 60).

Poleg tega Republika Slovenija skladno s predpisi Evropske unije:

- določa pristojne organe za izvajanje Sklepa Sveta 2008/615/PNZ, Sklepa Sveta 2008/616/PNZ in Sklepa Sveta 2008/617/PNZ;
- določa nacionalne kontaktne točke za oblike sodelovanja policije z drugimi državami članicami za preprečevanje kaznivih dejanj, vzdrževanje in zagotavljanje javnega reda in miru med javnimi zbiranji, ob naravnih in drugih nesrečah ter v kriznih razmerah in pristojnost za določanje nacionalnih kontaktnih točk za avtomatizirano iskanje in primerjavo podatkov ter izmenjavo informacij in podatkov za zagotovitev javnega reda ob pomembnih dogodkih in množičnih prireditvah s čezmejno razsežnostjo ter za ukrepe za preprečevanje kaznivih dejanj s področja terorizma.

5.2 Primerjalna ureditev v drugih pravnih sistemih

5.2.1 Kriminalistično pridobivanje in vrednotenje informacij

Slovenska policija od samostojnosti države sodeluje z osebami, ki ji prostovoljno posredujejo operativne informacije v zvezi s kaznivimi dejanji in njihovimi storilci. Normativna podlaga za to je veljavni 27. člen ZPol, ki ureja sodelovanje z osebami pri opravljanju policijskih nalog. Gre za široko zakonsko določbo, ki daje možnosti za sodelovanje osebe s policijo, ob tem pa konkretno ne opredeljuje sodelovanja na tajen oziroma prikrit način, kar kriminalistično pridobivanje in vrednotenje informacij je.

Eden ključnih problemov današnje prakse je dejstvo, da kriminalistično pridobivanje in vrednotenje informacij ni normativno urejen tako, da bi omogočal jasen odgovor policije, da so bila določena dejstva (pridobljena operativna informacija – podlaga v 59. členu ZPol), ki so pomembna za kazenski postopek, ugotovljena oziroma pridobljena z izvajanjem obravnavane metode dela policije. Slednje je vse pogostejše nepremostljiva ovira, kajti uslužbenci policije ne morejo jasno zapisati in s svojim morebitnim pričanjem pred sodnimi organi potrditi, da jim je določeno operativno informacijo posredovala določljiva oseba, ne da bi s tem ogrozili njeno varnost – identiteto (zahteva po neposrednem zaslišanju) oziroma bi ob nezagotovitvi njenega pričanja pred pravosodnimi organi ogrozili uspešno izvedbo kazenskega postopka.

Zaradi navedenega je bilo v normativno ureditev nujno treba vnesti posebno določbo o tem, da policija kriminalistično pridobivanje in vrednotenje informacij lahko izvaja in kaj kriminalistično pridobivanje in vrednotenje informacij je. Na podlagi tega bo proces zbiranja, vrednotenja, primerjanja, analiziranja in posredovanja podatkov policiji omogočil kvalitetnejše dokazovanje posameznih kaznivih dejanj. Ključen cilj normativne ureditve je:

- jasno vedenje, da policija kriminalistično pridobivanje in vrednotenje informacij lahko izvaja,
- obrazložitev, kaj kriminalistično pridobivanje in vrednotenje informacij je,
- pridobivanje podatkov poteka s prostovoljnim posredovanjem operativnih informacij o kaznivih dejanjih, njihovih storilcih in drugih aktivnostih, ki kažejo na kazniva dejanja,
- opozorilo, da se z izvajanjem kriminalistično pridobivanje in vrednotenje informacij ne sme izzivati kriminalne dejavnosti ter
- da se pri izvajanju kriminalistično pridobivanje in vrednotenje informacij posredovalcu operativne informacije (osebi) zagotovi ustrezna varnost oziroma anonimnost.

Primerjalnopravni pregled:

AVSTRIJA

Zakon o policiji ureja navedeno področje v 54. (splošne določbe o policijskih pooblastilih, ki zajemajo delo z informatorji), 54. a (uporaba prirejenih listin) ter 54. b členu (evidenca informatorjev, ki zajema tudi določbe o pravicah do vpogleda).

V zakonu o kazenskem postopku je navedeno področje urejeno v 131. členu, ki ureja izvajanje prikritih preiskovalnih ukrepov ter pravico uporabe informatorja kot prikritega preiskovalca na podlagi dovoljenja pristojnega državnega tožilstva.

SLOVAŠKA

Navedena država je področje uredila v 39. in 39. a členu zakona o policiji.

39. člen: Sredstva za preiskovalne operativne dejavnosti

Za namene tega zakona so sredstva za preiskovalne operativne dejavnosti naslednja: opazovanje oseb in predmetov, kontrolirana pošiljka (18. a), kriminalistična obveščevalna dejavnost, uporaba prikritih dokumentov, alarmnih sistemov ter uporaba oseb, ki sodelujejo s policijo, prostori in kraji, ki se uporabljajo pod krinko (op. prev.: izraz 'under legend' je v tem besedilu preveden z izrazom "pod krinko") in prikriti transport predmeta.

39. a člen: Kriminalistično obveščanje/zbiranje podatkov, pooblaščenca oseba in tajni agent

Za namene tega zakona kriminalistično obveščanje/zbiranje podatkov pomeni dejavnost, ki je usmerjena v pridobivanje, zbiranje in vrednotenje informacij o kaznivih dejanjih in njihovih storilcih ter ustvarjanje pogojev za uporabo tajnega agenta.

POLJSKA

V zakonu o policiji je opisno navedena metoda dela z informatorji. V pravilniku, ki je interni akt (z določeno stopnjo zaupnosti), pa so zajeti: kategorije informatorjev (3 stopnje), načela delovanja, plačilo, način zapisovanja ter dokumentiranja informacij, način registracije ter nadzora in usklajevanja dela, načela sodelovanja z informatorji.

NEMČIJA

V zakonu o kazenskem postopku sta opredeljena: informator – kot oseba, ki enkratno ali občasno nudi podatke oziroma informacije policiji, ter prikrit informator, ki pa daljši čas z usmerjanjem policije zbira informacije in sodeluje pri odkrivanju kaznivih dejanj. Anonimnost je obema kategorijama zagotovljena s tem zakonom.

HRVAŠKA

V prejšnjem, danes že neveljavnem ZKP je bil informator opredeljen kot »tajni izveščitelj«. Nov ZKP metode dela z informatorji ne obravnava več. Trenutno informatorje kot eno od metod dela – usmerjeno sodelovanje oseb s policijo – določa interni akt: metodološko navodilo za delo s policijo, ki ga je izdal direktor policije. Ta oblika dela je navedene tudi v pravilniku o policijskih pooblastilih.

5.2.2 Prirejena identiteta in prirejeno lastništvo sredstev

Zaradi varnosti izvajalcev prikritih preiskovalnih ukrepov in za zaščito izvedbe policijske naloge je treba prikriti identiteto izvajalcev oziroma zagotoviti prirejene podatke o njih ter prirediti podatke o lastništvu sredstev, ki se uporabljajo pri izvajanju prikritih preiskovalnih ukrepov. Izvajalci prikritih preiskovalnih ukrepov in policisti, ki jim zagotavljajo neposredno operativno podporo, bodo tako lahko z dovoljenjem državnega tožilca namesto svojih osebnih podatkov pri

delu uporabljali prirejene osebne podatke in identifikacijske oznake ter sredstva policije (predvsem prevozna sredstva), ki bodo imela prirejene oznake in podatke o lastništvu, na podlagi katerih bo neupravičenim osebam onemogočena njihova identifikacija. Dovoljenje za uporabo prirejene identitete bo izdal državni tožilec na obrazložen predlog policije z veljavnostjo do preklica.

Primerjalnopravni pregled:

Primerjalni pregled velja za oba, 22. in 23. člen, saj večina evropskih držav prirejeno identiteto uporablja pri vseh prikritih preiskovalnih ukrepih in za vse udeležence teh ukrepov, za katere se ocenjuje, da jo potrebujejo.

DANSKA

Posebne zakonodaje za prirejene listine nimajo. Dovoljenje za izdelavo prirejenih listin odobri nacionalni komisar ali komandir enote SOCA, odvisno od zakonodaje, ki ureja tajne operacije, zaščito prič in tehnično podporo.

FINSKA

Policija lahko uporablja prirejene informacije, izdeluje in uporablja prirejene zbirke podatkov in prirejene dokumente, če so nujno potrebni za zaščito tajnega opazovanja, tehničnega opazovanja, navideznega odkupa, tajnega delovanja in za zaščito informatorjev pred razkritjem. Odločitev za uporabo prirejenih informacij ali dokumentov sprejme vodja policijske enote, kot je predpisano v odredbi ministrstva za notranje zadeve. Enota, ki odloči o uporabi prirejenih listin, o tem redno poroča ministrstvu, ki mora enkrat na leto o tem poročati varuhu človekovih pravic.

LATVIJA

Pravice oziroma naloge izvajalcev posebnih operativnih preiskav so opredeljene v zakonu o posebnih operativnih preiskavah. Službe in njihovi uslužbenci morajo oziroma imajo med drugim pravico, da med posebnimi operativnimi preiskavami izdelajo ali priredijo dokumente in druga sredstva za prikrivanje dejanske identitete izvajalcev teh preiskav, za prikrivanje dejanskega lastništva sredstev in nepremičnin ali premičnin in prikrivanje dejanske identitete zaposlenih v teh prostorih ter da ustanovijo prikrite družbe, uredijo dokumentacijo, potrebno za delovanje takšne družbe, in priskrbijo drugo dokumentacijo za opravljanje pravnih poslov, s čimer ustvarijo pogoje za verodostojno opravljanje policijskih nalog (legenda).

NEMČIJA

Tajno delovanje je opredeljeno v 110. a členu zakona o kazenskem postopku, ki med drugim določa, da se tajni delavci smejo uporabiti za pojasnitev kaznivih dejanj, če obstajajo številni dejanski indici, ki kažejo na to, da je bilo storjeno hujše kaznivo dejanje:

1. na področju nedovoljenih opojnih sredstev ali prometa z orožjem, ponarejanja denarja ali vrednotnic,
2. na področju državne varnosti (74. a in 120. člen zakona o sodnem sistemu),
3. če je bilo kaznivo dejanje organizirano s strani člana hudodelske združbe ali kako drugače.

Tajni delavci so uslužbenci policije, ki preiskujejo s spremenjeno identiteto, ki se jim dodeli trajno. Z legendo so lahko udeleženi v pravnem prometu. Če je to za sestavo in ohranitev legende nujno potrebno, se smejo narediti, spremeniti in uporabiti ustrezni dokumenti. Sestava prikrite identitete (t. i. legende) je policijskotaktična zadeva, za katero ni treba imeti soglasja nemškega sodstva.

ŠVICA

Švicarska zakonodaja je o tem področju sprejela poseben zakon o tajnih preiskavah. 6. člen določa, da preiskovalcem prirejene podatke, ki spremenijo njihovo pravo identiteto, dodeli policijsko poveljstvo, ki jim tudi zagotovi, da njihova identiteta ne bo izdana, niti takrat ne, ko

sodelujejo v sodnem postopku kot osebe z informacijami ali priče. Njihova identiteta je skrbno varovana tudi po končani preiskavi. Njihovi osebni podatki se ne izdajo in ne zapišejo v spisih postopka. Če je potrebno njihovo zaslišanje, organ, ki vodi postopek, sprejme potrebne zaščitne ukrepe (sprememba videza in glasu, prostorsko ločeno zaslišanje, izključitev javnosti, če drugače uradna tajnost identitete ni zagotovljena, izključitev obtožene osebe, če bi bila s soočenjem povzročena velika nevarnost za preiskovalca).

5.2.3 Pritožbe zoper postopke policije

Za EU je novembra 2010 EPAC (European Partners against Corruption) pripravil oziroma sprejel "evropska načela za nadzor policije" (European Police Oversight Principles) s priporočilom, da vsi EPAC partnerji priporočila sprejmejo. Namen priporočil je vzpostavitev učinkovitega nadzora nad policijo, oblikovana pa so na podlagi dobrih praks različnih organov nadzora nad policijo v evropskih državah.

Načela bi morala spodbujati najvišje standarde policijskega dela, spoštovanje pravne države in človekovih pravic v vseh policijskih dejavnostih, zaupanje javnosti v delo policije, ustrezne sisteme odgovornosti za delo policistov in drugih uslužbencev organov pregona, učinkovita pravna sredstva za tiste, ki so žrtve kršitev policije, odprtost in razumevanje policije med državljani, vzpostavitev sistema dobre prakse, spoštovanje prava, policije in zmanjšanje kriminalitete in kršitev javnega reda.

Namen sistema je reševati pritožbe oseb; identificirati policijske kršitve, in ko je to primerno, predložiti dokaze, ki podpirajo kazenski postopek, disciplinski postopek ali druge ukrepe; dati policiji povratne informacije od članov javnosti, ki imajo neposredne izkušnje iz policijskih postopkov; olajšati dostop do pravice do učinkovitega pravnega sredstva pri kršitvah EKČP; preprečevanje slabega ravnanja policije in kršitev v sodelovanju s policijo in drugimi represivnimi organi; spremljati in uveljaviti policijske standarde in učiti o politiki policije ter policijski praksi.

Zato mora nadzorni organ imeti pristojnost in pooblastila za neodvisno preiskavo, tudi če ni bilo uradne prijave oziroma pritožbe. Imeti mora pristojnost za ukrepanje - preiskavo v vseh zadevah, kjer je izražen javni interes oziroma je v javnem interesu, da to stori. Delovati mora poleg - vzporedno, in ne kot alternativa kazenskim in drugim pravnim sredstvom pri policijskih kršitvah.

ANGLIJA

Pritožba se lahko vloži na vsaki policijski postaji osebno, po telefonu, pisno, po e-pošti ali faksu. Vloži se lahko tudi neposredno na Independent Police Complaint Commission (IPCC), ki pritožbo s soglasjem pritožnika posreduje naprej v pristojno policijsko enoto (enota, na katero se pritožba nanaša, je pristojna za evidentiranje pritožbe). Kot pritožba se šteje vsaka pritožba na obnašanje policista, komunikacijo, dejanja ali opustitev dejanja policista, v nekaterih primerih pa tudi naznanitev kaznivega dejanja - obnašanja.

AVSTRIJA

Pritožbe obravnava oddelek za notranje zadeve pri ministrstvu za notranje zadeve. Obravnava pritožbe, ki se nanašajo na:

- kazniva dejanja policistov pri opravljanju službenih dolžnosti,
- korupcijska kazniva dejanja,
- druge posebne primere kaznivih dejanj,
- nepravilna ravnanja z znaki kaznivega dejanja,
- kazniva dejanja zlorabe službenega položaja,
- sprejemanje daril,
- kršitev uradne tajnosti,

- druga kazniva dejanja, pri katerih je zlorabljen uradni položaj,
- kršitve pri izvajanju službenih dolžnosti (spolno nadlegovanje nadrejenega ali sodelavcev).

Obravnavati mora vse sume ali očitke, ki se nanašajo na zaposlene v ministrstvu za notranje zadeve ter na uslužbence varnostne ali kriminalistične policije na ravni zveznih dežel in občin.

ITALIJA

Posebne pritožbenega postopka ne poznajo in nimajo posebnega notranjezaščitnega sistema. Vse sume kršitev policistov obravnavajo v kazenskem, disciplinskem ali postopku o prekršku. V kvesturi imajo poseben urad za stike z javnostjo, ki sprejema pritožbe državljanov, ki jih rešuje kvestor. Pritožba mora biti pisna, anonimnih ne rešujejo. Hujše disciplinske kršitve obravnava kvestor, druge pa vodje posameznih oddelkov. Te pritožbe se obravnavajo v disciplinskih postopkih. Državljanom ne odgovarjajo na pritožbe. Vse aktivnosti v zvezi z raziskovanjem KD vodi javni tožilec.

ŠPANIJA

V ministrstvu za notranje zadeve deluje direkcija/inšpekcija, ki nadzira osebje in varnostne službe. Inšpekcija mora vedeti za vse pritožbe in opomine državljanov, ki se nanašajo na zakonsko ureditev služb upravnih informacij in zaščito državljana. Inšpekcija je leta 2007 izdelala računalniški program za obdelavo pritožb. Sistem zagotavlja odgovor na vse pritožbe v 20 dneh. Inšpekcija je organizirana kot organ zadnje instance, ki se izreka o pritožbah na tem področju.

FRANCIJA

Generalna inšpekcija državne policije (ki jo sestavljajo policisti) izvaja nadzore in preiskave in je podrejena njenemu generalnemu direktorju in ministrstvu za notranje zadeve. Deluje v določenem upravnem in pravosodnem okviru. Nima pravice, da bi sama začela preiskave – njeno delo urejajo kazenski zakonik, zakon o kazenskem postopku, posebni akti, ki se nanašajo na poseben in derogacijski status policijskega osebja, deontološki kodeks in splošne uredbe o uporabi policije.

5.2.4 Vzdrževanje reda na športnih prireditvah

Na Nizozemskem so ugotovili, da je približno 2.500 huliganov odgovornih za večino nasilja med nogometnimi tekmami in po njih, medtem ko kar 6,5 milijonov navijačev na leto obiše tekme profesionalne nogometne lige (podatki so za leto 2007). Večina huliganov (približno 72 %) je že bila pravnomočno obsojena v preteklosti in obstaja precejšnja verjetnost, da bo ponovno ponovila dejanja. Gre torej za precej majhno skupino, ki pa je zelo zavzeta pri kršenju javnega reda in miru in uničevanju premoženja.

Večina držav je sprejela protihuliganske zakone po konkretnih incidentih ali pred konkretnimi mednarodnimi športnimi dogodki (npr. Švica pred Eurom 2008, Velika Britanija po izgredih v belgijskem mestu Charleroi na Euru 2000 itd.) Najbolj pogosti ukrepi so:

- prepoved udeležbe na tekmah in/ali pojavljanja v bližini stadionov v času tekem
- prepoved uporabe javnega prevoza na dan tekme in prepoved obiska potencialnih žarišč nemirov, kot so mestna jedra, lokali, pivnice, seveda v kritičnem obdobju
- javljanje na policijski postaji
- prepoved udeležbe na tekmah v tujini (zaplemba potnega lista)
- policija lahko patroljira na meji in prepreči osebam, da zapustijo državo, če meni, da pri njih obstajajo razlogi za prepoved udeležbe
- prepoved dogovora o pretepih navijačev (že sam dogovor je prekršek ali kaznivo dejanje, ki ga policija zazna preko spleta ali s prisluškovanjem telefonom oziroma spremljanjem elektronske pošte – namen je preprečitev pretefov v bližini stadionov)
- obvezna vgraditev videokamer na stadionih
- takojšnja privedba navijačev, ki mečejo predmete na igrišče, pred sodnika in obsodba brez odlašanja
- igranje tekem pred praznimi tribunami

- obvezno članstvo v klubu kot pogoj za nakup karte
- obvezen prevoz na tekme v gosteh z določenim prevoznim sredstvom (npr. določenim vlakom), ki je povezan s članstvom v klubu
- razpustitve nasilnih band
- kaznivo dejanje "biti član nasilne bande".

Poleg stroge zakonodaje in učinkovitih sodišč naj bi uspeh zagotavljalo še:

- sodelovanje med policijo, nogometno zvezo, ligami in navijaškimi skupinami
- sodelovanje s policijo in oblastmi v drugih državah
- zelo dobri stiki z navijaškimi skupinami, spodbujanje oblikovanja nenasilnih navijaških združenj

ANGLIJA

Kombinacija prepovedi udeležbe na domačih in tujih tekmah (odloči sodišče, pogoj je predkaznovanost)

1. Javljanje na policijski postaji v času tekem
2. Zahteva po predaji potnih listov v času mednarodnih tekem (velja za tiste, ki imajo prepoved udeležbe, potne liste morajo predati v času pomembnih tekem v tujini)
3. Prepoved udeležbe je možna tudi brez predkaznovanosti (za osebe, ki naj bi kadar koli povzročile ali pripomogle h kakršnemu koli nasilju ali neredom v Veliki Britaniji ali drugje in pri katerih obstaja razumna podlaga za sklepanje o koristnosti prepovedi udeležbe za preprečevanje nasilja ali neredov (pri katerih bi te osebe domnevno sodelovale). Dokazni standard je civilnopravni ('a balance of probabilities'), ne pa kazenskopravni ('beyond reasonable doubt'). Pri tem so upoštevani tudi: grožnje, uporaba (nošenje, pisanje ...) rasističnih znakov in gesel itd. Sodišče pri presoji upošteva: deportacije iz drugih držav, evikcije iz nogometnih prizorišč doma ali v tujini, video dokaze, dosedanje postopke na sodiščih itd.
4. Policija lahko prepereči osebi, da zapusti državo, če oceni, da obstajajo razlogi za prepoved udeležbe (policija jo torej lahko na meji aretira; pridrži za 6 ur; oseba ne bo smela zapustiti države, dokler ni opravljeno sodno zaslišanje glede prepovedi udeležbe).

Prepovedi udeležbe na tekmah trajajo od 2 do 10 let, natančni pogoji se določajo od primera do primera. Če je potrebno, lahko sodišča huliganom prepovedo uporabo javnega prevoza na dan tekme ter obisk potencialnih žarišč nemirov, kot so mestna jedra, lokali, pivnice, seveda v kritičnem obdobju.

Prepoved udeležbe lahko velja le za določene pomembne nogometne prireditve. Prepoved odredi sodišče, zahteva jo lahko policija. Po 2/3 pretečenega ukrepa lahko oseba zaprosi za ukinitve ukrepa. Sodišče upošteva značaj osebe, njeno obnašanje od izreka ukrepa, konkretno težo razlogov za uvedbo ukrepa (predkaznovanost), druge okoliščine primera.

Oseba, ki dobi prepoved, mora predložiti tudi svoje fotografije, ena se uporabi za izdelavo izkaznice. Policija lahko pod strogimi določbami o varstvu osebnih podatkov posreduje klubom fotografije oseb, ki jim je prepovedana udeležba na športnih prireditvah. Kršitelje odkrivajo zlasti z videonadzorom celotne publike.

Lahko je odrejeno javljanje na policijski postaji, kjer oseba živi ali dela ali kjer ji to iz drugih razlogov ustreza. Oseba lahko zaprosi tudi za javljanje na drugi policijski postaji. Če se ne javlja, gre lahko v zapor (do 6 mesecev) in/ali dobi globo. Med trajanjem prepovedi udeležbe na nogometnih tekmah obvestijo osebo, na kateri dan in ob katerih urah se mora javiti na policijski postaji (to je v času "čezmorskih" tekem. Priti mora z izkaznico.

Oseba lahko zaprosi za izjemno opustitev javljanja. Odobrena je v posebnih okoliščinah in če zaradi teh posebnih okoliščin oseba ne bi mogla priti na tekmo, če ji bo izjema odobrena. Če ni odobrena, ima oseba možnost sodnega varstva.

Novi zakon (Football Disorder Act) tudi določa, da so npr. navijači, ki mečejo predmete na igrišče, takoj privedeni pred sodnika in brez odlašanja obsojeni.

FRANCIJA

Francoska nogometna liga je zahtevala, da vsi nogometni stadioni vgradijo videonadzorne kamere. V Franciji obstaja pravna možnost za "razpustitev nasilnih band". Francoska nogometna zveza lahko tudi določi, da se tekme igrajo pred praznimi tribunami.

Kot posledica nasilja, ki je zavladovalo v pariškem predmestju leta 2009, je nov zakon uvedel kaznivo dejanje "biti član nasilne bande".

6. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Administrativne in druge posledice

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov: /

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov: /

6.2. Presoja posledic na okolje, ki vključuje tudi prostorske in varstvene vidike: /

6.3. Presoja posledic na gospodarstvo: /

6.4. Presoja posledic na socialnem področju: /

6.5. Presoja posledic na dokumente razvojnega načrtovanja: /

6.6. Izvajanje sprejetega predpisa: /

Za zagotovitev učinkovitega izvajanja tega zakona bo predlagatelj izvedel ustrezna usposabljanja in ciljnim skupinam ter širši javnosti predstavil novosti.

6.7. Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona: /

II. BESEDILO ČLENOV

ZAKON O NALOGAH IN POOBLASTILIH POLICIJE (ZNPP)

I. UVODNE DOLOČBE

1. člen

(vsebina zakona)

(1) Ta zakon ureja naloge in pooblastila policije.

(2) Policija opravlja naloge in pooblastila po določbah tega zakona zaradi zagotavljanja temeljnih dolžnosti policije, ki obsegajo: zagotavljanje varnosti posameznikom in skupnosti, spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter krepitev pravne države.

(3) Policija opravlja naloge in pooblastila zaradi preprečevanja in odpravljanja nevarnosti, ki ogrožajo dobrine iz prejšnjega odstavka.

(4) Pri opravljanju policijskih nalog in pooblastil po določbah drugih zakonov policija uporablja določbe tega zakona, če drug zakon ne določa drugače. Policija pri zbiranju dokazov ravna po določbah tega zakona samo, če drugi zakoni ne določajo pravil glede zbiranja dokazov.

2. člen

(prenos predpisov Evropske unije)

Ta zakon v skladu z 2. (razen 7. člena), 3., 4. in 5. poglavjem Sklepa Sveta 2008/615/PNZ z dne 23. junija 2008 o poglobitvi čezmejnega sodelovanja, zlasti na področju boja proti terorizmu in čezmejnemu kriminalu (UL L št. 210 z dne 6. avgusta 2008, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Sklep Sveta 2008/615/PNZ), in 2. 3., 4., 5. in 6. poglavjem Sklepa Sveta 2008/616/PNZ z dne 23. junija 2008 o izvajanju Sklepa 2008/615/PNZ o poglobitvi čezmejnega sodelovanja, zlasti na področju boja proti terorizmu in čezmejnemu kriminalu (UL L št. 210 z dne 6. avgusta 2008, str. 12; v nadaljnjem besedilu: Sklep Sveta 2008/616/PNZ), ter Sklepom Sveta 2008/617/PNZ z dne 23. junija 2008 o izboljšanju sodelovanja med posebnimi enotami za posredovanje držav članic Evropske unije v kriznih razmerah (UL L št. 210 z dne 6. avgusta 2008, str. 73; v nadaljnjem besedilu: Sklep Sveta 2008/617/PNZ) in Okvirnim sklepom Sveta 2008/977/PNZ z dne 27. novembra 2008 o varstvu osebnih podatkov, ki se obdelujejo v okviru policijskega in pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah (UL L št. 350/60 z dne 30. 12. 2008, str. 60), določa:

- pristojne organe za izvajanje Sklepa Sveta 2008/615/PNZ, Sklepa Sveta 2008/616/PNZ in Sklepa Sveta 2008/617/PNZ;
- nacionalne kontaktne točke za oblike sodelovanja policije z drugimi državami članicami za preprečevanje kaznivih dejanj, vzdrževanje in zagotavljanje javnega reda in miru med javnimi zbiranji, ob naravnih in drugih nesrečah ter v kriznih razmerah in pristojnost za določanje nacionalnih kontaktnih točk za avtomatizirano iskanje in primerjavo podatkov ter izmenjavo informacij in podatkov za zagotovitev javnega reda ob pomembnih dogodkih in množičnih prireditvah s čezmejno razsežnostjo ter za ukrepe za preprečevanje kaznivih dejanj s področja terorizma.

3. člen (pomen izrazov)

Posamezni izrazi v tem zakonu imajo naslednji pomen:

1. **Policijska naloga** je naloga, predpisana s tem ali drugim zakonom in se opravlja z uporabo policijskih pooblastil ali z drugimi uradnimi dejanji.
2. **Policijsko pooblastilo** je z zakonom določen ukrep, ki policistom omogoča opravljanje policijskih nalog in s katerim se praviloma posega v človekove pravice ali temeljne svoboščine ali druge pravice.
3. **Nevarnost** je možnost za nastanek škode ali ogrožanja dobrine, ki se varuje z opravljanjem policijske naloge.
4. **Velika nevarnost** je nevarnost, ki ogroža pomembne dobrine, kot so življenje ljudi, zdravje, svoboda ali večja premoženjska vrednost.
5. **Verjetnost** je podana, ko je pričakovanje, da bo ogrožanje ali škodna posledica nastala, večje od pričakovanja, da ne bo nastala.
6. **Velika verjetnost** je podana, ko je pričakovanje, da bo ogrožanje ali škodna posledica nastala, bistveno večje od pričakovanja, da ne bo nastala.
7. **Policijski vodja** ali **policijska vodja** (v nadaljnjem besedilu: policijski vodja) je policist oziroma policistka (v nadaljnjem besedilu: policist), ki vodi enega ali več policistov pri opravljanju nalog policije ali tisti, ki je določen za vodenje konkretne policijske naloge.
8. **Odredba policistu** je ustna ali pisna zahteva policijskega vodje, dana policistu za izvedbo policijske naloge, policijskega pooblastila ali uradnega dejanja.
9. **Nalog** je ustna ali pisna zahteva pristojnega organa za izvedbo določene policijske naloge.
10. **Upiranje** je vsako nezakonito ravnanje, s katerim oseba policistu otežuje ali onemogoča izvedbo zakonite policijske naloge.
11. **Pasivno upiranje** je upiranje osebe, ki ne upošteva policistovega zakonitega ukaza ali s svojim nezakonitim ravnanjem otežuje ali onemogoča izvedbo zakonite policijske naloge, tako da se usede, uleže, obrne vstran ali drugače podobno ravna.
12. **Aktivno upiranje** je upiranje z orožjem, nevarnim orodjem, drugim predmetom ali snovjo, živaljo ali s telesno silo, pri čemer oseba, ki se upira, policistu namerava preprečiti izvedbo zakonite policijske naloge. Za aktivno upiranje se štejejo tudi pozivanje k upiranju, beg osebe in ogrožanje. Ogrožanje pomeni, da oseba s svojim položajem, kretnjami ali ravnanjem kaže, da bo napadla policista ali drugo osebo ali objekt, ki ga policist varuje.
13. **Napad** je vsaka nezakonita neposredna aktivnost osebe s telesno silo, z živaljo, orožjem, orodjem ali drugim predmetom ali snovjo, s katero namerava policista ali drugo osebo poškodovati ali ji vzeti življenje ali ogroziti varnost objekta, ki ga policist varuje.
14. **Nevaren predmet** je predmet, ki je primeren za napad ali samopoškodbo ali se z njim lahko huje ogrozi javni red ali splošna varnost ljudi ali premoženja.
15. **Podatek** je osebni, tajni ali drug podatek, ki vsebuje dejstvo, primerno za razlago, sklepanje ali obdelavo.
16. **Varovan podatek** je osebni podatek ali drug obdelovan podatek, ki ni tajen, njegovo razkritje nepoklicanim osebam pa bi povzročilo škodo državnemu organu, poteku uradnih postopkov ali fizičnim ali pravnim osebam, zato morajo njegovo obdelavo spremljati določeni varnostni ukrepi in postopki.
17. **Varnostno preverjanje oseb** je ugotavljanje morebitnih varnostnih zadržkov za dostop do varovane osebe ali za delo pri varovani osebi, za delo v varovanem objektu, prostoru ali okolišu ali na določenem delovnem mestu ali za dostop do njih ali v drugih primerih, določenih z zakonom.
18. **Akreditacijski postopek** je omejeno varnostno preverjanje za zagotavljanje upravičenosti vstopa v določen prostor, kjer se izvajajo posebni varnostni ukrepi za varovanje določenih varovanih oseb. Akreditacijski postopek obsega izpolnitev posebnega vprašalnika, ki vsebuje osebne podatke preverjene osebe, namen vstopa in zadrževanja v prostorih posebnega pomena ter druge, nujno potrebne podatke za uspešno in učinkovito varovanje določenih oseb in objektov.
19. **Sum varnostnega zadržka** je izraz, ki se v tem zakonu uporablja v enakem pomenu kot v zakonu, ki ureja tajne podatke.

II. NALOGE POLICIJE

Opravljanje nalog policije

4. člen (naloge policije)

(1) Naloge policije, ki izhajajo iz temeljne dolžnosti, so:

- varovanje življenja, osebne varnosti in premoženja ljudi,
- preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj in prekrškov, odkrivanje in prijemanje storilcev kaznivih dejanj in prekrškov, drugih iskanih ali pogrešanih oseb ter njihovo izročanje pristojnim organom in zbiranje dokazov ter raziskovanje okoliščin, ki so pomembne za ugotovitev premoženjske koristi, ki izvira iz kaznivih dejanj in prekrškov,
- vzdrževanje javnega reda,
- nadzor in urejanje prometa na javnih cestah in nekategoriziranih cestah, ki so dane v uporabo za javni promet,
- nadzor državne meje,
- naloge v zvezi z gibanjem in prebivanjem tujcev,
- varovanje določenih oseb, prostorov, objektov in okolišev objektov, in če z zakonom ni določeno drugače, varovanje določenih delovnih mest in tajnosti podatkov državnih organov,
- naloge ob naravnih in drugih nesrečah,
- druge naloge, določene v tem zakonu in drugih predpisih.

(2) Policija pri opravljanju nalog sodeluje s posamezniki in skupnostjo ter izvaja preventivno dejavnost.

5. člen (temelj opravljanja policijske naloge)

(1) Policist opravlja policijsko nalogo ali uporablja policijska pooblastila po:

- uradni dolžnosti,
- odredbi policijskega vodje,
- nalogu sodišča, državnega tožilca ali drugega organa, ki ga za to pooblašča poseben zakon.

(2) Odredba policistu in nalog za izvedbo policijske naloge morata temeljiti na zakonu in morata biti razumljiva in določna.

(3) Policist mora odkloniti izvedbo odredbe ali naloge, če je očitno, da bi s tem storil kaznivo ravnanje. O odklonitvi policist takoj obvesti notranjo organizacijsko enoto policije, pristojno za notranjo varnost, ali drug pristojen državni organ. Policista, ki odkloni izvedbo takšne odredbe ali naloge, se ne sme na kakršen koli način kaznovati.

6. člen (oblike opravljanja policijskih nalog)

Policisti opravljajo policijske naloge, zlasti z:

- opazovanjem,
- patroljiranjem,
- interveniranjem,
- zasedo,
- poostrenim nadzorom in

- varnostno akcijo.

7. člen (taktični preudarek)

Policisti pri opravljanju policijskih nalog ocenjujejo, katere odločitve, policijska pooblastila ali uradna dejanja bodo za učinkovito preprečevanje in odpravljanje nevarnosti izvedli, glede na dejstva in okoliščine, ki so jim bile znane v trenutku ocenjevanja.

8. člen (policijski postopek)

(1) Policijski postopek je vsako dejanje policistov zaradi opravljanja policijskih nalog.

(2) Fizična oseba, pravna oseba ali državni organ v policijskem postopku ali oseba, ki je navzoča na kraju policijskega postopka, mora ravnati po odredbah, ukazih, navodilih ali zahtevah policistov, ki so potrebne za zagotovitev varnosti in nemoteno izvedbo policijskega postopka.

9. člen (omejitve ob hujših kršitev javnega reda)

(1) Ob veliki verjetnosti hujših kršitev javnega reda lahko Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) na predlog ministra, pristojnega za notranje zadeve (v nadaljnjem besedilu: minister) naloži policiji, da z odredbo:

- omeji ali prepove gibanje na določenih območjih, določenih krajih ali na javnih mestih oziroma
- prepove nastanitve v določenem kraju ali zapustitev določenega kraja.

(2) Ukrep iz prejšnjega odstavka sme trajati največ sedem dni. Z izvajanjem ukrepa se preneha takoj, ko prenehajo razlogi, zaradi katerih je bil odrejen.

(3) Odredba iz prvega odstavka tega člena je dokončna. Zoper odredbo je dopustno vložiti tožbo na Upravno sodišče Republike Slovenije, ki o njej odloča prednostno. Vrhovno sodišče Republike Slovenije o pritožbi zoper sodbo Upravnega sodišča Republike Slovenije odloča prednostno.

10. člen (generalna policijska klavzula)

(1) Policija mora v okviru veljavnih predpisov tudi brez stvarne pristojnosti, določene v tem ali drugih zakonih, ukreniti vse, kar je potrebno, da od skupnosti ali posameznika odvrne nevarnosti ali prepreči ravnanja, ki ogrožajo varnost ali javni red, ko gre za dogodke, kjer običajno ukrepanje po določbah tega zakona ne bi zadostovalo za preprečitev, odpravo ali zmanjšanje učinkov teh nevarnosti ali ravnanj.

(2) Pri ukrepanju sme uporabiti policijsko pooblastilo iz tega ali drugega zakona, ki je glede na okoliščine primerno in s katerim lahko na najmilejši možen način prepreči, odpravi ali zmanjša učinke nevarnosti ali ravnanj iz prejšnjega odstavka.

(3) O delovanju policije po prvem odstavku tega člena odloča minister.

(4) Fizične osebe, pravne osebe in državni organi morajo dati policiji v uporabo tehnična sredstva, potrebna za izvedbo nalog iz prvega odstavka tega člena, in zagotoviti osebe, usposobljene za njihovo upravljanje.

(5) Stroški, nastali z uporabo tehničnih sredstev in opreme po prejšnjem odstavku, so stroški proračuna.

11. člen

(kriminalistično pridobivanje in vrednotenje informacij)

(1) Kriminalistično pridobivanje in vrednotenje informacij je proces zbiranja, vrednotenja in analiziranja osebnih in drugih podatkov o kriminalni dejavnosti fizičnih in pravnih oseb ter hudodelskih združb, na podlagi katerega poteka odločanje in načrtovanje policijskih nalog za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj s področja terorizma, čezmejne, organizirane ali gospodarske kriminalitete z veliko premoženjsko škodo ter kaznivih dejanj z elementi nasilja in korupcije.

(2) Pri pridobivanju podatkov iz prejšnjega odstavka tega člena policija sodeluje z osebami, ki ji prostovoljno posredujejo operativne informacije o kaznivih dejanjih, njihovih storilcih in drugih aktivnostih, ki kažejo na kazniva dejanja.

(3) S tem procesom se ne sme izzivati kriminalne dejavnosti.

(4) Policija mora osebam iz drugega odstavka zagotoviti varnost in anonimnost, če je to v njihovem interesu in je skladno z določbo 118. člena tega zakona.

(5) Način izvajanja teh aktivnosti in sodelovanje z osebami z internim aktom določi generalni direktor policije.

12. člen

(policijska asistenca)

(1) Policija zagotavlja pomoč državnim organom in samoupravnim lokalnim skupnostim, nosilcem javnih pooblastil pa le, ko izvajajo javna pooblastila na podlagi zakonsko določenih nalog in pristojnosti (v nadaljnjem besedilu: upravičenci), če pri izvajanju njihovih nalog pride do upiranja ali ogrožanja ali če to utemeljeno pričakujejo.

(2) Policija zagotavlja pomoč iz prejšnjega odstavka na podlagi pisnega zahtevka upravičenca. Upravičenec mora zahtevek poslati pristojni policijski postaji najmanj sedem dni pred opravljanjem nalog. V zahtevku morajo biti navedeni razlogi, zaradi katerih je treba zagotoviti pomoč policistov, in zakonska podlaga za izvajanje nalog in pristojnosti, pri katerih je prišlo do upiranja ali ogrožanja, ali upravičenec to utemeljeno pričakuje.

(3) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se pomoč lahko zagotovi takoj na podlagi ustnega zahtevka, če pisnega zahtevka ni mogoče pravočasno vložiti. Zahtevek za pomoč policist pisno dokumentira, upravičenec pa mora posredovati zahtevek v pisni obliki najpozneje v roku 24 ur od ustnega zahtevka.

(4) Preden upravičenec začne opravljati naloge, policisti osebe, navzoče na kraju, opozorijo, da bodo zoper njih uporabili policijska pooblastila, če bodo ovirali opravljanje nalog upravičenca.

(5) Policisti ne smejo sami opravljati dejanj, za opravljanje katerih je pristojen izključno upravičenec.

(6) Ko policisti pri zagotavljanju pomoči pričakujejo upiranje ali ogrožanje večjega števila oseb, smejo do izvedbe naloge upravičenca omejiti gibanje na določenem območju ali v določenem objektu.

(7) Osebe, ki ovirajo ali poskušajo ovirati opravljanje nalog upravičenca ali ogrožajo življenje ljudi, smejo policisti odstraniti oziroma ukrepajo skladno z zakonom.

Splošna načela za opravljanje policijskih nalog

13. člen

(načelo spoštovanja človekove osebnosti in dostojanstva ter drugih človekovih pravic in temeljnih svoboščin)

(1) Pri opravljanju policijskih nalog morajo policisti spoštovati in varovati pravico do življenja, človekovo osebnost in dostojanstvo ter druge človekove pravice in temeljne svoboščine.

(2) Še posebej obzirno morajo policisti ravnati z žrtvami in osebami, ki potrebujejo dodatno pozornost, pomoč in skrb, kot so otroci, mladoletniki, starejši, invalidne osebe, nosečnice in žrtve nasilja v družini.

(3) Policisti ne smejo nikoli povzročati, spodbujati ali dopuščati mučenja ali drugega krutega, nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja.

(4) Policisti morajo izvajati policijska pooblastila tako, da ne ogrožajo življenja oseb, ki niso v policijskem postopku, niti jim ne smejo nalagati nepotrebnih obveznosti.

14. člen

(načelo enake obravnave)

Pri opravljanju policijskih nalog morajo policisti vsakomur zagotoviti enako varstvo njegovih pravic. Nikogar ne smejo diskriminirati na podlagi narodnosti, rase, barve kože, spola, jezika, vere, spolne usmerjenosti, političnega ali drugega prepričanja, premoženjskega stanja, rojstva, genetske dediščine, izobrazbe, družbenega položaja, invalidnosti ali katere koli druge osebne okoliščine.

15. člen

(načelo zakonitosti)

Pri opravljanju policijskih nalog smejo policisti uporabiti policijska pooblastila na podlagi in v obsegu, ki ga določa zakon, ter na način, določen z zakonom ali podzakonskim predpisom, izdanim na podlagi in v skladu z zakonom.

16. člen

(načelo sorazmernosti)

(1) Ko je za uspešno izvedbo policijske naloge mogoče uporabiti različna policijska pooblastila, morajo policisti uporabiti tista, s katerimi lahko opravijo policijsko nalogo z najmanjšimi škodljivimi posledicami.

(2) Hujše policijsko pooblastilo smejo policisti uporabiti le, če je bila uporaba milejših policijskih pooblastil neuspešna ali če ta zaradi okoliščin in zagotavljanja varnosti življenja, osebne varnosti ali varnosti premoženja ne bi bila mogoča.

(3) Policisti morajo prenehati uporabljati policijsko pooblastilo takoj, ko prenehajo razlogi, zaradi katerih so ga uporabili.

17. člen

(načelo strokovnosti in integritete)

Policisti morajo pri opravljanju policijskih nalog upoštevati pravila stroke in krepiti policijsko integriteto.

18. člen

(splošne določbe o opravljanju policijskih nalog proti otrokom in mladoletnikom)

(1) Otrok in mladoletnik sta osebi, ki sta kot takšni določeni v zakonu, ki določa kazensko odgovornost mladoletnikov.

(2) V postopkih z otroki in mladoletniki morajo policisti upoštevati njihovo starost, telesno in duševno razvitost, občutljivost in morebitne druge lastnosti, ki jih je mogoče opaziti.

(3) Ko policisti izvajajo policijska pooblastila proti otroku, o tem obvestijo starše ali skrbnika, če to zahtevajo koristi otroka, vselej pa, ko so bila zoper njega uporabljena prisilna sredstva. Ko policisti izvajajo policijska pooblastila proti mladoletniku, ga seznanijo s pravico do obveščanja staršev ali skrbnika, starše ali skrbnika pa obvestijo vselej, ko so bila zoper njega uporabljena prisilna sredstva ali je bilo odrejeno pridržanje. Če bi bilo obveščanje staršev ali skrbnika v nasprotju s koristmi otroka ali mladoletnika, policisti ne obvestijo staršev ali skrbnika, o postopku pa obvestijo pristojni center za socialno delo.

(4) V primerih, ko policisti glede na okoliščine ocenijo, da je to potrebno, o izvedbi pooblastila obvestijo tudi pristojni center za socialno delo.

19. člen

(sporazumevanje pri opravljanju policijskih nalog)

Za jezikovno sporazumevanje pri opravljanju policijskih nalog morajo policisti upoštevati predpise o slovenščini kot uradnem jeziku ter o rabi italijanščine in madžarščine kot dodatnih uradnih jezikov na območju občin, v katerih živi avtohtona italijanska oziroma madžarska narodna skupnost. Pri ustnem sporazumevanju z osebami, ki ne znajo slovenščine, policisti lahko uporabljajo tudi drug jezik, ki ga oseba razume, sicer pa tolmača. Gluhi osebi pripada pravica do tolmača skladno z zakonom, ki ureja uporabo slovenskega znakovnega jezika.

Nošenje prisilnih sredstev

20. člen

(nošenje prisilnih sredstev)

Policisti imajo pravico in dolžnost imeti in nositi orožje, strelivo ter druga prisilna sredstva skladno s podzakonskim predpisom, ki ga predpiše minister.

Opravljanje policijskih nalog v uniformi in civilni obleki

21. člen

(opravljanje policijskih nalog v uniformi in civilni obleki)

- (1) Policisti opravljajo policijske naloge v uniformi ali civilni obleki.
- (2) Ko policisti opravljajo policijske naloge v civilni obleki, se morajo pred policijskim postopkom izkazati s službeno izkaznico. Če okoliščine tega ne dopuščajo, se morajo ustno predstaviti kot policisti. Takoj ko je možno, pa se morajo izkazati s službeno izkaznico.
- (3) Policist osebi, zoper katero je izvajal policijska pooblastila, na njeno zahtevo na kraju praviloma pove svoje ime in priimek ter policijsko enoto, v katero je razporejen, glede na okoliščine pa se izjemoma predstavi le z identifikacijsko številko, če oceni, da bi predstavitev z imenom in priimkom lahko povzročila njegovo ogroženost.
- (4) Policist se predstavi tako, da si oseba identifikacijo lahko zapomni ali zapiše.
- (5) Ob predstavitvi policist osebi v postopku pojasni policijsko pooblastilo oziroma nalogo, ki jo izvaja, razen če bi to ogrozilo ali otežilo izvedbo.

22. člen

(uporaba maskirnega pokrivala)

- (1) Ko mora biti med opravljanjem policijskih nalog zaradi policistove varnosti prikrita njegova prepoznavnost, sme policist izjemoma uporabljati maskirno pokrivalo. V takem primeru se policistu ni treba predstaviti v skladu z določbami prejšnjega člena.
- (2) O uporabi maskirnega pokrivala odloči generalni direktor policije, direktor policijske uprave ali oseba, ki jo za to pooblasti generalni direktor policije ali direktor policijske uprave.

23. člen

(prirejena identiteta in prirejeno lastništvo sredstev)

- (1) Za zagotovitev varnosti izvajalcev prikritega preiskovalnega ukrepa in zaščito izvedbe policijske naloge lahko pristojni državni tožilec na obrazložen predlog policije dovoli, da se izvajalcem takega ukrepa in policistom, ki jim zagotavljajo neposredno operativno podporo, priredi identiteta, sredstvom policije pa lastništvo.
- (2) Prireditve identitete pomeni, da izvajalci prikritih preiskovalnih ukrepov pri svojem delu namesto svojih osebnih podatkov uporabljajo prirejene osebne podatke in identifikacijske oznake, na podlagi katerih je neupravičenim osebam onemogočena njihova identifikacija.
- (3) Prireditve lastništva sredstev pomeni, da se za sredstva policije uporabljajo prirejene oznake ali podatki o lastništvu.
- (4) Za namene iz prvega odstavka tega člena in za namene iz prvega odstavka 24. člena tega zakona, se izda dovoljenje ali odredba z veljavnostjo do preklica.
- (5) Policist se ne predstavi po določbah 21. člena tega zakona, ko izvaja prikrite preiskovalne ukrepe.

24. člen

(prirejena identiteta tajnih delavcev)

- (1) Na predlog policije lahko pristojni državni tožilec dovoli, da se tajnim delavcem na podlagi zakona, ki ureja kazenski postopek, priredi identiteta tudi pred izdajo odredbe za tajno delovanje.
- (2) Tajni delavec sme biti z dokumenti, prirejenimi v obsegu, ki ga določi pristojni državni tožilec, udeležen v pravnem prometu tudi pred izdajo odredbe za tajno delovanje.
- (3) Prirejena identiteta se lahko dodeli tudi tujim tajnim delavcem na zaprosilo tujih pristojnih organov.
- (4) Način izdelave, uporabe, hrambe in uničenja listin za prirejeno identiteto iz prejšnjega in tega člena z internim aktom določi minister.
- (5) Policist se ne predstavi po določbah 21. člena tega zakona, ko ima prirejeno identiteto.

25. člen

(izvedba prirejene identitete in lastništva)

Državni organi, samoupravne lokalne skupnosti in nosilci javnih pooblastil morajo odredbe za izvedbo ukrepov iz 23. in 24. člena tega zakona izvesti tako, da so v njihovih zbirkah osebnih in drugih podatkov, javnih knjigah in uradnih evidencah začasno dostopni samo novi osebni podatki in podatki o nepremičninah ali premičninah. Prirejene dokumente ali javne listine morajo izdelati na način, ki ne omogoča dvoma o novi identiteti ali novem lastništvu.

26. člen

(izplačilo stroškov in nagrad v zvezi s prikritimi preiskovalnimi ukrepi)

- (1) Za izplačilo stroškov in nagrad v zvezi z izvajanjem prikritih preiskovalnih ukrepov, odobrenih na podlagi zakona, ki ureja kazenski postopek, ter za plačilo stroškov in nagrad, povezanih s pridobivanjem koristnih informacij o kaznivih dejanjih ali njihovih storilcih, odobrenih na podlagi tega zakona, se v finančnem načrtu policije določijo namenska proračunska sredstva. Podatki o izplačilih se vodijo skladno s predpisi, ki urejajo posamezna področja.
- (2) Poslovanje s sredstvi za posebne operativne namene iz prejšnjega odstavka z internim aktom določi minister.
- (3) Od denarnih prejemkov iz prvega odstavka tega člena se ne plačajo davki in prispevki za socialno varnost ali druge dajatve, ki jih določajo predpisi.

Opravljanje policijskih nalog zunaj delovnega časa

27. člen

(opravljanje policijskih nalog zunaj delovnega časa)

- (1) Policisti morajo tudi zunaj delovnega časa preprečevati nezakonita dejanja ter opravljati druge policijske naloge, če je zaradi nezakonitega dejanja ali splošne nevarnosti neposredno ogroženo življenje, zdravje, osebna varnost ali premoženje.
- (2) V drugih primerih smejo policisti zunaj delovnega časa opravljati policijske naloge, če v uniformi neposredno zaznajo kršitev predpisov in če je glede na okoliščine treba ukrepati takoj.

(3) Policisti ne smejo opravljati policijskih nalog v primerih iz prejšnjega odstavka, če so sami udeleženi v takem dogodku.

(4) O opravljanju policijskih nalog zunaj delovnega časa morajo policisti takoj seznaniti vodjo policijske enote v katero so razporejeni.

Posebnosti pri izvajanju policijskih pooblastil zoper določene kategorije oseb

28. člen

(posebnosti pri izvajanju policijskih pooblastil zoper osebe z imuniteto)

Policisti morajo upoštevati posebnosti postopka in načelo izvzetosti (imuniteta) določenih oseb, objektov, prevoznih sredstev in stvari pri izvajanju policijskih nalog.

29. člen

(diplomatska in konzularna imuniteta)

(1) Osebe, ki uživa diplomatsko imuniteto v Republiki Sloveniji in se nanjo sklicuje z ustrezno listino, policisti ne smejo privedi, pridržati ali ji omejiti gibanje od trenutka, ko izvejo, da uživa imuniteto, morajo pa zbrati in zavarovati dokaze, da je oseba kršila predpise Republike Slovenije. O ugotovljeni kršitvi osebe, ki uživa diplomatsko imuniteto, policija pisno obvesti ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve. Osebi, ki uživa diplomatsko imuniteto, je za kršitev mogoče izreči tiste sankcije, ki so v skladu z zakonom in niso obsežene z imuniteto.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka morajo policisti preprečiti dejanje, s katerim oseba z diplomatsko imuniteto povzroča veliko nevarnost.

(3) Osebo, ki uživa konzularno imuniteto v Republiki Sloveniji in se nanjo sklicuje z ustrezno listino, smejo policisti privedi, pridržati ali ji omejiti gibanje le na podlagi pisnega naloga sodišča, ob sumu storitve kaznivega dejanja ali prekrška pa smejo zoper njo izvesti vsa zakonska policijska pooblastila in druga uradna dejanja, razen privedbe, pridržanja ali omejitve gibanja. Prejšnji stavek se ne uporablja za častne konzularne funkcionarje.

(4) Policisti ne smejo vstopiti v prostore diplomatske misije in konzulata, razen konzulata, ki ga vodi častni konzularni funkcionar, niti ne smejo vstopiti v zasebno stanovanje tujega diplomatskega predstavnika ali pregledati ali preiskati vozila, ki ga ta uporablja.

(5) Izjemoma smejo policisti vstopiti v prostore diplomatske misije, če to zahteva ali s tem soglaša šef misije, ali v prostore konzulata, če to zahteva ali s tem soglaša šef konzulata, oseba, ki jo on določi, ali šef diplomatske misije države imenovanja. V takem primeru smejo policisti zahtevati, da jim tisti, ki je zahteval vstop, to pisno potrdi. V zasebno stanovanje tujega diplomatskega predstavnika smejo policisti vstopiti na zahtevo ali ob soglasju šefa misije, konzulata ali osebe, ki jo določita. V navedenih primerih mora biti prisoten predstavnik misije ali konzulata.

(6) Ne glede na določbi četrtega in petega odstavka tega člena smejo policisti ob požaru ali drugih nesrečah, ki zahtevajo hitre varnostne ukrepe, vstopiti v prostore konzulata. V takem primeru, če je le mogoče, policisti predhodno obvestijo konzulat, v teh prostorih pa se zadržijo le nujno potreben čas.

(7) Arhiva, dokumentov in uradnih dopisov diplomatskih misij in konzulatov ter po predpisih označene diplomatske in konzularne pošte ni dovoljeno odpirati, pregledovati, zadrževati ali zaseči. Navedena določba velja za arhive, dokumente in uradne dopise konzulatov, ki jih vodijo

častni konzuli le, če so ti ločeni od drugih dokumentov častnega konzularnega funkcionarja ali drugih oseb.

(8) Če policisti zavrnejo konzularno pošiljko, o tem napišejo poročilo, v katerem utemeljijo razloge in potek postopka.

(9) Določbe prvega, drugega, četrtega, petega in sedmega odstavka tega člena veljajo tudi za mednarodne organizacije s sedežem v Republiki Sloveniji in njihovo osebje, ki uživa imuniteto v obsegu, ki ga določajo mednarodne pogodbe.

(10) Policisti izvajajo policijska pooblastila zoper osebe, ki uživajo diplomatsko ali konzularno imuniteto v skladu z mednarodnim pravom in na način, ki ustreza mednarodnim običajem.

30. člen

(imuniteta državnih funkcionarjev)

(1) Če je storilec kaznivega dejanja ali prekrška oseba, ki po ustavi ali zakonu uživa imuniteto (poslanec, sodnik, sodnik ustavnega sodišča, varuh človekovih pravic, državni tožilec in državni svetnik) in se nanjo sklicuje, morajo policisti storiti vse potrebno, da se zberejo potrebni podatki in zavarujejo dokazi. Pri tem smejo policisti uporabiti vsa policijska pooblastila.

(2) Če je privedena oseba, ki uživa imuniteto iz prejšnjega odstavka in se nanjo sklicuje, zalotena pri storitvi kaznivega dejanja, katerega storilec se preganja po uradni dolžnosti, morajo policisti o privedbi takoj obvestiti pristojnega državnega tožilca.

31. člen

(posebnosti pri izvajanju policijskih pooblastil zoper vojaške osebe in na vojaškem območju)

(1) Policijska pooblastila izvajajo policisti tudi zoper vojaške osebe, če to z drugim zakonom ni drugače določeno. O privedbi ali pridržanju vojaške osebe morajo takoj obvestiti vojaško policijo.

(2) Policisti smejo vojaško osebo, ki bi lahko dala koristne podatke za opravljanje policijskih nalog, povabiti v uradne prostore policije preko njenega poveljstva ali neposrednega predstojnika.

(3) Če policisti opravljajo policijske naloge v objektu ali okolišu objekta, ki je posebnega pomena za obrambo, ali na območju tabora, povabijo pristojno vojaško osebo, naj bo pri tem navzoča, razen če zaradi nujnosti ukrepanja to ni mogoče. Takoj ko je mogoče, o tem obvestijo pristojno vojaško osebo.

32. člen

(posebnosti pri opravljanju policijskih nalog zoper polnoletne osebe pod skrbništvom)

Za polnoletne osebe, za katere policisti ugotovijo, da jim je bila popolnoma odvzeta poslovna sposobnost, se glede vabljenja in privedbe uporabljajo določbe tega zakona, ki veljajo za otroke.

III. POLICIJSKA POOBLASTILA

33. člen (policijska pooblastila)

(1) Pri opravljanju policijskih nalog smejo policisti:

- zbirati obvestila,
- vabiti,
- opozarjati,
- ukazovati,
- ugotavljati identiteto oseb in izvajati identifikacijski postopek,
- iskati osebe,
- izvajati prikrito evidentiranje in namensko kontrolo,
- izvajati prepoznavo oseb po fotografijah,
- izdelovati fotorobote,
- izvajati poligrafski postopek,
- postavljati cestne zapore z blokadnimi točkami,
- uporabljati tuja prevozna sredstva, sredstva za zveze ali druga sredstva,
- opravljati varnostne preglede,
- opravljati preglede oseb,
- vstopati v tuja stanovanja in v druge prostore,
- zasegati predmete,
- opravljati protiteroristične preglede,
- začasno omejevati gibanje oseb,
- priversti osebe,
- prepovedati približevanje določeni osebi, kraju ali območju,
- prepovedati udeležbo na športnih prireditvah,
- prekiniti potovanje,
- pridržati osebe,
- uporabljati prisilna sredstva,
- varnostno preverjati osebe,
- izvajati akreditacijski postopek,
- izvajati policijska pooblastila na vodah,
- zbirati in obdelovati podatke in
- izvajati druga policijska pooblastila, določena v zakonih.

(2) Način izvajanja policijskih pooblastil iz prejšnjega odstavka podrobneje predpiše minister po pridobitvi predhodnega mnenja Varuha človekovih pravic.

1. SPLOŠNA POLICIJSKA POOBLASTILA

Zbiranje obvestil

34. člen (zbiranje obvestil)

(1) Policisti zbirajo obvestila od oseb, ki bi lahko dale koristne podatke za uspešno opravljanje policijskih nalog, določenih s tem ali drugim zakonom.

(2) Policisti pred zbiranjem obvestil osebe poučijo, da je sodelovanje prostovoljno. Osebe seznanijo, da imajo pravico do anonimnosti, razen ko zbirajo obvestila po določbah zakona, ki ureja kazenski postopek, in zakona, ki ureja postopek o prekrških.

(3) Policisti smejo zbirati obvestila od osebe neposredno na kraju dogodka, v službenih prostorih policije, na delovnem mestu osebe, na drugem primernem kraju, s pristankom osebe pa tudi na njenem domu.

Vabljenje

35. člen (vabljenje)

(1) Policisti smejo vabiti v uradne prostore osebo:

- ki bi lahko dala koristne podatke za opravljanje policijskih nalog,
- katere navzočnost je nujno potrebna za izvedbo drugega policijskega pooblastila, določenega s tem ali z drugim zakonom.

(2) Policisti smejo osebo vabiti pisno, neposredno ustno, po telefonu ali elektronski poti.

(3) Osebe, ki policiji niso znane, se lahko vabijo z javnim naznanilom.

(4) Vabilo mora vsebovati kraj, čas in razlog vabljenja.

(5) Osebo smejo policisti prisilno privedi le v primeru iz druge alineje prvega odstavka tega člena, če se vabilu ni odzvala niti izostanka ni opravičila, v pisnem vabilu pa je bila opozorjena na možnost prisilne privedbe.

(6) Zaradi vabljenja oseba ne sme imeti nepotrebnih težav pri opravljanju svojega rednega dela.

(7) Vabljeni osebi se na njeno zahtevo povrnejo potni stroški za potovanje z najcenejšim javnim prevoznim sredstvom od dejanskega prebivališča do kraja, kamor je vabljena, in nazaj.

(8) Način povrnitve potnih stroškov vabljeni osebi podrobneje predpiše minister.

36. člen (vabljenje otrok in mladoletnikov)

(1) Otroka smejo policisti vabiti le preko staršev ali skrbnika.

(2) Ko policisti vabijo mladoletnika, morajo hkrati obvestiti tudi starše ali skrbnika.

(3) Če bi bilo vabljenje ali obveščanje staršev ali skrbnika v nasprotju s koristmi otroka ali mladoletnika, morajo policist o postopku obvestiti pristojni center za socialno delo.

37. člen (posebni primeri vabljenja)

(1) Policisti smejo na način iz 35. člena tega zakona izjemoma vabiti tudi osebe, ki bi lahko dale koristne podatke za preverjanje strokovnosti izvedenih policijskih nalog oziroma pooblastil, notranje varnosti ali integritete delavcev policije.

(2) Vabljena oseba iz prejšnjega odstavka ne sme biti prisilno privedena.

Opozorilo

38. člen (opozorilo)

- (1) Policisti smejo opozoriti fizične in pravne osebe ter državne organe na okoliščine, ravnanja ali opustitev ravnanj, ki ogrožajo ali bi lahko ogrožale javni red, življenje, osebno varnost ali premoženje.
- (2) Policisti opozarjajo ustno ali pisno, z uporabo tehničnih sredstev ali preko javnih medijev.
- (3) Opozorila morajo biti jasna in kratka ter nedvoumno izražena.
- (4) Opozorila za pravne osebe in državne organe policisti izrečejo odgovorni osebi.

Ukaz

39. člen (ukaz)

- (1) Z ukazom smejo policisti fizičnim in pravnim osebam ter državnim organom dati navodila in zahtevati od njih ravnanja ali opustitev ravnanj, da bi opravili policijske naloge, določene v tem zakonu in drugih predpisih.
- (2) Policisti ukazujejo neposredno ustno ali tudi z uporabo tehničnih sredstev ali na drug primeren način.
- (3) Če je glede na okoliščine to mogoče, policisti ob ukazu navedejo razlog, zaradi katerega je potrebna določena storitev ali opustitev ravnanja, ter kakšni ukrepi bodo izvedeni ob neupoštevanju ukaza.
- (4) Ukazi morajo biti jasni in kratki ter nedvoumno izraženi.
- (5) Ukaz za pravne osebe in državne organe izrečejo odgovorni osebi.

Ugotavljanje identitete

40. člen (ugotavljanje identitete)

- (1) Policisti smejo ugotavljati identiteto osebe, ki:
 - jo je treba privedi ali pridržati;
 - vstopa v območje, kraj, prostor, objekt ali okoliš, na katerem je prepovedano ali omejeno gibanje, ali se tam nahaja;
 - je na območju, v kraju ali objektu, v katerem se izvajajo ukrepi za iskanje ali izsleditev storilca kaznivega dejanja ali prekrška ali predmetov in sledi, ki so pomembni za kazenski postopek ali postopek o prekršku;
 - z obnašanjem, ravnanjem ali zadrževanjem na določenem kraju ali ob določenem času vzbuja sum, da bo storila, izvršuje ali je storila kaznivo dejanje ali prekršek;
 - je po opisu podobna iskani osebi;
 - z obnašanjem, ravnanjem ali zadrževanjem na določenem kraju ali v določenem času vzbuja sum, da je otrok ali mladoletnik na begu od doma ali iz vzgojno-varstvene ustanove ali se je izgubil;
 - je očitno nebogljen in je ugotavljanje identitete nujno za zagotovitev pomoči;

- bi lahko dala koristne podatke za opravljanje policijskih nalog.

(2) Za zadrževanje na določenem kraju ali v določenem času se šteje zlasti navzočnost na javnih krajih, kjer je gibanje dovoljeno pod določenimi pogoji, v okolišju varovanih objektov, ali na drugih krajih, zlasti kjer je večja dnevna, občasna ali trenutna migracija ljudi oziroma na javnem prevoznem sredstvu, če gre za varnostno tvegana območja.

(3) Policisti smejo ugotavljati identiteto osebe in posredovati njene podatke tudi na upravičeno zahtevo uradnih oseb državnih organov ter nosilcev javnih pooblastil, če je to nujno za izvajanje pooblastil teh uradnih oseb ali za zagotavljanje njihove varnosti.

(4) Policisti smejo ugotavljati identiteto osebe tudi na upravičeno zahtevo druge osebe, ki izkazuje premoženjsko in nepremoženjsko škodo, telesno poškodbo, sum storitve kaznivega dejanja ali prekrška, in v podobnih primerih ter tako ugotovljene podatke posredovati upravičencu, ki izkaže pravni interes za uveljavljanje pravic pred sodnimi ali državnimi organi.

41. člen

(načini ugotavljanja identitete)

(1) Policisti ugotavljajo identiteto osebe tako, da osebo na primeren način ustavijo in ji pojasnijo razlog ustavitve ter nato zahtevajo izročitev javne listine z njeno fotografijo, ki jo je izdal državni organ, da listino pogledajo ter primerjajo in preverijo podatke v ustreznih evidencah.

(2) Če je oseba zakrita ali zamaskirana, smejo policisti zahtevati, da se odkrije, zato da lahko nedvomno ugotovijo njeno identiteto.

(3) Če policisti dvomijo o pristnosti javne listine ali je oseba nima ali identitete ni možno z gotovostjo ugotoviti, smejo ugotavljati identiteto z razgovorom, v katerem preverjajo podatke o identiteti s pomočjo podatkov iz evidenc po tem zakonu, uradnih evidenc in drugih zbirk podatkov, drugih listin, s pomočjo drugih oseb ali na drugem kraju ali na način, ki ga predlaga oseba, če je varen in razumen.

(4) Če policisti ne morejo ugotoviti identitete osebe, jo smejo privedi v policijske prostore in izvesti identifikacijski postopek.

(5) Policisti smejo vzeti prstne odtise in odtise dlani osebi, ki je poskušala nezakonito prestopiti ali je nezakonito prestopila državno mejo, in osebi, katere identitete ni mogoče ugotoviti na drug način. Osebo smejo policisti tudi fotografirati, zapisati njen osebni opis in fotografijo in njen osebni opis objaviti.

(6) Zaradi ugotovitve identitete pogrešane osebe in identifikacije najdenega trupla smejo policisti poiskati in zavarovati material za identifikacijo (nosilce biološkega materiala in materiala za pridobitev odtisov prstov in dlani pogrešane osebe), ob soglasju osebe, ki je s pogrešano osebo v krvnem sorodstvu, pa tudi odvzeti bris njene ustne sluznice. Fotografijo in osebni opis pogrešane osebe in trupla smejo policisti objaviti.

42. člen

(identifikacijski postopek)

(1) Identifikacijski postopek zajema preverjanje podatkov v evidencah policije, upravnih organov in drugih zbirkah podatkov, za pridobitev katerih je policist pooblaščen z zakonom, primerjavo prstnih odtisov in odtisov dlani, fotografije in osebnega opisa osebe, brisa ustne sluznice ter druga operativna in kriminalističnotehnična opravila.

(2) Določbe prejšnjega odstavka ter petega in šestega odstavka prejšnjega člena veljajo tudi za identifikacijo trupel in pogrešanih oseb.

Iskanje oseb

43. člen (iskanje oseb)

(1) Policija išče osebe, ki so pogrešane in je glede na okoliščine mogoče domnevati, da potrebujejo pomoč, ter druge osebe, ko tako določajo drugi zakoni.

(2) Način iskanja oseb z internim aktom določi generalni direktor policije.

Prikrito evidentiranje in namenska kontrola

44. člen (prikrito evidentiranje in namenska kontrola)

(1) Prikrito evidentiranje ali namenska kontrola se izvaja pri mejni kontroli in policijski ter carinski kontroli v notranjosti države na podlagi ukrepov za osebe in vozila, ki so jih razpisale države Evropske unije in so vneseni v schengenski informacijski sistem, skladno z določbami konvencije o izvajanju schengenskega sporazuma.

(2) Prikrito evidentiranje pomeni odkritje razpisane osebe ali razpisanega vozila in zbiranje informacij iz četrtega odstavka tega člena.

(3) Namenska kontrola pomeni preiskavo osebe ali vozila na podlagi zakona, ki ureja nadzor državne meje, zakona, ki ureja kazenski postopek, zakona, ki ureja postopek o prekrških, ali na podlagi drugih zakonov, ki urejajo postopek preiskave. Če niso izpolnjeni zakonski pogoji za preiskavo, se namenska kontrola nadomesti s prikritim evidentiranjem.

(4) Organu, ki je odredil razpis, se pošljejo informacije o izsleditvi razpisane osebe ali razpisanega vozila, kraju, času ali razlogu kontrole, o poti in namembnem kraju potovanja, osebah, ki spremljajo osebo, ali potnikih v vozilu, uporabljenem vozilu, stvarih, ki jih ima oseba s sabo, in okoliščinah, v katerih je bila oseba ali vozilo izsledeno.

(5) Policisti morajo prikrito evidentiranje in namensko kontrolo uporabljati ter opravljati tako, da čim manj posegajo v pravice osebe, na katero se razpis ukrepa nanaša, in pravice oseb, ki jo spremljajo.

45. člen (razpis prikritega evidentiranja in namenske kontrole)

(1) Če obstajajo utemeljeni razlogi za sum, da določena oseba izvaja ali pripravlja kaznivo dejanje iz drugega odstavka tega člena, ali če na podlagi celostne ocene te osebe, ugotovljene na podlagi informacij, pridobljenih skladno z zakonom, zlasti na podlagi operativnih informacij policije, kazenskih ovadb, kazenskih postopkov, ki še niso pravnomočno dokončani, in pravnomočnih kazenskih obsodb, ki še niso izbrisane, obstaja utemeljen razlog za sum, da bo tudi v prihodnje storila kazniva dejanja iz drugega in šestega odstavka tega člena, se za to osebo ali vozilo sme odrediti razpis prikritega evidentiranja ali namenske kontrole, ki se vnese v schengenski informacijski sistem.

(2) Razpis se sme odrediti za naslednja kazniva dejanja: terorizem po 108. členu, financiranje terorizma po 109. členu, ščuvanje in javno poveličevanje terorističnih dejanj po 110. členu, novačenje in usposabljanje za terorizem po 111. členu, trgovina z ljudmi po 113. členu, uboj po 115. členu, umor po 116. členu, ugrabitev po 134. členu, posilstvo po 170. členu, spolni napad na osebo, mlajšo od petnajst let, po 173. členu, zloraba prostitucije po 175. členu, prikazovanje, izdelava, posest in posredovanje pornografskega gradiva po 176. členu, neupravičena proizvodnja in promet s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog po 186. členu, omogočanje uživanja prepovedanih drog ali nedovoljenih snovi v športu po 187. členu, velika tatvina po 205. členu, rop po 206. členu, goljufija po 211. členu, izsiljevanje po 213. členu, nedovoljen izvoz in uvoz stvari, ki so posebna kulturnega pomena ali naravne vrednote po 218. členu, poslovna goljufija po 228. členu, goljufija na škodo Evropske unije po 229. členu, zloraba informacijskega sistema po 237. členu, ponarejanje denarja po 243. členu, ponarejanje in uporaba ponarejenih vrednotnic ali vrednostnih papirjev po 244. členu, pranje denarja po 245. členu, tihotapstvo po 250. členu, hudodelsko združevanje po 294. členu, nedovoljena proizvodnja in promet orožja ali eksploziva po 307. členu, prepovedano prehajanje meje ali ozemlja države po 308. členu, povzročitev splošne nevarnosti po drugem odstavku 314. člena, ugrabitev letala ali ladje po 329. členu, napad na varnost zračnega prometa po 330. členu, protipravno ravnanje z jedrskimi ali drugimi nevarnimi radioaktivnimi snovmi po 334. členu, diverzija po 356. členu, ogrožanje oseb pod mednarodnim varstvom po 371. členu, jemanje talcev po 373. členu in piratstvo po 374. členu Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 55/08, 66/08 – popr., 39/09 in 91/11).

(3) Razpis prikritega evidentiranja ali namenske kontrole s pisno odredbo dovoli državni tožilec na pisni predlog policije. Predlog in odredba morata vsebovati podatke, ki omogočajo določljivost osebe ali vozila, razlog ter utemeljitev za prikrto evidentiranje ali namensko kontrolo.

(4) Če pisne odredbe ni mogoče pravočasno dobiti in če bi bilo nevarno odlašati, lahko državni tožilec na ustni predlog policije začetek izvajanja ukrepa izjemoma dovoli z ustno odredbo. O ustnem predlogu državni tožilec napiše uradni zaznamek. Pisna odredba, ki mora vsebovati utemeljitev razloga predčasne izvedbe, mora biti izdana najpozneje v 12 urah po izdaji ustne odredbe.

(5) Izvajanje ukrepa sme trajati največ tri mesece, iz tehtnih razlogov pa se s pisno odredbo sme podaljšati vsakič za tri mesece. Skupno sme ukrep trajati največ 24 mesecev. Policija preneha izvajati ukrep takoj, ko prenehajo razlogi, zaradi katerih je bil odrejen. O prenehanju brez odlašanja pisno obvesti organ, ki je ukrep odredil.

(6) Razpis se sme odrediti tudi za naslednja kazniva dejanja: genocid po 100. členu, hudodelstvo zoper človečnost po 101. členu in vojno hudodelstvo po 102. členu, izdaja tajnih podatkov po 260. členu, veleizdaja po 348. členu, napad na ozemeljsko celovitost po 349. členu, uboj predsednika republike po 352. členu, nasilje zoper najvišje predstavnike države po 353. členu, oborožen upor po 355. členu in vohunstvo po 358. členu Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 55/08, 66/08 – popr., 39/09 in 91/11), vendar le na podlagi pisne odredbe generalnega državnega tožilca ali vrhovnega državnega tožilca, ki ga generalni državni tožilec za to posebej pisno pooblasti. Glede pogojev odreditve razpisov in roka njihovega trajanja po tem odstavku se uporabljajo določbe tretjega, četrtega in petega odstavka tega člena. Predlagatelj razpisa se mora o razlogih za izdajo razpisa še pred izdajo posvetovati z drugimi državami, ki bi morale ta razpis izvesti.

Prepoznavna oseb po fotografijah

(prepoznavo oseb po fotografijah)

- (1) Policisti smejo zaradi odkrivanja storilca kaznivega dejanja ali prekrška ali ugotavljanja identitete neznane osebe opraviti prepoznavo oseb po fotografijah.
- (2) Pred prepoznavo policist osebo opozori, da mora po zakonu, ki ureja varstvo osebnih podatkov, varovati tajnost osebnih podatkov, ki jih bo izvedela pri prepoznavi.
- (3) Policist mora od osebe, ki bo opravila prepoznavo, najprej zahtevati, da opiše in navede fizične znake, po katerih se oseba, ki jo bo prepoznavala, razlikuje od drugih oseb, šele potem ji pokaže fotografijo, in sicer skupaj z drugimi primerljivimi fotografijami, na katerih so nje neznane osebe. Policist, ki vodi prepoznavo po fotografijah, mora zagotoviti, da oseba, ki opravlja prepoznavo, pred začetkom prepoznavne ne vidi posamezne fotografije osebe oziroma same osebe, ki jo bo prepoznavala.
- (4) O prepoznavi policist napiše uradni zaznamek, v katerega navede tudi, katere fotografije je oseba videla.
- (5) Pri postopku smejo policisti uporabljati fotografije iz evidence fotografiranih oseb ali fotografije oseb, pridobljene na drug zakonit način. Fotografije oseb, ki bodo pokazane pri prepoznavi, morajo biti izbrane na podlagi predhodno pridobljenega osebnega opisa.
- (6) Ko v postopku sodeluje več oseb, se prepoznavo opravlja z vsako posebej.

Izdelava fotorobota

47. člen

(izdelava fotorobota)

- (1) Policisti smejo izdelati fotorobota zaradi odkrivanja storilca kaznivega dejanja ali prekrška ali ugotavljanja identitete neznane osebe.
- (2) Izdelan fotorobot se sme objaviti.
- (3) Način izdelave in objave fotorobota z internim aktom določi generalni direktor policije.

Poligrafski postopek

48. člen

(poligrafski postopek)

- (1) Pri preiskovanju kaznivih dejanj smejo policisti ob upoštevanju okoliščin kaznivega dejanja kot pripomoček izvesti poligrafski postopek. Ob začetku postopka morajo osebo seznaniti:
 - z namenom in načinom izvedbe poligrafskega postopka ter delovanjem poligrafskega aparata,
 - da se poligrafski postopek sme opraviti le z njenim soglasjem in
 - da se rezultati poligrafskega postopka ne morejo uporabiti kot dokaz v kazenskem postopku.
- (2) Poligrafski postopek se sme izvesti samo s pisnim soglasjem osebe. Pisno soglasje za poligrafski postopek mladoletne osebe izdajo starši ali skrbnik. Če so starši ali skrbnik osumljeni kaznivega dejanja zoper mladoletnika, pisno soglasje izda pristojni center za socialno delo.

(3) Policist mora prekiniti poligrafski postopek, če oseba soglasje zanj umakne ali če policist ugotovi, da je oseba v psihofizičnem stanju, ki ni primerno za ta postopek.

(4) Minister predpiše način pridobitve soglasja in način seznanitve osebe po prvem odstavku tega člena. Tehnične kriterije in postopek izvedbe poligrafskega postopka z internim aktom določi generalni direktor policije.

Cestna zapora z blokadno točko

49. člen

(cestna zapora z blokadno točko)

(1) Policisti smejo vzpostaviti cestno zaporo z blokadno točko zaradi popolne ali selektivne kontrole nad vozili in osebami, če:

- obstaja verjetnost, da bo na določenem območju prišlo do velike nevarnosti in je opravljanje te policijske naloge potrebno za njeno preprečitev ali je do velike nevarnosti že prišlo,
- je treba prijeti storilce kaznivih dejanj ali prekrškov ali izslediti predmete kaznivega dejanja ali prekrška ali
- je treba preprečiti hujše kršitve javnega reda, varnosti cestnega prometa ali varnosti državne meje.

(2) Cestno zaporo z blokadno točko odredi generalni direktor policije, direktor policijske uprave ali oseba, ki jo za to pooblasti generalni direktor policije ali direktor policijske uprave.

(3) Cestna zapora z blokadno točko sme trajati, dokler ne preneha verjetnost nastanka velike nevarnosti, ni odpravljena velika nevarnost, ni prijet storilec, ni izsleden predmet ali dokler niso preprečene hujše kršitve. Če se ugotovi, da cilja s cestno zaporo ne bo mogoče doseči, jo je treba takoj umakniti.

Uporaba tujega prevoznega sredstva, sredstva za zvezo ali drugega sredstva

50. člen

(uporaba tujega prevoznega sredstva, sredstva za zvezo ali drugega sredstva)

(1) Če morajo prijeti storilca kaznivega dejanja ali prepeljati v najbližji zdravstveni zavod osebo, ki potrebuje nujno zdravniško pomoč, ali opraviti drugo nujno policijsko nalogo, smejo policisti, če tega ne morejo storiti drugače, uporabiti najbližje dosegljivo prevozno sredstvo ali sredstvo za zvezo oziroma kakšno drugo sredstvo.

(2) Sredstva gasilcev, civilne zaščite in drugih reševalnih služb smejo policisti uporabiti le za prevoz osebe, ki potrebuje nujno zdravniško pomoč, v najbližji zdravstveni zavod. Z istim namenom smejo policisti v dogovoru z vojaškimi osebami uporabiti tudi sredstva Slovenske vojske.

(3) Policisti upravičencu po možnosti pojasnijo, da bo sredstvo uporabljeno zaradi opravljanja policijske naloge, kdaj in kje mu bo vrnjeno in da mu bo izdano potrdilo o uporabi.

(4) Lastnik sredstva iz prvega odstavka tega člena ima pravico do povračila stroškov in morebitne premoženjske škode, ki mu je bila povzročena z uporabo njegovega sredstva.

(5) Pri opravljanju policijskih nalog na javnih prevoznih sredstvih imajo policisti pravico do brezplačnega prevoza s temi sredstvi in pravice iz obveznega zavarovanja potnikov v javnem prometu.

Varnostni pregled

51. člen (varnostni pregled)

- (1) Pri opravljanju policijskih nalog smejo policisti opraviti varnostni pregled osebe, če je glede na okoliščine mogoče pričakovati njen napad ali samopoškodbo.
- (2) Varnostni pregled obsega pregled osebe, njenih stvari in prevoznega sredstva, pri čemer policisti ugotavljajo, ali je oseba oborožena in ali ima pri sebi oziroma s sabo druge nevarne predmete ali snovi.
- (3) Pri varnostnem pregledu osebe policisti z rokami pretipajo njena oblačila, rokavice, pokrivalo in lase ter pregledajo obutev. Varnostni pregled osebe ne obsega telesnega pregleda niti osebne preiskave.
- (4) Pri varnostnem pregledu stvari policisti pregledajo predmete, ki jih ima oseba pri sebi in bi lahko bilo v njih skrito orožje ali drugi nevarni predmeti ali snovi.
- (5) Pri varnostnem pregledu prevoznega sredstva, ki je v neposredni bližini in dostopen osebi, ki jo varnostno pregledujejo, policisti pregledajo njegovo notranjost, prtljažnik in druge prostore za prtljago ali opremo vozila. Pri tem ne smejo pregledovati skritih delov vozila.
- (6) Pred namestitvijo osebe v prostor za pridržanje policisti opravijo podrobnejši varnostni pregled osebe. Pri tem podrobneje pretipajo in pregledajo predvsem notranjost obuval, žepe, notranje dele in prikrita mesta oblačil ali pokrival, ki jih ni mogoče pregledati z otipom, vanje pa je mogoče skriti manjše nevarne predmete ali snovi. Če je potrebno, smejo zahtevati, da oseba posamezna vrhnja oblačila sleče, da jih podrobneje pregledajo. Pri tem policisti podrobno pregledajo tudi vsebino stvari, ki jih ima oseba pri sebi oziroma s sabo.
- (7) Varnostni pregled osebe mora opraviti oseba istega spola, razen če varnostnega pregleda ni mogoče odložiti.
- (8) Pri varnostnem pregledu smejo policisti uporabljati tehnična sredstva ali službenega psa za iskanje eksplozivnih in drugih nevarnih sredstev ali snovi.
- (9) Če policisti pri varnostnem pregledu otipajo oziroma odkrijejo orožje, nevaren predmet ali snov, to ne glede na mesto najdbe odvzamejo, osebi pa vrnejo po koncu policijskega postopka, razen če ne najdejo predmeta, ki mora biti zasežen po zakonu, ki ureja kazenski postopek, zakonu, ki ureja postopek o prekrških, ali po drugem zakonu. V takih primerih policisti po varnostnem pregledu nadaljujejo postopek po teh predpisih.

Pregled osebe

52. člen (pregled osebe)

- (1) Policisti smejo zaradi zasega predmetov opraviti pregled osebe, če na podlagi njihove neposredne zaznave obstaja velika verjetnost, da ima oseba pri sebi predmete, ki jih je skladno z zakonom treba zaseči.
- (2) Pred začetkom pregleda policisti ukažejo osebi, naj sama izroči predmete, razen če bi to lahko ogrozilo varnost ljudi ali premoženja.
- (3) Pregled osebe mora opraviti oseba istega spola, razen če s pregledom ni mogoče odlašati.

(4) Pregled osebe ne obsega telesnega pregleda ali osebne preiskave. Pri pregledu policisti z rokami pretipajo oblačila osebe in pregledajo vsebino stvari, ki jih ima oseba pri sebi oziroma s sabo. Policisti pri pregledu stvari ne smejo s silo odpirati zaprtih predmetov.

(5) Če se oseba iz prvega odstavka tega člena nahaja v ali ob vozilu in so policisti neposredno zaznali, da so bili predmeti skriti ali odvrženi v vozilo ali se nahajajo v vozilu, smejo pregledati tudi notranjost vozila, razen njegovih skritih delov.

(6) Če policisti med pregledom najdejo predmet, ki mora biti zasežen na podlagi zakona, ki ureja kazenski postopek, zakona, ki ureja postopek o prekršku, ali na podlagi drugega zakona, policisti nadaljujejo postopek po teh predpisih.

Vstop v tuje stanovanje in druge prostore

53. člen

(vstop v tuje stanovanje in druge prostore)

(1) Policisti smejo brez naloga sodišča vstopiti v tuje stanovanje in druge prostore:

- če imetnik stanovanja to dovoli,
- če kdo kliče na pomoč,
- če je to potrebno za preprečitev samomora,
- če se preverjajo okoliščine, ki kažejo na smrt določene osebe v tem prostoru ali
- v drugih primerih, če je to nujno za zavarovanje ljudi ali premoženja.

(2) Pred vstopom v tuje stanovanje in druge prostore policisti osebo v notranjosti seznanijo z razlogi vstopa, razen če tega ni mogoče storiti, ker je treba ukrepati takoj in nepričakovano.

(3) Policisti smejo, ko ni mogoče drugače, za vstop v tuje stanovanje in druge prostore uporabiti telesno silo ali tehnična sredstva.

(4) Policisti se smejo zadrževati v tujem stanovanju in drugih prostorih samo toliko časa, dokler obstajajo razlogi za vstop.

(5) Policisti o vstopu v tuje stanovanje in druge prostore imetniku izdajo potrdilo. V potrdilu navedejo razloge za vstop in morebitne poškodbe, ki so nastale pri vstopu. V primeru iz prve alineje prvega odstavka tega člena policisti izdajo potrdilo le, če imetnik to želi.

(6) Če v prostoru po opravljeni policijski nalogi ni imetnika ali drugega upravičenca, policisti poskrbijo za varovanje prostora, v katerega so vstopili. Z namenom, da bi zavarovali prostor, ga smejo tudi zapečatiti.

Zaseg predmetov

54. člen

(zaseg predmetov)

(1) Policisti smejo pri opravljanju policijskih nalog zaseči predmete, primerne za napad ali samopoškodbo, ter tudi predmete, s katerimi se lahko huje ogrozi javni red ali splošna varnost ljudi ali premoženja.

(2) Policisti predmet zasežejo tako, da ne povzročijo nepotrebne škode. Za zasežene predmete izdajo osebi potrdilo o zasegu. Do izdaje potrdila mora biti predmet pod vidnim nadzorom osebe, ki ji je bil predmet zasežen, ali v zapečatenem ovoju.

(3) Predmete iz tega člena morajo policisti izročiti pristojnemu organu, pri katerem poteka nadaljnji postopek. Če zoper osebo, ki so ji bili predmeti zaseženi, ni bil uveden postopek pred pristojnim organom, morajo predmete osebi vrniti, razen če gre za nevarne predmete ali predmete, ki jih je po zakonu treba odvzeti.

(4) Nevaren predmet ali predmet, ki ga je po zakonu treba odvzeti in ki ne bo vrnjen osebi, morajo policisti komisijsko uničiti ali odstopiti subjektu, ki je pristojen za njegovo uničenje, ter o tem napisati zapisnik. O uničenju policisti obvestijo osebo, ki ji je bil predmet zasežen.

(5) Postopek hrambe in uničenja zaseženih predmetov podrobneje predpiše minister.

Protiteroristični pregled

55. člen

(protiteroristični pregled prostorov, objektov, naprav in območij)

(1) Za zagotavljanje varnosti varovanih oseb, varovanih objektov in njihovih okolišev ali tajnih podatkov ali če je glede na okoliščine mogoče pričakovati, da bo določen prostor, objekt, naprava, prevozno sredstvo, območje ali promet ogrožen s posebno nevarnimi sredstvi ali napravami ali je do tega že prišlo, smejo policisti opraviti protiteroristični pregled prostorov, objektov, naprav, prevoznih sredstev in območij.

(2) Policijsko pooblastilo iz prejšnjega odstavka smejo policisti v tujem stanovanju in drugih prostorih izvesti le, če so hkrati izpolnjeni pogoji iz 53. člena tega zakona.

(3) Pri protiterorističnem pregledu smejo policisti prostor, objekt, območje ali prevozno sredstvo izprazniti, prepovedati dostop do njih ter jih neposredno ali s tehničnimi sredstvi pregledati. V teh primerih smejo policisti opraviti tudi varnostni pregled.

(4) Pregled opravljajo policisti z iskanjem, identificiranjem, proučevanjem, onesposabljanjem in odstranjevanjem naprav, sredstev ter snovi. Protiteroristični pregled lahko obsega tudi protibombni, kemijsko-bakteriološko-radiološki in protiprisluškovalni pregled.

(5) Če lastnik, imetnik ali druga pristojna oseba noče ali ne more sodelovati, policisti izvedejo protiteroristični pregled tudi brez njenega sodelovanja ali brez njene navzočnosti.

(6) V primerih in na območjih iz prvega odstavka tega člena smejo policisti za nujno potreben čas tudi motiti radiofrekvenčni spekter.

Začasna omejitev gibanja

56. člen

(začasna omejitev gibanja)

(1) Osebi, ki je v policijskem postopku, je gibanje začasno omejeno, če se dejansko ne more svobodno gibati zaradi izvedbe določenega policijskega pooblastila ali drugega uradnega dejanja. Ta omejitev sme trajati le nujno potreben čas za izvedbo policijskega pooblastila ali drugega uradnega dejanja.

(2) Določbe tega člena se smiselno uporabljajo tudi za privedbo na podlagi:

- naloga pristojnega organa,
- zakona, ki ureja kazenski postopek, razen če gre za odvzem prostosti, in
- zakona, ki ureja postopek o prekrških.

(3) Določbe tega člena se smiselno uporabljajo tudi za zadržanje na podlagi:

- zakona, ki ureja kazenski postopek, in
- zakona, ki ureja nadzor državne meje.

(4) Policisti smejo izprazniti območje, prostor ali objekt in okoliš, prepovedati dostop, ga pregledati, začasno omejiti gibanje v njegovi bližini in določiti smer gibanja do izvedbe policijske naloge, če:

- obstaja verjetnost, da bo na določenem območju, prostoru ali v določenem objektu in okolišu prišlo do velike nevarnosti,
- je na določenem območju, prostoru ali v določenem objektu in okolišu prišlo do velike nevarnosti,
- je to potrebno za zagotavljanje varnosti določenih oseb, prostorov, objektov in okolišev objektov,
- je to nujno, da se prime iskana oseba,
- je treba opraviti ogled kraja dejanja.

(5) Območje, kjer velja začasna omejitev gibanja, policisti lahko označijo s trakovi ali zaščitijo z ograjami ali drugimi sredstvi.

(6) Policijsko pooblastilo iz četrtega odstavka tega člena smejo policisti v tujem stanovanju in drugih prostorih izvesti le, če so hkrati izpolnjeni pogoji iz 53. člena tega zakona.

(7) Kot posebni primeri začasne omejitve gibanja po tem zakonu se štejejo:

- privedba na podlagi tega zakona,
- prepoved približevanja določenemu kraju ali osebi,
- prepoved udeležbe na športnih prireditvah in
- prekinitvev potovanja.

(8) Ob začasni omejitvi gibanja policisti osebo seznanijo z razlogi začasne omejitve gibanja, v zakonsko določenih primerih pa tudi z drugimi pravicami.

(9) Zoper osebo, ki ne upošteva začasne omejitve gibanja, smejo policisti uporabiti druga policijska pooblastila.

(10) V primerih iz prvega in drugega odstavka tega člena sme čas začasne omejitve gibanja trajati največ šest ur.

(11) Na njeno zahtevo mora policist osebi, ki ji je bilo začasno omejeno gibanje za več kot eno uro, izdati potrdilo z navedbo časa začetka in konca začasne omejitve gibanja ter navesti, kateri policijski postopek je bil izveden.

Privedba

57. člen (privedba)

(1) S privedbo policisti začasno omejijo gibanje osebi ter jo privedejo v policijske prostore, v uradne prostore drugega organa ali na določen kraj.

(2) Privedbo smejo opraviti na podlagi naloga za privedbo. Brez naloga za privedbo smejo privedbo opraviti, če tako določa drug zakon, po določbah tega zakona pa zaradi:

- vabljenja iz petega odstavka 35. člena tega zakona,
- ugotavljanja identitete iz četrtega odstavka 41. člena tega zakona
- tujca, ki ne izpolnjuje pogojev za vstop, tranzit ali izstop iz države oziroma območja pogodbenic Konvencije o izvajanju schengenskega sporazuma ali
- v drugih primerih, ko je to potrebno za izvedbo drugega policijskega pooblastila.

(3) Osebi, zoper katero je izdan nalog za privedbo, policisti nalog izročijo in ji ukažejo, naj gre z njimi in jo opozorijo na posledice, če se bo privedbi upirala ali skušala pobegniti. Če ji zaradi tehničnih ali drugih razlogov naloga ni mogoče takoj vročiti, jo policisti seznanijo z njegovo vsebino. Nalog ji vročijo takoj, ko je to mogoče, najpozneje pa na kraju, kamor je privedena. Če se oseba upira, jo policisti prisilno privedejo.

(4) Če oseba, ki jo je treba privedi, zahteva obveščanje bližnjih, delodajalca ali zagovornika, ji policist to omogoči, takoj ko varnostne razmere to dopuščajo. Če tuj državljan zahteva obveščanje konzularnega predstavnika, ga obvesti policija. Obveščanje navedenih oseb ne zadrži privedbe ali drugih policijskih ukrepov.

(5) Pred privedbo policisti opravijo varnostni pregled.

(6) Privedba sme trajati le nujno potreben čas. Ko policisti določajo čas začetka izvajanja privedbe, morajo upoštevati vse okoliščine, ki bi lahko vplivale na uspešno izvedbo. Od začetka izvajanja privedbe do izročitve osebe pristojnemu organu ali uradni osebi ne sme preteči več kot šest ur, razen ob nepričakovanih izrednih dogodkih, kot so na primer nepričakovane vremenske razmere, prometne nesreče, tehnične okvare.

(7) O okoliščinah, ki onemogočajo izvedbo privedbe ali zahtevajo njeno odložitev, policisti takoj obvestijo organ, ki je nalog za privedbo izdal.

(8) Za preprečitev prepoznavnosti, če je to nujno zaradi ogroženosti življenja ali zavarovanja dokazov smejo policisti osebi med privedbo za nujno potreben čas na glavo nadeti posebno zaščitno pokrivalo. O uporabi zaščitnega pokrivala odloči policijski vodja. Posebno zaščitno pokrivalo smejo policisti nadeti osebi tudi na njeno željo.

58. člen

(privedba zaradi zagotavljanja pomoči)

(1) Policisti smejo privedi tudi osebo, ki je očitno nebogljen, ko je to nujno potrebno za zagotavljanje njenega zdravja ali varnosti. Privedejo jo v najbližjo zdravstveno ustanovo ali pristojni center za socialno delo, v izjemnih primerih pa tudi v policijske prostore.

(2) Policisti smejo v primerih iz prejšnjega odstavka privedi tudi otroka ali mladoletnika.

(3) Pred privedbo smejo policisti opraviti varnostni pregled.

59. člen

(posebnosti pri privedbi otroka ali mladoletnika)

(1) Če je privedena oseba otrok ali mladoletnik, morajo policisti v najkrajšem možnem času ustno obvestiti njene starše ali skrbnika. Če ugotovijo, da bi bilo obveščanje staršev ali skrbnika v nasprotju s koristmi otroka ali mladoletnika, policisti ne obvestijo staršev ali skrbnika, o privedbi pa obvestijo pristojni center za socialno delo.

(2) Če je otrok ali mladoletnik najden v okoliščinah, ki so neposredno nevarne za njegovo življenje ali zdravje, ali če ogroža javni red in javnega reda ni mogoče drugače vzpostaviti, ga smejo policisti privedi do prihoda staršev ali skrbnika, če bi bilo to v nasprotju s koristjo otroka ali mladoletnika, pa do prihoda delavca pristojnega centra za socialno delo. Kot taka nevarnost se štejejo tudi nevarno ali škodljivo okolje in druge podobne okoliščine, ki lahko škodujejo njegovemu razvoju.

(3) Otroka ali mladoletnika smejo policisti za nujno potreben čas privedi v policijske prostore tudi, ko ga je treba predati staršem, skrbniku ali delavcu pristojnega centra za socialno delo.

(4) Policisti morajo staršem ali skrbniku na njihovo željo omogočiti neoviran stik in pogovor z otrokom ali mladoletnikom, razen če je to v nasprotju s koristjo otroka ali mladoletnika. Policisti morajo omogočiti tudi neoviran stik in pogovor delavcem pristojnega centra za socialno delo. Pogovora policisti ne smejo poslušati, smejo pa ga vizualno nadzirati.

Prepoved približevanja določeni osebi, kraju ali območju

60. člen (prepoved približevanja)

(1) Če je podan utemeljen sum, da je oseba storila kaznivo dejanje ali prekršek (v nadaljevanju: kršitelj) z znaki nasilja ali je bila zalotena pri takem kaznivem dejanju ali prekršku, in obstajajo razlogi za sum, da bo ogrozila življenje, osebno varnost ali svobodo osebe, s katero je ali je bila v bližnjem razmerju v smislu določb kazenskega zakonika in zakona, ki ureja preprečevanje nasilja v družini, kar policisti ugotovijo zlasti na podlagi dotedanjega grdega ravnanja kršitelja, iz okoliščin, ki jih neposredno zaznajo ob prihodu na kraj dogodka, zbranih obvestil od žrtev ali prič, podatkov centra za socialno delo, smejo policisti odrediti prepoved približevanja določenemu kraju oziroma osebi (v nadaljnjem besedilu: oškodovanec), ki je kršitelj namerno ne sme prekršiti. Kot kraj se določi kraj, kjer oškodovanec stanuje, dela, se izobražuje, je v varstvu ali se vsakodnevno giblje. Prepoved približevanja določenemu kraju oziroma osebi zajema tudi prepoved nadlegovanja po komunikacijskih sredstvih, na kar kršitelja policisti posebej opozorijo.

(2) Prepoved približevanja določenemu kraju oziroma osebi odredi policist tako, da kršitelju, na katerega se ukrep nanaša, v policijskem postopku z njim, takoj izreče ustno odredbo, naknadno pa v roku, ki ne sme biti daljši od šest ur, vroči še pisno odredbo o odrejenem ukrepu. Pisna odredba mora vsebovati podatke o kršitelju, zoper katerega je ukrep odrejen (osebno ime, EMŠO oziroma za tujca rojstne podatke, državljanstvo, stalno oziroma začasno prebivališče), odrejeni ukrep (ukrep zajema tudi določitev razdalje od kraja oziroma osebe, na kateri se kršitelj ne sme gibati, vendar sme biti ta razdalja največ dvesto metrov), opis ogrožanja (način, obseg, trajanje), utemeljitev razlogov za odrejeni ukrep (prejšnji ukrepi policije, trajajoče ali prejšnje grdo ravnanje in podobno) in navedbo, da bo odredba po uradni dolžnosti posredovana v sodno presojo. Policist pozove kršitelja, naj mu pove naslov, kjer mu bo možno vročiti pisno odredbo. Če policist kršitelja ne najde na navedenem naslovu ali naslova noče povedati, mu odredbo vroči tako, da jo pritrdi na oglasno desko pristojne policijske postaje, na kar kršitelja ob izreku ustne prepovedi posebej opozori.

(3) Kršitelj, ki mu je izrečena prepoved približevanja, mora kraj oziroma območje prepovedi takoj zapustiti, policistu pa izročiti ključe prebivališča, v katerem živi skupaj z oškodovancem. Ob neupoštevanju odredbe policist kršitelja odstrani s kraja. O izrečenem ukrepu policija takoj obvesti krajevno pristojni center za socialno delo, ki oškodovanca seznanja z organizacijami, ki so mu na voljo za materialno in nematerialno pomoč in mu na njegovo željo omogoči stik s takšno organizacijo.

(4) Policija z odredbo iz drugega odstavka tega člena izreče prepoved približevanja določenemu kraju oziroma osebi za 48 ur in jo takoj pošlje v presojo preiskovalnemu sodniku okrožnega sodišča, ki lahko ukrep potrdi, spremeni ali razveljavi. Preiskovalni sodnik odloči o ukrepu v roku, ki ne sme biti daljši od 24 ur. Če prepoved približevanja določenemu kraju oziroma osebi preiskovalni sodnik potrdi, lahko ukrep izreče za čas do deset dni, pri čemer mora upoštevati začetek veljave ukrepa, ko ga je izrekla policija. Zoper odločbo preiskovalnega sodnika je v treh dneh dovoljena pritožba na zunajobravnavni senat okrožnega sodišča, ki o pritožbi odloči v treh dneh od prejema pritožbe. Preiskovalni sodnik vroči odločbo kršitelju na naslov, ki ga je posredoval policiji, če mu je na tem naslovu ni mogoče vročiti, se odločba pritrudi na oglasno desko okrožnega sodišča. Pritožba zoper odločbo preiskovalnega sodnika ne zadrži izvršitve. Določbe o vročanju odločbe preiskovalnega sodnika veljajo tudi za vročitev odločbe zunajobravnavnega senata.

(5) Postopek izvedbe prepovedi približevanja podrobneje predpiše minister v soglasju z ministrom, pristojnim za pravosodje, in ministrom, pristojnim za delo, družino in socialne zadeve.

(6) Nadzor nad spoštovanjem prepovedi približevanja določenemu kraju oziroma osebi izvaja policija, ki kršitelja, zalotenega na območju prepovedi približevanja, takoj odstrani s tega območja. Policija o ugotovljenih kršitvah izrečene prepovedi približevanja takoj ustno obvesti preiskovalnega sodnika.

(7) Kršitelj, ki kljub izrečeni globi zaradi kršitve prepovedi približevanja ponovno krši odrejeno prepoved, se pridrži po določbah tega zakona.

61. člen

(podaljšanje prepovedi približevanja)

Če obstajajo utemeljeni razlogi za sum, da bo kršitelj nadaljeval z ogrožanjem tudi po preteku deset dni, za katere je bila izrečena prepoved približevanja določenemu kraju oziroma osebi, lahko oškodovanec tri dni pred iztekom ukrepa predlaga preiskovalnemu sodniku podaljšanje ukrepa iz prejšnjega člena do 60 dni. Če so izpolnjeni zakonski pogoji, preiskovalni sodnik do izteka ukrepa izda odločbo, s katero podaljša prepoved približevanja določenemu kraju oziroma osebi. Zoper to odločbo je v treh dneh dovoljena pritožba na zunajobravnavni senat okrožnega sodišča, ki o pritožbi odloči v treh dneh od prejema pritožbe. Preiskovalni sodnik pošlje odločbo kršitelju na naslov, ki ga je posredoval policiji, če mu je na tem naslovu ni mogoče vročiti, se odločba pritrudi na oglasno desko okrožnega sodišča.

Prepoved udeležbe na športnih prireditvah

62. člen

(prepoved udeležbe na športnih prireditvah)

(1) Če je bila oseba, ki na športni prireditvi ali v zvezi s športno prireditvijo, ki jo določa zakon, ki ureja šport (v nadaljnjem besedilu: športne prireditve) zalotena pri storitvi prekrška zoper javni red in mir z znaki nasilja ali prekrška iz zakona, ki ureja javna zbiranja, ali pri storitvi kaznivega dejanja z znaki nasilja in je glede na okoliščine mogoče pričakovati, da bo nadaljevala s takšnimi ravnanji, ji sme policist izreči ukrep prepoved udeležbe na športnih prireditvah, za obdobje enega leta. Pričakovane okoliščine nadaljevanja takšnih ravnanj policisti utemeljujejo

zlasti na podlagi konkretnega ravnanja osebe, v povezavi z njenimi dotedanjimi ravnanji z znaki nasilja povezanimi s športnimi prireditvami ter iz zbranih obvestil in informacij v policijskih postopkih v zadnjih dveh letih pred športno prireditvijo iz tega odstavka.

(2) Policist po obravnavi prekrška ali kaznivega dejanja iz prejšnjega odstavka in ob okoliščinah, ki utemeljujejo izrek ukrepa, osebi takoj z ustno odredbo izreče ukrep prepoved udeležbe na športnih prireditvah. Osebo sme tudi fotografirati. V roku, ki ne sme biti daljši od 24 ur, mu vroči še pisno odredbo o odrejenem ukrepu. Pisna odredba mora vsebovati podatke o osebi, zoper katero je ukrep odrejen (osebno ime, EMŠO oziroma za tujca rojstne podatke, državljanstvo, stalno oziroma začasno prebivališče), odrejeni ukrep, opredelitev okoliščin, ki utemeljujejo izrek ukrepa in navedbo, da bo odredba po uradni dolžnosti posredovana v sodno presojo. Policist pozove osebo, naj mu pove naslov, kjer ji bo možno vročiti pisno odredbo. Če policist osebe ne najde na navedenem naslovu ali oseba naslova noče povedati, ji odredbo vroči tako, da jo pritrdi na oglasno desko pristojne policijske postaje, na kar osebo ob izreku ustne odredbe posebej opozori.

(3) Oseba, ki ji je izrečena prepoved udeležbe na športnih prireditvah, mora športno prireditev takoj zapustiti. Če oseba odredbe ne upošteva, jo policist odstrani s kraja.

(4) Policija odredbo iz drugega odstavka tega člena v 48 urah od izdaje pošlje v presojo preiskovalnemu sodniku okrožnega sodišča, ki lahko odredbo potrdi ali v primerih, ko iz okoliščin primera izhaja, da niso podani pogoji za izdajo odredbe, razveljavi. Preiskovalni sodnik odloči o ukrepu v roku, ki ne sme biti daljši od 15 dni. Zoper odločitev preiskovalnega sodnika je v osmih dneh dovoljena pritožba na zunajobravnavni senat okrožnega sodišča, ki o pritožbi odloči v 15 dneh od prejema pritožbe. Pritožba zoper odločitev preiskovalnega sodnika ne zadrži izvršitve.

(5) Policist osebi, ki ne upošteva izrečenega ukrepa ali izdane odredbe, izreče globo in ji odredi, da mora prireditveni prostor takoj zapustiti. Če kljub temu nadaljuje s kršitvijo, jo skladno z določbami tega zakona pridrži, dokler se športna prireditev ne konča in se udeleženci ne razidejo.

(6) Osebi, zoper katero je bil vsaj dvakrat uveden postopek o prekršku zaradi neupoštevanja izrečenega ukrepa ali izdane odredbe iz prvega in drugega odstavka tega člena, lahko preiskovalni sodnik na predlog policije odredi javljanje na območni policijski postaji, pristojni za opravljanje policijskih nalog v njegovem kraju prebivanja, ob začetku določenih športnih prireditev. Preiskovalni sodnik v odredbi določi športne prireditve ob začetku katerih se mora ta oseba javiti na policijski postaji. Odredba sme trajati, dokler traja ukrep iz prvega odstavka tega člena. Za to odredbo se smiselno uporabljajo določbe iz drugega in četrtega odstavka tega člena.

(7) Oseba, ki se zaradi objektivnih okoliščin (na primer zaradi zdravstvenega stanja, izrednih vremenskih razmer, potovanja v tujino) ne more javiti na območni policijski postaji, mora o obstoju takih okoliščin takoj obvestiti policijo ter predložiti ustrezna dokazila.

(8) Če na športni prireditvi rediteljsko službo zagotavlja subjekt, ki opravlja dejavnost varovanja javnih zbiranj v skladu z določbami zakona, ki ureja javna zbiranja, varnostniki po predhodni pridobitvi osebnih podatkov od policije, o osebah, katerim je prepovedan vstop na športno prireditev, pri vstopu na športno prireditev preverjajo tudi spoštovanje izrečenega ukrepa prepovedi udeležbe na športnih prireditvah. V takih primerih osebi prepreči vstop na prireditveni prostor.

Prekinitev potovanja

63. člen

(prekinitev potovanja na športno prireditev)

(1) Če skupina treh ali več oseb potuje na športno prireditev in že pred odhodom na izhodiščnem kraju potovanja ali med potovanjem krši javni red in kljub opozorilu in ukazu policistov ne preneha s takim ravnanjem, smejo policisti za preprečitev nadaljnjih tovrstnih kršitev odrediti prekinitvev potovanja oziroma prepovedati dostop do kraja športne prireditve.

(2) Če skupina treh ali več oseb potuje na športno prireditev s prevoznim sredstvom, smejo policisti prekinitvev potovanja iz razlogov iz prejšnjega odstavka odrediti tako, da prepovedo nadaljevanje vožnje s tem prevoznim sredstvom proti kraju športne prireditve.

(3) Prekinitvev potovanja oziroma dostop do kraja športne prireditve policisti odredijo ustno in traja, dokler se športna prireditev ne konča in se udeleženci ne razidejo. Izrečeno odredbo in razloge za izrek policisti ustrezno dokumentirajo v skladu s prvim odstavkom 130. člena tega zakona.

Pridržanje

64. člen (pridrzanje)

(1) Policisti smejo pridržati osebo, ki:

- moti ali ogroža javni red, če javnega reda ne morejo drugače vzpostaviti ali če ogrožanja ne morejo drugače odvrniti,
- krši odrejeno prepoved približevanja po tem zakonu,
- krši odrejeno prepoved udeležbe na športnih prireditvah,
- jo je treba izročiti tujim varnostnim organom ali je bila sprejeta od tujih varnostnih organov in jo je treba izročiti pristojnemu organu.

(2) Pridrzanje sme trajati le nujno potreben čas, vendar največ 12 ur, pridržanje iz četrte alineje prejšnjega odstavka pa največ 48 ur.

65. člen (posebnosti pridržanja mladoletnika)

(1) Če je pridržana oseba mladoletnik, morajo policisti v najkrajšem možnem času ustno obvestiti njene starše ali skrbnika. Če policisti ugotovijo, da bi bilo obveščanje v nasprotju s koristmi mladoletnika, o pridržanju obvestijo le pristojni center za socialno delo.

(2) Policisti morajo staršem ali skrbniku na njihovo željo omogočiti neoviran stik in pogovor z njim, razen če je to v nasprotju s koristmi mladoletnika. Policisti omogočijo tudi neoviran stik in pogovor delavcem pristojnega centra za socialno delo. Pogovora policisti ne smejo poslušati, smejo pa ga vizualno nadzirati.

(3) V prostoru za pridržanje morajo biti mladoletne osebe ločene od polnoletnih.

66. člen (izvedba pridržanja)

(1) Pridrzanje se začne od trenutka, ko ga odredi policist. Čas trajanja policijskega postopka do odreditve pridržanja se všteje v čas trajanja pridržanja.

(2) Pred privedbo zaradi pridržanja policisti opravijo varnostni pregled.

(3) Pred namestitvijo osebe v prostor za pridržanje ji policisti ukažejo, naj izroči vse predmete, nato pa opravijo podrobnejši varnostni pregled iz šestega odstavka 51. člena tega zakona.

(4) Policisti osebi odvzamejo vse predmete, primerne za napad ali samopoškodbo, druge predmete pa ji takoj vrnejo. Podatke o odvzetih predmetih policisti zapišejo v potrdilo. Odvzete predmete osebi vrnejo ob koncu pridržanja, razen če gre za predmete, ki jih je po zakonu treba odvzeti.

(5) Pridržani osebi mora biti sklep o pridržanju izdan in vročen v šestih urah od odreditve pridržanja. Pridržana oseba ima, dokler traja pridržanje, pravico do pritožbe zoper sklep o pridržanju. Policist, ki izvaja pridržanje, poskrbi, da je pritožba zoper sklep o pridržanju takoj poslana pristojnemu okrožnemu sodišču.

(6) O pritožbi pristojno okrožno sodišče odloči v 48 urah. Pritožba ne zadrži izvršitve sklepa o pridržanju.

67. člen

(pravice pridržane osebe)

(1) Ob odreditvi pridržanja po določbah tega zakona mora biti oseba takoj, v svojem maternem jeziku ali jeziku, ki ga razume, obveščena, da je pridržana, in o razlogih za pridržanje ter poučena, da ni dolžna ničesar izjaviti, da ima pravico do takojšnje pravne pomoči zagovornika, ki ga svobodno izbere, in pravico, da so na njeno zahtevo o pridržanju obveščeni njeni bližnji.

(2) Če je oseba iz prejšnjega odstavka tujec, mora biti v svojem maternem jeziku ali jeziku, ki ga razume, poučena tudi o tem, da je na njeno zahtevo o pridržanju lahko obveščeno diplomatsko-konzularno predstavništvo države, katere državljan je.

(3) Policisti morajo odložiti nadaljnja dejanja s pridržano osebo, ki so usmerjena v dokazovanje kršitve, do prihoda zagovornika, vendar najdlje za dve uri od tedaj, ko je bila osebi dana možnost, da obvesti zagovornika, razen če bi to onemogočilo ali otežilo izvedbo policijske naloge.

(4) Na zahtevo pridržane osebe mora policist o pridržanju takoj obvestiti njenega delodajalca, pristojni center za socialno delo, da prevzame skrb za otroke ali druge osebe, za katere sicer skrbi pridržana oseba, ali drug pristojni organ ali drugo osebo, če je treba poskrbeti za živali ali zavarovanje premoženja.

(5) Obveščanje najbližjih, diplomatsko-konzularnega predstavništva ali delodajalca zunaj Republike Slovenije poteka preko ministrstva, pristojnega za zunanje zadeve.

(6) Pridržane osebe pri uveljavljanju pravic iz tega člena ne zavezuje njena morebitna predhodna odločitev, da se jim odpoveduje, in jih lahko kadarkoli uveljavlja.

68. člen

(medicinska pomoč)

(1) Če pridržana oseba potrebuje nujno medicinsko pomoč, jo mora policist zagotoviti skladno s predpisi, ki urejajo nujno medicinsko pomoč, ne glede na to, ali jo oseba zahteva ali ne.

(2) Pridržana oseba ima pravico, da jo na njene stroške pregleda zdravnik, ki ga sama izbere.

(3) Zdravniški pregled se opravi brez navzočnosti policistov, razen če zdravnik zahteva drugače.

69. člen

(kraj pridržanja)

(1) Policist pridrži osebo v policijskem prostoru za pridržanje, če to ni mogoče, pa v za to določenem prostoru drugega organa, ki se uporablja za pridržanje, pripor ali izvrševanje kazni zapora. V takem primeru morajo uradne osebe zagotoviti, da pridržane osebe niso v istih prostorih kot pripre osebe ali osebe na prestajanju kazni zapora.

(2) Izjemoma sme policist osebo pridržati tudi v posebej prirejenem prostoru vozila ali v drugem primernem prostoru, vendar ne dlje, kot je nujno potrebno za izvedbo policijske naloge.

(3) Izjemoma je oseba lahko pridržana tudi v zdravstveni ustanovi.

(4) V enem prostoru za pridržanje so lahko hkrati pridržane le osebe istega spola. Izjemoma je lahko mladoletna oseba pridržana skupaj z osebo nasprotnega spola, če je ta oseba eden od staršev ali skrbnik in je to v interesu mladoletne osebe.

(5) Normative za izgradnjo in opremljenost policijskih prostorov za pridržanje podrobneje predpiše minister.

70. člen

(komuniciranje pridržane osebe)

(1) Pidržana oseba ima pravico komunicirati s pristojnimi državnimi oziroma mednarodnimi institucijami ali organizacijami s področja varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin, kot so zlasti varuh človekovih pravic, pristojna državna oziroma mednarodna sodišča, drugi državni oziroma mednarodni nadzorni organi ter nevladne ali humanitarne organizacije.

(2) Pobudo, prošnjo ali pritožbo subjektom iz prejšnjega odstavka ima pridržana oseba pravico oddati v zaprti kuverti, policisti pa nimajo pravice do vpogleda v pisanje.

71. člen

(pravica do prehrane, dostopa do pitne vode in sanitarij, gibanja ter počitka)

(1) Pidržani osebi je treba zagotoviti prehrano in stalen dostop do pitne vode in sanitarij. Osebi, ki je pridržana več kot 12 ur, morajo biti zagotovljeni trije obroki hrane na dan, drugim pa pripada praviloma suhi obrok hrane. Prehrana se praviloma ne zagotavlja osebam, ki so očitno pod vplivom alkohola, prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi. Pravica do prehrane vključuje tudi zagotovitev posebne prehrane zaradi bolezni ali osebnega prepričanja.

(2) Osebi, ki je v prostoru za pridržanje več kot 12 ur, je treba omogočiti gibanje na prostem, razen če varnostni razlogi tega ne dopuščajo.

(3) Pidržana oseba ima pravico do nepretrganega osemurnega počitka v 24 urah.

(4) Če je oseba v prostor za pridržanje pripeljana v mokrih oziroma neustreznih oblačilih (pomanjkljivo oblečena glede na letni čas, vremenske razmere ipd.), ji policist za čas pridržanja zagotovi primerno oblačilo ali obutev, ki jo pridobi od njenih bližnjih in sorodnikov, ki jih predlaga pridržana oseba, od pristojnega centra za socialno delo ali humanitarnih organizacij.

2. UPORABA PRISILNIH SREDSTEV

72. člen

(cilji)

Policisti smejo uporabiti prisilna sredstva za preprečitev ali odvrnitev nevarnosti, če z opozorilom, ukazom ali izvedbo drugih pooblastil ne morejo uspešno opraviti policijske naloge.

73. člen (vrste prisilnih sredstev)

(1) Pri opravljanju policijskih nalog smejo policisti uporabiti naslednja prisilna sredstva:

- sredstva za vklepanje in vezanje,
- telesno silo,
- plinski razpršilec,
- palico,
- službenega psa,
- sredstva za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev,
- konjenico,
- posebna motorna vozila,
- vodni curek,
- plinska sredstva in druga z zakonom določena sredstva za pasivizacijo,
- strelno orožje.

(2) Za uporabo prisilnih sredstev gre le takrat, ko policisti pri opravljanju policijskih nalog uporabijo katero od sredstev iz prejšnjega odstavka za neposredno delovanje na osebe.

74. člen (uporaba prisilnih sredstev)

Za opravljanje policijskih nalog smejo policisti na predpisan način uporabljati samo s tem zakonom določena prisilna sredstva. Za vklepanje in vezanje oseb, prisilno ustavljanje prevoznih sredstev ali če je neposredno ogroženo življenje policista ali drugih oseb, smejo policisti izjemoma uporabiti tudi druga priročna sredstva in načine. To smejo storiti, ko nimajo druge možnosti, če so ta priročna sredstva in načini z vidika pričakovanih posledic uporabe primerljivi in ustrezni.

75. člen (ukazovanje pred uporabo prisilnih sredstev)

Pred uporabo prisilnih sredstev policisti ukažejo osebi, kaj mora storiti ali opustiti, in jo opozorijo, da bodo ob neupoštevanju ukaza uporabili prisilno sredstvo, razen če bi opozorilo onemogočilo izvedbo policijske naloge ali če okoliščine opozorila ne dopuščajo.

76. člen (posebni pogoji za uporabo prisilnih sredstev)

Policisti prisilnih sredstev ne smejo uporabiti proti otrokom, vidno bolnim, starim, onemoglim osebam, vidno težkim invalidom in vidno nosečim ženskam, razen če jih je treba privedi ali pridržati in policisti ne morejo drugače obvladati njihovega upiranja ali napada ali če ogrožajo svoje življenje, življenje ljudi, premoženje ali če je zaradi drugih okoliščin njihovo življenje ali zdravje neposredno ogroženo.

77. člen (uporaba prisilnih sredstev na podlagi odredbe policijskega vodje)

Policisti, ki opravljajo policijske naloge pod neposrednim vodstvom policijskega vodje, smejo uporabiti prisilna sredstva samo na podlagi njegove odredbe, razen ob napadu na njih ali na druge osebe ali če okoliščine zahtevajo takojšnje ukrepanje. Policisti o uporabi prisilnega sredstva takoj poročajo policijskemu vodji.

78. člen

(zagotavljanje prve pomoči)

(1) Če je zaradi uporabe prisilnih sredstev oseba poškodovana, ji morajo policisti, takoj ko okoliščine dopuščajo, zagotoviti prvo pomoč ali zdravniško pomoč. Če poškodovani ostane na zdravljenju v zdravstveni ustanovi, policisti o tem obvestijo njegove bližnje, razen če poškodovani temu nasprotuje.

(2) Podatke o bližnjih policisti pridobijo od poškodovane osebe, če to ni mogoče, pa iz evidenc in drugih zbirk podatkov ali od drugih oseb.

a) Uporaba prisilnih sredstev proti posamezniku

Uporaba sredstev za vklepanje in vezanje

79. člen

(uporaba sredstev za vklepanje in vezanje)

Sredstva za vklepanje in vezanje smejo policisti uporabiti, če je glede na okoliščine mogoče pričakovati, da se bo oseba upirala ali samopoškodovala, napadla ali pobegnila, ali če je to nujno za varno izvedbo privedbe ali pridržanja.

Uporaba telesne sile

80. člen

(uporaba telesne sile)

Telesno silo smejo policisti uporabiti, če ne morejo drugače:

- obvladati upiranja osebe,
- odvrniti napada ali
- preprečiti samopoškodbe osebe.

81. člen

(opredelitev telesne sile)

(1) Za uporabo telesne sile se šteje neposredna uporaba sile policistov s strokovnimi prijemi, udarci in meti.

(2) Za uporabo telesne sile se štejejo tudi strokovni pritiski, individualna ali skupinska uporaba telesne sile za potiskanje, odrivanje, prenašanje ali razdvajanje oseb.

(3) Za uporabo telesne sile se šteje tudi, če policisti pri individualni ali skupinski uporabi telesne sile uporabijo ščit za potiskanje, odrivanje ali razdvajanje oseb ali palico za izvedbo strokovnih prijemov, pritiskov, potiskanje, odrivanje, prenašanje ali razdvajanje oseb.

(4) Za obvladovanje pasivnega upiranja policisti uporabijo udarce in mete le, če ugotovijo, da s strokovnimi prijemi ali z uporabo telesne sile iz drugega odstavka tega člena ne bodo dosegli namena uporabe.

Uporaba plinskega razpršilca

82. člen

(uporaba plinskega razpršilca)

(1) Plinski razpršilec smejo policisti uporabiti, če so izpolnjeni pogoji za uporabo telesne sile.

(2) Za obvladovanje pasivnega upiranja policisti plinskega razpršilca ne smejo uporabiti, razen če ne morejo uporabiti drugega, milejšega prisilnega sredstva, s katerim bi obvladali takšno upiranje.

Uporaba palice

83. člen

(uporaba palice)

(1) Policisti smejo palico uporabiti, če je bila uporaba telesne sile ali plinskega razpršilca neuspešna ali če glede na okoliščine ni mogoče pričakovati, da bi bila njuna uporaba uspešna.

(2) Za obvladovanje pasivnega upiranja palice ne smejo uporabiti, razen če ne morejo uporabiti drugega, milejšega prisilnega sredstva, s katerim bi obvladali takšno upiranje.

84. člen

(opredelitev palic in način uporabe)

(1) Za uporabo palice se šteje neposredna uporaba gumijevke, palice z ročajem - tonfe, zložljive in druge sistemizirane palice za udarjanje.

(2) Policisti s palico ne smejo usmerjeno udarjati po vitalnih delih telesa kot so glava, vrat ali genitalije, razen če je to nujno, ker oseba neposredno ogroža življenje policistov ali druge osebe.

Uporaba službenega psa

85. člen

(uporaba službenega psa)

(1) Službenega psa z nagobčnikom in na povodcu smejo policisti uporabiti, če ne morejo drugače obvladati aktivnega upiranja ali odvrniti napada.

(2) Službenega psa z nagobčnikom in brez povodca smejo policisti uporabiti, če ne morejo drugače preprečiti bega osebe ali odvrniti napada.

(3) Službenega psa brez nagobčnika in na povodcu smejo policisti uporabiti, če ne morejo drugače:

- obvladati aktivnega upiranja z orožjem, nevarnim orodjem, drugimi nevarnimi predmeti ali snovmi ali odvrniti napada osebe s takimi predmeti ali snovmi,

- obvladati aktivnega upiranja večjega števila oseb ali odvrniti njihovega napada,
- odvrniti napada osebe, ki je fizično močnejša ali uporablja posebne spretnosti.

(4) Službenega psa brez nagobčnika in brez povodca smejo policisti uporabiti, če ne morejo drugače:

- obvladati aktivnega upiranja z orožjem, nevarnim orodjem, drugimi nevarnimi predmeti ali snovmi ali odvrniti napada s takimi predmeti ali snovmi, če obstaja neposredna nevarnost za nastanek hude telesne poškodbe ali hujše posledice za policista ali koga drugega,
- preprečiti bega osebe, ki je oborožena, ali ima pri sebi nevarno orodje, druge nevarne predmete ali snovi.

86. člen

(način uporabe službenega psa)

(1) Za uporabo službenega psa se šteje postopek policista, pri katerem službeni pes s telesom ali z ugrizom neposredno deluje na osebo.

(2) Policist mora službenega psa, če je le mogoče, ves čas nadzorovati, da osebe, proti kateri ga uporablja, po nepotrebnem ne poškoduje.

Uporaba sredstev za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev

87. člen

(uporaba sredstev za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev)

Sredstva za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev smejo policisti uporabiti za preprečitev:

- bega s prevoznim sredstvom osebi, zaloteni pri okoliščinah, ki kažejo na storitev kaznivega dejanja, katerega storilec se preganja po uradni dolžnosti,
- bega s prevoznim sredstvom osebi, ki ji je bila odvzeta prostost ali za katero je bil izdan nalog za odvzem prostosti,
- nezakonitega prehoda s prevoznim sredstvom čez državno mejo osebi, ki ne upošteva zakonitega policistovega znaka ali ukaza za ustavitev,
- nadaljnje vožnje s prevoznim sredstvom osebi, ki je bila pred tem najmanj dvakrat pravilno ustavljena in ni upoštevala zakonitega policistovega znaka ali ukaza,
- nedovoljenega dostopa s prevoznim sredstvom do objekta, prostora ali območja, kjer se zadržuje, biva ali potuje varovana oseba, ali
- nadaljnje vožnje s prevoznim sredstvom osebi, ki ne upošteva zakonitega ukaza policista in poskuša nadaljevati ali nadaljuje vožnjo, pa ne izpolnjuje pogojev za vožnjo.

88. člen

(sredstva za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev)

(1) Sredstva za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev so bodičasti trakovi, bodičasta sredstva za preprečevanje nadaljnje vožnje in druga sredstva, s katerimi policisti voznika prisilijo k ustavitvi prevoznega sredstva ali mu onemogočijo pobeg s prevoznim sredstvom.

(2) Druga sredstva za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev so zlasti vozila, plovila, mreže, elektronske naprave, zaščitne ograje, lesene, betonske ali kovinske ovire ter drugi materiali.

(3) Vozila, ki prevažajo nevarno blago ali žive živali, ne smejo biti uporabljena za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev.

89. člen

(zagotovitev varnosti drugih udeležencev v cestnem prometu)

Pred uporabo sredstev za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev morajo policisti izvesti ustrezne ukrepe za zagotovitev varnosti drugih udeležencev v cestnem prometu.

b) Uporaba prisilnih sredstev proti množici

Uporaba vodnega curka, konjenice, posebnih motornih vozil in plinskih ter drugih sredstev za pasivizacijo

90. člen

(uporaba vodnega curka, konjenice, posebnih motornih vozil in plinskih ter drugih sredstev za pasivizacijo)

Za vzpostavitev javnega reda, ko je ta huje in množično kršen, smejo policisti, poleg sredstev za vklepanje in vezanje, telesne sile, plinskega razpršilca, palice ali službenega psa, uporabiti tudi:

- konjenico,
- posebna motorna vozila,
- vodni curek ali
- druga plinska ter druga z zakonom določena sredstva za pasivizacijo.

91. člen

(uporaba po odredbi in po lastni presoji)

(1) Uporaba vodnega curka, konjenice, posebnih motornih vozil in plinskih ter drugih sredstev za pasivizacijo zaradi razloga iz prejšnjega člena je dovoljena le po odredbi generalnega direktorja policije, direktorja policijske uprave ali policista, ki ga za to pooblasti generalni direktor policije ali direktor policijske uprave.

(2) Pred uporabo prisilnih sredstev iz prejšnjega odstavka morajo policisti množici ukazati, naj neha kršiti javni red in naj se mirno razide, ter jo opozoriti na uporabo prisilnih sredstev, če ukaza ne bo upoštevala.

(3) Plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo smejo policisti brez odredbe pristojne osebe in brez opozorila iz prejšnjega odstavka uporabiti ob terorističnih dejanjih in ugrabitvah ali za prijetje osebe, ki se aktivno upira, napada, zabarikadira ali drugače onemogoča izvedbo policijske naloge.

(4) Ne glede na pogoje iz prejšnjega odstavka smejo policisti plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo uporabiti tudi, če utemeljeno pričakujejo oboroženi odpor, zaradi katerega bi lahko bilo neposredno ogroženo življenje policista ali druge osebe.

92. člen

(konjenica)

(1) Za uporabo konjenice se štejejo postopki policistov s konji, pri katerih konji s telesom neposredno delujejo na ljudi, tako da jih potiskajo, odrivajo, razdvajajo ali razganjajo.

(2) Za uporabo konjenice se šteje že postopek enega policista s konjem.

(3) Policist mora, če je le mogoče, konja ves čas voditi tako, da oseb, proti katerim ga uporablja, po nepotrebem ne poškoduje.

93. člen
(posebna motorna vozila)

Za uporabo posebnih motornih vozil se šteje uporaba motornih vozil, opremljenih s posebno opremo za neposredno delovanje na ljudi, in sicer za potiskanje, odrivanje, razdvajanje ali razganjanje, na način, da se z najmanjšimi škodljivimi posledicami vzpostavi javni red.

94. člen
(uporaba vodnega curka)

(1) Za uporabo vodnega curka se šteje usmerjen vodni curek pod pritiskom za potiskanje, odrivanje, razdvajanje ali razganjanje ljudi, na način, da se z najmanjšimi škodljivimi posledicami vzpostavi javni red.

(2) Vodni curek se sme uporabljati iz posebnega vozila, vodne črpalke ali iz vodovodnega omrežja.

95. člen
(plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo)

(1) Plinska sredstva so: plinska pištola ali puška za izstreljevanje plinskih nabojev ali snovi, plinska ročna bomba in druga sredstva za razprševanje plinskih snovi.

(2) Druga sredstva za pasivizacijo so: bomba ali izstrelek z zvočnim, svetlobnim ali dimnim učinkom ali s kombinacijo navedenih učinkov in gumijasti izstrelek.

(3) Za gumijasti izstrelek se šteje izstrelek iz gume, pene, plastike, peska ali drugega materiala s podobnim učinkom.

Uporaba strelnega orožja

96. člen
(uporaba strelnega orožja)

(1) Pri opravljanju policijskih nalog smejo policisti uporabiti strelno orožje samo, če ne morejo drugače:

- odvrniti od sebe ali koga drugega sočasnega protipravnega napada, s katerim je ogroženo življenje, ali
- preprečiti, da bi oseba, ki ima v okoliščinah, ki kažejo na storitev kaznivega dejanja, za uporabo pripravljeno strelno orožje, eksplozivna sredstva ali druge nevarne predmete ali snovi, z njimi ogrozila življenje ene ali več oseb.

(2) Za napad na policista ali drugo osebo iz prve alineje prejšnjega odstavka se šteje tudi, če oseba seže po orožju, drugem nevarnem predmetu ali snovi, jih potegne ali poskusi potegniti ali drži v takšnem položaju, v katerem lahko v trenutku pride do napada.

(3) Preden policist uporabi strelno orožje, mora, če okoliščine glede na varnost policista ali drugih oseb to dopuščajo, osebo, zoper katero naj bi uporabil strelno orožje, opozoriti s klicem: »Stoj, policija, streljal bom!« ter z opozorilnim strelom v varno smer.

97. člen

(posebni pogoji za uporabo strelnega orožja)

(1) Če oseba, zoper katero policisti smejo uporabiti strelno orožje, beži ali se umika proti skupini oseb ali se v njej nahaja, smejo policisti streljati le, če oseba neposredno ogroža življenje oseb.

(2) Če se oseba, zoper katero smejo policisti uporabiti strelno orožje, nahaja v bližini državne meje ali se ji približuje, morajo policisti streljati tako, da izstrelek ne preleti državne meje.

3. POLICIJSKA POOBLASTILA ZA VAROVANJE DOLOČENIH OSEB IN OBJEKTOV

98. člen

(osebe in objekti varovanja)

(1) Policisti varujejo določene osebe, prostore, objekte in okoliše objektov, ki so posebnega državnega pomena in so določeni v uredbi iz 103. člena tega zakona.

(2) Poleg oseb in objektov iz prejšnjega odstavka, policisti na podlagi odredbe generalnega direktorja policije varujejo tudi druge osebe, ki so opredeljene v uredbi iz 103. člena tega zakona.

(3) Če z zakonom ni določeno drugače, policisti zagotavljajo tudi varovanje določenih delovnih mest in tajnosti podatkov državnih organov.

(4) Državni organi in osebe iz prvega in drugega odstavka tega člena morajo policiji posredovati podatke in informacije, ki bi lahko vplivale na varnost ali na opravljanje policijskih nalog za zagotavljanje varnosti teh oseb, prostorov, objektov in okolišev objektov.

Varnostno preverjanje

99. člen

(varnostno preverjanje oseb)

(1) Policisti smejo zaradi varovanja določenih oseb, objektov in okolišev objektov iz prvega ali drugega odstavka prejšnjega člena ter v drugih primerih, določenih v tem ali drugem zakonu, varnostno preverjati osebe.

(2) Varnostno preverjanje osebe se izvaja z njeno pisno privolitvijo. Za osebo, ki ne privoli v varnostno preverjanje, se šteje, da ne izpolnjuje varnostnih pogojev za dostop do varovane osebe, objekta ali okoliša objekta iz prvega ali drugega odstavka prejšnjega člena, zasedbo delovnega mesta ali opravljanje dela.

(3) Privolitev preverjane osebe ni potrebna, če se varnostno preverjanje oseb opravi zaradi varovanja določenih varovanih oseb, ki so visoko ogrožene.

(4) Policisti ne smejo varnostno preverjati oseb, ki lahko v skladu z opravljanjem svoje funkcije dostopajo do tajnih podatkov brez dovoljenja po zakonu, ki ureja tajne podatke, ter generalnega direktorja policije in njegovega namestnika.

(5) Za posamezna delovna mesta funkcionarjev iz prejšnjega odstavka sme policija izvajati določene zaščitne ukrepe, zlasti za odkrivanje škodljive programske ali tehnične opreme. Delovna mesta, za katera policija izvaja zaščitne ukrepe, se določijo v uredbi iz 103. člena tega zakona.

(6) Privolitev preverjane osebe tudi ni potrebna, če se varnostno preverjanje opravlja zaradi suma varnostnega zadržka iz 102. člena tega zakona:

- za osebe, ki zasedajo določena delovna mesta, in
- za osebe, ki imajo neposreden dostop do varovane osebe ali varovanega objekta.

(7) Varnostno preverjanje osebe iz prvega odstavka tega člena se začne na predlog predstojnika državnega organa, v primerih iz tretjega in petega odstavka tega člena pa na podlagi odredbe generalnega direktorja policije.

(8) Varnostno preverjanje se opravlja:

- pred začetkom dela pri določeni varovani osebi, v varovanem objektu ali okolišu objekta iz prvega ali drugega odstavka prejšnjega člena,
- pred začetkom varovanja v primerih iz tretjega odstavka tega člena,
- pred zasedbo določenega delovnega mesta,
- zaradi zaposlitve pri določeni varovani osebi ali v varovanem objektu iz prvega ali drugega odstavka prejšnjega člena, najmanj na vsakih pet let.

(9) Pri varnostnem preverjanju smejo policisti sodelovati in izmenjevati podatke tudi s tujimi varnostnimi organi.

(10) Določena delovna mesta iz šestega in osmega odstavka tega člena so delovna mesta v državnih organih ali organih samoupravnih lokalnih skupnostih, kjer obstaja posebna potreba po varovanju tajnih ali osebnih podatkov, varovanju zaupnega razmerja ali politike upravljanja med predstojnikom in najbližjimi sodelavci ter so potrebni posebni ukrepi glede dostopa do varovane osebe, varovanega objekta, okoliša objekta ali določenih varovanih prostorov ali določenega delovnega mesta. Delovna mesta, za katera se izvaja varnostno preverjanje, so zlasti svetovalci predstojnika, poslovni sekretarji, tajnice, administrativno osebje, ki vodi ali ima dostop do dokumentacije predstojnika ter vozniki. Natančnejši opis določenih delovnih mest se določi za vsak državni organ v uredbi iz 103. člena tega zakona.

100. člen

(vsebina varnostnega preverjanja oseb)

(1) Podatki, ki se smejo pridobivati v postopku varnostnega preverjanja, so:

1. osebno ime, vključno s prejšnjimi;
2. EMŠO;
3. podatki iz evidenc policije navedenih pod 1., 2., 3., 5., 6., 11., 12., 14. in 19. točko drugega odstavka 123. člena tega zakona. Podatke iz evidence pod 7. točko drugega odstavka 123. člena se smejo pridobiti le v primeru, če je to nujno, ker drugače ni možno potrditi oziroma zavreči varnostnega zadržka;
4. datum in kraj rojstva;
5. državljanstvo oziroma državljanstva, vključno s prejšnjimi;
6. naslov prebivališča (stalnega, začasnega in naslov dosegljivosti);
7. bivanja v tujini, vključno z uradnimi napotitvami na delo v tujini (kraj, obdobje in razlog bivanja);
8. zakonski stan ali z njim izenačena skupnost in število otrok;
9. poklic in delo, ki ga opravlja ali je opravljal;
10. znanje o ravnanju z orožjem;

11. sedanji in prejšnji delodajalci ter njihovi naslovi;
12. neizbrisane pravnomočne sodbe zaradi kaznivih dejanj, katerih storilec se preganja po uradni dolžnosti, sodbe in odločbe o prekrških;
13. kazenski postopki za kazniva dejanja, za katera se storilci preganjajo po uradni dolžnosti, in postopki o prekrških;
14. odvisnost od alkohola, drog oziroma druge zasvojenosti;
15. bolezen ali duševne motnje, ki bi lahko ogrozile varnost določenih oseb ali objektov;
16. stiki s tujimi varnostnimi organi ali obveščevalnimi ali protiobveščevalnimi službami;
17. članstvo ali sodelovanje v organizacijah ali skupinah, ki protipravno ogrožajo vitalne interese Republike Slovenije ali držav članic političnih, obrambnih in varnostnih zvez, katerih članica je Republika Slovenija;
18. disciplinski ukrepi;
19. prejšnja varnostna preverjanja po tem zakonu;
20. sodelovanje v tujih oboroženih silah ali drugih oboroženih formacijah;
21. davčna številka;
22. lastnosti in okoliščine iz življenja preverjane osebe, zlasti premoženjske razmere, zaradi katerih bi lahko bila izpostavljena izsiljevanju ali drugim oblikam pritiska.

(2) Med varnostnim preverjanjem smejo policisti zbirati le tiste podatke iz prejšnjega odstavka, ki so pomembni za odločitev o varnostnem zadržku.

(3) Če se z varnostnim preverjanjem ugotovi sum odvisnosti od alkohola, drog ali drugih zasvojenosti iz 14. točke prvega odstavka tega člena ali sum boleznih ali duševnih stanj iz 15. točke prvega odstavka tega člena, policija sum preveri tako, da preverjano osebo napoti na zdravniški pregled v zdravstveno organizacijo oziroma k zasebnemu zdravniku, ki sta za opravljanje tovrstnih pregledov pooblaščenata po zakonu, ki ureja tajne podatke.

(4) Sum iz prejšnjega odstavka se preverja na podlagi sklepa o napotitvi. Če se preverjana oseba pregleda iz neupravičenih razlogov ne udeleži v roku, ki ji ga določi zdravstvena organizacija ali zasebni zdravnik, se šteje, da ne izpolnjuje varnostnih pogojev za dostop ali opravljanje dela.

(5) Samostojni podjetniki posamezniki, posamezniki, ki samostojno opravljajo dejavnosti, pravne osebe in državni organi, od katerih policija med varnostnim preverjanjem zbira podatke iz prvega odstavka tega člena, morajo policiji podatke brezplačno posredovati najkasneje v 15 dneh od prejetja zahteve.

(6) Subjekti iz prejšnjega odstavka morajo obdelovati podatke skladno z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov, in z drugimi predpisi, ki urejajo zaupnost ali tajnost podatkov, preverjeni osebi pa niso dolžni sporočiti ali potrditi, da so bili podatki posredovani policiji. Preverjena oseba je s tem lahko seznanjena pet let po varnostnem preverjanju oziroma dve leti po prenehanju zaposlitve.

(7) Slovenska obveščevalno-varnostna agencija in obveščevalno-varnostna služba ministrstva, pristojnega za obrambo, policiji nista dolžni posredovati podatkov, ki se nanašajo na 16. in 17. točko prvega odstavka tega člena, če bi to ogrozilo vire ugotavljanja oziroma preverjanja posredovanih podatkov.

Akreditacijski postopek

101. člen (akreditacijski postopek)

(1) Za zagotavljanje varnosti določenim varovanim osebam v prostorih posebnega pomena ali objektih, kjer bodo potekali določeni dogodki državnega pomena, sme policija izvesti omejeno varnostno preverjanje – akreditacijski postopek.

(2) Oseba, ki se bo zadrževala v prostoru ali udeležila dogodka, navedenega v prejšnjem odstavku, izpolni poseben vprašalnik, ki ga izdelata policija skupaj z organizatorjem dogodka.

(3) V akreditacijskem postopku se smejo pridobivati podatki:

- iz 1., 2., 3., 4., 5., 6., 9. in 21. točke prvega odstavka prejšnjega člena,
- o namenu oziroma razlogu prihoda ter o organizatorju (osebno ime ali naziv pravne osebe), ki bo potrdil namen prihoda,
- o delodajalcu (osebno ime ali naziv pravne osebe in naslov), vključno z njegovo pisno potrditvijo na vprašalniku, da preverjeno osebo pošilja za izvedbo posameznih del, povezanih z dogodki državnega pomena,
- o načinu prihoda, vključno z navedbo registrske številke in znamke za prevozno sredstvo.

(4) Če na zahtevo organizatorja ali priporočilo policije identifikacijska priponka vsebuje tudi fotografijo osebe iz vprašalnika, mora preverjena oseba vprašalniku priložiti fotografijo, kot jo predpisuje zakon, ki ureja osebno izkaznico, in kaže pravo podobo osebe.

(5) Osebi, ki ji je po varnostnem preverjanju dovoljen vstop v prostor posebnega pomena, organizator izda identifikacijsko priponko, ki jo izdelata skladno s priporočili policije.

(6) Če so med varnostnim preverjanjem ugotovljeni varnostni zadržki za zadrževanje preverjene osebe v prostorih, določenih v prvem odstavku tega člena, policija zavrne vstop take osebe v navedene prostore in o tem obvesti organizatorja, ki pa lahko odloči drugače.

(7) Policija zaradi interesov varnosti države, varovanih oseb ali interesov mednarodnih odnosov preverjene osebe in organizatorjev dogodkov ne obvesti o konkretnih razlogih za prepoved vstopa v prostore, določenih v prvem odstavku tega člena.

102. člen (varnostni zadržek)

(1) Poleg omejitev, določenih v drugem odstavku 99. člena in četrtem odstavku 100. člena tega zakona, obstaja varnostni zadržek, če ugotovljene okoliščine iz varnostnega preverjanja kažejo na:

- dvom o ustreznosti osebe za delo pri določeni varovani osebi ali objektu ali na določenem delovnem mestu, ki vključuje možnosti ogrožanja varovane osebe ali drugih oseb ali objekta ter kršitve varovanja tajnih, osebnih in drugih varovanih podatkov ali zaupnih razmerij in
- navezane stike ali poskuse navezovanja stikov z nezakonitimi organizacijami ali združbami oziroma tujimi varnostnimi organi ali obveščevalnimi ali protiobveščevalnimi službami, ki delujejo zoper pravni red Republike Slovenije.

(2) Policija predlagatelja varnostnega preverjanja obvesti o ugotovitvah varnostnega preverjanja. Za osebo, za katero se z varnostnim preverjanjem ugotovi varnostni zadržek, predlagatelju predlaga, da se ji prepove dostop oziroma delo pri določeni varovani osebi ali objektu ali delovnem mestu.

(3) Policija ni dolžna posredovati podatkov, ki se nanašajo na stike s tujimi varnostnimi ali obveščevalnimi službami oziroma na članstvo ali sodelovanje v organizacijah ali skupinah, ki ogrožajo vitalne interese Republike Slovenije ali držav članic političnih, obrambnih in varnostnih zvez, katerih članica je Republika Slovenija, če bi to ogrozilo vire ugotavljanja oziroma preverjanja posredovanih podatkov.

103. člen (uredba)

Vlada podrobneje določi varovane osebe, predpiše obseg in način varovanja in zaščite določenih varovanih oseb, objektov državnih organov, objektov, prostorov in okolišev ter varovanje določenih delovnih mest iz petega in desetega odstavka 99. člena tega zakona in

določi državne organe, objekte, prostore, okoliše in delovnih mest, za katera je potrebno opraviti varnostno preverjanje oseb.

4. POLICIJSKA POOBLASTILA NA VODAH

104. člen

(izvajanje policijskih pooblastil na vodah)

(1) Policisti z nadzorom nad morsko površino, morskim vodnim stebrom in morskim dnom zlasti zagotavljajo suverenost oziroma jurisdikcijo Republike Slovenije, nadzorujejo državno mejo in opravljajo druge policijske naloge.

(2) Policisti za uspešno opravljanje policijskih nalog iz prejšnjega odstavka sodelujejo zlasti s predstavniki organa pristojnega za pomorstvo, Slovenske vojske in carine, s predstavniki sosednjih varnostnih organov, gospodarskih družb in zavodov ter pristojnih inšpekcijskih služb, z osebami, katerih dejavnost je prevoz blaga in potnikov ali ribolov, s pripadniki interesnih združenj za vodno ali podvodno aktivnost in organizacij, ki skrbijo za priveze, shranjevanje in prezimovanje plovil.

(3) Pri opravljanju policijskih nalog iz prvega odstavka tega člena policisti neposredno nadzorujejo plovila v notranjem in mednarodnem prometu, poveljnike plovil, upravljavce čolnov, člane posadke in druge osebe na plovilih in osebe, ki se ukvarjajo z dejavnostmi na morju. Naloge opravljajo z opazovanjem in patroljiranjem, po potrebi pa tudi z drugimi oblikami dela.

(4) Zaradi opravljanja navedenih policijskih nalog smejo policisti:

- preveriti zastavo plovila,
- ustaviti plovilo,
- pregledati listine plovila, članov posadke in drugih oseb na plovilu,
- pregledati in dokumentirati območje pod vodno gladino, vključno z dnom,
- pregledati ali preiskati plovilo,
- ukazati prekinitev potopa potapljaču,
- zasledovati, zajeti in odpeljati plovilo, člane posadke in druge osebe na plovilu na določeno mesto ali k pristojnemu organu in
- uporabiti druga policijska pooblastila.

(5) Določbe tega poglavja se uporabljajo tudi za opravljanje policijskih nalog na celinskih vodah.

105. člen

(preveritev zastave plovila)

(1) Če policist pri opravljanju policijskih nalog na morju opazi plovilo brez zastave ali s sumljivo zastavo, osebi na plovilu na primeren način ukaže, naj pokaže zastavo, po potrebi pa sporoči tudi ime plovila, pristanišče, v katerem je prijavljeno, pristanišče, iz katerega prihaja, in smer plovbe.

(2) Če oseba na plovilu ne pokaže zastave ali ne sporoči zahtevanih podatkov, policist poveljniku plovila da znak, naj ustavi.

106. člen

(ustavitev plovila)

(1) Ustavitev plovila pomeni tolikšno zmanjšanje hitrosti plovila, da je še zagotovljena varna plovba, na policistov ukaz pa tudi izključitev pogonskega sistema.

(2) Policist znak za ustavitev plovila da z vidnim ali zvočnim signalom (znaki mednarodnega signalnega kodeksa, naprava za dajanje zvočnih znakov, modra vrteča se luč, megafon ali piščalka) z razdalje, ki omogoča, da ga s plovila lahko vidijo oziroma slišijo.

(3) Ustni ukazi morajo biti jasni in kratki: »Ustavite plovilo, policijska kontrola!« v slovenskem in angleškem jeziku, obvezno jih mora policist trikrat ponoviti.

(4) Preden policist ukaže, naj se plovilo ustavi, mora ugotoviti njegov zemljepisni položaj.

(5) Zemljepisnega položaja plovila ni treba ugotavljati v priobalnem pasu, ko položaj določi opisno.

107. člen

(pregled listin plovila, članov posadke in potnikov)

(1) Ko se plovilo na znake ali ukaze ustavi, policist pregleda listine in knjige plovila ter listine članov posadke in potnikov.

(2) V neugodnih vremenskih razmerah ali zaradi varnosti posadke ter plovil sme policist poveljniku ustavljenega plovila ukazati, naj odpluje v najbližje zavetrje ali pristanišče, kjer dokonča policijski postopek.

(3) Policist sme poveljniku ustavljenega plovila ukazati, naj listine in knjige plovila ter listine oseb prinese na policijsko plovilo ter jih izroči na vpogled.

108. člen

(pregled in dokumentiranje območja pod vodno gladino, vključno z dnom)

(1) Če je zaradi razjasnitve določenih dejstev in okoliščin potrebno neposredno opazovanje, smejo policisti pregledati in dokumentirati območje pod vodno gladino, vključno z dnom.

(2) Območje iz prejšnjega odstavka pregledajo in dokumentirajo policisti potapljači neposredno ali tudi s pomočjo tehničnih sredstev.

109. člen

(pregled ali preiskava plovila)

(1) Policisti smejo pregledati plovilo, ko je treba neposredno preveriti dejstva in okoliščine, povezane z razlogi za zaustavitev plovila.

(2) Preiskavo plovila smejo policisti opraviti ob pogojih, ki jih določa zakon, ki ureja kazenski postopek, oziroma zakon, ki ureja postopek o prekrških.

110. člen

(prekinitev potopa potapljaču)

(1) Če obstajajo razlogi za ugotovitev identitete, smejo policisti potapljaču ukazati prekinitev potopa.

(2) Prekinitev potopa sme policist potapljaču ukazati neposredno ustno ali z mednarodnimi standardnimi znaki za sporazumevanje pod vodo.

111. člen

(zasledovanje in zajetje plovila)

Policisti smejo zasledovati in zajeti plovilo, ki se na znake policije ne ustavi. V zakonsko določenih primerih, ko so izpolnjeni pogoji za privedbo ali pridržanje, smejo plovilo, člane posadke in druge osebe na plovilu odpeljati na določeno mesto ali k pristojnemu organu.

5. ZBIRANJE IN OBDELAVA PODATKOV

112. člen

(zbiranje podatkov)

(1) Policija zaradi opravljanja policijskih nalog zbira in obdeluje osebne in druge podatke, vključno s podatki iz zaupnih razmerij oziroma poklicnih skrivnosti.

(2) Policisti zbirajo osebne in druge podatke neposredno od osebe, na katero se ti podatki nanašajo, in od drugih, ki o tem kaj vedo, ali iz zbirk osebnih podatkov, uradnih evidenc, javnih knjig ali drugih zbirk podatkov.

(3) Policija sme snemati in rekonstruirati tiste elektronske komunikacije v svojem informacijsko-telekomunikacijskem sistemu, ki so namenjene opravljanju policijskih nalog in potekajo znotraj policije ali z drugimi državnimi organi ali nosilci javnih pooblastil. V skladu z zakonom se lahko posnetki ali njihove rekonstrukcije obdelujejo za preverjanje zakonitosti in strokovnosti policijskih postopkov in ukrepov pri opravljanju policijskih nalog.

(4) Ko teče predkazenski postopek zaradi kaznivih dejanj iz 170. do 176. člena Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 55/08, 66/08 – popr., 39/09 in 91/11) in so ta storjena proti mladoletni osebi, policija zaradi iskanja osumljencev storitve teh kaznivih dejanj, odkrivanja kaznivih dejanj in njihovih sledov, pregona ali sojenja storilcem kaznivih dejanj, izločitve oseb iz postopka, pomoči žrtvam kaznivih dejanj, tako da je za te namene omogočena izmenjava osebnih podatkov s pristojnimi organi drugih držav, v vsakem posameznem primeru od osumljenca zbere in v evidenco preiskav DNK shrani podatke o njegovi identiteti in genskem profilu.

(5) Ko teče predkazenski postopek zaradi kaznivih dejanj, navedenih v določbi Zakona o sodelovanju v kazenskih zadevah z državami članicami Evropske unije, ki določa dopustnost izvršitve naloga za prijetje in predajo ne glede na dvojno kaznivost, policija zaradi iskanja osumljencev storitve teh kaznivih dejanj, odkrivanja kaznivih dejanj in njihovih sledov, pregona ali sojenja storilcem kaznivih dejanj, izločitve oseb iz postopka, pomoči žrtvam kaznivih dejanj, tako da je za te namene omogočena izmenjava osebnih podatkov s pristojnimi organi drugih držav, v vsakem posameznem primeru osumljencu vzame prstne odtise in jih shrani v evidenco daktiloskopiranih oseb.

113. člen

(uporaba tehničnih sredstev pri zbiranju podatkov)

(1) Pri opravljanju policijskih nalog smejo policisti, ko je to potrebno zaradi zbiranja osebnih in drugih podatkov, namenjenih dokazovanju prekrškov in kaznivih dejanj ter identificiranju kršiteljev oziroma storilcev, uporabljati tehnična sredstva za fotografiranje ter video in avdio

snemanje ter tehnična sredstva za označevanje ali identifikacijo oseb, vozil in predmetov, ki so v uporabi v policiji.

(2) Tehnična sredstva za označevanje oseb morajo biti zdravju neškodljiva in le začasno nerazgradljiva.

(3) Pri nadzoru cestnega prometa na javnih cestah in na drugih javnih površinah smejo policisti uporabljati tehnična sredstva za odkrivanje in dokazovanje prekoračene najvišje dovoljene hitrosti na kontrolnih točkah, prekoračene povprečne hitrosti na cestnih odsekih ter tehnična sredstva za ugotavljanje drugih prekrškov. Posnetki o vozilih, s katerimi niso bili storjeni prekrški, se brišejo takoj, ko je to mogoče, najpozneje pa v 30 dneh.

114. člen

(uporaba tehničnih sredstev pri izvajanju policijskih pooblastil in spremljanju javnih zbiranj)

(1) Za spremljanje zakonitosti izvajanja policijskih pooblastil smejo policisti uporabljati tehnična sredstva za fotografiranje ter video in avdio snemanje, ki so v uporabi v policiji.

(2) Pri spremljanju javnih zbiranj sme policija za učinkovito zagotavljanje varnosti ljudi in premoženja uporabljati tehnična sredstva iz prejšnjega odstavka, če je glede na okoliščine mogoče pričakovati množične kršitve javnega reda ali kazniva dejanja.

(3) Policist mora ob začetku uporabe tehničnih sredstev seznaniti navzoče osebe, da se policijski postopek oziroma javno zbiranje snema. Če okoliščine tega ne dopuščajo, jih mora seznaniti takoj, ko je to mogoče.

(4) Če bi obveščanje o uporabi tehničnih sredstev iz tega in prejšnjega člena onemogočilo ali očitno otežilo izvedbo določene policijske naloge, policistom ni treba obveščati oseb, na katere se uporaba tehničnih sredstev nanaša.

115. člen

(obveznost posredovanja podatkov)

(1) Če policisti zaradi opravljanja policijskih nalog zbirajo osebne in druge podatke o osebah iz obstoječih zbirk podatkov, jim morajo državni organi in pravne osebe, ki na podlagi zakona in v okviru svoje dejavnosti ali v zvezi z njo vodijo zbirke podatkov, zaradi izvajanja pristojnosti in nalog iz tega zakona ter zaradi varstva in učinkovitega uresničevanja interesov pravne države, na podlagi pisne ali podobne izkazljive zahteve brezplačno posredovati zahtevane osebne in druge podatke.

(2) Minister lahko odloči, da smejo v primeru iz prejšnjega odstavka subjekti seznaniti osebe, na katere se podatki nanašajo, s posredovanjem podatkov šele po določenem roku, ki pa ne sme biti daljši od petih let.

(3) Določba prejšnjega odstavka velja tudi za seznanitev osebe, na katero se posredovani podatki nanašajo, s seznamom subjektov, ki so jim bili v določenem obdobju posredovani njeni osebni in drugi podatki.

116. člen

(posredovanje podatkov)

(1) Podatke, zbrane pri obravnavanju dogodka ali opravljanju policijskih nalog, mora policija na obrazloženo pisno zahtevo, v kateri morajo biti izkazane okoliščine iz četrtega odstavka 40. člena tega zakona, posredovati osebi, ki izkaže pravni interes.

(2) Upravičena oseba mora v pisni zahtevi natančno opredeliti vrsto podatka in namen, za katerega ga potrebuje.

(3) Slovensko zavarovalno združenje in zavarovalnice morajo policiji za vpogled ali posredovanje podatkov iz evidenc policije o kršiteljih in prekrških, o kaznivih dejanjih, o dogodkih in elektronskih zapisnikih policije o prometnih nesrečah, ne glede na določbe zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov, plačati nadomestilo, v znesku, ki ga določi minister. Slovensko zavarovalno združenje in zavarovalnice zahteve za vpogled ali posredovanje navedenih podatkov ne smejo prenesti na oškodovanca.

117. člen

(posredovanje podatkov tujim organom in mednarodnim organizacijam)

(1) Posredovanje osebnih podatkov organu mednarodne organizacije na podlagi mednarodne pogodbe, s katero je Republika Slovenija nanje prenesla izvajanje dela suverenih pravic, ter posredovanje osebnih podatkov državam članicam Evropske unije ali Evropskega gospodarskega prostora, se izvaja na podlagi določb ustrezne mednarodne pogodbe, pravnega akta ali odločitve mednarodne organizacije, ali po določbah zakonov, s katerimi se ti pravni akti ali odločitve izvajajo.

(2) Policija sme, če je to potrebno zaradi izvajanja policijskih pooblastil, organom tujih držav ali mednarodnih organizacij, na katere Republika Slovenija ni prenesla izvajanje dela suverenih pravic, na njihovo zaprosilo ali na lastno pobudo, ob pogoju dejanske vzajemnosti posredovati zbrane osebne in druge podatke. Policija sme določene osebne podatke označiti kot občutljive ter omejiti namen njihove obdelave.

(3) Pred posredovanjem osebnih podatkov organom iz prejšnjega odstavka policija pridobi zagotovila, da ima država, v katero se podatki iznašajo, urejeno varstvo osebnih podatkov in da bo organ tuje države ali mednarodne organizacije uporabil osebne podatke samo za namene, določene s tem zakonom. Državni nadzorni organ, pristojen za varstvo osebnih podatkov, za čezmejno izmenjavo podatkov izda odločbo o ustreznosti varstva osebnih podatkov v tretji državi ali mednarodni organizaciji.

(4) Policija mora zagotoviti, da se v evidenci, iz katere je bil podatek posredovan, zaznamuje, kateri osebni podatki so bili posredovani, kdaj, komu, za kakšne namene in na kakšni podlagi.

(5) Policija mora pri posredovanju podatkov, če je to glede na njihovo vsebino potrebno, posebej navesti, kako so točni, popolni, posodobljeni in zanesljivi, ter zaprositi za enako delovanje organov drugih držav ali mednarodnih organizacij pri čezmejni izmenjavi podatkov. Pri obdelavi prejetih podatkov in druge dokumentacije mora policija ali drug uporabnik upoštevati omejitve, ki jih je določil organ, ki jih je posredoval.

(6) Pri čezmejni izmenjavi iz prejšnjega odstavka se osebni podatki posredujejo le organom za odkrivanje ali pregon ali drugim podobnim organom drugih držav ali mednarodnih organizacij, ki jih potrebujejo za delovanje oziroma odločanje, če njihova obdelava ni v neskladju z nameni iz 1. in 4. člena tega zakona. Organi iz prejšnjega stavka morajo upoštevati omejitve pri obdelavi podatkov, ki jih na podlagi pravnega reda Republike Slovenije določi policija, zlasti zaradi varstva interesov postopkov, tajnosti postopkov, zasebnosti oseb ali varstva domneve nedolžnosti ali pravice do poštenega sojenja.

118. člen
(varovanje podatkov)

(1) Poleg podatkov, katerih varovanje urejajo drugi predpisi, mora uslužbenec policije varovati tudi varovane podatke policije. Dolžnost varovanja teh podatkov traja tudi po prenehanju delovnega razmerja.

(2) Generalni direktor policije na obrazloženo zahtevo sodišča lahko delno ali v celoti razreši varovanja varovanih podatkov uslužbenca policije. Če oceni, da razrešitev ni mogoča, ker bi razkritje varovanih podatkov resno ogrozilo življenje ali osebno varnost uslužbenca policije ali osebe, ki je sodelovala s policijo, ali njunega bližnjega ali državno varnost ali učinkovitost taktike in metod dela policije, ali iz drugih zakonskih razlogov ali ustavno ali zakonsko varovanih interesov ali pravic, mora najkasneje v 15 dneh po prejemu zahteve o tem posredovati obrazloženo pisno mnenje predsedniku višjega sodišča, v katerega območje sodi sodišče, ki je vložilo zahtevo.

(3) Generalni direktor policije mora predsedniku višjega sodišča omogočiti seznanitev z vsemi varovanimi podatki, za katere meni, da zanje ni dopuščena razrešitev dolžnosti varovanja. V takem primeru se predsedniku višjega sodišča omogoči seznanitev z varovanimi podatki v prostorih, na način in v času, ki ga ta sam določi.

(4) Če policija že vnaprej zagotavlja anonimnost prijavitelja ali če prijavitelj to zahteva, se njegovi osebni podatki ne razkrijejo, ne glede na določbo drugega odstavka tega člena. Podatki se smejo razkriti le na podlagi odredbe sodišča.

119. člen
(način varovanja podatkov v policiji)

Minister podrobneje predpiše organizacijske in logistično-tehnične postopke ter ukrepe za zavarovanje varovanih podatkov policije, pristojne osebe, ki bodo v konkretnih primerih ocenile, ali bi razkritje določenega varovanega podatka policije povzročilo škodo organu, ter podrobneje predpiše način vodenja zbirk osebnih podatkov (v nadaljnjem besedilu: evidence), katerih upravljavec je policija.

120. člen
(uporaba določb zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov)

Če ta zakon ne določa drugače, se za zbiranje in obdelovanje podatkov v policijskih evidencah uporabljajo določbe zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov.

121. člen
(posebna pravila o ustreznosti osebnih podatkov)

(1) Pristojni uslužbenec policije skrbi, da so osebni podatki v spisih, dokumentaciji in v evidencah policije skladni z ugotovitvami, informacijami in podatki, zbranimi pri opravljanju policijskih nalog, in tako čim bolj točni, popolni, posodobljeni in zanesljivi, ter jih popravi, dopolni, uniči ali blokira, ko izve, da je to potrebno.

(2) Obveznost iz prejšnjega odstavka ne velja, če se v predkazenskem, kazenskem ali drugem sodnem postopku ali postopku o prekršku ali upravnem postopku obdelujejo osebni podatki iz prejšnjega odstavka in policija po zakonu nima več pristojnosti za njihovo obdelavo, zlasti če so po zakonu za odločanje ali sklepanje o njihovem stanju, pomenu ali vsebini pristojni sodišče, državno tožilstvo ali upravni organ, ko presojuje dejansko stanje ali ocenjuje dokaze. Po prejetju pravnomočne sodne, tožilske ali upravne odločbe glede podatkov iz prejšnjega odstavka pristojni uslužbenec policije v roku največ šestih mesecev v spisih, dokumentaciji ali

evidencah policije na ustreznem mestu označi spremembe osebnih podatkov, če je to glede na odločitev iz odločbe potrebno. Obveznost iz prejšnjega stavka ne velja za zgodovinske zapise o položaju osebe, na katero se nanašajo osebni podatki, zlasti v predkazenskem postopku ali v sodnih ali upravnih postopkih.

(3) Določbe prejšnjih odstavkov ne posegajo v pravice osebe, na katero se nanašajo osebni podatki, da v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov, doseže popravke oziroma ustrezne dopolnilne navedbe osebnih podatkov v spisih, dokumentih in evidencah policije v primerih, ki jih ta zakon ne ureja.

122. člen

(avtomatizirana obdelava osebnih in drugih podatkov)

(1) Policija ne sme uporabljati avtomatizirane obdelave osebnih ali drugih podatkov (obdelava osebnih ali drugih podatkov s sredstvi informacijske tehnologije), s katero bi bila lahko o fizični osebi, pravni osebi ali o drugem subjektu sprejeta odločitev, vložena predlog ali kazenska ovadba ali izdelano poročilo, ki bi brez dodatnega delovanja in odločitve pristojnega uslužbenca policije lahko posegali v pravice ali obveznosti fizične osebe, pravne osebe ali drugega subjekta.

(2) Z avtomatizirano obdelavo osebnih ali drugih podatkov, zlasti z združevanjem oziroma primerjanjem osebnih podatkov iz ene ali več zbirk osebnih podatkov, evidenc, javnih knjig, registrov ali drugih zbirk osebnih podatkov, policija ne sme izdelati osebnostnih profilov oseb, na katere se nanašajo osebni podatki, tako da bi se brez dodatnega delovanja in odločitve pristojnega uslužbenca policije lahko sklepalo, da so storili ali da niso storili določenega kaznivega ravnanja ali da so izpovedi določenih oseb zanesljive ali nezanesljive. Prepovedana je avtomatizirana obdelava občutljivih osebnih podatkov za izdelavo osebnostnega profila osebe.

123. člen

(zbirke osebnih podatkov)

(1) Policija upravlja in vzdržuje evidence, v katerih zaradi opravljanja policijskih nalog uslužbenci policije zbirajo in obdelujejo osebne podatke.

(2) V zvezi z izvajanjem policijskih pooblastil policija vodi in vzdržuje naslednje evidence:

1. evidenco kaznivih dejanj,
2. evidenco prekrškov,
3. evidenco iskanih oseb,
4. evidenco identifikacij,
5. evidenco groženj delavcem policije,
6. evidenco operativnih informacij,
7. evidenco oseb, zoper katere so bili izvedeni prikriti preiskovalni ukrepi iz zakona, ki ureja kazenski postopek,
8. evidenco preiskav DNK,
9. evidenco dogodkov,
10. evidenco oseb, ki jim je odvzeta prostost,
11. evidenco varnostno preverjenih oseb,
12. evidenco pritožb,
13. evidenco uporabe prisilnih sredstev,
14. evidenco daktiloskopiranih oseb,
15. evidenco fotografiranih oseb,
16. evidenco iskanih in najdenih predmetov,
17. evidenco vstopov in gibanja oseb v varovanih objektih, ki jih varuje policija in na območju okolišev teh objektov,
18. evidenco izdanih odredb za prepoved približevanja,
19. evidenco prikritih evidentiranj in namenskih kontrol,
20. evidenco posnetkov policijskih postopkov in določenih javnih zbiranj,

21. evidenco oseb, ki imajo prepoved udeležbe na športnih prireditvah,
22. evidenco odrejenih ukrepov sodišč,
23. evidenco zadržanih oseb po zakonu, ki ureja nadzor državne meje,
24. evidenco fotorobotov,
25. evidenco pogrešanih oseb,
26. evidenco neidentificiranih trupel,
27. evidenco operativnih zaznamkov.

(3) Evidence, katerih upravljevec je policija, so specifično dokumentarno gradivo.

124. člen

(skupni osebni podatki v evidencah)

(1) V evidencah iz prejšnjega člena smejo biti naslednji skupni osebni podatki oseb:

- osebno ime,
- rojstni podatki (dan, mesec, leto, kraj),
- EMŠO, za tujega državljana pa številka osebnega dokumenta,
- spol,
- naslov stalnega oziroma začasnega prebivališča,
- identifikacijska oznaka osebe, ki je v policijskih evidencah,
- državljanstvo.

(2) V evidencah iz prejšnjega člena smejo biti naslednji skupni podatki fizične, pravne osebe in državnega organa:

- firma,
- pravnoorganizacijska oblika,
- sedež,
- matična številka in
- davčna številka.

125. člen

(vsebina evidenc)

V posameznih evidencah se poleg podatkov iz prejšnjega člena obdelujejo dodatni osebni podatki ter drugi podatki ali informacije, kot določa ta zakon:

1. evidenca kaznivih dejanj: vzdevek ali lažno ime storilca, osebni opis, upravna enota kraja rojstva, njegove družinske in premoženjske razmere, šolska izobrazba, poklic in zaposlitev, skupni podatki oškodovancev, prijaviteljev in drugih oseb, ki so dale obvestila, skupni podatki fizične osebe, pravne osebe in državnega organa kot prejemnika premoženjske koristi, ki je bila pridobljena s kaznivim dejanjem ali zaradi njega oziroma drugih, na katere je bila premoženjska korist prenesena (fizične osebe, pravne osebe, državni organi), podatki o kaznivem dejanju (vrsta, kraj, čas, način, motiv, opis predmetov kaznivega dejanja, škoda, fotografije, avdio in videoposnetki ter druge okoliščine), podatki o vrsti in višini premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem ali zaradi njega, ter podatki o vrsti in vrednosti premoženja, ki ustreza premoženjski koristi in ga je mogoče odvzeti;
2. evidenca prekrškov: poklic in zaposlitev odgovorne osebe pravne osebe in delovno mesto, ki ga zaseda, osebni podatki oškodovancev ter podatki o prekršku (vrsta, kraj, čas, način storitve, motiv, opis predmetov prekrška, udeleženci, fotografije, avdio in videoposnetki ter škoda), datum pravnomočne odločbe o prekršku ter odrejeni začasni ukrepi;
3. evidenca iskanih oseb: vzdevek ali lažno ime ter fotografija in osebni opis iskane osebe, njene družinske in premoženjske razmere, šolska izobrazba, poklic in zaposlitev, številka, vrsta ter veljavnost ukrepa odredbodajalca;
4. evidenca identifikacij: razlog, kraj, čas in prevozno sredstvo ter druge okoliščine ugotavljanja identitete;

5. evidenca groženj delavcem policije: podatki o ogroženih osebah, osebah, ki ogrožajo, in pravnih osebah, ki se lahko pojavijo v grožnji, opis grožnje in izvedeni ukrepi;
6. evidenca operativnih informacij: podatki o ugotovitvah in delovanju policije v zvezi s preprečevanjem in preiskovanjem kaznivih ravnanj in opravljanjem drugih nalog policije, vključno s fotografijami, avdio in videoposnetki;
7. evidenca oseb, zoper katere so bili izvedeni prikriti preiskovalni ukrepi iz zakona, ki ureja kazenski postopek: vzdevek ali lažno ime osebe, njene družinske in premoženjske razmere, šolska izobrazba, poklic in zaposlitev, številka pisne odredbe državnega tožilca ali preiskovalnega sodnika ter način, obseg in trajanje ukrepov;
8. evidenca DNK preiskav: kraj, čas in razlog odvzema vzorcev DNK, osebno ime osebe, ki je vzorec odvzela, in profil odvzetega vzorca DNK;
9. evidenca dogodkov: podatki o dogodku (vrsta, kraj, čas, udeleženci, škoda in druge okoliščine);
10. evidenca oseb, ki jim je odvzeta prostost: podatki o odvzemu prostosti (kraj, čas, razlog in videoposnetek);
11. evidenca varnostno preverjenih oseb: šolska izobrazba, poklic, zaposlitev, predkaznovanost preverjene osebe, razlogi, zaradi katerih je bila oseba preverjena, in ugotovitve preverjanja;
12. evidenca pritožb: osebno ime policista, zoper katerega je bila vložena pritožba, osebni podatki o pritožniku, podatki o policijski enoti, podatki o ukrepu, ravnanju ali postopku policista, ki je predmet pritožbe;
13. evidenca uporabe prisilnih sredstev: podatki o policistu, ki je uporabil prisilno sredstvo, podatki o osebi, zoper katero je bilo uporabljeno prisilno sredstvo, podatki o dogodku, v katerem je bilo uporabljeno prisilno sredstvo, ocena uporabe prisilnega sredstva, revizija ocene uporabe prisilnega sredstva;
14. evidenca daktiloskopiranih oseb: vzdevek ali lažno ime, kraj, čas in razlog odvzema prstnih odtisov, na podlagi česa je bila potrjena identiteta osebe, ki so ji bili odvzeti prstni odtisi, osebno ime osebe, ki je odvzela odtise, odtisi prstov in dlani;
15. evidenca fotografiranih oseb: vzdevek ali lažno ime, fotografija, osebni opis, kraj, čas in razlog fotografiranja, osebno ime osebe, ki je fotografirala;
16. evidenca iskanih in najdenih predmetov: osebni podatki o oškodovancu, fotografija oziroma opis predmeta;
17. evidenca vstopov in gibanja v varovanih objektih policije in na območju okolišev teh objektov: podatki o vstopu v objekt, čas in datum vstopa ter izstopa, videoposnetek in drugi zapisi sistemov tehničnega varovanja objektov in okolišev;
18. evidenca izdanih odredb za prepoved približevanja: podatki o osebi, ki ji je izdana odredba, datum in ura izdaje odredbe s povzetkom vsebine odredbe, sodišče, ki mu je bila odredba odstopljena v presojo, podatki iz odločbe sodišča z rokom trajanja ukrepa, osebni podatki oškodovanca in njenega morebitnega zakonitega zastopnika, podatki o kršitvah odrejenega ukrepa in izvedenih ukrepih, podatki centrov za socialno delo in organizacij, ki sodelujejo pri razreševanju družinskega nasilja;
19. evidenca prikritih evidentiranj in namenskih kontrol: podatki o izsleditvi osebe ali vozila, kraju, času ali razlogu za kontrolo, poti in namembnem kraju potovanja, osebah, ki spremljajo osebo, ali potnikov v vozilu, uporabljenem vozilu, stvareh, ki jih ima oseba s sabo in okoliščinah, v katerih je bila oseba ali vozilo izsledeno, številka, vrsta ter veljavnost ukrepa odredbodajalca;
20. evidenca posnetkov policijskih postopkov in določenih javnih zbiranj: kraj in čas nastanka posnetka ter posnetek;
21. evidenca oseb, ki imajo prepoved udeležbe na športnih prireditvah: datum in ura izreka s povzetkom vsebine odredbe, sodišče, ki mu je bila odredba odstopljena v presojo, podatki iz odločbe sodišča, podatki o kršitvah odrejenega ukrepa in izvedenih ukrepih ter fotografija;
22. evidenca odrejenih ukrepov sodišč: vrsta ukrepa, sodišče, ki je ukrep odredilo, čas trajanja ukrepa, policijska naloga, ki jo je treba opraviti ob nespoštovanju ukrepa;
23. evidenca zadržanih oseb: podatki o zadržanju (kraj, čas, razlog in videoposnetek zadržanja);
24. evidenca fotorobotov: podatki o kaznivem dejanju, sestavljena računalniška slika, osebni opis osumljenca kaznivega dejanja ali prekrška, zahtevek za izdelavo fotorobota, uradni zaznamek o izdelavi fotorobota, osebno ime oškodovanca, žrtve ali očitca kaznivega dejanja;

25. evidenca pogrešanih oseb: vzdevek ali lažno ime, fotografija in osebni opis pogrešane osebe, njene družinske in premoženjske razmere, šolska izobrazba, poklic in zaposlitev, čas in kraj ter okoliščine pogrešanja, vrsta ter veljavnost ukrepa odredbodajalca;
26. evidenca neidentificiranih trupel: osebni opis, kraj in čas najdbe, fotografija, vrsta ter veljavnost ukrepa odredbodajalca;
27. evidenca operativnih zaznamkov: vzdevek ali lažno ime, osebni opis, podatki o dogodku (vrsta, kraj, čas, škoda in druge okoliščine), fotografije, avdio in video posnetki in ostali podatki, ki so glede na vrsto operativnega podatka dostopni policiji, drugi podatki o ugotovitvah in delovanju policije, vezani na preprečevanje in raziskovanje kaznivih ravnanj ter opravljanje drugih nalog policije, določenih v zakonih in podzakonskih predpisih. Podatki se vodijo na nestrukturiran način.

126. člen

(posebna pravila za vpisovanje podatkov v evidence)

Če so bili podatki o DNK in daktiloskopiranju pridobljeni zaradi izločitve oseb, se uničijo takoj po izločitvi in se ne vnašajo v evidence.

127. člen

(pravica osebe do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki)

(1) Oseba ima pravico do seznanitve s svojimi podatki v evidencah iz:

- 3., 4., 8., 9., 10., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 20., 21., 22., 23. in 24. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona takoj po vzpostavitvi evidence;
- 1. in 2. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona po pravnomočni odločitvi o uvedbi kazenskega postopka ali postopka o prekršku, če ta ni uveden, pa po zastaranju pregona;
- 7. in 19. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona po ustavitvi policijske preiskave ali pravnomočni odločitvi o uvedbi kazenskega postopka, če ta ni uveden, pa po zastaranju pregona;
- 11. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona po končanem postopku za sklenitev delovnega razmerja v policiji oziroma postopka za razporeditev v varovanje določenih oseb in objektov, okolišev in delovnih mest državnih organov oziroma dovolitev dostopa ali dela pri varovani osebi, organu, objektu, okolišu ali na delovnem mestu;
- 5. in 6. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona po blokiranju podatkov.

(2) Seznanitev se izvede v skladu z določbami zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov.

(3) Oseba, o kateri so bili zbrani osebni podatki brez njene vednosti in niso bili izbrisani, mora biti o tem obveščena, takoj ko je mogoče, razen za podatke v evidenci iz 27. točke drugega odstavka 123. člena, kjer se podatki po preteku roka hrambe izbrišejo, v času obdelave podatka pa se hranijo v nestrukturiranem zapisu.

(4) Policija sme omejiti osebi vpogled v podatke o policistu, če je to potrebno za zagotovitev varnosti policista.

128. člen

(roki hrambe podatkov)

(1) Podatki iz evidenc, ki jih določa drugi odstavek 123. člena tega zakona, se hranijo:

- v evidencah iz 1., 6., 7., 19. in 24. točke, do ustavitve policijske preiskave oziroma zaključka akcije varovanja ali izdaje sklepa o zavržbi kazenske ovadbe ali do pravnomočne oprostilne sodbe, če tega ni, pa do zastaranja kazenskega pregona;
- v evidencah iz 8., 14. in 15. točke, do ustavitve policijske preiskave oziroma zaključka akcije varovanja ali do najdbe pogrešane osebe ali identifikacije neznanega trupla ali izdaje sklepa o zavržbi kazenske ovadbe ali do pravnomočne oprostilne sodbe, če tega ni, pa do zastaranja kazenskega pregona;
- v evidenci iz 2. točke, tri leta po dnevu pravnomočnosti odločb, če te ni, pa štiri leta po datumu prekrška;
- v evidenci iz 3. točke, dokler trajajo razlogi, zaradi katerih je bilo uvedeno iskanje ali drug zakonit ukrep, vendar najdlje do zastaranja pregona;
- v evidenci iz 4. točke, eno leto po izvedbi postopka za ugotavljanje identitete;
- v evidenci iz 5. točke, pet let po datumu dogodka;
- v evidenci iz 9. točke, tri leta po datumu dogodka;
- v evidencah iz 10. in 23. točke, dve leti po datumu pridržanja oziroma zadržanja, razen videoposnetka, ki se hrani dva meseca po datumu pridržanja oziroma zadržanja;
- v evidenci iz 11. točke, pet let po datumu varnostnega preverjanja;
- v evidenci iz 12. točke, pet let po datumu vložene pritožbe;
- v evidenci iz 13. točke, dve leti po datumu uporabe prisilnega sredstva;
- v evidenci iz 16. točke, dokler trajajo razlogi, zaradi katerih je bilo uvedeno iskanje;
- v evidenci iz 17. točke, dva meseca po vstopu v varovan objekt policije;
- v evidenci iz 18. in 21. točke, eno leto po izdaji odredbe o prepovedi približevanja oziroma odredbe o prepovedi udeležbe na športnih prireditvah;
- v evidenci iz 20. točke, 45 dni od izdelave posnetka;
- v evidenci iz 22. točke, do izteka razlogov;
- v evidenci iz 25. in 26. točke, do najdbe pogrešane osebe oziroma identifikacije neznanega trupla;
- v evidenci iz 27. točke, 30 dni od nastanka podatka.

(2) Pristojno državno tožilstvo, pristojno sodišče ali pristojni upravni organ mora pristojni policijski enoti posredovati podatke o pravnomočni uvedbi kazenskega postopka, podatke o pravnomočnih oprostilnih sodbah ter podatke iz drugega odstavka 121. člena tega zakona v 30 dneh od pravnomočnosti.

(3) Dostop do podatkov iz evidenc 1., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 14., 15., 19., 24. in 29. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona je v obdobju, ki je za posamezne evidence določen v prvem odstavku tega člena, pristojnim državnim organom dovoljen le zaradi preiskovanja storitve kaznivega dejanja, katerega storilec se preganja po uradni dolžnosti, ali v drugih primerih, ki so povezani z zagotavljanjem nacionalne varnosti ali ustavne ureditve in so določeni z zakonom. Dostop do podatkov iz ostalih evidenc je pristojnim državnim organom dovoljen le zaradi opravljanja njihovih nalog, določenih z zakonom.

129. člen (blokiranje podatkov)

(1) Po preteku rokov hrambe iz prejšnjega člena se podatki iz evidenc, katerih upravljavec je policija, blokirajo in naprej obravnavajo skladno s predpisi, ki urejajo poslovanje organov z dokumentarnim gradivom.

(2) Po blokiranju se podatki:

- v evidencah iz 1., 6., 7. in 19. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona hranijo 30 let;
- v evidenci iz 8., 14., in 15. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona hranijo 10 let za kazniva dejanja, za katera je zagrožena zaporna kazen do 1 leta, 30 let za kazniva dejanja, za katera je zagrožena zaporna kazen do 8 let, in 50 let za kazniva dejanja, za katera je zagrožena višja zaporna kazen;

- v evidenci iz 2. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona 10 let;
- v evidenci iz 4. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona hranijo 10 let;
- v evidenci iz 5., 10., 11., 12., 13., 16., 18., 21. in 23. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona hranijo dve leti;
- v evidenci iz 17. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona hranijo eno leto;
- v evidenci iz 9. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona in v ostalih evidencah, katerih upravljavec je policija, hranijo pet let;
- v evidenci iz 3., 22. in 24. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona anonimizirajo;
- v evidenci iz 20., 25. 26., 27. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona brišejo.

(3) Dostop do podatkov iz evidenc prejšnjega odstavka je policistom in pristojnim državnim organov dovoljen le zaradi preiskovanja storitve kaznivega dejanja, katerega storilec se preganja po uradni dolžnosti, ali v drugih primerih, ki so povezani z zagotavljanjem nacionalne varnosti ali ustavne ureditve in so določeni z zakonom.

(4) Po poteku rokov iz drugega odstavka tega člena se podatki anonimizirajo, razen podatkov iz 8., 14., 15., 20., 25., 26. in 27. točke 123. člena tega zakona, ki se po preteku roka hrambe iz prejšnjega člena ali ob blokiranju brišejo.

6. POROČANJE IN NADZOR

130. člen

(poročanje o uporabi policijskega pooblastila)

(1) O vsaki uporabi policijskega pooblastila morajo policisti poročati v poročilu o opravljenem delu, če poročila ne pišejo, pa v pisnem aktu o uporabi policijskega pooblastila ali v uradnem zaznamku.

(2) Pisne akte iz prejšnjega odstavka mora policist izdelati najkasneje v 24. urah od takrat, ko je policijsko pooblastilo uporabil.

131. člen

(poročanje o uporabi prisilnih sredstev)

(1) O vsaki uporabi prisilnega sredstva mora policist čimprej, najpozneje pa do konca delovnega časa, ko je uporabil prisilno sredstvo, poročati pisno v obliki uradnega zaznamka o uporabi prisilnih sredstev.

(2) V uradni zaznamek policist navede datum, čas in kraj uporabe prisilnega sredstva, vrsto uporabljenega prisilnega sredstva, podatke o osebi, proti kateri ga je uporabil, policijsko pooblastilo, ki ga je izvajal pred uporabo prisilnega sredstva, vzrok in način uporabe, posledice in druge okoliščine, ki so pomembne za oceno zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnega sredstva.

(3) Policist mora neposredno po uporabi ustno obvestiti vodjo policijske enote, če je zaradi uporabe prisilnih sredstev nastala telesna poškodba ali premoženjska škoda ali je uporabil strelno orožje.

(4) Ne glede na določbe prejšnjih odstavkov mora policist o vsaki sprožitvi strelnega orožja takoj ustno obvestiti vodjo policijske enote, razen med vajami v streljanju.

132. člen

(preverjanje zakonitosti in strokovnosti uporabe policijskih pooblastil)

- (1) Vodja policijske enote ali oseba, ki jo ta pooblasti, mora spremljati zakonitost in strokovnost uporabe policijskih pooblastil.
- (2) Oseba iz prejšnjega odstavka mora vsako uporabo prisilnega sredstva preveriti in oceniti, ali je bilo uporabljeno zakonito in strokovno, razen če je za preveritev in oceno zakonitosti in strokovnosti uporabe ustanovljena komisija iz 133. člena tega zakona.
- (3) Če prisilno sredstvo uporabi ali uporabo odredi vodja policijske enote, zakonitost in strokovnost uporabe preveri in oceni njemu nadrejeni vodja, kateremu je odgovoren za delo, ali oseba, ki jo ta pooblasti.

133. člen

(komisija)

- (1) Če policist izstrelil opozorilni strel ali je bilo prisilno sredstvo, razen sredstev za vklepanje in vezanje, uporabljeno proti najmanj petim osebam in je bila pri tem povzročena lahka telesna poškodba, mora direktor policijske uprave, na območju katere je bilo prisilno sredstvo uporabljeno, ali vodja notranje organizacijske enote generalne policijske uprave, če je prisilno sredstvo uporabil policist generalne policijske uprave, imenovati najmanj tričlansko komisijo, ki preveri okoliščine uporabe prisilnega sredstva in napiše poročilo, v katerem oceni, ali je bilo prisilno sredstvo uporabljeno zakonito in strokovno.
- (2) Če policist uporabi strelno orožje ali s prisilnim sredstvom povzroči hudo telesno poškodbo, posebno hudo telesno poškodbo ali smrt, komisijo imenuje generalni direktor policije.
- (3) Pristojne osebe za ustanovitev komisije lahko imenujejo komisijo tudi za preveritev drugih primerov uporabe prisilnih sredstev ali drugih policijskih pooblastil.

134. člen

(sestava komisije)

- (1) Komisija iz prejšnjega člena mora biti sestavljena iz lihega števila uslužbencev policije, ki niso povezani s primerom ali policistom, ki je prisilno sredstvo uporabil.
- (2) Če se oseba, ki je komisijo imenovala, ne strinja z njenimi ugotovitvami, lahko zahteva dodatna preverjanja.
- (3) Če se oseba, ki je komisijo imenovala, po dodatnem preverjanju okoliščin še vedno ne strinja z ugotovitvami, predlaga, da generalni direktor policije imenuje novo komisijo.

135. člen

(seznanitev z imenovanjem komisije)

Sklep o imenovanju komisije in poročilo komisije se posredujeta generalnemu direktorju policije in notranji organizacijski enoti, pristojni za usmerjanje in nadzor policije pri ministrstvu za notranje zadeve (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo).

136. člen
(pristojnosti komisije)

Člani komisije lahko zahtevajo dokumentacijo o dogodku (kopijo, izpis ali prepis), opravijo razgovor s policistom in osebo, zoper katero je uporabil prisilno sredstvo, policisti in drugimi osebami, ki so bile priče ali bi lahko kaj vedele o dogodku v katerem je policist uporabil prisilno sredstvo, ter jih po potrebi soočiti, si ogledajo kraj uporabe, proučijo način uporabe prisilnega sredstva, pregledajo morebitne posnetke, pridobijo informacije in mnenja strokovnih služb policije, strokovnjaka sodne medicine oziroma drugih strokovnjakov, vpogledati v podatke iz evidenc, vpogledati v baze tehničnih informacij, ki pojasnjujejo, prikazujejo ali drugače zapisujejo dogodek, pri katerem je prišlo do uporabe prisilnih sredstev (registrator, videonadzor, GPS in druge oblike sledenja, registrator brezžičnih komunikacij in podobno), ter po potrebi zahtevati kopije, izpise ali prepise, zahtevati dokazila o usposobljenosti policista za uporabo prisilnih sredstev ter opraviti druge ukrepe in dejanja, ki so potrebna za preveritev okoliščin uporabe prisilnega sredstva.

IV. PRITOŽBE ZOPER DELO POLICISTOV

Splošno

137. člen
(pristojni organ)

- (1) Zoper delo policista se lahko uvede postopek pritožbe (v nadaljnjem besedilu: pritožbeni postopek).
- (2) Za celovito spremljanje, nadzor in obravnavanje pritožbenih postopkov ter odločanje na senatih je pristojno ministrstvo.
- (3) Pritožbeni postopek rešujejo javni uslužbenci, zaposleni v notranji organizacijski enoti ministrstva, pristojni za reševanje pritožb.
- (4) Za obravnavo pritožb v pomiritvenem postopku in opravljanje posameznih drugih nalog v pritožbenem postopku je pristojna policija.

138. člen
(vsebina pritožbenega postopka)

- (1) V pritožbenem postopku se lahko uveljavlja nestrinjanje z dejanjem ali opustitvijo dejanja policista pri opravljanju policijskih nalog, ki lahko pomeni kršitev človekovih pravic ali temeljnih svoboščin ali nestrokovnost.
- (2) Predmet pritožbenega postopka ne morejo biti:
 - ugovori ali zahteve za sodno varstvo v prekrškovnem postopku;
 - različna pisanja ali pobude, ki ne izpolnjujejo pogojev iz prvega odstavka tega člena, zlasti kadar se nanašajo na nestrinjanje s predpisanimi metodami in načinom dela policije ali pomenijo pritožbo zoper postopke ali dejanja policistov, ki niso bila storjena med opravljanjem policijskih nalog.
- (3) V pritožbenem postopku se ugotavljajo okoliščine izvedbe policijskega postopka in uporaba policijskih pooblastil.

(4) V pritožbenem postopku se ne ugotavlja, ali je oseba, ki je vložila pritožbo, storila ali ni storila kaznivega dejanja ali prekrška. S pritožbenim postopkom se pritožnik ne more izogniti kazenskemu postopku ali postopku o prekršku in predpisani sankciji za kaznivo dejanje ali prekršek.

(5) V pritožbenem postopku se ne ugotavlja disciplinske, odškodninske, prekrškovne ali kazenske odgovornosti policista. Ugotovitve in dokazi pritožbenega postopka ne morejo biti uporabljeni v drugih postopkih.

(6) Če se v pritožbenem postopku ugotovijo kršitve policista, ki so predmet drugih postopkov, se z ugotovitvami seznanjeni vodjo policijske enote, v katero je razporejen, ki ukrepa v skladu s pristojnostmi.

(7) Način in postopek obravnavanja pritožb podrobneje predpiše minister.

Pritožbeni postopek

139. člen

(neodvisnost pritožbenega postopka)

V pritožbenem postopku se neodvisno, nepristransko in strokovno preverja pritožba ter pritožniku in policistu sočasno zagotavljajo vse postopkovne pravice v skladu s tem zakonom.

140. člen

(uporaba določb zakona o splošnem upravnem postopku)

(1) Če v tem zakonu ni drugače določeno, se v pritožbenem postopku glede vloge, pristojnosti, ustne obravnave, izločitve, stranke in njenega zastopanja, jezika v postopku, poslovanja organov in strank (vabil, zapisnikov, pregledovanja in prepisovanja spisov), vročanja, rokov in narokov, vrnitve v prejšnje stanje, združitve zadev v en postopek in dokazovanja smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek.

(2) Pritožbeni postopek ne pomeni upravne zadeve v smislu zakona, ki ureja splošni upravni postopek. V pritožbenem postopku ni dopuščena pritožba zoper sklepe v primerih iz prvega odstavka tega člena.

141. člen

(pristojnosti ministrstva)

(1) Ministrstvo v pritožbenem postopku opravlja naslednje naloge:

- sprejema in obravnava pritožbe,
- določi poročevalca, ki bo ugotovil dejansko stanje pritožbe,
- usmerja in nadzoruje opravljanje nalog, povezanih z reševanjem pritožb,
- izdaja obvestila o neuvedbi pritožbenega postopka ali koncu pritožbenega postopka,
- usposablja izvajalce pritožbenega postopka in sodeluje pri usposabljanju policistov,
- generalnemu direktorju policije predlaga ukrepe za odpravo nepravilnosti, ugotovljenih v zvezi s pritožbenim postopkom,
- zahteva poročilo o sprejetih in izvedenih ukrepih za odpravo nepravilnosti,
- generalnemu direktorju policije da pobudo za uvedbo disciplinskega postopka ali drugega ukrepa zoper policista,

- sodeluje s pristojnimi državnimi oziroma mednarodnimi ustanovami ali organizacijami za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin,
- pripravlja poročila ter publikacije o pritožbenih postopkih,
- obvešča javnost o ugotovljenih nepravilnostih ter o posledicah kršitev zakonov in drugih predpisov.

(2) Za opravljanje nadzora iz tretje alineje prejšnjega odstavka lahko minister pooblasti tudi posamezne uslužbenke policije ali druge javne uslužbenke ministrstva.

142. člen

(udeleženci pritožbenega postopka)

(1) V pritožbenem postopku sta stranki pritožnik in policist zoper delo katerega je vložena pritožba. Drugi udeleženci pritožbenega postopka pa so lahko vodja policijske enote, v katero je razporejen policist, zoper katerega je vložena pritožba, ali osebe, ki jih pooblastijo, poročevalec, pooblaščenec ministra, vodja senata, predstavnik javnosti ter morebitne priče, strokovnjaki ali tolmači.

(2) Pritožnik je fizična ali pravna oseba, ki naj bi mu bile z dejanjem ali opustitvijo dejanja policista pri opravljanju policijskih nalog kršene človekove pravice ali temeljne svoboščine ali naj bi bile policijske naloge opravljene nestrokovno. Če meni, da je oseba izgubila življenje zaradi posledic dejanja ali opustitve dejanja policista pri opravljanju policijskih nalog, ki pomenijo kršitev človekovih pravic ali temeljnih svoboščin ali nestrokovnost, lahko pritožbo vloži tudi njen vdovec, ali oseba, ki je z njo živela v zunajzakonski skupnosti ali registrirani istospolni partnerski skupnosti, oče, mati, posvojitelj, polnoletni brat, polnoletna sestra, polnoletni polbrat, polnoletna polsestra, polnoletni otrok, polnoletni posvojenec ali polnoletni pastorek (v nadaljnjem besedilu: svojci). Kdor koli od svojcev lahko namesto pritožnika nadaljuje pritožbeni postopek, če pritožnik med postopkom umre. Nadaljevanje pritožbenega postopka lahko zahteva v roku 30 dneh od smrti pritožnika. Če več svojcev želi vložiti pritožbo ali namesto pritožnika nadaljevati pritožbeni postopek, ima prednost tisti, ki je prvi vložil pritožbo ali prvi zahteval nadaljevanje pritožbenega postopka.

(3) Pojem vodja policijske enote se v pritožbenem postopku uporablja za komandirja policijske postaje, direktorja policijske uprave in generalnega direktorja policije ali pooblaščenec policiste, ki so pristojni za obravnavo pritožbe v pomiritevem postopku.

(4) Pooblaščenec ministra je uslužbenec ministrstva, imenovan s pisnim sklepom ministra, ki je pristojen za vodenje seje senata kot vodja senata ali preverjanje pritožbe kot poročevalec ali opravljanje drugih nalog, določenih s tem zakonom. Pooblaščenec ministra so uradne osebe s posebnimi pooblastili in se pri opravljanju nalog dokazujejo s službeno izkaznico. Izkaznica vsebuje osebno ime, fotografijo in ime organizacijske enote. Obrazec službene izkaznice in postopek za njeno izdajo predpiše minister.

(5) Poročevalec je praviloma pooblaščenec ministra, lahko pa je tudi vodja policijske enote ali drug uslužbenec policije, ki je na predlog generalnega direktorja policije s pisnim sklepom ministra pooblaščen in odgovoren za opravljanje vseh nalog pri ugotavljanju dejanskega stanja pritožbe. Poročevalec preveri okoliščine pritožbe, zbere dokaze in pripravi poročilo, ki ga predstavi na seji senata.

(6) Vodja senata je pooblaščenec ministra, ki vodi sejo senata in o odločitvi senata pritožnika seznanja s pisnim odgovorom.

(7) Predstavnik javnosti je oseba, ki jo na predlog samoupravnih lokalnih skupnosti, organizacij strokovne javnosti, nevladnih in humanitarnih organizacij za sodelovanje v senatih imenuje minister.

143. člen

(pooblastila poročevalcev)

(1) Poročevalec sme za nemoteno in učinkovito opravljanje nalog:

- vstopiti v policijske prostore, ki so povezani s preverjanjem pritožbe,
- pregledati pritožbeno zadevo policijske enote z vsemi prilogami in jih po potrebi kopirati, izpisati ali prepisati;
- pregledati dokumente, listine, odredbe, zapisnike, odločbe in sklepe, ki jih skladno s pristojnostmi pridobiva, pripravlja ali izdaja policija in bi lahko bili povezani s pritožbo, ter po potrebi zahtevati njihovo izročitev ali izročitev njihovih kopij, izpisov ali prepisov;
- opraviti razgovor s pritožnikom in policistom, zoper katerega je bila vložena pritožba, policisti in drugimi osebami, ki so bili priče dogodka oziroma bi lahko kaj vedele o dogodku;
- pridobiti informacije in mnenja strokovnih služb policije in ministrstva o vprašanih, ki so predmet pritožbe;
- pregledati podatke iz evidenc, ki jih vodi in vzdržuje policija in so v povezavi s pritožbo;
- zahtevati podatke iz evidenc, ki jih vodi in vzdržuje policija in so v povezavi s pritožbo;
- od generalnega direktorja policije ali druge pooblaščenice osebe zahtevati dovoljenje za vpogled v zbirke tehničnih informacij, ki pojasnjujejo, prikazujejo ali drugače zapisujejo dogodek, ki je predmet pritožbe (registrafon, videonadzor, GPS in druge oblike sledenja, regulator brezžičnih komunikacij in podobno) ter po potrebi zahtevati kopije, izpise ali prepise;
- zahtevati uradna pisna potrdila ter tehnične in druge podatke o tehničnih sredstvih, ki jih uporablja policija, ter zahtevati dokazila o usposobljenosti policista za uporabo teh sredstev;
- opraviti druge ukrepe in dejanja, potrebna za razjasnitev pritožbe.

(2) Poročevalec, ki vodi postopek za preverjanje pritožbe, je zavezan upoštevati strokovne usmeritve, predloge ali zahteve pooblaščenca ministra, ki usmerja in nadzira obravnavanje pritožbe. Po končanem preverjanju pritožbe zbere vsa dokazila in pripravi pisno poročilo o ugotovitvah, ki ga predstavi na seji senata.

(3) Uslužbenci policije morajo poročevalcu dati vse potrebne podatke in dokumente, ki jih imajo ali imajo do njih zakonit dostop, ter omogočiti pregledovanje, kopiranje in izpisovanje teh podatkov ali dokumentov oziroma omogočiti preverjanje pritožbe ter zagotoviti drugo potrebno pomoč.

(4) Če obstaja utemeljena nevarnost, da bi izvedba pooblastil iz prvega odstavka tega člena onemogočila ali bistveno otežila izvedbo prikritih preiskovalnih ukrepov iz zakona, ki ureja kazenski postopek ali ogrozila življenje ali zdravje njihovih izvajalcev, sme vodja policijske enote do prenehanja razlogov za utemeljeno nevarnost začasno odreči vpogled v dokumentacijo, vstop v prostore in dajanje podatkov in informacij.

144. člen

(pooblastila pooblaščenec ministra)

Pooblaščenec ministra sme:

- zahtevati sprotno seznanjanje s potekom obravnavanja pritožbe;
- dati ustne ali pisne usmeritve ali pojasnila o načinu obravnavanja pritožbe vodji policijske enote ali poročevalcu;

- usmerjati in nadzirati vodenje pritožbenega postopka do konca pomiritvenega postopka ali razpisa seje senata;
- imeti vpogled v listinsko in drugo gradivo v pritožbi;
- imeti vpogled v evidenco pritožb in vnašati podatke o pritožbah, ki so bile končane na sejah senata;
- neposredno spremljati pritožbeni postopek in prisostvovati razgovoru s pritožnikom, policistom, pričami ali drugimi osebami, izvajanju posameznih dokazov ter pomiritvenemu postopku;
- odrediti druge ukrepe in opraviti dejanja, potrebna za razjasnitev pritožbe.

145. člen

(imenovanje predstavnikov javnosti)

(1) Predstavnike javnosti imenuje in razrešuje minister za štiri leta, z možnostjo ponovnega imenovanja.

(2) Za predstavnika javnosti je lahko imenovan polnoletni državljan Republike Slovenije, ki:

- ni bil pravnomočno obsojen za naklepno kaznivo dejanje, katerega storilec se preganja po uradni dolžnosti;
- ni v kazenskem postopku za naklepno kaznivo dejanje, katerega storilec se preganja po uradni dolžnosti ali
- ni s pravnomočno odločbo obsojen za dva ali več prekrškov z znaki nasilja ali za tri ali več hujših prekrškov zoper varnost cestnega prometa, za katere so kot sankcija predpisane kazenske točke.

(3) Predlagatelji iz sedmega odstavka 142. člena tega zakona za predstavnike javnosti predlagajo osebo, ki na strokovnem področju ali v lokalnem okolju uživa ugled in zaupanje stroke ali soobčanov ter je na podlagi njegovega dosedanjega življenja, ravnanja in obnašanja mogoče utemeljeno sklepati, da bo svoje delo kot član senata opravljal pošteno in vestno.

(4) Sodišča, prekrškovni in drugi organi morajo na zahtevo ministrstva dati podatke iz drugega odstavka tega člena.

(5) Pred potekom dobe, za katero je bil imenovan, je predstavnik javnosti lahko razrešen, če:

- sam tako zahteva,
- ne izpolnjuje več pogojev iz drugega odstavka tega člena,
- se ne udeležuje obveznih oblik usposabljanja,
- se neupravičeno ne udeleži dveh sej senata v enem letu ali nevestno opravlja delo.

(6) Če predstavnik javnosti ne uživa več zaupanja predlagatelja ali notranje organizacijske enote ministrstva, pristojne za reševanje pritožb, se ga lahko po obrazloženi zahtevi razreši.

146. člen

(vložitev in preizkus pritožbe)

(1) Pritožba se lahko vloži v 45 dneh od dneva, ko naj bi policist z dejanjem ali opustitvijo dejanja pri opravljanju policijskih nalog pritožniku kršil človekove pravice ali temeljne svoboščine ali naj bi bile policijske naloge opravljene nestrokovno.

(2) Pritožba se vloži na ministrstvu v pisni obliki, ustno na zapisnik ali v elektronski obliki. Za pritožbo v elektronski obliki, ki ni podpisana z varnim elektronskim podpisom s kvalificiranim potrdilom se šteje, da jo je vložila in podpisala oseba, ki je na vlogi navedena kot podpisnik. Če

je pritožba vložena na policijo, ta o tem takoj obvesti ministrstvo, kateremu policijska enota posreduje tudi pritožbo.

(3) Ministrstvo v sodelovanju s policijsko enoto, v katero je razporejen policist, ki naj bi z dejanjem ali opustitvijo dejanja pri opravljanju policijskih nalog kršil pritožnikove človekove pravice ali temeljne svoboščine ali naj bi policijske naloge opravil nestrokovno, uskladi ali se bo pritožba obravnavala v pomiritvenem postopku ali neposredno na senatu. Ob nesoglasju pretehta mnenje ministrstva.

(4) Pritožba, v kateri je izražena volja pritožnika, da daje pritožbo zoper delo policista, mora biti razumljiva in mora vsebovati:

- osebno ime ter naslov stalnega ali začasnega prebivališča pritožnika,
- podatke o morebitnem pooblaščenцу pritožnika,
- naslov za vročanje, lahko pa vsebuje tudi druge podatke (elektronski naslov, telefonska številka),
- kraj, čas in opis dejanja ali opustitve dejanja policista pri opravljanju policijskih nalog, ko naj bi bile kršene človekove pravice ali temeljne svoboščine ali ko so bile policijske naloge domnevno opravljene nestrokovno,
- morebitna dejstva in dokaze, na katerih temelji pritožba, in
- podpis pritožnika.

(5) Če je pritožba nerazumljiva ali nepopolna, pooblaščenec ministra ali vodja policijske enote pritožnika pisno pozove, naj pritožbo popravi ali dopolni v petih delovnih dneh od vročitve zahteve za popravilo ali dopolnitev.

(6) Vodja policijske enote popolno pritožbo, ki se obravnava v pomiritvenem postopku, preizkusi, da ugotovi, ali je pritožba po tem zakonu, ali je pritožba dovoljena in pravočasna in ali jo je vložila upravičena oseba. Če se pritožba obravnava neposredno na senatu, preizkus opravi pooblaščenec ministra.

(7) Pritožba se ne obravnava, če:

- pritožnik v predpisanem roku nerazumljive ali nepopolne pritožbe ne popravi ali dopolni;
- ne gre za pritožbo po tem zakonu;
- je pritožba vložena prepozno;
- je pritožbo vložila neupravičena oseba;
- je to pritožba, o kateri je bilo v pritožbenem postopku že odločeno;
- je vsebina pritožbe zlonamerna ali se s pritožbo zlorablja pritožbeni postopek;
- je zaradi pritožnikovega napada ali groženj za policista uveden ukrep za zagotavljanje varnosti ogroženih delavcev policije;
- je pritožnik pred uvedbo pritožbenega postopka odstopil od pritožbe s pisno ali ustno izjavo, ki se evidentira.

(8) O odločitvi, da se pritožba ne bo obravnavala, ministrstvo pritožnika seznanj s pisnim obvestilom. Obvestilo se pritožniku vroči osebno.

147. člen

(seznanitev policista s pritožbo)

(1) Policistu, zoper katerega je vložena pritožba, je treba vročiti kopijo pritožbe. Policist mora ves čas postopka sodelovati pri preverjanju pritožbe in lahko pripravi pisno izjavo o pritožbi v petih delovnih dneh po vročitvi pritožbe. Če je to potrebno za razjasnitev pritožbenih okoliščin, je lahko vabljen, da pojasni dodatna dejstva v zvezi s pritožbo. Policist je lahko vabljen osebno pisno, neposredno ustno, po telefonu ali elektronski pošti. Od vabljenja do razgovora s

policistom mora poteči najmanj pet delovnih dni, rok pa se lahko z njegovim soglasjem izjemoma tudi skrajša.

(2) Če iz pritožbe izhajajo razlogi za sum, da je policist storil kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, in je bila taka pritožba poslana pristojnemu državnemu tožilcu, je o tem treba seznaniti policista.

Načini reševanja pritožbe

148. člen

(vrste pritožbenega postopka)

(1) V pritožbenem postopku se vloge obravnavajo v:

- pomiritvenem postopku oziroma
- pred senatom.

(2) V pomiritvenem postopku se pritožba obravnava v policijski enoti, v kateri naj bi bile z dejanjem ali opustitvijo dejanja policista pri opravljanju policijskih nalog kršene pritožnikove človekove pravice ali temeljne svoboščine ali naj bi bile policijske naloge opravljene nestrokovno.

(3) Pred senatom se obravnava pritožba, če pomiritveni postopek ni bil uspešno končan.

(4) Ne glede na prejšnji odstavek se pritožba obravnava neposredno pred senatom:

- če je bil v policijskem postopku, na katerega se pritožba nanaša, kdo hudo telesno poškodovan, posebno hudo telesno poškodovan ali je izgubil življenje;
- če se pritožba nanaša na policijski postopek, v katerem so bila prisilna sredstva uporabljena zoper več kot tri osebe in je nastala lahka telesna poškodba;
- če se pritožba nanaša na policijski postopek, v katerem je bilo uporabljeno strelno orožje;
- če so bili v policijskem postopku udeleženi otroci ali mladoletniki ali pripadniki narodnostnih ali etničnih skupnosti ali manjšin ali drugih ranljivih skupin;
- če so v pritožbi navedene trditve o mučenju, krutem, nečloveškem ali ponižujočem ravnanju ali kaznovanju;
- če je pritožba vložena zoper vodje policijskih enot ali vodje notranjih organizacijskih enot policije;
- če se obravnava pritožba tujca, ki ne prebiva na območju Republike Slovenije;
- v drugih primerih očitkov hudega posega v človekove pravice ali temeljne svoboščine ali ob očitkih hujših nestrokovnosti.

149. člen

(pomiritveni postopek)

Pomiritveni postopek je razgovor vodje policijske enote s pritožnikom, v katerem vodja pritožnika seznanj z ugotovitvami v zvezi s pritožbo. V razgovoru mora pritožniku omogočiti, da predstavi dejstva v zvezi s pritožbo in predlaga dokaze za ugotovitev dejanskega stanja. O pomiritvenem postopku se piše zapisnik.

150. člen

(potek pomiritvenega postopka)

(1) Vodja policijske enote, če se je pritožnik pripravljen odzivati oziroma sodelovati v pomiritvenem postopku, pritožnika povabi na razgovor neposredno ustno, po telefonu ali elektronski pošti.

(2) Na pomiritveni postopek je pritožnik vabljen s pisnim vabilom, če se ne odzove na druge oblike vabljenja iz prejšnjega odstavka. Če se pravilno vabljeni pritožnik, ki je bil opozorjen na posledice izostanka, vabilu ne odzove in ne sporoči, da bo nadaljeval postopek, se njegov molk šteje za odstop od pritožbe, pritožbeni postopek pa se konča. Celoten spis se takoj odstopi ministrstvu. O končanju pritožbenega postopka ministrstvo pritožnika seznanj s pisnim obvestilom. Pisno obvestilo o koncu postopka se pritožniku vroči osebno.

(3) O naroku za pomiritveni postopek mora biti seznanjen tudi policist, zoper katerega je bila vložena pritožba, njegova udeležba na pomiritvenem postopku pa je prostovoljna. Če se policist udeleži pomiritvenega postopka, mu je treba omogočiti, da predstavi dejstva in dokaze v zvezi s pritožbo.

(4) Na pomiritvenem postopku se pritožnika seznanj z njegovimi pravicami, zlasti s pravicami iz petega in šestega odstavka tega člena ter potekom pritožbenega postopka. Pojasnijo se mu policijska pooblastila, ravnanje policista v konkretnem dogodku in se ga ob upravičeni pritožbi seznanj z ukrepi, ki so že ali bodo sprejeti (opravičilo, pisno ali ustno opozorilo policista, predlog za uvedbo disciplinskega postopka, postopka o prekršku ali kazenskega postopka ipd.).

(5) Če se pritožnik pomiritvenega postopka udeleži in se z ugotovitvami strinja, je pritožbeni postopek s podpisom zapisnika končan.

(6) Če se pritožnik ne strinja z ugotovitvami predstavljenimi na pomiritvenem postopku ali se ne udeleži pomiritvenega postopka, vendar do razpisanega pomiritvenega postopka sporoči, naj se postopek nadaljuje na senatu, se celoten spis takoj odstopi ministrstvu, ki vodi nadaljnji pritožbeni postopek. Če pritožnik kljub nestrinjanju z ugotovitvami v pomiritvenem postopku predlaga konec postopka, kar se navede v zapisniku, se pritožbeni postopek s podpisom zapisnika konča.

(7) Pomiritveni postopek mora biti praviloma končan v 30 dneh od prejema pritožbe, razen če to ni mogoče zaradi objektivnih okoliščin.

Postopek pred senatom

151. člen (senat)

(1) Senat, ki ga imenuje minister, sestavljajo pooblaščenec ministra kot vodja senata in dva predstavnika javnosti kot člana senata. Pristojen je za ocenjevanje utemeljenosti pritožbe zoper dejanje ali opustitev dejanja policista, zoper katerega je vložena pritožba.

(2) Seja senata poteka na območju policijske uprave, na kateri naj bi bile z dejanjem ali opustitvijo dejanja policista pri opravljanju policijskih nalog kršene pritožnikove človekove pravice ali temeljne svoboščine ali naj bi bile policijske naloge opravljene nestrokovno.

(3) Če je pritožnik tujec, ki ne prebiva na območju Republike Slovenije, je lahko seja senata na sedežu ministrstva in se nanjo vabijo člani senata, lahko tudi poročevalec.

152. člen (postopek pred senatom)

- (1) Pritožba se dodeli v reševanje vodji senata, ki po končanem zbiranju obvestil in dokazov razpiše in vodi sejo senata.
- (2) Vodja senata pošlje pritožniku in policistu skupaj z vabilom na sejo senata poročilo o ugotovitvah v zvezi s pritožbo. V vabilu se pritožnika in policista istočasno seznanijo, da lahko v petih delovnih dneh dasta pripombe k poročilu ter nove dokaze in dejstva v zvezi z navedbami v pritožbi, ki se bodo obravnavale na seji senata.
- (3) Drugo pritožbeno dokumentacijo si lahko pritožnik in policist pregledata pri vodji senata ali poročevalcu. Vpogled v dokumentacijo, ki se nanaša na morebitni predkazenski postopek, se pritožniku dovoli po predhodno pridobljenem dovoljenju pristojnega državnega tožilca.
- (4) Senat odloča o pritožbi na seji.
- (5) Na sejo senata so vabljeni pritožnik, policist, zoper delo katerega je vložena pritožba, pooblaščenec, poročevalec, priče, strokovnjaki in tolmači.
- (6) Vabilo na sejo senata mora biti pritožniku in policistu vročeno najmanj pet delovnih dni pred sejo. V vabilu se ju opozori, da bo pritožbeni postopek končan na podlagi razpoložljivih dokazov, če se seje senata ne bosta udeležila osebno ali po pooblaščenca.
- (7) Poročevalec na seji senata predstavi poročilo o ugotovitvah.
- (8) O vsebini pritožbe in dejstvih v zvezi s pritožbo se lahko izrečeta tudi pritožnik in policist, ki lahko po vodji senata postavljata vprašanja vabljenim ali predlagata izvajanje dodatnih dokazov.
- (9) Vodja senata in člani senata lahko postavljajo vprašanja vabljenim ter dajo dodatne dokaze za ugotovitev dejanskega stanja.
- (10) Vodja senata skrbi za red na seji senata in dostojanstvo senata. Vodja senata ima pravico tiste, ki motijo delo senata, opomniti. Od oseb, ki kljub opominu motijo delo senata ali se nedostojno obnašajo, lahko vodja senata zahteva, da zapustijo sejo senata.
- (11) Na podlagi ugotovljenih dejstev in okoliščin senat z glasovanjem odloči o utemeljenosti pritožbe. Če je v pritožbi navedenih več pritožbenih razlogov, senat odloča o utemeljenosti vsakega pritožbenega razloga posebej. Sprejeta je odločitev, za katero glasujeta vsaj dva člana senata.
- (12) Vodja senata takoj po končanem glasovanju seznanijo prisotne o odločitvi senata.
- (13) Odločitev senata je dokončna.

153. člen
(odgovor senata)

- (1) Postopek reševanja pritožbe se konča s pisnim odgovorom pritožniku.
- (2) V pisnem odgovoru iz prejšnjega odstavka mora biti odločitev senata vsebinsko razložena. Pritožniku je treba odgovoriti na pritožbene razloge tako, da se argumentirano razložijo stališča do vseh razumljivih trditev oziroma očitkov v pritožbi in povzamejo bistvene okoliščine in ugotovitve.
- (3) Odgovor senata se pritožniku vroči osebno, policistu pa po vodji policijske enote v katero je razporejen.

(4) Postopek pred senatom mora biti končan v 90 dneh od prejema pritožbene zadeve, razen če zaradi objektivnih okoliščin to ni mogoče.

Dokončanje pritožbenega postopka in stroški

154. člen

(konec pritožbenega postopka)

(1) Pritožbeni postopek se konča, tudi če:

- je pritožnik odstopil od pritožbe s pisno ali ustno izjavo, ki se evidentira;
- se med obravnavanjem pritožbe ugotovi, da ne gre za pritožbo;
- pritožnik umre, pa nobeden izmed svojcev iz drugega odstavka 142. člena tega zakona pravočasno ne zahteva nadaljevanja pritožbenega postopka;
- so izpolnjeni pogoji iz sedmega odstavka 146. člena tega zakona.

(2) O koncu pritožbenega postopka ministrstvo pritožnika seznanj s pisnim obvestilom. Obvestilo o koncu pritožbenega postopka se pritožniku vroči osebno.

155. člen

(stroški postopka)

(1) Stroški, ki nastanejo med pritožbenim postopkom, so stroški proračuna.

(2) Pravico do povrnitve stroškov udeležbe na seji senata imajo predstavniki javnosti in strokovnjaki, ki niso zaposleni v policiji ali na ministrstvu.

(3) Višino, vrste in način povrnitve stroškov udeležbe na seji senata predpiše minister.

Poročanje

156. člen

(obveznost poročanja)

(1) Policija mora ob utemeljeni pritožbi obravnavani na senatu, ali ko je ravnanje policista v pomiritevem postopku ocenjeno kot neskladno s predpisi, pisno poročati o sprejetih in izvedenih ukrepih ministrstvu v 30 dneh po končanem pritožbenem postopku.

(2) Ministrstvo pripravi polletno in letno poročilo o reševanju pritožb, ki se objavi na spletni strani ministrstva. Osebni podatki se v poročilu ne navajajo.

V. SODELOVANJE Z VARNOSTNIMI ORGANI DRUGIH DRŽAV

157. člen

(sodelovanje policije v drugih državah članicah EU)

(1) Za preprečevanje kaznivih dejanj, vzdrževanje in zagotavljanje javnega reda in miru med javnimi zbiranji ter ob naravnih in drugih nesrečah na podlagi zaprosila, skladno s Sklepom Sveta 2008/615/PNZ in Sklepom Sveta 2008/616/PNZ, lahko policija sodeluje z varnostnimi organi na območju druge države članice. O sodelovanju odloči generalni direktor policije.

(2) O pomoči in podpori policije ob kriznih razmerah v drugi državi članici, kot to opredeljuje Sklep Sveta 2008/617/PNZ, na podlagi zaprosila odloči minister.

(3) Pri sodelovanju policije z varnostnimi organi v drugi državi članici na podlagi tega zakona je dovoljeno opravljati policijske naloge in uporabiti prisilna sredstva le pod vodstvom pristojnega varnostnega organa druge države članice, če to določajo Sklep Sveta 2008/615/PNZ, Sklep Sveta 2008/616/PNZ, Sklep Sveta 2008/617/PNZ ali zakon države članice.

(4) V skladu s prejšnjim odstavkom smejo policisti uporabiti strelno orožje le v primeru iz prve alineje prvega odstavka 96. člena tega zakona.

158. člen

(sodelovanje policije z varnostnimi organi drugih držav članic EU v Republiki Sloveniji)

(1) Na podlagi zaprosila policije lahko varnostni organi drugih držav članic sodelujejo v Republiki Sloveniji pri preprečevanju kaznivih dejanj, vzdrževanju in zagotavljanju javnega reda in miru ob javnih zbiranjih in ob pomoči pri naravnih in drugih nesrečah, skladno s Sklepom Sveta 2008/615/PNZ in Sklepom Sveta 2008/616/PNZ.

(2) Na podlagi zaprosila ministra lahko varnostni organi drugih držav članic sodelujejo s policijo v kriznih razmerah v Republiki Sloveniji, kot to opredeljuje Sklep Sveta 2008/617/PNZ.

(3) Varnostni organi drugih držav članic v primerih iz prvega in drugega odstavka tega člena nosijo uniformo, strelno orožje, pripadajoče strelivo in druga prisilna sredstva, uporabljajo vozila in drugo opremo z njihovimi znaki in simboli, potrebno za opravljanje policijskih nalog. Generalni direktor policije lahko omeji vnos in uporabo določenih sredstev in opreme.

(4) Varnostni organi držav članic opravljajo policijske naloge iz prvega in drugega odstavka tega člena in uporabljajo prisilna sredstva na podlagi tega zakona in pod vodstvom slovenske policije. Strelno orožje smejo uporabiti le v primeru iz prve alineje prvega odstavka 96. člena tega zakona.

(5) Varnostnim organom drugih držav članic sta pri sodelovanju s policijo zagotovljeni enaka zaščita in podpora kot slovenskim policistom. Za delovnopravna razmerja in disciplinsko odgovornost varnostnih organov držav članic veljajo njihovi predpisi.

159. člen

(sodelovanje policije s tujimi varnostnimi organi pri varovanju določenih oseb in objektov)

(1) Pripadniki tujih varnostnih organov, ki varujejo predstavnika te države na obisku v Republiki Sloveniji in sodelujejo pri nalogah policije v Republiki Sloveniji, lahko nosijo uniformo, če opravljajo naloge v uniformi, uporabljajo vozila ter vnesejo in nosijo strelno orožje, pripadajoče strelivo in prisilna sredstva ob pravočasni najavi policiji brez posebnega dovoljenja. O uporabi druge varnostne opreme tujih varnostnih organov odloči generalni direktor policije. Naloge za varovanje določenih predstavnikov Republike Slovenije v tujini opravljajo policisti Republike Slovenije skladno s predpisi Republike Slovenije in predpisi države gostiteljice.

(2) O nujnosti vstopa in uporabe zračnih in vodnih plovil tujih varnostnih organov na območju Republike Slovenije zaradi opravljanja nalog iz prejšnjega odstavka odloči vlada na predlog ministra.

(3) Pripadnikom tujih varnostnih organov v Republiki Sloveniji je dovoljena uporaba strelnega orožja in prisilnih sredstev le v primeru iz prve alineje prvega odstavka 96. člena tega zakona.

160. člen

(sodelovanje policije na prošnjo mednarodnih organizacij)

(1) Policija lahko na prošnjo mednarodnih organizacij ali na podlagi meddržavnih sporazumov, katerih članica ali podpisnica je Republika Slovenija, sodeluje v tujini pri opravljanju policijskih ali drugih nevojaških nalog.

(2) O sodelovanju iz prejšnjega odstavka odloča vlada na predlog ministra.

161. člen

(organ za izvajanje obveznosti sodelovanja z drugimi pristojnimi organi)

(1) Organ, pristojen za izvajanje predpisov s področja policije, s katerimi se izvajajo določbe 2. (razen 7. člena), 3. in 4. poglavja Sklepa Sveta 2008/615/PNZ ter 3., 4. in 5. poglavja Sklepa Sveta 2008/616/PNZ, je ministrstvo, pristojno za notranje zadeve.

(2) Organ, pristojen za policijsko sodelovanje iz prve točke 17. člena in prvega odstavka 18. člena Sklepa Sveta 2008/615/PNZ ter 17. člena Sklepa Sveta 2008/616/PNZ, je policija.

(3) Pristojni organ iz c) točke 2. člena Sklepa Sveta 2008/617/PNZ, je policija.

(4) Nacionalne kontaktne točke pristojne za izvajanje 6., 11., 12., 15. in 16. člena Sklepa Sveta 2008/615/PNZ določi vlada.

VI. KAZENSKÉ DOLOČBE

162. člen

(prekrški)

(1) Pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki ravna v nasprotju s četrnim odstavkom 10. člena tega zakona, se kaznuje za prekršek z globo 10.000 evrov. Odgovorna oseba pravne osebe ali posameznik pa se kaznuje z globo 1.000 evrov.

(2) Kršitelj, ki ne upošteva odredbe iz 60. člena tega zakona ali v času odrejenega ukrepa nadleguje oškodovanca po komunikacijskih sredstvih, se za prekršek kaznuje z globo od 300 do 800 evrov.

(3) Kršitelj, ki ne upošteva izrečenega ukrepa iz 62. člena tega zakona, se kaznuje za prekršek z globo 800 evrov.

(4) Za prekrške po drugem odstavku tega člena se v hitrem postopku izrekajo globe v okviru razpona.

VII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

163. člen

(dokončanje pritožbenih postopkov)

(1) Pritožbeni postopki začeti pred začetkom uporabe tega zakona, se dokončajo po predpisih, na podlagi katerih so bili začeti.

(2) Predstavniki javnosti v pritožbenem postopku zoper delo policistov, ki so bili imenovani na podlagi 28. člena Zakona o policiji (Uradni list RS, št. 66/09 – uradno prečiščeno besedilo, 22/10, 26/11- odl. US in 58/11- ZDT-1), opravljajo svoje naloge do poteka dobe imenovanja, če izpolnjujejo pogoje določene s tem zakonom. Ministrstvo po uradni dolžnosti preveri izpolnjevanje pogojev v 12 mesecih od uveljavitve tega zakona.

164. člen (ureditev evidenc)

Podatke iz evidenc, ki se vodijo na podlagi Zakona o policiji (Uradni list RS, št. 66/09 – uradno prečiščeno besedilo, 22/10, 26/11- odl. US in 58/11- ZDT-1), je treba uskladiti z določbami tega zakona v dveh letih od njegove uveljavitve.

165. člen (razveljavitev in uporaba ter rok za izdajo podzakonskih predpisov)

(1) Z dnem uveljavitve tega zakona prenehajo veljati naslednji predpisi, ki pa se do uveljavitve ustreznih predpisov, izdanih na podlagi tega zakona, uporabljajo še naprej, kolikor niso v nasprotju s tem zakonom:

- Uredba o poenostavitvi izmenjave informacij in podatkov med Policijo ali Carinsko upravo Republike Slovenije ter pristojnimi organi v drugih državah članicah Evropske unije (Uradni list RS, št. 67/08);
- Uredba o varovanju določenih oseb, prostorov, objektov in okolišev objektov, ki jih varuje policija (Uradni list RS, št. 110/10);
- Pravilnik o reševanju pritožb (Uradni list RS, št. 1/04, 117/05 in 111/06);
- Pravilnik o prepovedi približevanja določenemu kraju oziroma osebi (Uradni list RS, št. 95/04);
- Pravilnik o zaščiti podatkov policije (Uradni list RS, št. 17/11);
- Pravilnik o policijskih pooblastilih (Uradni list RS, št. 40/06 in 56/08);
- Pravilnik o povračilu potnih stroškov vabljenim osebam (Uradni list RS, št. 79/06);
- Pravilnik o hrambi podatkov o elektronskih komunikacijah policije in o dostopu do policijskih zbirk podatkov (Uradni list RS, št. 103/06 in 59/07);

(2) Vlada in minister izdaja predpise, določene s tem zakonom, v enem letu od uveljavitve tega zakona.

166. člen (prenehanje veljavnosti)

(1) Z dnem uveljavitve tega zakona prenehajo veljati:

- 3., 18., 19., 20., 23., 24., 25., 26., 28., 29., 30., 32. a, 33., 34., 35., 35. a, 35. b, 36., 36. a, 36. b, 37., 38., 38. a, 39., 39. a, 39. b, 40., 41., 42., 43., 44., 44. a, 45., 46., 47., 48., 48. a, 50., 51., 51. a, 51. b, 51. c, 51. č, 51. d, 52., 53., 54., 55., 56., 57., 58., 59., 60., 61., 62., 63. in 64. člen Zakona o policiji (Uradni list RS, št. 66/09 – uradno prečiščeno besedilo, 22/10, 26/11- odl. US in 58/11- ZDT-1),
- četrty odstavky 37. člena Zakona o nadzoru državne meje (Uradni list RS, št. 35/10 – uradno prečiščeno besedilo).

(2) Določbe iz prejšnjega odstavka se uporabljajo do začetka uporabe tega zakona.

167. člen (uveljavitev in uporaba zakona)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne šestdeseti dan po njegovi uveljavitvi.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Z razliko od 3. člena ZPol, v katerem so bile naštete zgolj glavne naloge policije, določba opredeljuje temeljno dolžnost policije in naloge policije, ki izhajajo iz navedene dolžnosti.

Razlika je pomembna iz dveh razlogov: po eni strani sta sedaj razvidna osnovno poslanstvo policije in logična izpeljava glavnih nalog policije iz tega poslanstva, po drugi strani pa je onemogočeno predpisovanje novih nalog policiji, ki ne bi bile utemeljene na temeljnem poslanstvu. Naloge policije v prvem odstavku 4. člena niso naštete taksativno. Tudi drugi predpisi lahko določijo nove naloge (ti predpisi bodo morali biti zakoni; po načelu demokratičnosti iz 1. člena ustave; iz zahteve iz 87. člena ustave, po kateri le državni zbor lahko določa pravice in obveznosti oseb z zakonom ter iz t. i. legalitetnega načela; več o načelu zakonitosti je v obrazložitvi 15. člena ZNPP).

Temeljna dolžnost policije je določena tripartitno:

- zagotavljanje varnosti posameznikom in skupnosti,
- spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin in
- krepitev pravne države.

Med zagotavljanjem varnosti in spoštovanjem človekovih pravic in temeljnih svoboščin obstaja kontradiktorno razmerje. Zagotavljanje varnosti (gre za človekovo pravico iz 34. člena ustave) zahteva določene posege v druge človekove pravice in temeljne svoboščine. V nasprotnem primeru bi odsotnost zagotavljanja varnosti pripeljala do stanja, ko človekovih pravic in temeljnih svoboščin nasploh ne bi bilo mogoče uresničevati. Takšne omejitve drugih človekovih pravic in temeljnih svoboščin so načeloma legitimne (če so sorazmerne). Po ustaljeni ustavno-sodni presoji se namreč človekove pravice in temeljne svoboščine lahko omejijo zaradi pravic drugih oziroma zaradi javne koristi (tretji odstavek 15. člena ustave). Iskanje prave mere med zagotavljanjem varnosti in posegi v druge človekove pravice in temeljne svoboščine (tj. vzpostavljanje jasnih pravnih pravil) pa krepi pravno državo (2. člen ustave).

"Varnost" iz drugega odstavka 1. člena je, kot že rečeno, človekova pravica, ki jo mora zagotavljati policija, kar ji izrecno nalaga njena temeljna dolžnost. Pripada vsakomur, tudi pravnim osebam zasebnega prava⁷ (smiselno pa tudi npr. samostojnim podjetnikom posameznikom), zato je treba pojem "skupnosti" iz drugega odstavka 1. člena razlagati široko (ne le kot skupnost posameznikov). Pojem varnost se sicer v ustavi pojavi tudi v prvem odstavku 20. člena kot razlog za odreditev pripora ("varnost ljudi"). Pomen varnosti je v vsakem izmed navedenih členov ustave nekoliko drugačen, četudi sta določbi vsebinsko povezani; 20. člen iz razloga varnosti omejuje osebno svobodo obdolženca, 34. člen pa je prav posebej usmerjen v zagotavljanje varnosti.⁸

"Spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin" (iz drugega odstavka 1. člena) je že ustavna zaveza.⁹ Posebej pa je za policijsko delo precizirana v 13. členu. V omenjenem členu so izrecno izpostavljeni pravica do življenja, človekove osebnosti in dostojanstva, obzirno ravnanje z žrtvami in ranljivimi osebami, prepoved mučenja ali drugega podobnega ravnanja ali kaznovanja ter prepoved ogrožanja in nadlegovanja oseb, ki niso v policijskem postopku.

⁷ Šturm, Lovro v: Šturm, Lovro (urednik), Komentar Ustave Republike Slovenije, Fakulteta za podiplomske državne in evropske študije, Ljubljana, 2002, str. 364.

⁸ "To ustavno normo (20. člen Ustave – op. predlagatelj), ki z izjemno dopustnostjo pripora omejuje obdolženčevo pravico do osebne svobode, je treba hkrati razumeti tudi kot ustavno normo, ki naj zagotovi spoštovanje ustavne pravice drugih do varnosti, ki jo (poleg osebnega dostojanstva) zagotavlja 34. člen Ustave RS. Preozka razlaga pojma "varnost ljudi" iz 20. člena Ustave RS bi lahko povzročila preozko razlago pojma "varnost vsakogar" iz 34. člena Ustave RS, kjer ta pojem ni več element norme, ki pravico omejuje, ampak element norme, ki pravico zagotavlja. Iz vsebine pojma "varnost ljudi" iz 20. člena Ustave RS tako tudi ni mogoče vnaprej in pavšalno izključiti na primer premoženjskih kaznivih dejanj, češ da z njimi varnost ljudi sploh ne more biti ogrožena. Vendar pa to na drugi strani tudi pomeni, da nevarnost ponavljanja na primer premoženjskih kaznivih dejanj praviloma ne more odtehtati posega v osebno svobodo, če ne gre za težja kazniva dejanja z elementi poseganja v najpomembnejše ustavno varovane dobrine drugih ljudi." Odločba Ustavnega sodišča RS, št. U-I-18/93 z dne 11. 4. 1996, (Uradni list RS, št. 25/96).

⁹ Človekove pravice in temeljne svoboščine se uresničujejo neposredno na podlagi ustave (prvi odstavek 15. člena Ustave RS).

Pojem pravne države presega obseg obrazložitve 1. člena ZNPP.¹⁰ Danes pravno državo razumemo tudi kot delitev oblasti, varovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ustavno-sodni nadzor ipd. ustavno sodišče pa je iz 2. člena ustave izluščilo še tri dodatna načela: splošno ustavno načelo sorazmernosti, načelo varstva zaupanja v pravo in načelo jasnosti in določnosti predpisov.¹¹

Prvi odstavek opredeljuje temeljno vsebino zakona, to so naloge in pooblastila policije. V tretjem odstavku je navedena podlaga za izvajanje nalog in pooblastil policije po tem zakonu, to sta preprečevanje in odpravljanje nevarnosti, s čimer se zagotavlja temeljne dolžnosti iz drugega odstavka. S to določbo je dana podlaga oziroma namen za izvajanje t.i. varnostnih policijskih pooblastil, katerih namen, v nasprotju s t. i. procesnimi policijskimi pooblastili, ni iskanje dokazov.

Bistvo četrtega odstavka je, da policijske naloge in pooblastila iz tega zakona postavlja v središčno vlogo, dopušča pa možnosti za normiranje policijskih nalog in pooblastil tudi v drugih zakonih. Izvajanje oziroma uporaba t. i. procesnih pooblastil je odvisna od določb posebnih zakonov (praviloma ZKP ali ZP-1), le subsidiarno ob pomanjkanju ustreznih določb pa tudi od tega zakona.

K 2. členu

Navedeni so pravni akti Evropske unije, ki se s tem zakonom prenašajo v naš pravni red. Sklep Sveta 2008/615/PNZ z dne 23. junija 2008 o poglobitvi čezmejnega sodelovanja, zlasti v boju proti terorizmu in čezmejnemu kriminalu (UL L št. 210 z dne 6. avgusta 2008, str. 1; v nadaljevanju: Sklep Sveta 2006/615/PNZ), Sklep Sveta 2008/616/PNZ z dne 23. junija 2008 o izvajanju Sklepa 2008/615/PNZ o poglobitvi čezmejnega sodelovanja, zlasti na področju boja proti terorizmu in čezmejnemu kriminalu (UL L št. 210 z dne 6. avgusta 2008, str. 12; v nadaljevanju: Sklep Sveta 2008/616/PNZ), Sklep Sveta 2008/617/PNZ z dne 23. junija 2008 o izboljšanju sodelovanja med posebnimi enotami za posredovanje držav članic Evropske unije v kriznih razmerah (UL L št. 210 z dne 6. avgusta 2008, str. 73; v nadaljevanju: Sklep Sveta 2008/617/PNZ) in Okvirni sklep Sveta 2008/977/PNZ z dne 27. novembra 2008 o varstvu osebnih podatkov, ki se obdelujejo v okviru policijskega in pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah (UL L 350/60 z dne 30. 12. 2008) opredeljujejo oblike sodelovanja med policijami oziroma organi v državah EU, ki so pristojni za ohranjanje javnega reda in miru ter za preprečevanje kaznivih dejanj. Takšne oblike so predvsem skupne patrulje, skupne akcije in druge aktivnosti policije, ki so običajno urejene v dvo- ali večstranskih mednarodnih pogodbah o policijskem sodelovanju, vendar je za izvajanje evropskega pravnega akta to treba urediti v nacionalni zakonodaji.

K 3. členu

Pri opredelitvi temeljnih pojmov je upoštevano načelo jasnosti in določnosti (*lex certa*). Ker je bila poleg nesistemske pomanjkljivosti dosedanje policijske zakonodaje tudi različna uporaba pojmov, so v tem členu opredeljeni predvsem tisti temeljni pojmi, ki se v nadaljevanju zakona večkrat pojavijo in jih je treba enovito razlagati.

Zaradi enotne uporabe in jasnosti določb so obrazloženi temeljni pojmi, ki se uporabljajo pri normiranju policijskih pooblastil. Še posebej sta pomembni obrazložitev in jasna razmejitev med nevarnostjo in veliko nevarnostjo, ki izhaja iz pomembnosti policijsko varovane dobrine. Posebej pomembna sta tudi varnostna dokazna standarda (verjetnost, velika verjetnost), ki izhajata iz stopnje ogroženosti varovanih dobrin in ki ustvarjata distinkcijo z do sedaj uveljavljenimi kazenskopravnimi dokaznimi standardi (razlogi za sum, utemeljeni razlogi za sum).

¹⁰ Ključna je zlasti razlika med kontinentalnim pojmovanjem pravne države (nem.: *Rechtsstaat*) in anglosaškimi pojmovanjem vladavine prava (ang.: *Rule of Law*). Nekoliko poenostavljeno je prvi pojem materialnopravno statičen, drugi pa procesnopravno dinamičen. V prvem pojmu je poudarjeno dogmatično-koncizno oblikovanje pravnih pojmov in doktrin z natančno predvidenimi posledicami, v drugem pa zanesljivost postopkov (in posledično neodvisnost institucij, kot so npr. sodišča). Tako je npr. pravna varnost kot element pravne države razumljena kot zahteva po predvidljivosti in zanesljivosti pravnih aktov, pravna varnost kot element vladavine prava pa je razumljena kot negativna individualna svoboda (ang.: *freedom from interference*), tj. svoboda pred vmešavanjem kogar koli, zlasti pa politične oblasti v zasebno sfero posameznika. Dandanes se razlike med obema pojmovoma v praksi zmanjšujejo. Zupančič, Boštjan M., Prvine pravne kulture, FDV, Ljubljana, 1995, str. 33, in Cerar, Miro, Pravna država (2. del), spletni portal Ius Software; <http://www.ius-software.si/>, 25. 1. 2011.

¹¹ Šturm, Lovro v: Šturm, Lovro (urednik), Komentar Ustave Republike Slovenije, Fakulteta za podiplomske državne in evropske študije, Ljubljana, 2002, str. 55.

- K tč. 2: Policija s svojimi pooblastili posega v človekove pravice ali temeljne svoboščine posameznika ali skupin. Pod druge pravice štejemo pravice pravnih oseb, kot sta npr: lastninska pravica in pravica do ugleda.
- K tč. 3 in 4: Preprečevanje in odpravljanje nevarnosti je temeljna dolžnost in naloga policije. Prav zaradi tega dejstva je posebej opredeljen pojem nevarnosti. Po vzoru nemškega policijskega prava je pojem namenoma stopnjevan zaradi dejstva, da je pomembnost policijsko varovanih dobrin različna. Iz tega spoznanja izhaja tudi različna globina dovoljenih policijskih posegov v človekove pravice in temeljne svoboščine. Kolikor je varovana dobrina pomembnejša (preprečevanje nevarnosti), toliko globlji poseg je dopusten. Glede na dejstvo, da pojem nevarnost obsega vse primere policijsko varovanih dobrin, tudi ni razloga za bojazen, da bi takšna definicija dovoljevala t. i. nedovoljeno policijsko diskrecijo oziroma opuščanje policijskega ukrepanja.
- K tč. 5 in 6: Ne samo na simbolni ravni, temveč tudi na izvedbeni je narejena razlika med splošnimi in procesnimi policijskimi pooblastili. ZPol ne določa t. i. (ne)varnostnih standardov, zato (in ker namenoma želimo uvesti drugačne dokazne standarde, ki veljajo pri procesnih policijskih pooblastilih in ki žal nikjer niso določeni, smo definirali dva varnostna "dokazna standarda". Oba se nanašata na stopnjo verjetnosti, da je do ogrožanja (ali škodne posledice) policijsko varovane dobrine prišlo. Po našem mnenju sta standarda razumljiva in ju zavestno in dosledno uporabljamo pri normiranju posameznih pooblastilnih institutov v predlogu zakona.
- K tč. 8: Policijski vodja lahko odredi opravljanje celotne policijske naloge, pri čemer policist po taktičnem preudarku samo oceni, s katerimi policijskimi pooblastili bo odrejeno nalogo izvedel, lahko pa odredi izvajanje določenega policijskega pooblastila (npr. uporabo palice pri množični kršitvi javnega reda).
- K tč. 10, 11 in 12: Opisane so različne stopnje upiranja kot so opredeljene že v sedanjih zakonodaji.

K 4. členu

Policijska naloga je naloga, ki je predpisana z ZNPP ali drugim zakonom in se opravlja z uporabo policijskih pooblastil ali drugih uradnih dejanj (1. točka prvega odstavka 3. člena). Policijsko pooblastilo je z zakonom določen ukrep, ki policistom omogoča opravljanje policijskih nalog in s katerim se praviloma posega v človekove pravice ali temeljne svoboščine (2. točka prvega odstavka 3. člena). Policijska pooblastila so naštetja v prvem odstavku 33. člena ZNPP.

Praktično vsako od policijskih nalog, naštetih v prvem odstavku 4. člena, urejajo posebni zakoni: o kazenskem postopku, o prekrških, o tujcih, o nadzoru državne meje, o varstvu javnega reda in miru, o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami itn. Navedeno kaže, da gre resnično za najpomembnejše naloge policije.

V primerjavi s prvim odstavkom 3. člena ZPol je dodana policijska naloga "opravljanje nalog ob naravnih in drugih nesrečah« (8. alineja prvega odstavka). Nekoliko drugače kot v ZPol so formulirane naloge iz 2., 5., 6. in 7. alineje prvega odstavka, vendar pa ne gre za bistvene vsebinske spremembe (naloge so definirane bolj jedrnatost ali bolj opisno). 7. alineja prvega odstavka združuje 7. in 8. točko prvega odstavka 3. člena ZPol.

V skladu s konceptom zakona so izpuščene določbe, ki se nanašajo na organizacijski vidik opravljanja policijskih nalog in ki so jih vsebovali 2., 3. in 4. odstavek 3. člena ZPol.

Posebej je določeno, da policija opravlja policijske naloge tudi v sodelovanju s posamezniki in skupnostjo ter izvaja preventivno dejavnost (drugi odstavek), pri čemer je, kot že rečeno, pojem "skupnost" potrebno razlagati široko (ne le kot skupnost posameznikov; temveč tudi kot pravne osebe in druge subjekte).

K 5. členu

Temelj opravljanja policijske naloge do sedaj ni bil posebej zakonsko opredeljen. Zakon opredeljuje tri temelje, in sicer: uradno dolžnost (službena dolžnost), odredbo policijskega vodje in nalog pristojnega organa. Temelj opravljanja naloge je pomemben z vidika ekskulpacije protipravnosti oziroma policistove odgovornosti za uporabo policijskih pooblastil. Skladno z načelom poslušnosti mora policist izvesti odredbo ali nalog, zato je v drugem odstavku določena zahtevana kakovost odredbe oziroma naloga. V tretjem odstavku je zapovedana

policistova dolžnost, da odkloni izvedbo nezakonitega ukaza ali naloga ter da o tem obvesti pristojno službo policije ali drug pristojen organ (npr. Vrhovno državno tožilstvo).

K 6. členu

Neposredno opravljanje policijskih nalog temelji tako na teritorialnem načelu (opravljanje nalog v okoliših, na območjih ali mejnih prehodih), v povezavi z vrsto dejavnosti policijskih enot (katere naloge se opravljajo), ter na ustreznih izbiri oblike opravljanja policijske naloge.

Oblike opravljanja policijskih nalog pomenijo, na kakšen način policija opravlja policijske naloge. Predstavljajo strokovni standard za vsakodnevne aktivnosti policistov, torej način, kako bo policija izpolnjevala svoje poslanstvo. Praviloma so oblike opravljanja policijskih nalog pogoj za opravljanje temeljne dolžnosti policije, ki jo sestavljajo zagotavljanje varnosti posameznikov in skupnosti, spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter krepitev pravne države. Oblike opravljanja policijskih nalog imajo svoj temelj v zakonsko opredeljenih nalogah policije, pri katerih pa se lahko s policijskimi pooblastili posega tudi v človekove pravice in temeljne svoboščine.

Sodobne policijske organizacije so razvile in pod vplivom splošnega družbenega razvoja še vedno oblikujejo takšne oblike opravljanja policijskih nalog, ki omogočajo primeren odziv na zahteve in izzive.

Zagotovo v to skupino sodijo tudi druge oblike, kot npr. dežurstvo, blokada, zaključna akcija ipd.

Opazovanje in patroliranje sta osnovni obliki opravljanja policijskih nalog, katerih namen je navzočnost policistov na določenem območju ob določenem času zaradi preventivnega delovanja ter hitrega odzivanja na morebitne varnostne pojave. Ti obliki se izvajata v tako imenovanih območjih ali okoliših, ki zaradi svojih značilnosti predstavljajo zaokroženo celoto. Pri opazovanju in patroliranju, kjer policisti naloge opravljajo peš, je to območje zaokrožena celota nekaj ulic ali določen del lokalne skupnosti, pri patroliranju z vozili ali s konji pa je območje temu primerno širše in lahko zajema tudi več naselij.

Interveniranje je oblika opravljanja policijskih nalog, katere namen je posredovanje policistov ob nastanku ali po nastanku varnostnega dogodka. Policisti pri interveniranju s policijskimi pooblastili vzpostavljajo javni red, preprečujejo ali prijemajo storilce kaznivih dejanj ali prekrškov ter opravljajo prve nujne ukrepe, povezane z zbiranjem dokazov, ki bodo omogočili uspešno procesiranje morebitnih storilcev. Interventna dejavnost je ena najpomembnejših oblik opravljanja policijskih nalog, saj zahteva vnaprejšnjo pripravljenost policije na take dogodke, primerno teritorialno organiziranost in hitro odzivnost na varnostne razmere. Ta oblika opravljanja policijskih nalog se praviloma izvaja s patroljami, v kateri sta vsaj dva policista.

Zahtevnejše oblike opravljanja policijskih nalog z vidika številčnosti, upravičenosti in organiziranosti so zasede, poostreni nadzori in varnostne akcije, ki so usmerjene v konkretno preprečevanje ali identificiranje ravnanj, oseb in dokazov, kar bo podlaga za nadaljnje kazenske ali prekrškovne postopke. Te oblike opravljanja policijskih nalog se izvajajo, ko so že ugotovljeni indici o prepovedanih ravnanjih in vzpostavljeni strokovni argumenti ter pogoji za njihovo uporabo.

V preteklosti so bile oblike opravljanja policijskih nalog (oblike policijskega dela) navedene le v pravilih policije. Glede na dejstvo, da se z oblikami opravljanja policijskih nalog postavljajo osnovni temelji policijske dejavnosti ter da se s postavitvijo takšnih oblik določajo tudi etična in strokovna ravnanja policistov, je bila določba prenesena v zakon.

K 7. členu

Taktični preudarek je pomemben institut pri izvajanju policijskih pooblastil, ki do sedaj ni bil vključen v policijsko zakonodajo, čeprav so ga pravni teoretiki, predvsem upravnega prava, priznavali. Ponavadi se je taktični preudarek obravnaval ob preverjanju načela strokovnosti. Za policijsko delo je pomemben iz dveh razlogov:

- policist mora ukrepati, ko se pojavijo razlogi za izvedbo policijske naloge. V tem smislu nima svobode odločanja. Način ukrepanja pa je odvisen od izbire policista, ki bo po taktičnem

preudarku, skladno s policijsko stroko izvedel najbolj učinkovit ukrep (odločitev, policijsko pooblastilo ali uradno dejanje);

- policist se lahko odloči za najustreznejši ukrep le glede na okoliščine in dejstva, ki so mu znana v trenutku ocenjevanja.

Kasnejši zapleti ali celo sodni primeri lahko namreč pokažejo drugačno dejansko stanje. Zato pomeni normiranje taktičnega preudarka med drugim tudi »varovalko« za policista, ki se je na podlagi dejansko zaznavnih dejstev in okoliščin odločil za takrat najustreznejši ukrep. Anglosaksonski policijski modeli poznajo policistovo diskrecijsko pravico, ki je širša, kontinentalni policijski modeli (vodilni je nemški) pa zelo razvejan taktični preudarek, ki ga imajo tudi zakonsko opredeljenega. Glede na navedeno gre za pomemben institut, ki ga je treba zakonsko normirati.

K 8. členu

Ena pomembnejših novosti predloga ZNPP glede na ZPol je definiranje policijskega postopka. V prvem odstavku je policijski postopek opredeljen kot "vsako dejanje policistov zaradi opravljanja policijskih nalog.

Policisti začasno omejijo gibanje osebi, ki je v policijskem postopku. Ta omejitev lahko traja le nujno potreben čas za izvedbo policijskega pooblastila ali drugega uradnega dejanja.

Takšno razumevanje začasne omejitve gibanja med policijskim postopkom predpostavlja določeno stopnjo življenjske fleksibilnosti policistov, zlasti ko se postopek začne na pobudo osebe (in ko je tudi izvedba postopka v njegovem interesu).

Ko ima policist opravka s skupino, je treba razločevati med različnimi situacijami (navedeno ureja drugi odstavek 8. člena ZNPP.) Če policist vodi postopek z osebo, pri tem pa so navzoče tudi druge osebe, s katerimi bo postopek vodil kasneje, ki pa bi želele zapustiti kraj, jim bo policist ukazal, naj počakajo. Možno pa je tudi, da bo policist drugi, na kraju navzoči osebi, dal odredbo, navodilo ali zahtevo le za to, da bo lahko sam nemoteno nadaljeval že začeti policijski postopek z drugo osebo, ali pa bo na ta način zagotovil varnost. Z vsako odredbo pa se oseba, ki ji je namenjena, že znajde v policijskem postopku. To pomeni, da ji je omejena svoboda gibanja (to pa se lahko pokaže tako, da mora mirno počakati na kraju ali da mora kraj postopka zapustiti).

Če pa policist vodi postopek z osebo, ne da bi kaj odredil drugim osebam, navzočim na kraju, pa velja, da ne sme ogrožati njihovega življenja ali varnosti niti jim ne sme nalagati nepotrebnih obveznosti (četrti odstavek 13. člena ZNPP).

Policijski postopek se lahko izvaja tudi s pravno osebo in držanim organom (npr. za ugotavljanje odgovornosti za kaznivo dejanje).

K 9. členu

Podobno določbo vsebuje tudi ZPol, in sicer že od leta 1998¹², vendar pa v praksi ni bila nikoli uporabljena. Ta člen nekoliko zaostruje možnosti za njegovo uporabo.

¹² V nekoliko drugačni obliki je rešitev vseboval tudi 12. člen Zakona o notranjih zadevah (Uradni list SRS, št. 28-1391/1980; ZNZ):

Če Predsedstvo Socialistične republike Slovenije oceni ali ugotovi, da so nastale izredne razmere, zaradi katerih so ogroženi interesi obrambe države ali javni red, lahko Izvršni svet Skupščine SR Slovenije sklene, da mora republiški sekretar storiti potrebne ukrepe za zagotovitev varnosti; republiški sekretar lahko z odločbo odredi osebi ali skupini oseb, katerih dejavnost bi lahko ogrožala interese obrambe države ali javni red, nastanitev v določenem kraju ali prepove zapustitev določenega kraja z obveznostjo javljanja ali omeji gibanje v določenem kraju. Tak ukrep sme veljati, dokler trajajo razlogi, zaradi katerih je bil izrečen, toda ne dlje kot eno leto.

Ob pogojih iz prvega odstavka tega člena lahko republiški sekretar z odredbo omeji ali prepove gibanje in sestajanje občanov na javnih mestih.

Zoper odločbo iz prvega odstavka tega člena je dovoljena pritožba na Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe.

Rešitev ima ustavno-pravno podlago v 32. členu ustave, ki ureja svobodo gibanja.¹³ Slednja predstavlja del t. i. svobode ravnanja, ki v ustavi ni izrecno navedena kot posebna človekova pravica.¹⁴ Svoboda gibanja se lahko omeji z zakonom, vendar samo zaradi taksativno naštetih razlogov (če je to potrebno, da bi se zagotovil potek kazenskega postopka, da bi se preprečilo širjenje nalezljivih bolezni, se zavaroval javni red, ali če to zahtevajo interesi obrambe države – drugi odstavek 32. člena ustave); poleg navedenega obstaja tudi možnost za začasen suspenz pravice v vojnem in izrednem stanju (16. člen ustave). To je skladno z ustavno zahtevo, da so človekove pravice in temeljne svoboščine omejene samo s pravicami drugih in v primerih, ki jih določa ustava (tretji odstavek 15. člena ustave). Ustavna pravica do svobode gibanja izrecno pripada vsakomur, ne glede na njegov pravni status (morebitna zakonska omejitev je predvidena le za tujce, in sicer v tretjem odstavku 32. člena ustave).¹⁵

Posebej je treba poudariti, da pri 9. členu ZNPP ne gre za izredno stanje, ki se razglasi, ko velika in splošna nevarnost ogroža obstoj države in ki ga posebej ureja zlasti 92. člen ustave.¹⁶ 9. člen ZNPP predstavlja konkretizacijo ustavno dopustne omejitve svobode gibanja (natančneje zaradi zavarovanja javnega reda). Država torej pri takšni ureditvi zasleduje legitimen cilj, veže pa jo splošno načelo sorazmernosti iz 2. člena ustave, ki prepoveduje prekomerne posege države v človekove pravice tudi, ko se z njimi zasleduje legitimen cilj. Takšne posege ustavno sodišče presoja na podlagi t. i. strogega testa sorazmernosti.¹⁷

Najprej je torej treba odgovoriti na vprašanje, ali je poseg sploh nujen (potreben) v tem smislu, da cilja ni mogoče doseči brez posega nasploh (katerega koli) oziroma da cilja ni mogoče doseči brez ocenjevanega (konkretnega) posega s kakšnim drugim, ki bi bil blažji. Pri tem je treba upoštevati, da prvi odstavek 9. člena ZNPP ne predvideva avtomatizma, ampak daje vladi možnost prostega preudarka pri odločanju o uporabi ukrepa. Če bi v konkretnem primeru dejansko prišlo do hujših kršitev javnega reda, pa bi morala država uporabiti silo, tj. hujši ukrep. Glede na predvideni standard velike verjetnosti si ni mogoče zamisliti milejšega ukrepa, s katerim bi preprečili hujše kršitve javnega reda.

Naslednje vprašanje je, ali je ocenjevanje poseg primeren za dosego zasledovanega cilja v tem smislu, da je zasledovani cilj s posegom dejansko mogoče doseči; če ga ni mogoče doseči, poseg ni primeren. Nedvomno je z obema rešitvama (omejitev ali prepoved gibanja na določenih območjih, določenih krajih ali na javnih mestih in prepoved nastanitve v določenem kraju ali zapustitve določenega kraja – prvi odstavek 9. člena ZNPP) mogoče preprečiti hujše kršitve javnega reda. Z omejitvijo gibanja se dejansko lahko omejijo konflikti, ki bi lahko vodili k hujšim kršitvam javnega reda (npr. večinske etnične skupnosti proti manjšinski).

Zadnje vprašanje je, ali je teža posledic ocenjevanega posega v prizadeto človekovo pravico proporcionalna vrednosti zasledovanega cilja oziroma koristim, ki bodo zaradi posega nastale (načelo sorazmernosti v ožjem pomenu oziroma načelo proporcionalnosti). Teža posledic je nedvomno manjša pri omejitvi gibanja, če jo primerjamo s preprečitvijo hujših kršitev javnega reda, saj slednje lahko privedejo do človeških žrtev, poškodb premoženja večje vrednosti ipd.

¹³ Konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP št. 7/94; Uradni list RS, št. 78/06 - EKČP) zagotavlja pravico do svobode gibanja v prvem odstavku 2. člena Protokola št. 4 (Vsakdo, ki je zakonito na ozemlju kake države, ima na njenem ozemlju pravico do svobode gibanja in do svobodne izbire prebivališča). V tretjem in četrtem odstavku pa določa možne omejitve te pravice – tiste, ki so določene z zakonom in ki so v demokratični družbi nujne, zaradi državne in javne varnosti, za vzdrževanje javnega reda, za preprečevanje kaznivih dejanj, za zaščito zdravja ali morale ali za varstvo pravic in svoboščin drugih ljudi. EKČP je torej pri možnih razlogih za omejitve pravice do svobode gibanja nekoliko širša od Ustave RS, saj izrecno vključuje tudi javno varnost in zaščito morale.

¹⁴ Več o tem Čebulj, Janez v: Šturm, Lovro (urednik), Komentar Ustave Republike Slovenije, Fakulteta za podiplomske državne in evropske študije, Ljubljana, 2002, str. 337. Glej tudi odločbo Ustavnega sodišča RS, št. U-I-137/93 z dne 2. 6. 1994 (Uradni list RS, št. 42/94, OdlUS III, 62), ki svobodo ravnanja veže na 35. člen Ustave RS ("ta člen s tem, ko jamči nedotakljivost človekove telesne in duševne celovitosti ter njegove zasebnosti ter osebnostnih pravic, zagotavlja tudi t. i. splošno svobodo ravnanja ljudi"). "V tej pomembni ustavni pravici je pravzaprav zajeto tudi načelo, da je v pravni državi človeku dovoljeno vse, kar ni prepovedano – in ne obratno. (glej npr. U-I-234/97 z dne 27. 11. 1997; OdlUS VI, 161)."

¹⁵ Delovni osnutek Ustave RS z dne 31. 8. 1990 kot tudi Osnutek Ustave RS z dne 12. 10. 1990 sta svobodo gibanja in taksativno našete omejitve predvidela le za državljane RS. Dr. Cerar, Miro, Gorazd, Perenič (urednika), Nastajanje slovenske ustave; Izbor gradiv Komisije za ustavna vprašanja 1990–1991, I. zvezek, Ljubljana, Državni zbor RS, 2001, str. 75 in 111.

¹⁶ 18. člen ZPol je zbujal dvome o tem, ali se nanaša na izredno stanje ali ne. Pavlin, Peter, Delovanje policije v izrednih razmerah v: Kečanović, Bećir, Goran Klemenčič, Katarina Zidar, Peter Pavlin, Policijsko pravo in pooblastila, Splošni del, GV Založba, Ljubljana 2006, str. 250.

¹⁷ Glej odločbo Ustavnega sodišča RS, št. U-I-18/02 z dne 24. 10. 2003 (Uradni list RS, št. 108/03).

Ureditev 9. člena ZNPP je torej sorazmerna v smislu zahtev 2. člena ustave, hkrati pa je bolj restriktivna, kot to zahteva 32. člen ustave.

V skladu s terminologijo ZNPP se zahteva velika verjetnost (glej 6. točko prvega odstavka 3. člena ZNPP), omejitev pa je možna le zaradi hujših kršitev javnega reda (prvi odstavek 9. člena ZNPP), medtem ko ustavna določba o omejitvi gibanja govori o "zavarovanju javnega reda" (gre torej za širši pojem). Ustava poleg tega določa zgolj, da morajo biti omejitve določene z zakonom, v 9. členu ZNPP pa je predvidena še dodatna varovalka – odločitev lahko sprejme le vlada. Ko država omejuje gibanje na podlagi drugega legitimnega razloga iz 32. člena ustave (preprečitev širjenja nalezljivih bolezni), to lahko npr. stori minister za zdravje, ki mora v takšnem primeru samo takoj obvestiti vlado, državni zbor in javnost (39. člen Zakona o nalezljivih boleznih¹⁸).

Pogoji za omejitev svobode gibanja so dodatno zaostreni tudi v primerjavi z 18. členom ZPol. Tako je v prvem odstavku 9. člena ZNPP določeno, da jo predlaga minister za notranje zadeve (njemu pa policija), namesto sedanje rešitve, po kateri vlada omejitev naloži ministru (on pa policiji). Nova rešitev preprečuje morebitne politične zlorabe in zagotavlja, da bo pobuda prišla iz stroke.

Drugi odstavek 18. člena ZPol je določal, da sme omejitev gibanja veljati, dokler trajajo razlogi, zaradi katerih so bili odrejeni. Nova rešitev pa k temu dodaja, da mora biti ukrep vnaprej časovno omejen (drugi odstavek 9. člena ZNPP).

Sintagma "hujših kršitev javnega reda" je bila tudi v ZPol (3. točka prvega odstavka 9. člena), in sicer pri nalogah policijske uprave, ki mora med drugim zagotavljati opravljanje nalog s področja javnega reda, ko je potrebno usklajeno delovanje na območju uprave ali ko gre za hujše kršitve javnega reda. Konkretno bi lahko šlo za "hujše kršitve javnega reda" npr. pri organiziranem ogrožanju oziroma napadanju etnične manjšine s strani večje skupine ljudi.

Pojem javni red je treba primarno razlagati na podlagi zakona, ki ureja javni red in mir.¹⁹ Javni red pa je lahko razumljen tudi širše, in sicer v tem primeru vanj vštevamo vse druge prekrške (predvsem zoper javni red in druge prekrške, ki kažejo na nespoštovanje pravnega reda) kot tudi kazniva dejanja.²⁰ Tudi kazenski zakonik²¹ (KZ-1) posredno opredeljuje pojem javnega reda in miru, saj so v devetindvajsetem poglavju določena kazniva dejanja zoper javni red.²²

Bistveno novost predstavlja tudi sodno varstvo. Zoper policijsko odredbo je mogoče vložiti tožbo na Upravno sodišče Republike Slovenije (ne gre za *actio popularis*, potrebno bo torej izkazati pravni interes). Upravno sodišče Republike Slovenije mora o tožbi odločiti prednostno, tožba pa nima suspenzivnega učinka (prvi odstavek 31. člena Zakona o upravnem sporu. Seveda pa ZUS-1 dopušča tudi zahtevo za začasno odredbo, če bi se z izvedbo akta tožniku prizadela težko popravljiva škoda. Pri odločanju o njej mora sodišče skladno z načelom sorazmernosti upoštevati tudi prizadetost javne koristi ter koristi nasprotnih strank (drugi odstavek 32. člena

¹⁸ Uradni list RS, št. 33/06, UPB1.

¹⁹ Javni red in mir tako pomeni stanje, v katerem je zagotovljeno neovirano izvrševanje pravic in dolžnosti po ustavi in zakonih (1. točka 2. člena Zakona o varstvu javnega reda in miru; Uradni list RS, št. 70/06; ZJRM-1). Vzdrževanje javnega reda in miru je delovanje skupnosti, ki s predpisi in ukrepi državnih in drugih organov zagotavlja, da se prepreči ravnanja in nevarnosti, ki ogrožajo varnost ter javni red in mir, kadar ta grozi skupnosti ali posamezniku (prvi odstavek 3. člena ZJRM-1).

²⁰ Nunič, Mile, mag. Srečko Jarc, Zakon o varstvu javnega reda in miru s komentarjem, Ljubljana, GV Založba, 2007, str. 13-14.

²¹ Uradni list RS, št. 55/08, 66/08 – popr., 39/09 in 91/11

²² V navedeno poglavje sodijo naslednja kazniva dejanja: (Hudodelsko združevanje - 294. člen, Dogovor za kaznivo dejanje - 295. člen, Nasilništvo - 296. člen, Javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti - 297. člen, Sodelovanje v skupini, ki stori kaznivo dejanje - 298. člen, Preprečitev uradnega dejanja ali maščevanje uradni osebi - 299. člen, Napad na uradno osebo, ko opravlja naloge varnosti - 300. člen, Sodelovanje v skupini, ki prepreči uradni osebi uradno dejanje - 301. člen, Hujskanje k upiranju - 302. člen, Odstranitev ali poškodovanje uradnega pečata ali znamenja - 303. člen, Odvzem ali uničenje uradnega pečata ali uradnih spisov - 304. člen, Lažno izdajanje za uradno ali vojaško osebo - 305. člen, Izdelovanje in pridobivanje orožja in pripomočkov, namenjenih za kaznivo dejanje - 306. člen, Nedovoljena proizvodnja in promet orožja ali eksploziva - 307. člen, Prepovedano prehajanje meje ali ozemlja države - 308. člen, Zloraba znamenj za pomoč in za nevarnost - 309. člen, Samovoljnost - 310. člen, Oviranje verskih obredov - 311. člen, Oviranje pogreba in skrunitev groba - 312. člen, Skrunitev trupla - 313. člen). Kazenski zakonik (Uradni list RS, št. 55/08, 66/08 – popr., 39/09, 55/09 – odločba US; KZ-1).

ZUS-1). Zoper sodbo, ki jo izda Upravno sodišče Republike Slovenije, je dovoljena pritožba na Vrhovno sodišče, ki o njej odloča prednostno.

ZNPP sicer ureja tudi druge primere omejitve gibanja, za katere pa so razlogi bistveno drugačni od 9. člena ZNPP. Temu pa so posledično prilagojeni tudi pogoji za uveljavitev ukrepov (npr. pri izvajanju asistence, pri protiterorističnem pregledu prostorov, objektov, naprav in območij...).

K 10. členu

V tem členu je urejeno splošno pooblastilo policiji, bolje znano kot generalna policijska klavzula (izraz²³ in rešitev sta povzeta po nemški ureditvi; gre namreč za značilno rešitev kontinentalnega pravnega sistema, namenjeno preprečitvi pravnih praznin). Najstarejša policijska generalna klavzula izvira iz pruskega zakonika iz leta 1794²⁴, "modelna" generalna klavzula iz pruskega zakona iz leta 1931, po kateri se zgledujejo tudi kasnejši zakoni, pa se glasi: "Policijski organi morajo po skrbni presoji in v okviru veljavne ureditve sprejeti potrebne ukrepe, da odvrnejo splošno nevarnost ali nevarnost za posameznika, ki ogroža javno varnost ali red."²⁵

Generalna klavzula pooblašča policijo, da stori vse, kar je po njeni najbolj skrbni presoji potrebno, da odvrne nevarnost za javno varnost (*öffentliche Sicherheit*) in javni red (*öffentliche Ordnung*). Policija seveda poleg generalne policijske klavzule pri svojem delu uporablja tudi standardne ukrepe (*Standardmaßnahmen*), kot so npr. ukaz, pridržanje, osebna preiskava ipd. V teh primerih je seveda pravna podlaga za ukrepanje bolj jasna, hkrati pa je zagotovljena tudi višja stopnja pravne predvidljivosti.

Policija lahko ukrepa za preprečitev nevarnosti, če nobena druga institucija ni pristojna ali če pristojna institucija ne more pravočasno odvrniti nevarnosti.

Zagotavljanje "varnosti" se v besedilu generalne policijske klavzule nanaša na varovanje pravnega sistema, tj. države in njenih institucij. Sem spadajo tudi varovanje življenja, zdravja, osebne svobode in tudi časti ter lastnine državljanov, če gre v konkretnem primeru za javno zadevo. "Javni red" na drugi strani sestavljajo vsa nenapisana (večinoma etična) pravila obnašanja, ki veljajo za nepogrešljiva v človeškem in družbenem življenju.²⁶ Glede na širino in nedoločenost definicije so nekatere nemške zvezne dežele v zadnjem času črtale pojem javnega reda kot razlog za policijsko delovanje. Pojavljajo se mnenja, da je pojem javnega reda v celoti zajet v pojmu javne varnosti, še zlasti če se slednja nanaša na nedotakljivost pravnih dobrin. Po drugi strani pa – če javna varnost stremi k varstvu pravnih dobrin in so vse pomembne kršitve javnega reda hkrati kršitve pravnih dobrin, ki jih domnevno varuje javna varnost – se problem nedoločenosti pač premesti na javno varnost. Zgodovina interpretacij pojmov javne varnosti in javnega reda sicer kaže, da postaja področje možnih varovanih dobrin generalne policijske klavzule čedalje ožje definirano.²⁷

"Nevarnost" je v generalni policijski klavzuli na splošno definirana kot situacija, ki bo nastala z zadostno stopnjo verjetnosti in okrnila katerega izmed interesov, ki ga varuje pravo, če policija ne bi intervenirala. Presoja o verjetnem razvoju situacije je v večinoma dejanska: biti mora odvisna od zmožnosti izkušenega in pazljivega policista. Stopnja verjetnosti, ki upravičuje policijsko delovanje, je odvisna od procesa tehtanja, ki vključuje resnost zahtevanega posega, pomen ogroženega pravnega interesa in obseg morebitne škode. Če so izpolnjene vse predpostavke za intervencijo, policija lahko uporabi svojo razumno presojo glede tega, ali in kako bo ravnala. Vendarle pa je v resnih primerih možno, da prostega preudarka nima in torej mora intervenirati.²⁸

²³ Nem.: "Polizeiliche Generalklausel".

²⁴ § 10 II 17, Das Allgemeine Landrecht für die Preußischen Staaten (ALR), 1794. Glej tudi Thomaneck Jürgen, Police and Public Order in The Federal Republic of Germany, v: Roach, John, in Thomaneck, Jürgen (urednika), Police and Public Order in Europe, Croom Helm, Velika Britanija, London, 1985, str. 164.

²⁵ "Die Polizeibehörden haben im Rahmen der geltenden Gesetze die nach pflichtmässigen Ermessen notwendigen Massnahmen zu treffen, um vor der Allgemeinheit oder dem einzelnen Gefahren abzuwehren, durch die öffentliche Sicherheit oder Ordnung bedroht ist." Das Preußische Polizeiverwaltungsgesetz (PrPVG) vom 1. Juni 1931, Preußische Gesetzblatt 1931, 77, § 14. (Prevod klavzule v slovenščino - predlagatelj). Glej tudi Thomaneck, Jürgen, ibidem, str. 166.

²⁶ Nierhaus, Michael, Administrative Law v: Zekoll, Joachim, Matthias Reimann, Introduction to German Law, Second Edition, Kluwer Law International, Hague, The Netherlands, 2005, str. 108–109.

²⁷ Waechter, Kay, Die Schutzgüter des Polizeirechts NVwZ 1997, Heft 8, S.730–737.

²⁸ Nierhaus, Michael, supra, op. št. 19, str. 109.

Generalna policijska klavzula je torej predvidena za dve vrsti situacij: tiste, ki niso pravno urejene (torej nobena institucija v državi ni pristojna za odvrnitev neke nevarnosti), in tiste, ko določena pristojna institucija iz katerega koli razloga ne zmore pravočasno izpolniti svojih dolžnosti in tako odvrniti grozeče nevarnosti ali preprečiti ravnanja. Zaradi navedenega klavzula temelji na abstraktni dikciji ("ukreniti vse, kar je potrebno") in uporabi nedoločnih pravnih pojmov ("varnost, javni red"). Klavzula se nomotehnično uporabi, ko druge oblike normiranja ne bi zadostile namenu in pomenu določbe. Alternativna možnost bi bila naštevanje konkretnih primerov, vendar pa je pri zagotavljanju varnosti, reda in miru življenjsko nerealno pričakovati, da bi lahko navedli vse možne primere in zagato rešili kazuistično.²⁹

Generalna policijska klavzula je "preventivna". "Nevarnost", ki jo odvrča policija, je definirana kot možnost za poškodovanje ali ogrožanje dobrine, ki se varuje z opravljanjem policijske naloge (3. točka 3. člena ZNPP). Drugi del formulacije pa se nanaša na "preprečitev ravnanj, ki ogrožajo varnost in javni red". Možno pa je tudi, da že udejanjeno ravnanje (npr. zapora ceste) predstavlja novo nevarnost (npr. z vidika cestnega prometa). V takem primeru je ravnanje policije le na prvi pogled usmerjeno k odpravi posledic, tj. že udejanjenega ravnanja, dejansko pa ima preventivni predznak (z vidika odvrčanja nove nevarnosti).

Pri morebitnih ugovorih glede tega, ali generalna policijska klavzula nedopustno širi polje policijskega delovanja, je potrebno upoštevati tudi, da je pravica do varnosti človekova pravica (34. člen ustave RS), ki jo v tem primeru zagotavlja policija (kar ji izrecno nalaga njena temeljna dolžnost – drugi odstavek 1. člena ZNPP), posledično pa krepí tudi (zaupanje v) pravno državo (2. člen ustave). Če bi pri uporabi generalne policijske klavzule policija posegla v človekove pravice in temeljne svoboščine, je treba upoštevati, da so te omenjene s pravicami in svoboščinami drugih (tretji odstavek 15. člena ustave); zagotavljanje varnosti in javnega reda je skratka legitimna podlaga za takšno ukrepanje. Policija lahko uporabi le tisto policijsko pooblastilo, ki je glede na okoliščine primerno in s katerim lahko na najmilejši možen način prepreči, odpravi ali zmanjša učinke nevarnosti ali ravnanj (drugi odstavek 10. člena ZNPP). Gre skratka za nekakšno verzijo načela sorazmernosti, prilagojeno generalni policijski klavzuli. Nenazadnje velja, da mora policija takoj, ko za odvrčanje nevarnosti lahko uporabi specialno normo, to tudi storiti in se ne more več sklicevati na generalno policijsko klavzulo.³⁰ Tudi z vidika splošnega načela sorazmernosti, zlasti načela sorazmernosti v ožjem pomenu (2. člen ustave) je treba upoštevati, da bi nedejavnost policije v situacijah, predvidenih z generalno policijsko klavzulo, nedvomno imela hujše posledice kot pa njeno delovanje na podlagi klavzule.

Nekakšen zametek generalne policijske klavzule je v slovenskem pravnem redu vseboval že Zakon o notranjih zadevah iz leta 1980, ki je določal, da: "Postaja milice preprečuje dejanja, ki pomenijo nevarnost ali škodo za ljudi, naravno in družbeno okolje (16. alineja 38. člena Zakona o notranjih zadevah, Uradni list SRS, št. 28-1391/1980; ZNZ)."

Ureditev prvega odstavka 10. člena ZNPP pa gre še korak dlje od preteklih zakonov, saj izrecno določa, da sme policija tudi pri uporabi generalne policijske klavzule uporabiti le tista policijska pooblastila, ki so določena v tem ali drugih zakonih. 20. člen ZPol pa je po drugi strani določal, da mora policija "tudi brez posebnega pooblastila določenega v tem ali drugih zakonih, ukreniti vse, kar je potrebno ..."³¹ Prvi odstavek 10. člena ZNPP obenem bolj jasno kot ZPol določa, da se generalna policijska klavzula nanaša tudi na primere, ko določena pristojna institucija ne zmore pravočasno izpolniti svojih obveznosti in tako odvrniti grozeče nevarnosti ("Policija mora ... tudi brez stvarne pristojnosti ... ukreniti, vse kar je potrebno"), pri čemer mora ostati "v okviru veljavnih predpisov".

V praksi bi zgoraj navedeno pomenilo, da mora policija nevarnost odvrniti s stopnjevanjem svojih pooblastil (npr. ukaz, uporaba telesne sile itd.) Možno je, da bi z izvajanjem svojih pooblastil posegla v stvarno pristojnost drugega organa, npr. inšpekcije. To bi lahko storila le, če inšpekcija ne bi zmogla opraviti svojih obveznosti.

²⁹ Šinkovec, Borut, Vsebina, pomen in čar policijske generalne klavzule, Pravna praksa, Gospodarski vestnik d. d., Ljubljana, 13. 7. 1995, št. 329, str. 10.

³⁰ Žaberl, Miroslav, Temelji policijskih pooblastil, Univerza v Mariboru, Fakulteta za policijsko-varnostne vede, Maribor, 2006, str. 32–33.

³¹ Za stališče, da je 20. člen ZPol policiji dopuščal uporabo pooblastil, ki niso bila posebej uzakonjena, glej Žaberl, Miroslav, ibidem.

Prvi odstavek 10. člena ZNPP (tako kot prvi odstavek 20. člena ZPol) ne omejuje uporabe generalne policijske klavzule le na nevarnosti človeškega izvora. Ravnanje policije in drugih državnih organov ob naravnih in drugih nesrečah sicer ureja področni zakon. Ravnanje policije in uporaba pravne podlage bosta torej odvisna od okoliščin konkretnega dogodka, zmožnosti drugih pristojnih institucij, da opravijo svoje naloge, in dejstva, ali je do "nesreče" že prišlo.³² V zadnjem primeru mora namreč policija slediti usmeritvam pristojnega poveljnika civilne zaščite oziroma vodje intervencije (drugi odstavek 83. člena ZVNDN).³³

Morebitno uporabo generalne policijske klavzule je pričakovati zlasti "v primeru konfliktov, ki pripeljejo do izbruha nezadovoljstva, ki se izražajo v obliki protestnih shodov, pohodov, blokad prometnih tokov (cestnih, železniških, zračnih, vodnih) in na druge podobne načine, nadalje v primeru konfliktov, ki so izraženi s povsem jasnim ogrožanjem varnosti ljudi in premoženja in zahtevajo od policije vzpostavitev varnosti z uporabo prisilnih sredstev."³⁴

Zavoljo pravne predvidljivosti je potrebno bolj natančno pojasniti pomen (nedoločnih pravnih) pojmov, ki jih vsebuje generalna policijska klavzula.

"Varnost" iz prvega odstavka 10. člena ZNPP je kot že rečeno človekova pravica, ki jo mora zagotavljati policija, kar ji izrecno nalaga njena temeljna dolžnost (glej drugi odstavek 1. člena ZNPP). Pripada vsakomur, tudi pravnim osebam zasebnega prava³⁵, smiselno pa tudi npr. samostojnim podjetnikom posameznikom. Pojem varnost se sicer v ustavi pojavi tudi v prvem odstavku 20. člena kot razlog za odreditev pripora ("varnost ljudi"). Pomen varnosti je v vsakem izmed navedenih členov ustave nekoliko drugačen, četudi sta določbi vsebinsko povezani; 20. člen iz varnostnih razlogov omejuje osebno svobodo obdolženca, 34. člen pa je prav posebej usmerjen v zagotavljanje varnosti.³⁶

Pojem javni red je potrebno primarno razlagati na podlagi zakona, ki ureja javni red in mir.³⁷ Javni red pa je lahko razumljen tudi širše, in sicer v tem primeru vanj vštevamo vse druge prekrške (predvsem zoper javni red in druge prekrške, ki kažejo na nespoštovanje pravnega

³² Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami ureja varstvo ljudi, živali, premoženja, kulturne dediščine ter okolja pred naravnimi in drugimi nesrečami (prvi odstavek 1. člena Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami; Uradni list RS, št. 51/06 – UPB1, 97/10; ZVNDN). Naravne nesreče so potres, poplava, zemeljski plaz, snežni plaz, visok sneg, močan veter, toča, žled, pozeba, suša, požar v naravnem okolju, množični pojav nalezljive človeške, živalske ali rastlinske bolezni in druge nesreče, ki jih povzročijo naravne sile. Za naravno nesrečo se štejejo tudi neugodne vremenske razmere po predpisih o kmetijstvu in odpravi posledic naravnih nesreč, ki jih povzročijo žled, pozeba, suša, neurje, toča ali živalske in rastlinske bolezni ter rastlinski škodljivci (2. točka 8. člena ZVNDN). Druge nesreče so nesreče v cestnem, železniškem in zračnem prometu, požar, rudniška nesreča, porušitev jezua, nesreče, ki jih povzročijo aktivnosti na morju, jedrska nesreča in druge ekološke ter industrijske nesreče, ki jih povzroči človek s svojo dejavnostjo in ravnanjem, pa tudi vojna, izredno stanje, uporaba orožij ali sredstev za množično uničevanje ter teroristični napadi s klasičnimi sredstvi in druge oblike množičnega nasilja (3. točka 8. člena ZVNDN).

³³ Glede pristojnosti policije pri varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami glej zlasti 4., 19. a, 71., 72., 79., 83., 85. 87 in 119. člen ZVNDN.

³⁴ Zbirka navodil in usmeritev za delo policije na področju splošnih policijskih nalog (Usmeritve za spremljanje in ukrepanje policije ob konfliktnih situacijah), Uprava uniformirane policije, Generalna policijska uprava, 2003 in nastl.

³⁵ Šturm, Lovro v: Šturm, Lovro (urednik), Komentar Ustave Republike Slovenije, Fakulteta za podiplomske državne in evropske študije, Ljubljana, 2002, str. 364.

³⁶ "To ustavno normo (20. člen Ustave RS – op. predlagatelj), ki z izjemno dopustnostjo pripora omejuje obdolženčevo pravico do osebne svobode, je treba hkrati razumeti tudi kot ustavno normo, ki naj zagotovi spoštovanje ustavne pravice drugih do varnosti, ki jo (poleg osebnega dostojanstva) zagotavlja 34. člen Ustave RS. Preozka razlaga pojma "varnost ljudi" iz 20. člena Ustave RS bi lahko povzročila preozko razlago pojma "varnost vsakogar" iz 34. člena Ustave RS, kjer ta pojem ni več element norme, ki pravico omejuje, ampak element norme, ki pravico zagotavlja. Iz vsebine pojma "varnost ljudi" iz 20. člena Ustave RS tako tudi ni mogoče vnaprej in pavšalno izključiti na primer premoženjskih kaznivih dejanj, češ da z njimi varnost ljudi sploh ne more biti ogrožena. Vendar pa to na drugi strani tudi pomeni, da nevarnost ponavljanja na primer premoženjskih kaznivih dejanj praviloma ne more odtehtati posega v osebno svobodo, če ne gre za težja kazniva dejanja z elementi poseganja v najpomembnejše ustavno varovane dobrine drugih ljudi." Glej odločbo Ustavnega sodišča RS, št. U-I-18/93 z dne 11. 4. 1996, (Uradni list RS, št. 25/96).

³⁷ Javni red in mir tako pomeni stanje, v katerem je zagotovljeno neovirano izvrševanje pravic in dolžnosti po ustavi in zakonih (1. točka 2. člena Zakona o varstvu javnega reda in miru; Uradni list RS, št. 70/06; ZJRM-1). Vzdrževanje javnega reda in miru je delovanje skupnosti, ki s predpisi in ukrepi državnih in drugih organov zagotavlja, da se prepreči ravnanja in nevarnosti, ki ogrožajo varnost ter javni red in mir, kadar ta grozi skupnosti ali posamezniku (prvi odstavek 3. člena ZJRM-1).

reda) kot tudi kazniva dejanja.³⁸ Tudi KZ-1 posredno opredeljuje pojem javnega reda in miru, saj so v 29. poglavju določena kazniva dejanja zoper javni red.³⁹

Mogoče pa je trditi, da je "javni red" iz prvega odstavka 10. člena ZNPP blizu pojmu javne varnosti (*öffentliche Sicherheit*) iz nemške generalne klavzule.

Četrty odstavek 10. člena ZNPP definira pravne subjekte, ki morajo policiji dati v uporabo tehnična sredstva, potrebna za izvedbo generalne policijske klavzule, in zagotoviti osebe, usposobljene za njihovo upravljanje (slednje so potrebne, ker policija niti ni usposobljena za ravnanje s tehničnim sredstvi niti ni pristojna za to – kot že rečeno, policija pri uresničevanju te določbe ne sme preseči policijskih pooblastil). Temu je prilagojena tudi prekrškovna določba v prvem odstavku 162. člena ZNPP.

K 11. členu

Potreba po posebni zakonski določbi, ki bi opredeljevala kriminalistično pridobivanje in vrednotenje informacij, izhaja iz več pravnih aktov RS kot tudi EU. Pri tem je ključnega pomena 4.4 poglavje Resolucije Državnega zbora RS o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2007–2011 (Ur. list RS, št. 43/06) v kateri je navedeno, da slovenska policija nima vzpostavljenega ustreznega koncepta policijskega dela na podlagi kriminalističnih obveščevalnih podatkov, ki bi omogočal proaktiven pristop ter načrtovanje in določanje prednostnih nalog v boju proti kriminalu.

Predlog resolucije o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2012–2016, ki ga je Vlada Republike Slovenije 19. 7. 2012 posredovala v Državni zbor navaja, da je treba z bolj načrtnim zbiranjem, vrednotenjem, vnašanjem v informacijski sistem in analiziranjem informacij zagotoviti kriminalistične informacije, ki bodo podlaga za strokovno utemeljeno določanje prioritet glede uporabe razpoložljivih sredstev in primernih ukrepov za preprečevanje in zatiranje kriminalitete.

Koncept kriminalističnega pridobivanja in vrednotenja informacij (v tujini poimenovan tudi kot koncept kriminalistično obveščevalne dejavnosti, "Intelligence - led policing – ILP") predstavlja glavno smer razvoja kriminalistične policijske dejavnosti v EU. Organi odkrivanja in kazenskega pregona tako v EU kot tudi drugje po svetu vedno bolj prepoznavajo koncept kot nov način policijskega dela, ki omogoča razumevanje kompleksnega in dinamičnega kriminalnega okolja, kar pomaga določati prioritete pri uporabi razpoložljivih sredstev in prispeva k prizadevanjem glede predvidevanja razvoja kriminalitete in upravljanja z grožnjami v prihodnosti.

Načela takega koncepta dela so bila leta 2004 s Haaškim programom za krepitev svobode, varnosti in pravice v Evropski uniji vnesena v varnostno arhitekturo Evropske unije. Leta 2005 vzpostavljen Evropski kriminalistični obveščevalni model (ECIM – European criminal intelligence model) pa predstavlja udejanjanje koncepta obveščevalno vodene policijske dejavnosti v EU.

Nacionalni kriminalistični obveščevalni modeli držav članic predstavljajo podsisteme ECIM-a, kar je treba upoštevati pri vzpostavljanju kriminalističnih obveščevalnih modelov na nacionalni ravni. Šele z učinkovitim delovanjem podsistemov se zagotavlja učinkovito delovanje Evropskega kriminalističnega obveščevalnega modela kot sistema in na ta način lahko ECIM opravlja svoje poslanstvo.

³⁸ Nunič, Mile, mag. Srečko Jarc, Zakon o varstvu javnega reda in miru s komentarjem, Ljubljana, GV Založba, 2007, str. 13–14.

³⁹ V navedeno poglavje sodijo naslednja kazniva dejanja: (Hudodelsko združevanje - 294. člen, Dogovor za kaznivo dejanje - 295. člen, Nasilništvo - 296. člen, Javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti - 297. člen, Sodelovanje v skupini, ki stori kaznivo dejanje - 298. člen, Preprečitev uradnega dejanja ali maščevanje uradni osebi - 299. člen, Napad na uradno osebo, ko opravlja naloge varnosti - 300. člen, Sodelovanje v skupini, ki prepreči uradni osebi uradno dejanje - 301. člen, Hujskanje k upiranju - 302. člen, Odstranitev ali poškodovanje uradnega pečata ali znamenja - 303. člen, Odvzem ali uničenje uradnega pečata ali uradnih spisov - 304. člen, Lažno izdajanje za uradno ali vojaško osebo - 305. člen, Izdelovanje in pridobivanje orožja in pripomočkov, namenjenih za kaznivo dejanje - 306. člen, Nedovoljena proizvodnja in promet orožja ali eksploziva - 307. člen, Prepovedano prehajanje meje ali ozemlja države - 308. člen, Zloraba znamenj za pomoč in za nevarnost - 309. člen, Samovoljnost - 310. člen, Oviranje verskih obredov - 311. člen, Oviranje pogreba in skrunitev groba - 312. člen, Skrunitev trupla - 313. člen). Kazenski zakonik (Uradni list RS, št. 55/08, 66/08 – popr., 39/09, 55/09 – odločba US; KZ-1).

Proaktivni pristop, ki temelji na pridobivanju in vrednotenju informacij, je izpostavljen tudi v Stockholmskem programu kot pomembno načelo, na katerem mora temeljiti bodoča notranja varnostna strategija na področju zaščite pred organiziranim kriminalom, terorizmom in hujšimi oblikami kriminala.

Skladno s Stockholmskim programom so države članice sprejele Sklepe Sveta o oblikovanju in izvajanju političnega cikla EU za organizirane kriminalitete in hude oblike mednarodne kriminalitete na osnovah Evropskega kriminalistično obveščevalnega modela, kot sistem nadgradnje za zaznavo groženj posameznih vrst kriminalitete, na podlagi katerega se določajo prednostne dejavnosti. V prehodnem obdobju od leta 2011 do 2013 pa se prioritete določijo na podlagi aktualne Ocene ogroženosti zaradi organizirane kriminalitete (OCTA). Nov štiriletni cikel se v popolnosti prične uporabljati za obdobje od 2014 do 2017 na osnovi posodobljene Ocene ogroženosti (SOCTA). Države članice, institucije in agencije EU so s tem zavezane k upoštevanju ugotovitev in opredeljenih prioritet, ter njihovemu vključevanju v svoje dejavnosti za preprečevanje in zatiranje kriminalitete.

Poleg tega sklepi sveta ministrov za pravosodje in notranje zadeve iz novembra 2010 države članice zavezujejo k sodelovanju v ciklu politik EU za določanje prioritet v boju zoper organizirano in resno čezmejno kriminaliteto (EU - Policy Cycle). Cikli temeljijo na načelih obveščevalno-vodenega policijskega delovanja, v katerem se prioritete delovanja določajo na podlagi vedenja o kriminalnem okolju, pridobljenega z obdelavo osebnih in drugih podatkov o kriminalnih aktivnostih oseb, pravnih oseb ter hudodelskih združb v sklopu kriminalističnega pridobivanja in vrednotenja informacij.

Kriminalistično pridobivanje in vrednotenje informacij se bo izvajalo zgolj za odkrivanje in preiskovanje najhujših oblik kaznivih dejanj s področja terorizma, čezmejne, organizirane ali gospodarske kriminalitete z veliko premoženjsko škodo ter kaznivih dejanj z elementi nasilja in korupcije.

Policija bo pridobivala informacije od oseb, ki bodo prostovoljno posredovale operativne informacije o kaznivih dejanjih, njihovih storilcih in drugih aktivnostih, ki kažejo na obstoj kaznivih dejanj.

Že sedaj veljavni ZPol v 56. členu zagotavlja anonimnost osebam, ki pomagajo policiji. Zagotavljanje anonimnosti osebam, če bo to v njihovem interesu, predvideva tudi predlog člena v četrtem odstavku, saj je to ključnega pomena za nadaljnjo pomoč, še posebej, ko gre za preiskovanje hujših oblik kriminalitete z elementi nasilja.

K 12. členu

Policija je organ, ki mu je država zaupala obveznost glede uporabe prisile, da bi se zagotovila red in varnost, zavarovalo življenje ljudi in premoženje oziroma da bi se zagotovilo spoštovanje odločitev pristojnih državnih organov.

V skladu s to obveznostjo je policija dolžna zagotavljati pomoč državnim organom, samoupravnim lokalnim skupnostim in nosilcem javnih pooblastil. Nosilec javnih pooblastil policija zagotavlja pomoč samo v tistem delu oziroma pri izvajanju tistih njihovih nalog, v katerem izvajajo javna pooblastila. Policija zagotavlja pomoč tem upravičencem takrat, kadar naletijo na upiranje ali ogrožanje ali če ga utemeljeno pričakujejo. Javno pooblastilo opredeljuje Ustava Republike Slovenije v 121. členu, v katerem je določeno: »Z zakonom ali na njegovi podlagi lahko pravne ali fizične osebe dobijo javno pooblastilo za opravljanje določenih nalog državne uprave.« Nekateri subjekti, ki imajo javno pooblastilo za opravljanje določenih funkcij državne uprave, izvajajo tudi različne druge aktivnosti oziroma tudi gospodarsko dejavnost. Če ti subjekti naletijo na upiranje ali ogrožanje pri izvajanju te dejavnosti in ne nalog državne uprave, ki so jim prenesene z javnim pooblastilom, niso upravičeni do pomoči policije, saj se pomoč policije zagotavlja samo za zagotavljanje tistih nalog, ki jih v imenu države ti subjekti izvajajo.

Upravičenci morajo praviloma za pomoč policije pravočasno pisno zaprositi v primerih, kadar je to glede na okoliščine mogoče. Upravičenci lahko svoje naloge opravljajo tudi brez pomoči in navzočnosti policije. Če pri tem naletijo na upiranje ali ogrožanje, lahko takoj nemudoma zaprosijo za posredovanje policije. Policija v takih primerih opravi intervencijo (ta se ne smatra

kot asistenca) in na kraju vzpostavi javni red in mir ter po potrebi nadaljuje z aktivnostmi za zagotavljanje varnosti upravičenca. Praviloma pa gre za primere, ko upravičenci v naprej pričakujejo ogrožanje in upiranje glede na predhodne postopke, zato lahko pisno zaprosijo pristojno policijsko postajo za pomoč. Pisni zahtevek je potrebno poslati policijski postaji najmanj sedem dni pred opravljanjem nalog, saj mora policija opraviti potrebna poizvedovanja in za uspešno izvedbo naloge pripraviti potrebno število policistov in potrebna tehnična sredstva.

Kadar okoliščine ne bodo omogočale, da bi upravičenci pravočasno pisno zaprosili za pomoč policije, je dopustno za pomoč zaprositi tudi ustno. Policijska postaja bo takšno ustno zaprosilo ustrezno pisno dokumentirala, vendar morajo upravičenci najkasneje v roku 24 ur po vložnem ustnem zaprosilu pristojni policijski postaji dostaviti tudi ustrezno pisno zaprosilo. Takšen postopek je nujen, saj policisti pri nujenju pomoči pristojnim upravičencem ne preverjajo in ne ugotavljajo zakonitosti in korektnosti dotedanjih postopkov, niti ne preverjajo, ali so podani dejanski razlogi za opravo nekega opravila. Za vse navedeno morajo poskrbeti upravičenci, ki morajo skrbeti za zakonitost in pravilnost svojih postopkov. Vloga policije pri tem je zgolj, da tem upravičencem zagotavlja varnost. Tako policija ob prejemu takšne zahteve zgolj preverja, ali je prosilec upravičeni subjekt, da mu policija nudi pomoč, saj to dejstvo ni vselej samoumevno, če ne gre za državne organe. Predvsem pri subjektih, ki izvajajo neke naloge na podlagi javnega pooblastila, je potrebno preveriti, ali se predvidena naloga dejansko opravlja v okviru javnega pooblastila. Da bi se izognili morebitnim očitkom, da so policisti samovoljno ravnali pri takih dejanjih, je predpisano, da policija pomoč nudi tudi na podlagi ustnega zaprosila, vendar morajo upravičenci nato dostaviti pisno zaprosilo. Podobna rešitev je že uveljavljena na podlagi Zakona o duševnem zdravju in podzakonskega predpisa, ki podrobneje ureja pomoč policije pri hospitalizaciji psihiatričnih bolnikov.

Upravičenci morajo v zahtevku za nujenje pomoči navesti razloge, zaradi katerih je treba zagotoviti pomoč policistov, in zakonsko podlago za izvajanje nalog in pristojnosti, pri katerih je prišlo do upiranja ali ogrožanja, ali upravičenec to utemeljeno pričakuje. Pri tem se upravičenci ne morejo sklicevati na določbe tega člena ampak na podlago v posameznih materialnih predpisih, na podlagi katerih izvajajo naloge (npr. na določbe Zakona o splošnem upravnem postopku, Zakona o inšpekcijskem nadzorstvu, Zakona o duševnem zdravju, Zakona o izvršbi in zavarovanju ipd.).

Preden upravičenec začne opravljati naloge, policisti osebe, navzoče na kraju, opozorijo, da bodo zoper njih uporabili policijska pooblastila, če bodo ovirali ali poskušali ovirati izvajanje nalog upravičenca. Izrečeno opozorilo mora biti jasno in nedvoumno izrečeno. V nadaljevanju policisti na kraju dogodka zagotavljajo varnost upravičenca in morebitnih drugih oseb, ki v njegovem imenu izvajajo naloge. Pri tem policisti sami ne smejo opravljati nobenih dejanj, za opravljanje katerih je pristojen upravičenec.

Kadar zbrani podatki pred in med izvajanjem naloge kažejo na nevarnost, da je mogoče pričakovati upiranje ali ogrožanje večjega števila oseb, lahko policisti do izvedbe naloge upravičenca na kraju omejijo gibanje na tem kraju ali v določenem objektu. Kadar je to potrebno, policisti s kraja odstranijo osebe, ki poskušajo ovirati ali ovirajo delo upravičenca, pri čemer smejo oziroma morajo uporabiti policijska pooblastila, določena v tem zakonu.

K 13. členu

Namen tega člena je zagotoviti humano in dostojno ravnanje policistov z drugimi osebami. Spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin je ustavna zapoved, ki jo ta člen precizira za policijsko delo. Človekove pravice in temeljne svoboščine se uresničujejo neposredno na podlagi ustave. Po ustaljeni ustavno-sodni presoji se lahko omejijo zaradi pravic drugih oziroma zaradi javne koristi; zakon lahko določi le način njihovega uresničevanja, kadar tako določa ustava ali če je to nujno zaradi posamezne pravice ali svoboščine (prvi do tretji odstavek 15. člena ustave).

V prvem odstavku tega člena je posebej izpostavljena pravica do življenja. Dikcija ustave⁴⁰ je bolj skopa kot dikcija Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP).⁴¹

⁴⁰ Človekovo življenje je nedotakljivo. V Sloveniji ni smrtne kazni (17. člen Ustave RS).

Pravica do življenja ni absolutna, ESČP pri izjemah uporablja merilo "absolutne neogibnosti (ang. "absolute necessity")." Izjema od te restriktivne razlage bi lahko predstavljala zakonita obramba življenja druge osebe.⁴²

V prvem odstavku je posebej izpostavljeno tudi varstvo človekove osebnosti in dostojanstva.⁴³ Človekova osebnost in dostojanstvo sta tudi kazenskopravno varovana, in sicer kot »kršitev človeškega dostojanstva z zlorabo uradnega položaja ali uradnih pravic« (266. člen KZ-1) in »izsiljevanje izjave« (267. člen KZ-1). Odras spoštovanja človekove osebnosti in dostojanstva sta npr. določba o zagotavljanju posebne prehrane pridržani osebi na podlagi njenega prepričanja (prvi odstavek 71. člena ZNPP) ali določba, da varnostni pregled oziroma pregled osebe praviloma opravi oseba istega spola (sedmi odstavek 51. člena ZNPP in tretji odstavek 52. člena ZNPP).

Z varstvom človekove osebnosti in dostojanstva je povezana tudi določba tretjega odstavka, ki prepoveduje mučenje ali podobno ravnanje oziroma kaznovanje. Gre za mednarodno uveljavljene pojme, ki so prevzeti po Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju (zlasti po 1. in 16. členu konvencije).⁴⁴ Podobno formulacijo vsebujejo tudi 18. člen ustave (nihče ne sme biti podvržen mučenju, nečloveškemu ali ponižujočemu kaznovanju ali ravnanju) in drugi zavezujoči mednarodnopravni akti.⁴⁵

Pravica do življenja, varstvo človekove osebnosti in dostojanstva ter prepoved mučenja in podobnega ravnanja in kaznovanja so med najbolj občutljivimi človekovimi pravicami in temeljnimi svoboščinami tudi z vidika policijskega dela, zato jih 13. člen posebej poudarja. Njihov pomen je razviden tudi iz dejstva, da jih ni mogoče začasno suspendirati, kot je to v vojnem in izrednem stanju izjemoma dopustno za večino drugih človekovih pravic in temeljnih svoboščin (16. člen ustave).

V drugem odstavku 13. člena je izpostavljena pozitivna obveznost policistov, da še posebej obzirno ravnajo z žrtvami in osebami, ki potrebujejo dodatno pozornost, pomoč in skrb (t. i. ranljive skupine). Naštevanje je eksemplifikativno ("kot so otroci, mladoletniki, starejši, invalidne osebe, nosečnice in žrtve nasilja v družini"), saj je nemogoče kazuistično zajeti vse oblike ranljivosti. Poleg tega bo vprašanje, kdo potrebuje dodatno pozornost, odvisno tudi od okoliščin konkretnega primera ali kombinacije različnih dejavnikov (npr. šok zaradi dogodka v povezavi z zdravstvenimi težavami osebe). Skupine, ki so v drugem odstavku 13. člena ZNPP izrecno našteje, so ranljive že na podlagi različnih značilnosti – starosti, nezrelosti, telesne prizadetosti in nosečnosti (pri žrtvah nasilja v družini pa gre za psihološko in drugačno zlorabljenost). Odras omenjene pozitivne obveznosti policistov so tudi določbe o ravnanju s pridržanimi osebami (npr. o medicinski pomoči, o zagotovitvi posebne prehrane zaradi bolezni, o zagotovitvi primernih

⁴¹ Pravica vsakogar do življenja je zavarovana z zakonom. Nikomur ne sme biti življenje namerno odvzeto, razen ob izvršitvi sodbe, s katero je sodišče koga spoznalo za krivega za kaznivo dejanje, za katero je z zakonom predpisana smrtna kazen.

Kot kršitev tega člena se ne šteje odvzem življenja, če je posledica uporabe nujno potrebne sile:

- pri obrambi katere koli osebe pred nezakonitim nasiljem,
- pri zakonitem odvzemu prostosti ali pri preprečitvi bega osebi, ki ji je zakonito odvzeta prostost,
- pri zakonitem dejanju, ki ima namen zadušiti upor ali vstajo. 2. člen Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP št. 7/94; Uradni list RS, št. 78/06 - EKČP).

⁴² Zupančič, Boštjan M. v: Šturm, Lovro (urednik), Komentar Ustave Republike Slovenije, Fakulteta za podiplomske državne in evropske študije, Ljubljana, 2002, str. 207.

⁴³ Zagotovljeno je spoštovanje človekove osebnosti in njegovega dostojanstva v kazenskem in v vseh drugih pravnih postopkih in prav tako med odvzemu prostosti in izvrševanjem kazni. Prepovedano je vsakršno nasilje nad osebami, ki jim je prostost kakorkoli omejena, ter vsakršno izsiljevanje priznanj in izjav (21. člen Ustave RS).

⁴⁴ Zakon o ratifikaciji konvencije proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju (Uradni list RS-MP, št. 7/93; MKPM).

⁴⁵ ESČP je v zadevi *Matko v. Slovenija* (Sodba ESČP, št. pritožbe 43393/98, 2. 11. 2006) med drugim odločilo, da je Republika Slovenija oziroma njen državni organ prekršil (ni zagotovil učinkovitega varstva) pravice iz 3. člena EKČP (prepoved mučenja, nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja), ker "oblasti niso izvedle celovite in učinkovite preiskave glede pritožnikovega verodostojnega očitka, da je policija z njim grdo ravnala." Ustavno sodišče RS je v odločbi št. Up-555/03 in Up-827/04 z dne 6. 7. 2006 (Uradni list RS, št. 78/06) ugotovilo kršitev pravice do učinkovitega varstva pravic iz četrtega odstavka 15. člena Ustave RS v zvezi s 13. členom EKČP, in to zato, ker ni prišlo do sodne presoje delovanja policistov v konkretni zadevi hišne preiskave in smrti osumljenca. Navedene odločbe so bile povod za ustanovitev specializiranega oddelka v Skupini državnih tožilcev za pregon organiziranega kriminala pri Vrhovnem državnem tožilstvu Republike Slovenije, ki je dobil pristojnost preganjati storilce kaznivih dejanj uradnih oseb v represivnih organih (novela Zakona o državnem tožilstvu ZDT-E, Uradni list RS, št. 40/07).

oblačil ali obutve, če je oseba pripeljana v mokrih oziroma neustreznih oblačilih, zlasti glede na letni čas in vremenske razmere).

Vprašanje ogrožanje življenja ali varnosti drugih oseb je treba razumeti v luči sorazmernosti ravnanja policistov, ko npr. zasledujejo določeno osebo in jih pri tem nenamerno ovirajo druge osebe. Zgolj zavoľo dosega cilja (prijetja osebe) ne smejo ogroziti življenja in varnosti drugih.

Dosedanja ureditev je to načelo urejala na različnih mestih. Prvi odstavek 30. člena ZPol je npr. zahteval, da policisti pri opravljanju nalog spoštujejo človekove pravice in temeljne svoboščine. Spoštovanje človekove osebnosti in njegovega dostojanstva je bilo predpisano pri uporabi prisilnih sredstev (prvi odstavek 51. člena ZPol), podzakonski akt (PPP) pa je vseboval še druge določbe (varovanje človekovega dostojanstva in prepoved mučenja, varovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin pri izvajanju policijskih pooblastil – 3. člen, obzirno izvajanje pooblastil – 4. člen, ravnanje z otroki in mladoletniki – 6. člen, prepoved ogrožanja življenja in varnosti oseb, ki niso v postopku – 7. člen).

K 14. členu

Splošna načela za opravljanje policijskih nalog so novost, saj jih ZPol ni vseboval v celoviti obliki. Nekatera načela je sicer vseboval tudi PPP, četudi gre za izrazito zakonsko materijo, vendar pa med njim ni načela enake obravnave. Temeljna načela je sicer potrebno razumeti večplastno: predstavljajo namreč celovita vodila, ki po eni strani prevevajo ostale določbe ZNPP, po drugi strani pa tudi vsako zase in vsa skupaj (razumljena v kontekstu celotnega pravnega sistema) usmerjajo policista pri njegovem delu.

S 14. členom ZNPP sta pravici iz 14. in 22. člena ustave RS precizirani za policijsko delo. Osebnosti okolščine pa so upoštevane tudi glede na Protokol št. 12 k Evropski konvenciji o človekovih pravicah (Splošna prepoved diskriminacije)⁴⁶ in prvi odstavek 131. člena KZ-1.⁴⁷ Pri tem je treba poudariti, da 22. člen ustave, v katerem je urejeno enako varstvo pravic v postopku pred sodiščem in pred drugimi državnimi organi, organi lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil, ki odločajo o pravicah, dolžnostih ali pravnih interesih, dejansko govori o enakosti pred zakonom, pravzaprav gre za nekakšno "podvrsto" enakosti iz 14. člena ustave.

14. člen ustave je zapisan v pozitivni obliki ("V Sloveniji so vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine ..."), 14. člen ZNPP pa v negativni obliki ("nikogar ne smejo diskriminirati na podlagi ..."). Iz ustavne formulacije sledi, da je diskriminacija prepovedana le na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin in le z vidika osebnih okolščin, s čemer je zakonodajalcu *a contrario* dana "pravica do samovolje" pri drugih pravicah in drugih merilih.⁴⁸

Izmed izrecno naštetih osebnih okolščin je z vidika prihodnosti zlasti zanimiva genetska dediščina (kolikor je že oziroma bo nekoč mogoče vrednostno razlikovati med ljudmi tudi na podlagi genetskega materiala). Tako 22. člen kot tudi 14. člen ustave uporabljata enak izraz, ko govorita o tem, komu pripada varstvo ("vsakomur"). Do podobnega zaključka vodi tudi drugi odstavek 14. člena ustave, ki določa, da so "vsi" pred zakonom enaki.⁴⁹

⁴⁶ Glej tudi 14. člen Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94; Uradni list RS, št. 78/06 - EKČP): Uživanje pravic in svoboščin, določenih s to Konvencijo, je zagotovljeno vsem ljudem brez razlikovanja glede na spol, raso, barvo kože, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, narodnostni ali socialni izvor, pripadnost narodni manjšini, premoženje, rojstvo ali kakšne druge okolščine.

⁴⁷ Kdor zaradi razlike v narodnosti, rasi, barvi, veroizpovedi, etnični pripadnosti, spolu, jeziku, političnem ali drugačnem prepričanju, spolni usmerjenosti, premoženjskem stanju, rojstvu, genetski dediščini, izobrazbi, družbenem položaju ali kakšni drugi okolščini prikrajša koga za katero izmed človekovih pravic ali temeljnih svoboščin, ki so priznane od mednarodne skupnosti ali določene z ustavo ali zakonom, ali mu takšno pravico ali svoboščino omeji ali kdor na podlagi takšnega razlikovanja komu da kakšno posebno pravico ali ugodnost, se kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do enega leta.

⁴⁸ Zupančič, Boštjan M., Prvine pravne kulture, FDV, Ljubljana, 1995, str. 135. in 137.

⁴⁹ Za stališče, da se enakost pred zakonom nanaša tudi za pravne osebe, glej Pavlin, Peter, Enakost pred zakonom v: Zupančič, Boštjan M. et al., Ustavno kazensko procesno pravo, Tretja, spremenjena in dopolnjena izdaja, Pasadena, Ljubljana, 2000, str. 141.

Tudi ko je v vojnem in izrednem stanju po ustavi dopustno začasno suspendirati določene človekove pravice in temeljne svoboščine, takšen suspenz ne sme povzročiti neenakopravnosti, ki bi temeljila le na osebnih okoliščinah (drugi odstavek 16. člena ustave).

Skladno z aristotlovskim pojmovanjem distributivne pravičnosti (*iustitia distributiva*) ni sporno, če so neenaki dejanski stanovi obravnavani neenako oziroma različno. Večinoma bi zakonodajalec z enakim obravnavanjem neenakih dejanskih stanov ravnal nepravilno, če bi šlo za neenakost, ki bi bila v konkretnem primeru ključnega pomena (npr. enaka obdavčitev motornih vozil z motorji različne prostornine, ki posledično različno onesnažujejo okolje).

14. člen ustave (in posledično 14. člen ZNPP) pa izrecno prepovedujeta neenako (policijsko) obravnavno posameznikov ali skupin na podlagi različnih osebnih okoliščin, kot so rasa, spol ipd., oziroma zapovedujeta enako obravnavo, ne glede na omenjene neenakosti (aristotlovska izravnalna pravičnost oziroma *iustitia commutativa*). Kršitev takšne zapovedi bi npr. pomenila ugotavljanje identitete ali izvajanje drugih policijskih postopkov na podlagi etnične pripadnosti osebe kot lastnosti, ki "statistično kriminalizira" osebo (t. i. *racial profiling*). Identificiranje z upoštevanjem etnične pripadnosti, ugotovljene na podlagi videza, bi bilo mogoče le, če bi bila oseba "po opisu podobna iskani osebi (peta alineja prvega odstavka 40. člena ZNPP)."⁵⁰

Posebej velja poudariti, da je prepoved diskriminacije v policijskem delu absolutna, kar je posebnost. Temeljni zakon s področja diskriminacije definira enako obravnavanje kot odsotnost neposredne oziroma posredne diskriminacije zaradi katere koli, v tistem zakonu našteje osebnostne okoliščine (slednje se nekoliko razlikujejo od osebnih okoliščin, naštetih v 14. členu ustave). Pod določenimi pogoji pa opušča pravno razlikovanje tudi na podlagi osebnih okoliščin, kadar gre za t. i. posredno diskriminacijo, torej za navidezno nevtralni predpis, merilo ali prakso, ki pa osebo z določeno osebnostno okoliščino v enakih ali podobnih situacijah in pogojih *de facto* postavlja v manj ugoden položaj kot druge osebe. Takšno razlikovanje je po omenjenem zakonu dopustno, če te določbe, merila ali ravnanja objektivno upravičujejo zakoniti cilj in če so sredstva za doseganje tega cilja ustrezna in potrebna (prvi in tretji odstavek 4. člena Zakona o uresničevanju načela enakega obravnavanja; Uradni list RS, št. 93/07 – UPB1; ZUNEO). Posredna diskriminacija je pod podobnimi pogoji dopustna tudi na področju delovnega prava (tretji odstavek 6. člena Zakona o delovnih razmerjih, Uradni list RS, št. 42/02, 79/06 – ZZZPB-F, 46/07 – odločba US, 103/07, 45/08 – ZARbit, 83/09 – odločba US; ZDR).

Kršitev načela enakega obravnavanja lahko predstavlja tudi kaznivo dejanje »kršitev enakopravnosti« iz 131. člena KZ-1.

Iz 22. člena ustave za policijsko delo izhaja zlasti dolžnost, da osebe niso obravnavane neenakopravno, v smislu, da bi v njeni zadevi odločili drugače, kot se sicer odloča v vsebinsko podobnih (ali enakih) primerih.⁵¹ Omenjena določba ustave je sicer podlaga za bogato sodno prakso, ki se nanaša zlasti na odločanje sodišč, ne glede na to pa določba izrecno velja tudi za policijo ("drugi državni organ, ki odloča o pravicah, dolžnostih ali pravnih interesih").

Tako 14. kot tudi 22. člen ustave sta v 14. členu ZNPP konkretizirana z vidika opravljanja policijskih nalog. Policijske naloge izhajajo iz temeljnih dolžnosti policije, tj. zagotavljanja varnosti posameznikom in skupnosti, spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter krepitve pravne države. Policijska naloga je naloga, predpisana z ZNPP ali drugim zakonom in se opravlja z uporabo policijskih pooblastil ali drugih uradnih dejanj (1. točka prvega odstavka 3. člena ZNPP). Ključne naloge, ki izhajajo iz navedene dolžnosti, določa prvi odstavek 4. člena ZNPP. Policijsko pooblastilo je z zakonom določen ukrep, ki policistom omogoča opravljanje policijskih nalog in s katerim se praviloma posega v človekove pravice ali temeljne svoboščine ali druge pravice (2. točka prvega odstavka 3. člena ZNPP). Policijska pooblastila so naštetna v prvem odstavku 33. člena ZNPP.

⁵⁰ ZNPP sicer ne dopušča več možnosti za ugotavljanje identitete na podlagi videza, četudi bi bilo to pod določenimi pogoji lahko ustavno dopustno (zakonodajalec bi npr. lahko določil kriterije, ki policistu omogočajo sklepanje, da določena oseba vzbuja sum, da "bo izvršila, izvršuje ali je izvršila prekršek ali kaznivo dejanje", lahko pa bi videz tudi kumulativno vezal na druge okoliščine, ki so potrebne za ugotavljanje identitete, npr. sumljivo obnašanje); odločba Ustavnega sodišča RS št. U-I-152/03 z dne 23. 3. 2006 (Uradni list RS, št. 36/2006, in OdlUS XV, 22). Tudi v takšnem primeru pa npr. etnična pripadnost ali rasa ne bi mogla biti tista komponenta videza, ki bi upravičevala identifikacijo.

⁵¹ Več o tem glej Testen, Franc v: Šturm, Lovro (urednik), Komentar Ustave Republike Slovenije, Fakulteta za podiplomske državne in evropske študije, Ljubljana, 2002, str. 238–239.

Policisti torej pri opravljanju svojih nalog ne bodo smeli (*de facto*) diskriminirati oseb na podlagi njihovih osebnih okoliščin, hkrati pa bodo morali v svojih postopkih odločati enako, ko bo šlo za vsebinsko podobne primere.

K 15. členu

Polijska pooblastila praviloma posegajo v človekove pravice in temeljne svoboščine (kar je razvidno že iz njihove definicije). Ustava določa, da se človekove pravice in temeljne svoboščine uresničujejo neposredno na podlagi ustave. Po ustaljeni ustavno-sodni presoji se lahko omejijo zaradi pravic drugih oziroma zaradi javne koristi.⁵² Z zakonom je mogoče predpisati le način uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, če tako določa ustava ali če je to nujno zaradi posamezne pravice ali svoboščine (prvi do tretji odstavek 15. člena ustave).

Poleg tega Ustava RS posebej predpisuje, da pravice in obveznosti državljanov ter drugih oseb lahko državni zbor določa samo z zakonom (87. člen ustave). Ustavno sodišče RS namena te ustavne določbe ni razlagalo z vidika tega, kdo je (lahko) zakonodajalec, temveč glede na vsebinsko opredelitev tega, kaj naj vsebujejo zakoni: "Namen te določbe, ki vsebuje formalno obveznost za državni zbor, je, da zagotovi, da pravne norme, ki na originalen način urejajo pravice in obveznosti pravnih subjektov, nastajajo v obliki zakonov (št. U-I-40/96, Uradni list RS, št. 24/97, *OdlUS VI, 46*)."

Zakonitost dela policije je mogoče črpati tudi iz t. i. legalitetnega načela: "Upravni organi opravljajo svoje delo samostojno v okviru in na podlagi ustave in zakonov (drugi odstavek 120. člena ustave)." Policija je organ v sestavi MNZ. Delo policije naj bi bilo predvsem operativno, šlo naj bi zlasti za t. i. realne akte, torej za konkretna dejanja, ki pomenijo udejanjanje policijskih pooblastil (npr. privedba, uporaba prisilnega sredstva itd.)

Izvršilna oblast tudi na podlagi načela demokratičnosti (1. člen ustave) lahko pravno deluje oziroma odloča o pravicah in dolžnostih pravnih subjektov samo v okviru in na podlagi zakona, ki so ga sprejeli od ljudstva neposredno izvoljeni poslanci v parlamentu.⁵³

15. člen ZNPP jasno določa, da mora zakon določiti podlago in obseg uporabe policijskih pooblastil, lahko pa določi tudi način njegove izvedbe, podzakonski predpis pa lahko določi le način izvedbe policijskega pooblastila (pri čemer je zaradi tega, ker gre za načelo, v tem členu še izrecno poudarjeno, da mora biti podzakonski predpis izdan na podlagi in v skladu z zakonom). Takšna določba je skladna s prej zapisanim, predstavlja pa korak naprej glede na prej veljavno ureditev. V 10. poglavju PPP so bile npr. urejene nekatere pravice pridržane osebe.

Tudi način izvedbe policijskega pooblastila lahko v določenih primerih predstavlja izrazito zakonsko materijo. Način izvedbe varnostnega pregleda je sedaj urejen v 51. členu ZNPP, prej pa je bil urejen v 22. členu PPP. V tem primeru je sam način izvedbe ključnega pomena za razumevanje policijskega pooblastila kot oblike posega v pravice osebe in je tesno povezan z obsegom tega pooblastila (kaj vse lahko pretipa policist). Pri varnostnem pregledu je način izvedbe pomemben tudi zato, ker ZNPP pozna varnostni pregled osebe in podrobnejši varnostni pregled osebe pred namestitvijo v prostor za pridržanje; slednji pa je bolj invaziven in natančen ("morajo policisti še podrobneje pretipati in pregledati"). Način izvedbe je v ZNPP določen tudi pri nekaterih prisilnih sredstvih (način uporabe palic, način uporabe službenega psa).

Zakonito delo policije je tesno povezano tudi z načelom jasnosti in določnosti predpisov (*lex certa*), ki ga je ustavno sodišče izpeljalo iz načela pravne države (2. člen ustave).⁵⁴ Treba pa je upoštevati tudi, da morajo biti zakoni skladni z ustavo, s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z veljavnimi mednarodnimi pogodbami, ki jih je ratificiral državni zbor (prvi odstavek 8. člena in prvi in drugi odstavek 153. člena ustave).

⁵² Zagotavljanje varnosti (gre za človekovo pravico iz 34. člena Ustave RS) zahteva določene posege v druge človekove pravice in temeljne svoboščine. V nasprotnem primeru bi odsotnost zagotavljanja varnosti pripeljala do stanja, ko človekovih pravic in temeljnih svoboščin nasploh ne bi bilo mogoče uresničevati. Več v obrazložitvi 3. člena ZNPP, ki zagotavljanje varnosti definira kot temeljno dolžnost policije.

⁵³ Odločba Ustavnega sodišča RS, št. U-I-69/92 z dne 10.12.1992, Uradni list RS, št. 61/92.

⁵⁴ Šturm, Lovro v: Šturm, Lovro (urednik), Komentar Ustave Republike Slovenije, Fakulteta za podiplomske državne in evropske študije, Ljubljana, 2002, str. 55.

V zvezi z načelom zakonitosti je treba omeniti tudi t. i. generalno policijsko klavzulo, ki je podrobno pojasnjena v obrazložitvi 10. člena ZNPP (splošno pooblastilo policiji). Gre namreč za značilno rešitev kontinentalnega pravnega sistema, namenjeno preprečitvi pravnih praznin.

ZPol je sicer določal, da imajo policisti pri opravljanju nalog policije pooblastila, določena s tem in z drugimi zakoni (prvi odstavek 29. člena), načelo zakonitosti pa je bilo dejansko urejeno v PPP: posamezno pooblastilo se izvede samo ob pogojih, določenih v zakonu, in na način, ki ga določa zakon, ta pravilnik ali drug predpis, ki določa policijska pooblastila (prvi odstavek 3. člena).

Z načelom zakonitosti je povezano tudi presojanje izvajanja policijskih pooblastil policistov. Sodstvo, drugi zunanji organi ali notranje nadzorni organi morajo namreč z vidika celovitosti pravnega reda oziroma sistema upoštevati, da je kazensko ali civilno pravo morda primarno pri presoji zakonitosti dela policistov, vendar so dolžni pri presoji vedno uporabljati tudi policijsko zakonodajo, ki podrobno opredeljuje izvajanje policijskih pooblastil.

K 16. členu

16. člen ureja načelo sorazmernosti. Treba je ločiti med ustavnim načelom sorazmernosti, ki ga je ustavno sodišče izpeljalo iz načela pravne države (2. člen ustave), in načelom sorazmernosti, kot ga določa ZNPP.

Policijska pooblastila praviloma posegajo v človekove pravice in temeljne svoboščine (kar je razvidno že iz njihove definicije). Ustava določa, da se človekove pravice in temeljne svoboščine uresničujejo neposredno na podlagi ustave. Po ustaljeni ustavno-sodni presoji se lahko omejijo zaradi pravic drugih oziroma zaradi javne koristi.⁵⁵ Z zakonom je mogoče predpisati le način uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ko tako določa ustava ali je to nujno zaradi posamezne pravice ali svoboščine (prvi do tretji odstavek 15. člena ustave). Poseg v človekove pravice mora temeljiti na legitimnem, stvarno upravičenem cilju, hkrati pa ne sme biti prekomeren. Ustavno sodišče na podlagi t. i. strogega testa sorazmernosti ocenjuje tri pogoje za dopustnost posega: nujnost, primernost in sorazmernost v ožjem smislu.⁵⁶ Omenjeno načelo zavezuje vse državne organe, zakonodajalca, izvršilno oblast, sodišča in druge nosilce javnih pooblastil, tako pri njihovih splošnih pravnih predpisih kot pri konkretnih pravnih aktih in realnih dejanjih ter posegih.⁵⁷

Zakonodajalec je v 16. členu ZNPP predvidel cilj (tj. oprava policijske naloge) in določil sredstva za njegov doseg (tj. policijska pooblastila). Omenjeni člen se ukvarja "zgolj" z vprašanjem, kdaj je dopustno uporabiti katero izmed sredstev (policijskih pooblastil), pri čemer upošteva kriterije nujnosti, primernosti in sorazmernosti v ožjem smislu, kot jih je razvilo ustavno sodišče.

Rešitev izhaja iz realne predpostavke, da lahko izbiramo različna sredstva za doseg cilja, ko je ta enkrat znan, oziroma da lahko na podlagi že znanih sredstev, s katerimi razpolagamo, izbiramo različne cilje. Za doseg cilja (uspešna izvedba policijske naloge) je treba uporabiti tista sredstva (policijska pooblastila), ki imajo najmanjše škodljive posledice, če je seveda policijsko nalogo mogoče opraviti z več različnimi policijskimi pooblastili – merilo nujnosti (prvi odstavek 16. člena ZNPP). Tako bo npr. ukaz imel prednost pred uporabo telesne sile. Škodljiva posledica se meri po intenzivnosti posega v človekove pravice in temeljne svoboščine.

Drugi odstavek ureja situacijo, ko določene policijske naloge ni mogoče opraviti z najmilejšim možnim policijskim pooblastilom (t. i. načelo postopnosti uporabe). Hujše policijsko pooblastilo

⁵⁵ Zagotavljanje varnosti (gre za človekovo pravico iz 34. člena Ustave RS) zahteva določene posege v druge človekove pravice in temeljne svoboščine. V nasprotnem primeru bi odsotnost zagotavljanja varnosti pripeljala do stanja, ko človekovih pravic in temeljnih svoboščin nasploh ne bi bilo mogoče uresničevati. Več v obrazložitvi 1. člena ZNPP, ki zagotavljanje varnosti definira kot temeljno dolžnost policije.

⁵⁶ 1) ali je poseg sploh nujen (potrben) v tem smislu, da cilja ni mogoče doseči brez posega nasploh (katerega koli) oziroma da cilja ni mogoče doseči brez ocenjevanega (konkretnega) posega s kakšnim drugim, ki bi bil po svoji naravi blažji;

2) ali je ocenjevani poseg primeren za doseg zasledovanega cilja v tem smislu, da je zasledovani cilj s posegom dejansko mogoče doseči; če ga ni mogoče doseči, poseg ni primeren;

3) ali je teža posledic ocenjevanega posega v prizadeto človekovo pravico proporcionalna vrednosti zasledovanega cilja oziroma koristim, ki bodo zaradi posega nastale (načelo sorazmernosti v ožjem pomenu oziroma načelo proporcionalnosti). Glej odločbo Ustavnega sodišča RS, št. U-I-18/02 z dne 24. 10. 2003 (Uradni list RS, št. 108/03).

⁵⁷ Šturm, Lovro v: Šturm, Lovro (urednik), Komentar Ustave Republike Slovenije, Fakulteta za podiplomske državne in evropske študije, Ljubljana, 2002, str. 55.

smejo policisti uporabiti le, če je bila uporaba milejših policijskih pooblastil neuspešna (kriterij uspeha – t.j. nujnosti, upoštevajoč, da tudi hujše policijsko pooblastilo še vedno zadosti načelu sorazmernosti v ožjem smislu) ali če uporaba milejših policijskih pooblastil zaradi okoliščin in zagotavljanja varnosti življenja, osebne varnosti ali varnosti premoženja ljudi ne bi bila mogoča (kriterij primernosti; gre za posebne primere – npr. oseba je oborožena in oddaljena ter neposredno ogroža druge, kar onemogoča uporabo telesne sile). Prva različica ureja situacijo *ex post* (tj. milejše policijsko pooblastilo je bilo neuspešno uporabljeno), druga pa *ex ante* (presoja policista, da uporaba milejšega pooblastila sploh ne bi bila mogoča).

Drugi odstavek implicitno predpostavlja, da je mogoče sistematično razločevati med hujšimi in milejšimi policijskimi pooblastili in vzpostaviti lestvico od milejših k hujšim. To je bolj jasno na področju prisilnih sredstev (palica je npr. načeloma hujše prisilno sredstvo kot telesna sila, strelno orožje je načeloma hujše prisilno sredstvo kot plinski razpršilec ipd.) Vendar tudi v teh primerih presoja ni enoznačna: telesna sila lahko v konkretnem primeru povzroči hujše posledice kot udarec s palico; poleg tega je treba upoštevati, da se nekatera prisilna sredstva uporabljajo zoper množico (npr. vodni curek) in glede učinkov posledično niso povsem primerljiva z drugimi. Pri policijskih pooblastilih na splošno pa je še bolj zapleteno: varnostni pregled je npr. gotovo hujše pooblastilo kot ukaz osebi, naj izroči nevaren predmet. Vendar pa pri nekaterih policijsko pooblastilih sploh težko govorimo o tem, ali so milejša ali hujša (npr. izdelava fotorobota), poleg tega je težko primerjati vsa pooblastila med seboj (npr. prekinitev potovanja in poligrafsko testiranje). Glede na navedeno je treba pravilo o uporabi milejših (oziroma hujših) policijskih pooblastil razlagati življenjsko in od primera do primera.

Policisti morajo prenehati uporabljati policijsko pooblastilo takoj, ko prenehajo razlogi, zaradi katerih je bilo uporabljeno (tretji odstavek). Navedena določba prenaša pravilo o "najmanjših škodljivih posledicah" v časovno dimenzijo.

16. člen ZNPP torej vsebuje tri bistvene elemente (sorazmernosti): najmanjše škodljive posledice, sorazmernost nastale škode in časovno sorazmernost.⁵⁸

ZPol je načelo sorazmernosti upošteval le pri uporabi prisilnih sredstev, pri čemer sorazmernost ni bila definirana opisno (51. člen). Omenjena je bila le sorazmernost, brez sklicevanja na najmanjše škodljive posledice (prvi odstavek 51. člena ZPol). Drugi odstavek 51. člena ZPol je poleg tega govoril o dopustni uporabi več prisilnih sredstev v konkretnem primeru, medtem ko drugi odstavek 16. člena ZNPP izrecno govori o uporabi hujšega policijskega pooblastila (ki torej ni *a priori* enakovredno milejšemu). PPP je deloma razširil načelo sorazmernosti tudi na pooblastila (izvajanje pooblastil ne sme povzročiti škode, ki ni v sorazmerju z njihovim namenom in cilji njihove uporabe – 5. člen PPP. Policist mora prenehati izvajati pooblastila takoj, ko ni več razlogov za njihovo uporabo – 9. člen PPP).

K 17. členu

Temeljna načela je treba razumeti večplastno: predstavljajo namreč celovita vodila, ki po eni strani prevevajo druge določbe ZNPP, po drugi strani pa tudi vsako zase in vsa skupaj (razumljena v kontekstu celotnega pravnega sistema) usmerjajo policista pri njegovem delu. 17. člen ZNPP dejansko združuje dve načeli: strokovnost in integriteto. Načelo strokovnosti je v nekoliko drugačni obliki vseboval 4. člen PPP: pooblastila mora policist izvesti strokovno in odločno, vendar obzirno, tako da po nepotrebnem ne prizadene dostojanstva osebe v postopku.

Nova določba ("policisti morajo pri opravljanju policijskih nalog upoštevati pravila stroke") je širša, saj se ne nanaša le na izvajanje policijskih pooblastil, temveč na opravljanje policijskih nalog.

ZNPP tudi izrecno napotuje na pravila stroke. Za uporabo telesne sile se šteje neposredna uporaba sile policistov s strokovnimi prijemi ter strokovni pritiski (prvi in drugi odstavek 81. člena ZNPP).

Pravil stroke se policisti naučijo v izobraževalnem procesu. Tako se zagotavlja varnost policista, ki izvaja policijska pooblastila, in zavaruje oseba, proti kateri se izvajajo pooblastila, in druga oseba, ki je udeležena v policijskem postopku.⁵⁹

⁵⁸ Citirano po Žaberl, Miroslav, Temelji policijskih pooblastil, Univerza v Mariboru, Fakulteta za policijsko-varnostne vede, Maribor, 2006, str. 34–35.

Policisti morajo biti strokovno in psihofizično usposobljeni za opravljanje nalog, policija pa jim zagotavlja pogoje za usposabljanje. Če policist posameznih usposabljanj, za katere je tako določeno v programu, v tekočem letu ne opravi uspešno, mora opravljati preizkus strokovne in psihofizične usposobljenosti pred komisijo, ki jo imenuje generalni direktor policije. Policist lahko ponavlja preizkus največ dvakrat zaporedoma.

Uporaba policijskih pooblastil, zlasti pa prisilnih sredstev, je predmet nadzora tudi z vidika strokovnosti.

O vsaki uporabi policijskega pooblastila morajo policisti poročati v poročilu o opravljenem delu, če poročila ne pišejo, pa v pisnem aktu o uporabi policijskega pooblastila ali v uradnem zaznamku (130. člen ZNPP). O vsaki uporabi prisilnega sredstva pa morajo policisti poročati pisno v obliki uradnega zaznamka o uporabi prisilnih sredstev (prvi odstavek 131. člena ZNPP). V uradnem zaznamku policisti navedejo tudi druge okoliščine, ki so pomembne za oceno zakonitosti in strokovnosti pri uporabi prisilnega sredstva (drugi odstavek 131. člena ZNPP).

Vodja policijske enote ali oseba, ki jo ta pooblasti, mora spremljati zakonitost in strokovnost uporabe policijskih pooblastil (tu gre le za splošno spremljanje s posamičnimi preverjanji; prvi odstavek 132. člena ZNPP). Za vsako prisilno sredstvo pa mora preveriti in oceniti, ali je bilo uporabljeno zakonito in strokovno, razen če je za preveritev in oceno zakonitosti in strokovnosti ustanovljena posebna komisija (drugi odstavek 132. člena ZNPP). Če pa je sam uporabil prisilno sredstvo, zakonitost in strokovnost uporabe preveri in oceni njemu nadrejeni vodja, kateremu je odgovoren za delo, ali oseba, ki jo ta pooblasti (tretji odstavek 132. člena ZNPP).

Če policist izstrelji opozorilni strel ali je bilo prisilno sredstvo, razen sredstev za vklepanje in vezanje, uporabljeno proti najmanj petim osebam in je bila pri tem povzročena lahka telesna poškodba, direktor policijske uprave (oziroma vodja notranje organizacijske enote generalne policijske uprave) imenuje najmanj tričlansko komisijo, ki razišče okoliščine uporabe prisilnega sredstva in napiše poročilo, v katerem oceni, ali je bilo prisilno sredstvo uporabljeno zakonito in strokovno (prvi odstavek 133. člena ZNPP). Če policist uporabi strelno orožje ali s prisilnim sredstvom povzroči hudo telesno poškodbo, posebno hudo telesno poškodbo ali smrt osebe, komisijo imenuje generalni direktor policije (drugi odstavek 133. člena ZNPP). Če se oseba, ki je komisijo imenovala, ne strinja z njeno ugotovitvijo, zavrne ugotovitve komisije in zahteva dodatna preverjanja (drugi odstavek 134. člena ZNPP). Če pa se tudi po dodatnem preverjanju okoliščin še vedno ne strinja z ugotovitvijo, predlaga, da novo komisijo imenuje generalni direktor policije (tretji odstavek 134. člena ZNPP).

Izraz "krepiti integriteto" je uvedel Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije⁶⁰ (ZIntPK), ki je dal večji poudarek pozitivni plati preprečevanja korupcije (tj. razvijanju "poštenih" praks delovanja). Izraz integriteta etimološko izhaja iz angleškega izraza "*integrity*", ta pa iz latinskega *integritas*. Preprosto bi ga lahko poslovenili tudi kot poštenost. Integriteta mora vsebovati tako "materialni" oziroma moralni kot tudi "procesni" vidik – tj. doslednost pri uresničevanju. ZIntPK integriteto definira kot pričakovano delovanje in odgovornost oseb in organizacij pri preprečevanju in odpravljanju tveganj, da bi bila oblast, funkcija, pooblastilo ali druga pristojnost za odločanje uporabljena v nasprotju z zakonom, pravno dopustnimi cilji in etičnimi kodeksi (3. točka 4. člena ZIntPK). S krepitvijo integritete se krepiti tudi delovanje pravne države (1. člen ZIntPK). Sistemsko je za krepitev integritete in svetovanje pri krepitvi integritete pristojna komisija za preprečevanje korupcije (prva in četrta alineja 12. člena ZIntPK).

Krepitev integritete je posebej pomembna pri policistih, ki s svojimi pooblastili praviloma posegajo v človekove pravice in temeljne svoboščine, hkrati pa imajo vpogled v različne evidence in razpolagajo z veliko občutljivimi informacijami. Navedeno jih dela še bolj ranljive za korupcijo.

V okviru policije je bil januarja 2011 ustanovljen Odbor za integriteto in etiko v policiji, ki naj bi trajno skrbel za etiko in integriteto, podajal mnenja (gre za posvetovalno telo generalnega

⁵⁹ Žaberl, Miroslav, Temelji policijskih pooblastil, Univerza v Mariboru, Fakulteta za policijsko-varnostne vede, Maribor, 2006, str. 37.

⁶⁰ Uradni list RS, št. 45/10.

direktorja policije), sistematično preučeval strateške predloge, novosti, vprašanja in dileme s področja integritete in etike, dejaven pa naj bi bil tudi pri oblikovanju načrta krepitve integritete.

K 18. členu

Otroci in mladoletniki imajo v osnovi enake pravice in svoboščine kot odrasli, priznava pa se jim poseben položaj zaradi dodatnega varstva in zaščite. To izhaja že iz določb številnih mednarodnih pravnih aktov. Potreba po posebni skrbi otrok in mladoletnikov je tako priznana že v Splošni deklaraciji človekovih pravic, v Mednarodnem paktu o državljskih in političnih pravicah (še posebej v 23. in 24. členu), v Mednarodnem paktu o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah (še posebej v 10. členu) ter v Deklaraciji o otrokovih pravicah, ki jo je sprejela Generalna skupščina OZN 20. novembra 1959, ki v preambuli poudarja potrebo po posebni skrbi in varstvu otrok zaradi telesne in duševne nezrelosti, všteti ustrezno pravno varstvo, tako pred rojstvom kot tudi po njem. Otroci in mladoletniki tako uživajo posebno varstvo in skrb zlasti pred gospodarskim, socialnim, telesnim, duševnim ali drugim izkoriščanjem in zlorabljanjem.

Določbe mednarodnih pravnih aktov so tudi v drugem odstavku predlaganega člena, ki od policista zahteva, da vsakič, ko bo izvajal policijska pooblastila ali opravljal uradna dejanja z otroki ali mladoletniki, upošteva njihovo duševno celovitost, občutljivost in druge lastnosti, ki jih bo lahko opazil. Predlagani drugi odstavek ni novost, saj je že sedaj veljavni 6. člen PPP od policistov zahteval posebno skrb v postopkih z otroki in mladoletniki.

V prvem odstavku predlaganega člena je določeno, da sta otrok in mladoletnik osebi, ki sta kot takšni določeni v zakonu, ki določa kazensko odgovornost mladoletnikov.. KZ-1 v 375. členu določa, da se do uveljavitve kazenskega zakonika za mladoletnike uporabljajo določila prej veljavnega Kazenskega zakonika⁶¹ (KZ). Ta v členih 71. in 72. opredeljuje pojma otrok in mladoletnik. Za otroka se skladno z 71. členom KZ šteje mladoletna oseba, ki ob storitvi kaznivega dejanja še ni bila stara štirinajst let (otrok), za mladoletnika pa skladno s 1. in 2. odstavkom 72. člena KZ oseba med štirinajstim in osemnajstim letom starosti.

V tretjem odstavku je urejeno obveščanje staršev oziroma skrbnika, ko policisti zoper otroke ali mladoletnike izvajajo policijska pooblastila. Glavno vodilo policistov pri obveščanju staršev oziroma skrbnika bo upoštevanje koristi otroka oziroma mladoletnika. Navedeno izhaja že iz 3. člena konvencije o otrokovih pravicah OZN, ki pri vseh dejavnostih v zvezi z otroki, bodisi da jih vodijo državne bodisi zasebne ustanove za socialno varstvo, sodišča, upravni organi ali zakonodajna telesa, zahteva, da je korist otroka glavno vodilo. Prav tako tudi standardna minimalna pravila Združenih narodov o kazenskem pravosodju za mladoletnike (t. i. pekinška pravila) v točki 15.2 navajajo, da so starši in skrbnik upravičeni sodelovati v postopku, to pravico pa jim pristojni organ sme odreči, če je njihova izključitev potrebna zaradi koristi mladoletnika.

Tako bodo policisti, ko bodo izvajali policijska pooblastila zoper otroka, obvestili starše ali skrbnika, če bo to zahtevala korist otroka, mladoletnika pa v takem primeru le seznanili s pravico, da lahko obvesti starše ali skrbnika o izvajanju policijskih pooblastil zoper njega. Predvideva se tudi možnost, da policisti namesto staršev ali skrbnika, obvestijo pristojni center za socialno delo, če bi bilo obveščanje prej naštetih oseb v nasprotju s koristjo otroka ali mladoletnika (npr. obstaja sum, da je eden od staršev storil kaznivo dejanje zoper otroka ali mladoletnika).

Na podlagi četrtega odstavka policisti, ko glede na okoliščine ocenijo, da je to potrebno, o izvedbi pooblastila obvestijo tudi pristojni center za socialno delo. Obveščanje bo praviloma povezano s primeri, ko sta otrok ali mladoletnik zalotena pri storitvi kaznivega dejanja in v drugih primerih, ko se glede na okoliščine primera pričakuje, da bi moral center za socialno delo izvesti določene aktivnosti iz svoje pristojnosti za zavarovanje koristi otroka.

K 19. členu

V skladu z določbami Ustave Republike Slovenije so policisti zavezani, da pri svojem delu komunicirajo praviloma v slovenskem jeziku. Na območjih, kjer avtohtono živita madžarska in italijanska narodnostna skupnost in kjer je priznana dvojezičnost, se kot uradni jezik uporabljata tudi madžarski in italijanski jezik. Policisti pri sporazumevanju z osebami, ki ne znajo slovenščine oziroma madžarščine ali italijanščine lahko uporabljajo za sporazumevanje tudi

⁶¹ Uradni list RS, št. 63/94, 70/94 – popravek, 23/99, 40/04, 95/04.

drug jezik, ki ga oseba razume, sicer pa se uporabi tolmača. Za osebe, ki se sporazumevajo z golj z znakovnim jezikom, morajo policisti za komuniciranje uporabiti tolmača. Tudi za komuniciranje z osebami, ki ne znajo slovenskega jezika, policisti pa ne obvladajo jezika, ki ga govori oseba, se uporablja pomoč tolmača.

K 20. členu

Minister podrobneje predpiše nošenje prisilnih sredstev.

Akt med drugim določa, katero orožje in strelivo lahko policisti nosijo in imajo v posesti, kdo odreja vrsto orožja (kratkoceveno, dolgoceveno, avtomatsko orožje ali drugo oborožitev) za opravljanje nalog policije, način vzdrževanja in hrambe orožja ipd.

K 21. členu

Policisti opravljajo naloge v uniformi ali civilni obleki. Policijska uniforma je jasno prepoznavna in se razlikuje od uniforme uradnih oseb drugih državnih organov (redarji, pravosodni policisti in cariniki) ali subjektov zasebnega varovanja. Če policisti opravljajo policijske naloge v civilni obleki, pa se morajo pred policijskim postopkom praviloma najprej izkazati s službeno izkaznico, tako da državljan ve, da gre za osebo s policijskimi pooblastili. Če okoliščine tega ne dopuščajo, se morajo ustno predstaviti kot policisti. Takoj ko je možno, pa se morajo izkazati s službeno izkaznico. Take okoliščine so predvsem varnostne, ko je potrebno trenutno in nepričakovano ukrepanje policistov, da se npr. obvlada upiranje osebe ali prepreči njen pobeg. Taka določba je že v ZPol.

Državljan, zoper katerega je policist izvajal policijska pooblastila, lahko zahteva, da mu policist na kraju pove svoje ime in priimek ter policijsko enoto (pojem policijske enote se v skladu z Zakonom o organiziranosti in delu v policiji uporablja za generalno policijsko upravo, policijsko upravo, notranje organizacijske enote generalne policijske uprave in policijske uprave ter za policijske postaje). To je zakonska novost, ki je pomembna »varovalka« za morebitno uveljavljanje pravic državljanov, na drugi strani pa zagotavlja transparentno delovanje policije. V določenih primerih, ko policist glede na konkretne okoliščine oceni, da bi predstavitev lahko povzročila ogrožanje (policist ima postopek z osebo, ki je bila že obravnavana zaradi napada na policista in drugih podobnih kaznivih dejanj ali prekrškov z elementi nasilja, ali v policijskem postopku policistu grozi z napadom ali maščevanjem, ipd.), se lahko predstavi le z identifikacijsko številko. Identifikacijska številka zagotavlja potrebno varstvo za državljane, saj ima vsak policist točno določeno številko. Policist se mora predstaviti tako, da si oseba identifikacijo lahko zapomni ali zapiše.

Policistom pa se ni treba predstavljati, ko izvajajo prikrite preiskovalne ukrepe ali imajo prirejeno identiteto, ker gre za policijske postopke z visokim tveganjem za kasnejšo ogroženost policistov (peti odstavek 23. člena in peti odstavek 24. člena).

Policisti so zaradi opravljanja nalog tudi v prostem času pogosto žrtve maščevanja posameznikov ali kriminalnih združb, zato so ti varnostni ukrepi nujni. Največkrat gre za brutalne fizične napade na policiste, uničevanje avtomobilov in drugega premoženja, grožnje z ubojem ali fizičnim napadom in tudi grožnje svojcem. Posebej zaskrbljujoče je, da so bile grožnje izrečene tudi otrokom policistov.

Zakon v tem členu kot pomembno novost določa tudi, da ob predstavitvi policist osebi v postopku pojasni policijsko pooblastilo ali nalogo, ki ga/jo izvaja, razen če bi to ogrozilo ali otežilo izvedbo policijske naloge. S tem je zagotovljeno transparentno delovanje policije, državljanom pa, da so praviloma seznanjeni z ukrepi, ki jih zoper njih izvajajo policisti.

K 22. členu

Policisti so pri opravljanju določenih policijskih nalog, kot je na primer prijetje posebej nevarnih osumljencev ali članov organiziranih kriminalnih združb, izpostavljeni dodatni nevarnosti, saj so bili v preteklosti, ker so jih prepoznali člani organiziranih kriminalnih združb, večkrat izpostavljeni grožnjam, napadom in drugim oblikam pritiskov teh članov. Za zagotovitev varnosti policistov in zato, da ostane njihova prepoznavnost prikrita, določba omogoča uporabo maskirnega pokrivala. V takih primerih se policistu ni treba predstaviti v skladu z določbami prejšnjega člena.

Običajno bo uporaba maskirnih pokrival za zagotavljanje varnosti policistov odrejena pri izvedbi zaključnih akcij (Specialna enota, posebna policijska enota, mobilni kriminalistični oddelki ipd.). O njeni uporabi bo odločil generalni direktor policije, direktor policijske uprave ali oseba, ki jo pooblastita.

K 23. členu

Policija pri preprečevanju in odkrivanju najhujših oblik kriminala, predvsem organiziranega kriminala, trgovine z mamili, orožjem in korupcijskih kaznivih dejanj, uporablja tudi prikrite preiskovalne ukrepe. Ker so prikriti preiskovalni ukrepi na sodiščih zelo učinkovito dokazno sredstvo, saj je skoraj nemogoče oporekati tako pridobljenim dokazom, storilci oziroma osumljenci kaznivih dejanj, še posebej pa organizirane kriminalne združbe, skušajo na vsak način preprečiti ali odkriti morebitne preiskovalne ukrepe, ki se izvajajo zoper njih, ter se tako izogniti kazenskemu pregonu. Načini odkrivanja so usmerjeni predvsem v identificiranje izvajalcev prikritih preiskovalnih ukrepov in odkrivanje njihove prave identitete, da bi preprečili izvedbo naloge.

Zakonodajalec je prirejeno identiteto ustrezno uredil le v ZKP pri prikritem preiskovalnem ukrepu tajno delovanje, ni pa poskrbel še za druge izvajalce prikritih preiskovalnih ukrepov, kot so tajno opazovanje, prisluškovanje in opazovanje v tujem stanovanju ali prostoru, navidezno podkupovanje ter dajanje ali sprejemanje daril, ter tudi za osebe, ki neposredno skrbijo za varnost izvajalcev prikritih preiskovalnih ukrepov in se nemalokrat tudi sami zadržujejo v neposredni bližini storilcev oziroma osumljencev storitve kaznivih dejanj. Prikriti preiskovalni ukrepi tajnega delovanja se namreč le redko izvajajo samostojno, saj vzporedno z njim potekajo še drugi prikriti preiskovalni ukrepi, ki omogočajo uspešno izvedbo ukrepa tajnega delovanja ali uspešno preiskavo kaznivega dejanja. Razkritje identitete drugih izvajalcev prikritih preiskovalnih ukrepov tako lahko ogrozi izvedbo ukrepa tajnega delovanja, če se prekriti preiskovalni ukrepi izvajajo v medsebojni povezavi za odkrivanje posameznega kaznivega dejanja. Glede na navedeno so izvajalci tudi drugih prikritih preiskovalnih ukrepov, ne le izvajalci tajnega delovanja, ter policisti, ki jim zagotavljajo neposredno operativno podporo, izpostavljeni razkritju prave identitete (s strani osumljencev) in je zato za zagotovitev njihove varnosti in zaščito izvedbe policijske naloge treba tudi njim zagotoviti prirejeno identiteto.

Zakon za izvajalce prikritih preiskovalnih ukrepov šteje vse, ki neposredno izvajajo prikrite preiskovalne ukrepe tajnega delovanja, tajnega opazovanja, tajnega vstopa v prostore, navidezno dajanje in sprejemanje podkupnin ali daril. Za policiste, ki zagotavljajo neposredno operativno podporo, pa šteje tiste policisti, ki neposredno skrbijo za varnost izvajalcev prikritih preiskovalnih ukrepov.

Ko policist opravlja prikrite preiskovalne ukrepe, se mu ni potrebno predstavljati, saj bi si s tem onemogočil opravljanje nalog.

K 24. členu

Določba temelji na drugem odstavku 155. a člena ZKP, ki določa, da se morajo postopki za pripravo prirejene identitete natančneje urediti v zakonu, ki ureja policijo. Natančnejšo ureditev priprave prirejene identitete udeležencev nalaga tudi resolucija sveta Evrope o poenostavitvi namestitve tajnih preiskovalcev, ki je bila sprejeta 12. junija 2007. Predlagani člen se vsebinsko bistveno ne razlikuje od 48. a člena ZPol, ki je urejal uporabo prirejene identitete za izvajalce tajnega delovanja.

Pod besedno zvezo tajno delovanje lahko razumemo dejavnost, aktivnost uslužbencev policije, ki izvajajo preiskovalni postopek s podeljeno, spremenjeno identiteto (legendo), njihove aktivnosti pa so usmerjene zoper konkretno osebo ali osebe pri odkrivanju, preprečevanju in dokazovanju kaznivih dejanj, ki se preganjajo po uradni dolžnosti.

Priprava prirejene identitete oziroma legende pred izdajo odredbe za tajno delovanje pa pomeni izgradnjo izmišljene zgodbe oziroma ustvarjanje prirejene identitete v določenem kraju in na določenem prostoru za kasnejšo uporabo pri dejanskem izvajanju tajnega delovanja. Pri tem tajni delavec ne deluje ciljno usmerjeno zoper osebe, temveč si v realnem okolju izgradi prirejeno identiteto oziroma legendo.

Ko imajo policisti prirejeno identiteto se jim ni potrebno predstavljati, saj bi si s tem onemogočili opravljanje nalog.

Za uspešno izvedbo tajnega delovanja je nujno potrebna predhodna kakovostna izgradnja legende oziroma ustvarjanje prirejene identitete v določenem kraju in na določenem prostoru. V zadnjem obdobju so storilci kaznivih dejanj na podlagi preteklih izkušenj s področja tajnega delovanja postali previdnejši in zato posledično vse bolj preverjajo tajne delavce, kar tajne delavce sili k vse temeljitejši oziroma dovršeni izgradnji legende. V praksi tajnim delavcem pri izgradnji legende (izmišljene zgodbe oziroma pri ustvarjanju prirejene identitete v določenem kraju in na določenem prostoru) težave povzročajo udeležba v pravnem prometu, kot je npr. najem stanovanja, vozil ali druga udeležba med izgradnjo legende. Predlog člena rešuje to težavo tako, da v drugem odstavku predvideva možnost, da lahko državni tožilec dovoli tajnemu delavcu, da je v natančno določenem obsegu s prirejenimi dokumenti udeležen v pravnem prometu tudi že pred izdajo odredbe o tajnem delovanju.

V tretjem odstavku se predvideva že do zdaj uveljavljena možnost za dodeljevanje prirejene identitete tujim tajnim delavcem, ki je potrebna zaradi mednarodnega sodelovanja pri izmenjavi tajnih delavcev.

K 25. členu

Člen določa obveznost nosilcem javnih pooblastil, da morajo izvajanje ukrepov in prirejanja izvesti tako, da to iz njihovih zbirk ni razvidno.

K 26. členu

Policija pri operativnem delu potrebuje finančna sredstva, ki so namenjena nemotenemu izvajanju prikritih preiskovalnih ukrepov. Sredstva so namenjena predvsem izvajanju 149. a člena ZKP – tajnega opazovanja, 151. člena ZKP – prisluškovanja in opazovanja v tujem stanovanju ali prostoru, izvajanju 155. člena ZKP – navideznega odkupa, navideznega sprejemanja oziroma dajanja daril ali navideznega jemanja oziroma dajanja podkupnine ter izvajanju 155. a člena ZKP – tajnega delovanja. Sredstva bodo namenjena tudi plačilu stroškov in nagrad v zvezi s koristnimi informacijami, ki jih posredujejo osebe in so pomembne za odkrivanje kaznivih dejanj ali oseb, povezanih s kaznivimi dejanji. S to določbo bo policija lahko opravljala tudi vse naloge, ki izhajajo iz 11. člena tega zakona. Denarna sredstva morajo biti zagotovljena iz proračuna in se lahko uporabljajo le za namen, določen s tem členom. Sredstva je treba opredeliti in načrtovati v finančnem načrtu policije.

Poslovanje s sredstvi za posebne operativne namene z internim aktom določi minister, v katerem natančno določi namen uporabe sredstev, način poslovanja s sredstvi, kriterije za izplačevanje stroškov in nagrad, način evidentiranja, poročanja in nadzora nad finančnimi sredstvi.

K 27. členu

Policist ima pravico in dolžnost opravljati policijska pooblastila samo takrat, kadar opravlja policijske naloge, praviloma je to v službenem času. V določenih primerih pa policist mora opraviti nalogo policije v vsakem času, ne glede ali je v službi ali ne in ali mu je to odrejeno ali ne. V nasprotju z ostalimi javnimi uslužbenci so policisti po zakonu dolžni preprečevati nevarna dejanja, ukrepati in uporabiti z zakonom določena policijska pooblastila, če je neposredno ogroženo življenje, zdravje, osebna varnost ali premoženje ljudi. Poudarek je tudi na subjektivni možnosti preprečitve nezakonitega dejanja. Postavlja se vprašanje, do kolikšne mere se je policist dolžan izpostavljati nevarnosti. Prav gotovo od policista ni mogoče pričakovati, da bi se po nepotrebnem življenjsko izpostavljal. Nasprotno se je policist dolžan izpostaviti nevarnostim, ki niso nerazumne.⁶² Svojo nalogo mora opraviti strokovno in zakonito, pri čemer je strokovno lahko v določenih primerih tudi to, da počaka na pomoč. Povsem jasno je, da se neoborožen in neopremljen policist v prostem času ne more zoperstaviti oboroženemu storilcu kaznivega dejanja. Prav tako je dana možnost policistu, da pri odvratanju nevarnosti uporabi lastno orožje, ki ga recimo poseduje v skladu z zakonom o orožju, ali druga priročna sredstva in orodje. Pri tem pa seveda smiselno veljajo enaki pogoji, ki sicer veljajo za uporabo prisilnih sredstev v policiji.

⁶² Glej sodbo Višjega sodišča v Kopru, opr. št. VSK sodba in sklep I CP 622/2006 z dne 6. 6. 2007

V skladu z drugim odstavkom je policistom dovoljeno ukrepati izven delovnega časa, če v uniformi neposredno zaznajo kršitev in če je takšno ukrepanje glede na okoliščine primerno in potrebno (npr. uniformirani policisti se vračajo s svečanosti in naletijo na osebo, ki huje krši cestnoprometne predpise). Določba z vgrajenim načelom nujnosti preprečuje zlorabe. Če so policisti v takih situacijah sami neposredno udeleženi (npr. voznik vozila uniformiranemu policistu, ki je s svojim vozilom, izsili prednost v križišču) v dogodku, zaradi načela objektivnosti ne smejo izvajati policijskih nalog.

O vsakem izvajanju policijskih nalog v prostem času morajo policisti nemudoma seznaniti vodjo policijske enote, v katero so razporejeni.

K 28. členu

ZPol ne vsebuje določbe glede posebnosti izvajanja policijskih pooblastil zoper osebe z imuniteto. Z besedo imuniteta na splošno označujemo pravico oziroma privilegij osebe, da je izvzeta iz uporabe posameznih pravnih predpisov, ki se sicer uporabljajo zoper druge osebe. Imuniteta pomeni torej procesno oviro pravnim postopkom, ko je kršena materialnopravna norma. Policisti bodo morali tako pri izvajanju policijskih pooblastil zoper določene osebe, objekte, prevozna sredstva in stvari upoštevati posebnosti, ki jih določajo mednarodni akti oziroma ustava. Posebnosti postopka zoper osebe, ki uživajo diplomatsko ali konzularno imuniteto oziroma poslansko in sodniško imuniteto, so podrobneje obrazložene v naslednjih členih.

K 29. členu

Privilegije in imunitete diplomatskih predstavništev in diplomatskih predstavnikov določa Dunajska konvencija o diplomatskih odnosih (DKDO) iz leta 1961. Formalni vir konzularnega prava pa določa Dunajska konvencija o konzularnih odnosih iz leta 1963 (DKKO), Konvencija Sveta Evrope o konzularnih funkcijah iz leta 1967 ter bilateralne konzularne konvencije. Privilegije in imunitete mednarodnih organizacij in njihovih predstavništev so določene v mednarodnih konvencijah in bilateralnih sporazumih med državo in posamezno mednarodno organizacijo. Spoštovanje mednarodnopravnih obveznosti in prioritete splošno veljavnih načel mednarodnega prava in mednarodnih pogodb je zagotovljeno v 8. členu Ustave Republike Slovenije.

Pri ugotavljanju identitete članov diplomatskih predstavništev in konzulatov je potrebno upoštevati dejstvo, da imajo v naši državi akreditirani predstavniki poleg diplomatskih ali službenih potnih listin posebne izkaznice, ki jih v skladu s Pravilnikom o diplomatski, konzularni in službeni izkaznici izda Ministrstvo za zunanje zadeve (MZZ).

Diplomatsko imuniteto na območju RS uživajo samo diplomati, ki so akreditirani v RS, kar izkazuje diplomatska izkaznica MZZ. Diplomatski predstavniki uživajo popolno imuniteto pred kazenskim sodstvom države sprejema, kar pomeni, da v državi sprejema v nobenem primeru ne morejo biti kazensko preganjani niti jim ni mogoče soditi. Imuniteta se nanaša tako na dejanja, ki so bila storjena v okviru opravljanja funkcij, kot tudi na vsa druga dejanja, vključno s kaznivimi dejanji zoper varnost države oziroma javno varnost. Diplomatska imuniteta varuje diplomatskega predstavnika pred vsemi policijskimi in administrativnimi ukrepi, s katerimi bi bilo onemogočeno delo diplomatske misije. To pomeni, da ima diplomatski predstavnik sodno imuniteto, na podlagi katere ne more biti priveden, pridržan, zadržan in priprt oziroma mu ne more biti omejeno gibanje niti se ga ne sme osebno preiskati. Oseba s takšnim statusom tudi ni zavezana kot prič, lahko pa prič v postopkih, če država pošiljateljica s tem soglaša oziroma odvzame imuniteto za pričanje v konkretnem postopku. Vendar pa morajo policisti zbrati in zavarovati vse dokaze, da je oseba, ki uživa diplomatsko imuniteto, kršila predpise RS (npr. ob prometni nesreči bo policist vzel sledi z avtomobila, opravil ogled kraja prometne nesreče ...).

Kljub določbam prvega odstavka tega člena pa morajo policisti preprečiti dejanje, s katerim oseba z diplomatsko imuniteto povzroča veliko nevarnost. Tudi osebe, ki uživajo diplomatsko imuniteto, morajo namreč spoštovati predpise države gostiteljice, zato ne bi bila kršitev imunitete, če bi policist npr. razorožili vinjenega diplomata, ki s pištolo v roki ogroža življenje in zdravje drugih ljudi ali če bi mu preprečil nadaljnjo vožnjo v alkoholiziranem stanju, saj bi s tem preprečili nastanek velike nevarnosti.

Poudariti pa je treba, da tudi v takem primeru policistom ni dovoljeno proti osebi z diplomatsko imuniteto kakor koli ukrepati (jo npr. zasliševati, pripreti ...) ter da se morajo vesti z dolžnim spoštovanjem do osebe, njene svobode in njenega dostojanstva.

Diplomatska imuniteta v sodnih postopkih je torej absolutna. Vendar pa morajo diplomatski predstavniki spoštovati predpise države sprejemnice, vključno s cestnoprometnimi predpisi. Kršitve predpisov države sprejemnice niso v celoti obsežene z imuniteto, zato lahko policisti v primeru prekrškov tudi osebam, ki sicer uživajo diplomatsko imuniteto, v skladu z 12. členom Zakona o prekrških izrečejo sankcijo globe ali opomina. Policist mora voditi postopek obzirno, taktno in brez nepotrebnega zadrževanja take osebe.

Več pristojnosti pa ima policija pri osebah, ki uživajo konzularno imuniteto. Po določbah DKKO velja za konzularne funkcionarje relativna procesna kazenskopravna imuniteta za kazniva dejanja, storjena pri opravljanju službene dolžnosti. Osebo, ki uživa konzularno imuniteto v RS in se nanjo sklicuje z ustrežno listino, bodo lahko policisti ob sumu storitve kaznivega dejanja privedli ali pridržali le na podlagi pisnega naloga sodišča, ob sumu storitve prekrška pa zoper njo izvedli vsa zakonska policijska pooblastila in druga uradna dejanja, razen privedbe in pridržanja. Častni konzularni funkcionarji imajo ožji obseg imunitet kot karierni konzularni funkcionarji. Častni konzularni funkcionarji ne uživajo nedotakljivosti in jih je v državi sprejemnici dovoljeno pripreti in tudi zapreti.

Tuji diplomatski predstavniki, ki službujejo v tretjih državah in so v tranzitu preko RS (na poti v ali iz države službovanja), so upravičeni do nedotakljivosti in drugih imunitet, ki so potrebne, da se jim omogoči prehod ali vrnitev v državo sprejemnico ali vrnitev v državo pošiljateljico. Diplomatskih predstavnikov v tranzitu ni mogoče pripreti, pridržati, zadržati, privedi oz. jim omejiti gibanja, ter jim je potrebno omogočiti neoviran prehod preko ozemlja RS. Postopki o prekrških se zoper njih vodijo enako kot zoper druge osebe.

Tuji konzularni funkcionarji, ki so v tranzitu preko RS, uživajo imunitete, ki so potrebne za prehod ozemlja RS, postopki o prekrških zoper njih pa se vodijo enako kot zoper druge osebe.

DKDO določa, da so prostori diplomatske misije nedotakljivi, nedotakljivost pa velja tudi za prevozna sredstva in zasebna stanovanja diplomatskih predstavnikov. Policisti prevoznih sredstev diplomatskih predstavnikov ne smejo pregledovati, preiskovati niti zaseči. Policisti lahko vstopijo v prostore diplomatske misije samo s soglasjem šefa misije ali na njegovo izrecno zaprosilo, v zasebno stanovanje diplomatskega predstavnika pa z njegovim soglasjem. Absolutno nedotakljivi so tudi dokumenti in korespondenca diplomatskih predstavnikov. Pošte, ki jo nosijo diplomatski kurirji in je ustrezno označena, policisti ne smejo pregledati, zaseči ali odvzeti. Arhiv in listine diplomatske misije so vselej in povsod nedotakljivi, tudi zunaj prostorov diplomatske misije.

DKKO določa tudi, da so nedotakljivi prostori konzulata, razen prostorov konzulata, ki ga vodi častni konzularni funkcionar, in da organi države sprejemnice nimajo pravice do vstopa v prostore, ki se uporabljajo izključno za delo konzulata, razen če jim tega posebej ne odobri šef konzulata, oseba, ki jo on določi, ali šef diplomatske misije države imenovanja. Ob požaru ali drugi podobni nesreči, ki zahteva hitre varnostne ukrepe, pa velja domneva, da je šef konzulata dal soglasje za vstop v prostore in je v tem primeru vstop mogoč tudi brez njegovega vnaprejšnjega izrecnega soglasja. Policisti se v takem primeru lahko zadržijo v prostorih konzulata le za nujno potreben čas. Zasebna stanovanja in prevozna sredstva konzularnih funkcionarjev ne uživajo tovrstne nedotakljivosti. Prostori konzulatov, ki jih vodijo častni konzuli, ne uživajo nedotakljivosti in policisti vanje lahko vstopijo ne glede na določbe, ki veljajo za vstop v prostore konzulatov, ki jih vodijo karierni konzularni funkcionarji.

Tudi za konzularne arhive in dokumente velja, da so povsod nedotakljivi. Nedotakljiva je tudi uradna korespondenca konzulata, kar pomeni vso korespondenco, ki se nanaša na konzulat in njegove funkcije. Policistom tako ni dovoljeno odpirati in ne zadrževati konzularne pošiljke, ki je navzven vidno označena. Vendar, če pristojni organi države sprejemnice (npr. policija) na podlagi tehtnih razlogov domnevajo, da pošiljka vsebuje poleg korespondence, dokumentov in predmetov tudi druge predmete, lahko zahtevajo, da v njihovi prisotnosti pošiljko odpre pooblaščen predstavnik države pošiljateljice. Če organi te države zavrnejo tako zahtevo, se pošiljka vrne tja, od koder je prišla. Policisti v takem primeru napišejo poročilo, v katerem

utemeljijo razloge in potek postopka. Konzularni arhivi in dokumenti konzulatov, ki jih vodijo častni konzularni funkcionarji, so nedotakljivi in zanje veljajo zgornje določbe samo, če so ločeni od drugih dokumentov, in sicer od vsake zasebne ali poslovne korespondence častnega konzula in drugih oseb.

Policisti pri izvajanju policijskih pooblastil zoper osebe, ki uživajo diplomatsko ali konzularno imuniteto upoštevajo mednarodno pravo in običaje na tem področju.

K 30. členu

Procesna poslanska imuniteta varuje poslanca državnega zbora in svetnika državnega sveta pred določenimi posegi policije. Gre za ustavno določbo, ki je za poslance državnega zbora urejena v drugem odstavku 83. člena ustave, za člane državnega sveta pa v drugem odstavku 100. člena ustave. Procesna poslanska imuniteta velja za vsa kazniva dejanja, ki so storjena zunaj državnega zbora (tudi zunaj sej državnega zbora) oziroma niso v zvezi z opravljanjem poslanske funkcije. Procesno imuniteto praviloma prizna državni zbor. Poslanec ne sme biti priprt niti se zoper njega ne sme začeti kazenski postopek brez dovoljenja državnega zbora. Vendar pa se ob tem pojavljajo mnenja, da ustava ne zagotavlja poslancem imunitetne zaščite v predkazenskem postopku in za vsakršen odvzem prostosti, kar pomeni, da se imuniteta ne upošteva npr. pri policijskem pridržanju. Enako imuniteto kot poslanci uživajo tudi člani državnega sveta.

Ustava v 134. in 167. členu določa imuniteto tudi za sodnike in ustavne sodnike. Ustavni sodniki uživajo enako imuniteto kot poslanci državnega zbora. Sodniki pa so z ustavnima določbama delno izenačeni s poslanci. Tudi sodnik ne sme biti priprt niti se zoper njega ne sme začeti kazenski postopek brez dovoljenja državnega organa. Takšno dovoljenje je potrebno le, če je sodnik osumljen kaznivega dejanja pri opravljanju sodniške funkcije. Policisti smejo uporabiti vsa policijska pooblastila, da se zberejo potrebni podatki in zavarujejo dokazi o kaznivem dejanju ali prekršku, ki ga je storila oseba s poslansko ali sodniško imuniteto. Vendar pa lahko policisti osebo, ki uživa poslansko imuniteto ali sodniško imuniteto in se nanjo sklicuje privedejo le, če je bila zalotena pri storitvi kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti. V takem primeru morajo policisti takoj obvestiti pristojnega državnega tožilca. Varuh človekovih pravic uživa imuniteto na podlagi 20. člena Zakona o varuhu človekovih pravic, in sicer ne more biti klican na odgovornost za mnenje, ki ga je izrekel v okviru opravljanja svoje funkcije. Varuh tudi ne sme biti priprt v kazenskem postopku, ki je uveden proti njemu v zvezi z opravljanjem njegove funkcije, brez dovoljenja državnega zbora. 95. člen zakona o državnem tožilstvu pa določa, da državni tožilec ne sme biti priprt v kazenskem postopku, ki je uveden proti njemu zaradi suma kaznivega dejanja, storjenega pri opravljanju državnotožilske službe, brez poprejšnjega dovoljenja senata treh sodnikov pristojnega višjega sodišča.

K 31. členu

Posebnosti pri izvajanju policijskih pooblastil proti vojaškim osebam zahteva zlasti dejstvo, da gre pri vojski in policiji za dve ločeni entiteti, ki po eni strani lahko uporabljata silo oziroma strelno orožje, po drugi strani pa imata drugačne naloge in cilje.⁶³ S čisto praktičnega vidika se to odraža v obstoju vojaške policije, ki "opravlja določena opravila v zvezi s preprečevanjem, preiskovanjem in odkrivanjem kaznivih dejanj v vojski, varovanjem objektov in okolišev, ki so posebnega pomena za obrambo. Lahko preiskuje kazniva dejanja v vojski, za katera je predpisana denarna kazen ali kazen zapora do treh let" (prvi odstavek 65. člena Zakona o obrambi - ZObr). Glede na navedeno, je treba urediti razmerje med policijo in vojaško policijo zlasti v primerih, ko policija pri svojem delu naleti na vojaško osebo⁶⁴ ali vojaška policija na civilno osebo.

ZNPP ureja razmerja med vojaško policijo in policijo zlasti na podlagi spoštovanja obstoječih pristojnosti, sodelovanja med obema in načela subsidiarnosti. Obveščanje vojaške policije ob pridržanju vojaške osebe je bilo urejeno že v 41. členu ZPol.-Omenjeno določbo je dopolnil 48.

⁶³ Vojaška obramba je obramba države z orožjem in drugimi vojaškimi sredstvi, izvaja pa jo Slovenska vojska samostojno ali skupaj z zavezniškimi vojskami (1. točka 5. člena Zakona o obrambi, Uradni list RS, št. 103/04 – UPB1, ZObr). Temeljna dolžnost policije je zagotavljanje varnosti posameznikom in skupnosti, spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter krepitev pravne države (prvi odstavek 3. člena ZNPP).

⁶⁴ Vojaška oseba je oseba, ki opravlja vojaško službo. Vojaška služba je opravljanje vojaških in drugih del v vojaških poveljstvih, enotah in zavodih ter drugih sestavah vojske in na določenih delovnih mestih v ministrstvu, pristojnem za obrambo (14. točka 5. člena v zvezi s 13. točko 5. člena ZObr).

člen PPP, po katerem je lahko vojaška policija osebo, ki je kršila javni red in mir, prevzela v postopek. Drugače pa celoten 31. člen ZNPP predstavlja novost glede na ZPol.

Policisti izvajajo policijska pooblastila tudi zoper vojaške osebe, če to z drugim zakonom ni drugače določeno (vojaška policija uporablja klasična policijska pooblastila zoper vojaške osebe, če so izpolnjeni pogoji iz 67. člena ZObr).

Policisti smejo vojaško osebo, ki bi lahko dala koristne podatke za opravljanje policijskih nalog, povabiti v uradne prostore policije preko njenega poveljstva ali neposrednega predstojnika (drugi odstavek 31. člena ZNPP). Gre za klasično določbo o vabljenju preko poveljstva oziroma predstojnika, ki jo tako za policiste kot tudi za vojaške osebe določajo tudi drugi zakoni.⁶⁵

ZPol je, kot že rečeno, določal, da je treba o prijetju oziroma pridržanju vojaške osebe takoj obvestiti vojaško policijo (drugi odstavek 41. člena in šesti odstavek 43. člena ZPol). ZNPP ne pozna več pojma prijetja, zato obveščanje vojaške policije veže na privedbo oziroma pridržanje vojaške osebe (prvi odstavek 31. člena ZNPP).

V tretjem odstavku 31. člena ZNPP je določena situacija, ko policisti opravljajo policijske naloge v objektu ali okolju objekta, ki je posebnega pomena za obrambo, ali na območju tabora. Policisti morajo povabiti pristojno vojaško osebo, da je pri tem navzoča, razen če zaradi nujnosti ukrepanja to ni mogoče (izjemo predstavlja t. i. *hot pursuit*, torej situacija, ko policisti zasledujejo neko osebo, ta pa se zateče na vojaško območje, gre pa npr. za skladišče, kjer med dogodkom ni vojaških oseb). V takšnem primeru policisti takoj, ko je to mogoče, obvestijo pristojno vojaško osebo.

Območje pristojnosti vojaške policije, na katerega se sklicuje 31. člen ZNPP, je urejeno v ZObr. Vlada določi objekte in okoliše objektov, ki so posebnega pomena za obrambo, ter predpiše ukrepe za njihovo varovanje. Policijska pooblastila in pravice lahko vojaška policija uporablja le v objektih in okoliših, ki so posebnega pomena za obrambo, oziroma na območju tabora, če je enota ali zavod zunaj vojašnice (prvi odstavek 29. člena v zvezi s prvo alinejo prvega odstavka 67. člena ZObr). Iz citiranih členov ZObr je razvidno, zakaj mora biti pristojna vojaška oseba navzoča pri nalogah policije na navedenem območju oziroma zakaj mora biti o tem naknadno obveščena.

K 32. členu

Predlagani člen ureja izvajanje policijskih pooblastil zoper osebe, ki jim je bila popolnoma odvzeta poslovna sposobnost. Policist bo, če bo ugotovil, da je polnoletni osebi popolnoma odvzeta poslovna sposobnost, ob uporabi policijskih pooblastil vabljenje in privedba uporabil določbe 36. in 59. člena ZNPP, ki veljajo za otroka. Zakonodajalec je tako polnoletno osebo, za katero je bilo ugotovljeno, da ji je bila popolnoma odvzeta poslovna sposobnost, izenačil z otrokom.

K 33. členu

V prvem odstavku so naštetja policijska pooblastila, ki jih smejo uporabljati policisti pri svojem delu. V nadaljnjih členih so po podpoglavjih policijska pooblastila podrobneje obrazložena.

Z drugim odstavkom se ministra za notranje zadeve pooblašča, da izda podzakonski akt, v katerem podrobneje predpiše način izvajanja policijskih pooblastil. Člen prinaša novost saj predpisuje, da minister izda Pravilnik o policijskih pooblastilih šele po predhodnem mnenju Varuha človekovih pravic. S tem se zvišuje raven človekovih pravic in zagotavljamo večji vpliv varuha pri operacionalizaciji policijskih pooblastil.

K 34. členu

V podpoglavju, ki se začne s 34. členom, so opredeljeni pogoji za uporabo splošnih policijskih pooblastil.

⁶⁵ Npr. 134. člen Zakona o pravdnem postopku; Uradni list RS, št. 73/07 – UPB3, 101/07 – odločba US, 45/08 – ZPP-D, 45/08 – ZArbit, 111/08 – odločba US, 47/09 – odločba US (48/09 – popr.), 57/09 – odločba US, 12/10 – odločba US, 49/10 – odločba US, 50/10 – odločba US, 107/10 – odločba US; ZPP).

Potreba po posebnem normiranju zbiranja obvestil izhaja iz dejstva, da ga uzakonjuje zgolj Zakon o kazenskem postopku pri ostalih postopkih (prekrškovni, notranje zaščitni, pritožbe, zbiranje podatkov zaradi dogodka) pa ni zakonskih določil.

Policijsko pooblastilo zbiranje obvestil, v skladu z določili tega člena, je sorodno zbiranju obvestil, ki ga opredeljuje Zakon o kazenskem postopku. Gre za eno od temeljnih policijskih pooblastil, s katerim policisti od oseb pridobivajo podatke, potrebne za uspešno opravljanje policijskih nalog. Policisti zbirajo obvestila zaradi opravljanja različnih nalog, kot npr. obvestila o pogrešani osebi (kje je bila nazadnje opažena, kako je bila oblečena, kam je zahajala, v kakšni fizični kondiciji je, s kom se je družila, kje ima sorodnike, prijatelje ali znance, pri katerih bi lahko bila, ipd.) ali obvestila, potrebna za uspešno privedbo določene osebe na podlagi odredbe pristojnega organa ali za asistenco pristojnemu upravičencu. Ker vsi materialni predpisi, s katerimi so policiji naložene različne naloge, ne vsebujejo določb o zbiranju obvestil, potrebnih za uspešno izvedbo naloge, je v prvem odstavku splošno policijsko pooblastilo, ki pokriva pravne praznine iz drugih predpisov. Kadar pa drugi predpisi vsebujejo tudi določbe o zbiranju obvestil, policisti v celoti izvajajo naloge po tistih predpisih.

Pred zbiranjem obvestil so policisti dolžni osebe poučiti, da je njihovo sodelovanje prostovoljno oziroma da niso dolžni nuditi obvestil, če tega ne želijo. Poleg tega policisti osebe morajo seznaniti, da imajo pravico do anonimnosti, vendar ta pravica ni absolutna. Kadar policisti zbirajo obvestila o nekaterih prekrških, ki jih je mogoče dokazovati zgolj na podlagi prijave določene osebe, ki je bila s prekrškom motena, ovirana ali neposredno ogrožena, policisti osebo poučijo, da je v teh primerih navedba podatkov osebe nujna, sicer je nemogoče izpeljati postopek o prekršku. Podobno velja tudi za osebe, ki so kot oškodovanci udeleženi v različnih kaznivih dejanjih (npr. ogrožanje varnosti, različna kazniva dejanja, ki se preganjajo na predlog oškodovanca itd.), saj je navedba podatkov oškodovane osebe nujna za začetek predkazenskega postopka.

Obvestila od oseb se lahko zbirajo neposredno na kraju nekega dogodka, lahko pa tudi v službenih prostorih policije, na delovnem mestu osebe, od katere se zbirajo obvestila, na kakem drugem primernem kraju, za katerega se dogovorita oseba in policist oziroma tudi na domu osebe, če oseba na to pristane oziroma želi.

K 35. členu

Pri opravljanju zakonsko določenih nalog smejo policisti zbirati obvestila od oseb, ki bi lahko dale koristne podatke za njihovo uspešno opravljanje. Med drugim lahko policisti zbirajo obvestila od oseb v uradnih prostorih policije, da bi zagotovili njihovo navzočnost, pa jih smejo vabiti. Poleg tega smejo v uradne prostore vabiti osebe, katerih navzočnost je nujno potrebna za izvedbo drugega policijskega pooblastila, določenega s tem ali z drugim zakonom. Npr. pooblastilo za fotografiranje in jemanje prstnih odtisov ter brisa ustne sluznice (2. in 3. odstavke 149. člena ZKP) policija pri preiskavi kaznivih dejanj pogosto uporablja, saj je glede na razvijajočo se kriminalističnotehnično stroko primerjava prstnih odtisov in DNK materiala velikokrat ključnega pomena za uspešno preiskavo in dokazovanje storjenih kaznivih dejanj. Ko osebi ni odvzeta prostost, se izvedba navedenih policijskih pooblastil zagotovi z vabljenjem osebe v policijske prostore. Tako gre pri vabljenju za policijsko pooblastilo, ki omogoča policistom, da ko je to potrebno, pridejo v neposreden stik z osebami.

Sodelovanje osebe pri zbiranju obvestil je prostovoljno, zato je policisti v primerih iz prve alineje (vabljenje oseb, ki bi lahko dale koristne podatke za opravljanje nalog policije) ne morejo prisilno privedi, če se oseba na vabilo ne odzove niti ne opraviči izostanka. To pa lahko storijo v primeru iz druge alineje (vabljenje oseb, katerih navzočnost je nujno potrebna za izvedbo drugega policijskega pooblastila, določenega s tem ali z drugim zakonom), če je bila v pisnem vabilu na to posebej opozorjena. Pravica policistov, da vabijo osebo v tovrstnih primerih, na drugi strani ustreza dolžnosti vabljenih oseb, da se vabilu odzove, pri tem pa je pomembna omejitev, da mora biti navzočnost osebe nujno potrebna, da bi bil dosežen namen vabljenja.

V drugem in tretjem odstavku so določeni možni načini vabljenja, v četrtem pa, katere sestavine mora vsebovati vabilo. Določba šestega odstavka je odraz načela ekonomičnosti postopka in sorazmernosti in je namenjena preprečevanju nepotrebnih stroškov za vabljenih in njihove delodajalce. Postopek vračanja in odmerjanja potnih stroškov, ki pripadajo osebami, ki so bile vabljenih v uradne prostore policije, bo določen s podzakonskim predpisom.

K 36. členu

Člen povzema določbo 21. člena PPP. Policisti bodo otroka vabili le preko staršev ali skrbnika, ko pa bodo vabili mladoletnika, bodo morali hkrati obvestiti tudi starše ali skrbnika. Tudi v tem členu zakonodajalec sledi načelu zagotavljanja koristi otroka in mladoletnika in zato določa, da če bi bilo tako vabljenje v nasprotju s koristjo otroka ali mladoletnika, policisti otroka ali mladoletnika vabijo le z vednostjo pristojnega centra za socialno delo.

K 37. členu

Vodje policijskih enot morajo spremljati zakonitost in strokovnost izvedenih policijskih nalog ter uporabe policijskih pooblastil, pri uporabi prisilnih sredstev pa mora biti to še posebej skrbno. Zato se od vodje policijske enote, v določenih primerih pa tudi od komisije, ki jo pristojna oseba imenuje za raziskavo okoliščin uporabe prisilnega sredstva ali drugega policijskega pooblastila, pričakuje, da ugotovi vsa dejstva in okoliščine, ki so pomembna za objektivno oceno zakonitosti in strokovnosti izvedenega pooblastila. Med navedeno pogosto spada tudi razgovor z osebo, zoper katero je policist uporabil policijsko pooblastilo, in z morebitnimi drugimi osebami, ki so bile navzoče na kraju policijskega postopka. V navedenih primerih, tako kot tudi pri vabljenju oseb, ki bi lahko (prostovoljno) dale koristne podatke za preverjanje notranje varnosti in integritete, ne gre za opravljanje policijskih nalog, ki so opredeljene v 4. členu zakona, zato so navedeni primeri posebej opredeljeni, glede načina vabljenja in povrnitve potnih stroškov pa se uporabljajo določbe 35. člena (vabljenje).

K 38. členu

Opozorilo je pooblastilo policije, s katerim policisti že izvajajo neke aktivnosti, ki lahko privedejo do hujših posegov v človekove pravice ali temeljne svoboščine. Policisti lahko fizične in pravne osebe ter državne organe opozarjajo bodisi na ravnanja, ki lahko privedejo do protipravnih ravnanj teh oseb oziroma subjektov ali jih opozarjajo, ker s svojim ravnanjem ali opustitvijo ravnanja že izvajajo protipravna ravnanja. Prav tako policisti lahko te osebe ali subjekte opozarjajo tudi na neke splošne nevarnosti, ki grozijo bodisi zaradi vremenskih razmer ali drugih okoliščin in je zaradi tega lahko ogroženo življenje, osebna varnost ljudi ali premoženje. Policisti želijo torej z opozorilom odvrniti osebe ali druge subjekte od dejanj, ki bi jih lahko privedla do protipravnih ravnanj ali ker osebe oziroma drugi subjekti protipravna ravnanja že izvajajo, jih želijo policisti z opozorilom odvrniti od takšnega protipravnega ravnanja. Če osebe oziroma subjekti opozorila policistov ne upoštevajo, policisti praviloma stopnjujejo svoje aktivnosti in osebam ukazujejo, temu pa lahko sledi uporaba še drugih, hujših policijskih pooblastil.

Policisti praviloma opozarjajo ustno, v določenih primerih tudi pisno ali z uporabo tehničnih sredstev kot npr. ob množičnih kršitvah javnega reda in miru, ko se z uporabo tehničnih sredstev množico opozori na protipravnost njihovega ravnanja in se jo pozove, da se mirno razide. Kadar želi policija doseči večji učinek opozorila oziroma je opozorilo namenjeno najširšim nedoločnim ali določnim skupinam oseb, se opozorila lahko posredujejo javnosti tudi preko sredstev množičnega obveščanja (npr. na novinarskih konferencah, neposredno z nastopanjem v živo preko radia ali televizije oziroma z objavo opozorila na spletnih straneh policije.

Vsa opozorila morajo biti jasna, kratka in nedvoumno izražena, tako da so razumljiva ciljnim udeležencem.

Kadar policisti izrekajo opozorila pravnim osebam in državnim organom se opozorila izrečejo odgovornim osebam teh subjektov. S pojmom odgovorna oseba ni mišljena odgovorna oseba po predpisih o gospodarskih družbah, temveč odgovorna oseba v smislu pristojnosti glede na konkretno nevarnost (dogodek). V takih primerih morajo policisti najprej ugotoviti, kdo je ta oseba, ki ji je smotno in potrebno izreči opozorilo in tej osebi nato dejansko izreči opozorilo. V določenih primerih pa bo to dejansko lahko neposredni vodilni delavec oziroma neposredno vodilna oseba takega subjekta.

K 39. členu

Ukaz praviloma sledi opozorilu, predvsem v primerih, ko fizične in pravne osebe ter državni organi ne upoštevajo opozorila policistov in ne ravnajo v skladu z izrečenim opozorilom. Policisti lahko ukazujejo samo za izvedbi tistih nalog, ki so v neposredni pristojnosti policije. Od opozorila se ukaz razlikuje predvsem po tem, da z njim policisti osebam oziroma drugim

subjektom dajejo navodila, jim izrekajo odredbe in zahteve, kaj morajo storiti ali opustiti oziroma kako morajo ravnati, da bodo policisti lahko izvedli naloge, določene v tem ali v drugih zakonih. Če se osebe ali drugi subjekti ne ravnaajo v skladu z ukazom, temu praviloma sledi uporaba drugih policijskih pooblastil, s katerimi policisti opravijo svojo nalogo, lahko tudi uporaba prisilnih sredstev.

Vsebinsi drugega in tretjega odstavka deloma povzemata določbe Pravilnika o policijskih pooblastilih.

Ukazuje se praviloma neposredno ustno ali pa, glede na okoliščine, z uporabo tehničnih sredstev (npr. ob množičnih kršitvah javnega reda in miru), ali na drug primeren način: (ustavljanje z znaki, ki jih policisti dajejo udeležencem v cestnem prometu, iste znake lahko dajejo za ustavitev vozil izven prometnih površin, table (npr. prepoved vstopa) ipd. Praviloma se ukazi izrečejo neposredno ustno zavezancem, ki so dolžni ravnati v skladu z ukazom. Glede na okoliščine, policisti lahko ukazujejo tudi z uporabo ustreznih tehničnih sredstev npr. ob množičnih kršitvah javnega reda in miru, ko policisti množico najprej opozorijo na njihovo protipravno ravnanje in jo pozovejo, da se razide. Če množica tega ne upošteva, policisti s pomočjo istih tehničnih sredstev množici ukažejo, da se razide in jo opozorijo, da bodo v nasprotnem primeru zoper njo uporabili prisilna sredstva.

Tretji odstavek določa, da mora policist, kadar je glede na okoliščine to mogoče, povedati razlog za ukaz, zaradi katerega je potrebna določena storitev ali opustitev, saj na takšen način pri osebah in drugih subjektih praviloma dosežejo večji učinek.

Tako kot pri opozorilu tudi za ukaz velja, da mora biti jasen in kratek ter nedvoumno izražen. Poleg tega tudi za ukaz velja, da v primerih, ko se izrekajo pravnim osebam in državnim organom, se izrečejo odgovornim osebam teh subjektov. S pojmom odgovorna oseba ni mišljena odgovorna oseba po predpisih o gospodarskih družbah, temveč odgovorna oseba v smislu pristojnosti glede na konkretno nevarnost (dogodek)

K 40. členu

Ugotavljanje identitete je policijsko pooblastilo, s katerim policisti ugotavljajo, ali je identificirani resnično tista oseba, za katero se predstavlja, ugotavljajo pa tudi osebne podatke osebe v policijskem postopku. Zakonski pogoji za ugotavljanje identitete so natančno opredeljeni, upoštevano pa je tudi dejstvo, da se to policijsko pooblastilo uporablja v pomenu represivnega ali preventivnega delovanja policije. Tako lahko policisti ugotavljajo identiteto pri opravljanju policijskih nalog in je ugotovitev identitete nujna za njihovo nadaljnje zakonito in strokovno delo (privedba, odvzem prostosti, pridržanje, ukrepi za izsleditev storilca idr., ko je ugotovitev identitete osebe potrebna za izvedbo policijske naloge). Policija lahko ugotavlja identiteto tudi za t. i. proaktivni namen, če oseba s svojim obnašanjem, ravnanjem ali zadrževanjem na določen kraju ali ob določenem času vzbuja sum, da bo storila, izvršuje ali je storila kaznivo dejanje ali prekršek. Navedeni so t. i. objektivni elementi (zadrževanje na določenem kraju) in subjektivni elementi (obnašanje in ravnanje), ki sami po sebi še niso zadosten razlog za ugotavljanje identitete, ampak jih je treba povezovati z varnostnimi okoliščinami, ki vzbujajo sum, da bo oseba storila, izvršuje ali je storila kaznivo dejanje ali prekršek. Ugotavlja se lahko tudi identiteta osebe, ki je podobna iskani osebi, ki jo policija išče, in za izsleditev otroka ali mladoletne osebe, ki je zbežala od doma ali iz vzgojno-varstvene ustanove oziroma se je izgubila. Z določbo »očitno nebogljen osebe« je omogočeno policistu, da ugotavlja identiteto osebe, ki npr. daje videz zmedenosti, izgubljenosti, telesne ali duševne zaostalosti, da bi takšni osebi nato lahko zagotovil ustrezno pomoč. Zadnja alineja prvega odstavka daje pravno podlago za ugotavljanje identitete oseb, ki bi lahko dale koristne podatke, pomembne za opravljanje policijskih nalog (predvsem priče, oškodovanci ipd.).

Skladno z odločbo ustavnega sodišča, št. U-I-152/03, so opredeljene okoliščine oziroma kriteriji zadrževanja na določenem kraju, ki policistom omogočajo sklepanje, »da oseba vzbuja sum, da bo storila, izvršuje ali je storila kaznivo dejanje ali prekršek«.

V določenih primerih imajo tudi druge uradne osebe državnih organov ter subjektov z javnimi pooblastili pravico do ugotavljanja identitete, ne morejo pa uporabiti drugih ukrepov. Če oseba ne sodeluje pri ugotavljanju identitete, nimajo potrebnih nadaljnjih pooblastil (npr. da bi jo

privedli v uradne prostore in izvedli identifikacijski postopek), zato imajo te uradne osebe pravico, da zaprosijo za pomoč policiste.

Tudi druge osebe, torej ne samo uradne, lahko v določenih primerih od policista zahtevajo (zaprosijo) ugotovitev identitete določene osebe, vendar morajo imeti za to upravičen razlog. Upravičenost zahteve za ugotavljanje identitete ocenjujejo policisti, pri čemer se šteje, da je upravičena, če je očitno, da je uveljavljanje pravice osebe, ki jo je zahtevala, pred sodnimi ali državnimi organi odvisno od ugotovljene identitete določene osebe.

K 41. členu

Osebe dokazujejo svojo identiteto praviloma z javno listino s fotografijo, ki jo je izdal državni organ. Policisti listino pri ugotavljanju identitete pogledajo ter primerjajo in preverijo podatke v ustreznih evidencah. Policisti morajo nedvomno ugotoviti identiteto osebe, zato smejo od osebe, ki je zakrita ali zamaskirana, zahtevati, da se odkrije.

Če policisti dvomijo o pristnosti javne listine ali je oseba nima, lahko ugotavljajo identiteto s tako imenovanimi pomožnimi metodami, ki so našteje v tretjem odstavku in so odvisne tudi od sodelovanja osebe v policijskem postopku (ko oseba ne bo hotela pokazati listine niti sodelovati v policijskem postopku, bodo verjetno policisti prej začeli stopnjevat ukrepe za ugotovitev njene identitete – privedba zaradi identifikacijskega postopka).

Zaradi sorazmernosti, smotrnosti in taktosti je primernejše, da se identiteta osebe preveri na kraju samem, če okoliščine to dopuščajo. Tudi v tem primeru morajo policisti ugotavljanje identitete izvesti tako, da bodo po končanem postopku lahko popolnoma prepričani, da je oseba istovetna s podatki, ki jih je dala o sebi. Če ni tako, lahko osebo privedejo v policijske prostore in izvedejo identifikacijski postopek.

Identifikacija pogrešanih oseb in najdenih neidentificiranih trupel sta medsebojno zelo povezani področji. Že takoj ob naznanitvi pogrešane osebe je treba za morebitno kasnejšo identifikacijo poiskati (ne gre za odkrivanje in zavarovanje dokazov po ZKP) in zavarovati sledove pogrešane osebe oziroma nosilce sledov ter drug material, ki služi za morebitno kasnejšo identifikacijo trupla. Zaradi tega je iz razloga morebitne odsotnosti primerjalnega materiala pogrešane osebe, dovoljeno tudi zavarovati primerjalni biološki material svojcev pogrešane osebe in izdelati DNK profil, kar bi omogočilo morebitno identifikacijo trupla ali pogrešane osebe. Zavarovanje slednjega je dovoljeno na podlagi predhodnega soglasja oseb, ki bodo dale biološki material.

K 42. členu

Identifikacijski postopek vsebuje preverjanje podatkov po evidencah (policije, upravnih organov in drugih zbirkah podatkov, za pridobitev katerih je policist pooblaščen z zakonom), primerjavo prstnih odtisov in odtisov dlani, fotografije in osebne opisa osebe, brisa ustne sluznice ter druga operativna in kriminalističnotehnična opravila, katerih namen je, da se zagotovi nedvomna ugotovitev vseh pravnih in fizičnih znamenj, po katerih se neka fizična oseba loči od drugih.

Zaradi same medsebojne povezanosti področja pogrešanih oseb in najdenih neidentificiranih trupel je potrebno, da se način izvedbe identifikacijskega postopka nanaša tudi na področje pogrešanih oseb. Nujnost pridobitve osebnih podatkov iz vseh možnih evidenc, ki se vodijo pri različnih državnih organih, pa sledi namenu identifikacijskega postopka.

K 43. členu

Navedena določba je nova in jo prejšnja zakonodaja posebej ni vsebovala, ampak je bila materija podzakonskih aktov (Pravil policije). Dosedanja praksa je pokazala zakonsko vrzel pri iskanju pogrešanih oseb, za katere se je domnevalo, da potrebujejo pomoč. Policija išče osebe, ki so pogrešane in je glede na okoliščine mogoče domnevati, da potrebujejo pomoč, ter druge osebe, ko tako določajo drugi zakoni. Način iskanja oseb z internim aktom določi generalni direktor policije.

K 44. in 45. členu

Prikrito evidentiranje in namenska kontrola je policijsko pooblastilo, ki je urejeno v 36. a in 36. b členu ZPol, njegova vsebina pa se v ZNPP v ničemer ne spreminja. Z določbo se zagotavlja zakonska opredelitev namena in pogojev za zakonito uporabo policijskega pooblastila, ki zaradi

posrednega poseganja v pravice osebe (zlasti pa zaradi učinkovitega varstva njenih pravic), zoper katero se takšno pooblastilo uporabi, mora biti natančno določeno v zakonu. S pooblastilom sta omogočena izvajanje ukrepa – vnosa podatkov o osebah ali vozilih v Schengenski informacijski sistem (SIS) in kontrola teh oseb ali vozil. Ukrepi omogoča dostop do razpisanih ukrepov za osebe in vozila zaradi mejne kontrole in drugih policijskih kontrol v notranjosti države na podlagi razpisov držav pogodbenic, ki so vključene v SIS 2. Na podlagi pooblastila policija ob redni kontroli in preverjanju v SIS ugotovi t. i. "zadetek" (kontrolirana oseba se nahaja v bazi SIS 2) in izvede razpisan ukrep. V okviru tega se zbirajo informacije, ki jih zahteva razpis (podatki o: izsleditvi osebe ali vozila; kraju, času ali razlogu za kontrolo; poti in namembnemu kraju potovanja; osebah, ki spremljajo osebo, ali potnikih v vozilu; uporabljenem vozilu; stvareh, ki jih ima oseba s sabo, in okoliščinah, v katerih sta bila oseba ali vozilo izsledena), in opravi preiskava osebe in vozila, če so izpolnjeni pogoji na podlagi ZNDM-2, ZKP, ZP-1 ali na podlagi drugih zakonov. Ugotovitve se vnesejo v SIS 2 in so na voljo državi razpisnici ukrepa.

45. člen določa pogoje za razpis – odreditev tega ukrepa v RS. Razpis s pisno odredbo dovolj državni tožilec na pisni predlog policije. Odredi se lahko zoper osebo, če obstaja utemeljen razlog za sum, da izvaja ali pripravlja kazniva dejanja ali bo tudi v bodoče storila kazniva dejanja. Slednje se ugotavlja na podlagi celostne ocene te osebe, ugotovljene na podlagi različnih informacij, zlasti na podlagi operativnih informacij policije, kazenskih ovadb, kazenskih postopkov, ki še niso pravnomočno zaključeni, in pravnomočnih kazenskih obsodb, ki še niso izbrisane. V predlogu zakona so navedena (hujša) kazniva dejanja, zaradi katerih se lahko odredi ukrep, in trajanje ukrepa. Gre za kazniva dejanja, za storitev katerih je zagrožena visoka zaporna kazen. V zakonu sta navedeni tudi kaznivi dejanji goljufije in poslovne goljufije, za kateri je sicer zagrožena kazen do treh oziroma petih let zapora, vendar je pri kvalificirani obliki teh kaznivih dejanj zagrožena zaporna kazen od enega do osmih ali desetih let. Poleg tega gre za kaznivi dejanji, ki jih izvajajo tudi v tujini. V šestem odstavku 45. člena so določena najhujša kazniva dejanja, za katera prikrito evidentiranje in namensko kontrolo odredi generalni državni tožilec ali pooblaščen vrhovni državni tožilec.

Določbi pomenita uskladitev zakona z 99. členom konvencije o izvajanju schengenskega sporazuma, ki ureja "prikrito evidentiranje in namensko kontrolo". Gre za vnos podatkov o osebah ali vozilih in za njihovo kontrolo zaradi preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj, ko obstajajo konkretni dokazi, da določena oseba načrtuje ali izvaja kazniva dejanja, ali ko se na podlagi celostne ocene te osebe, njenih preteklih kaznivih dejanj lahko pričakuje, da bo tudi v prihodnje storila huda kazniva dejanja. Isti člen konvencije določa, da se lahko na podlagi prikritega evidentiranja pri mejni kontroli in raznih policijskih ter carinskih preverjanjih v notranjosti države v celoti ali delno zbirajo in posredujejo razpisnemu organu naslednji podatki in informacije: o izsleditvi razpisane osebe ali razpisanega vozila, kraju, času in razlogih za kontrolo, poti in namembnem kraju potovanja, osebah, ki spremljajo določeno osebo, ali potnikih v vozilu, o uporabljenem vozilu, stvareh, ki jih ima oseba s sabo, okoliščinah, v katerih sta bila oseba ali vozilo izsledena.

K 46. členu

Člen določa pogoje in postopek za prepoznavo oseb po fotografijah. Po sedANJI ureditvi je prepoznavo oseb po fotografijah, ki jo opravijo policisti, ukrep za odkrivanje storilca in podlaga za sestavo kazenske ovadbe (policisti morajo na podlagi ZKP storiti vse, kar je treba, da se izsledi storilec kaznivega dejanja, na podlagi ZP-1 pa odkrivati storilce določenih prekrškov ter jih kaznovati ali predlagati v postopek pristojnemu organu).

Prepoznavo oseb po fotografijah policistom olajša preiskovanje kaznivih dejanj in prekrškov ter izvedbo identifikacijskega postopka, ko ni mogoče ugotoviti identitete neznanih oseb. Prepoznavo oseb po fotografijah se opravlja oziroma pripravlja s pomočjo računalniške aplikacije »Prepoznavna«, ki je integrirana v t. i. zaprt policijski računalniški informacijski sistem. Pri prepoznavi oseb po fotografijah se lahko uporabljajo fotografije iz evidence fotografiranih oseb (tropske fotografije) ali fotografije oseb, pridobljene na drug zakonit način.

Pri prepoznavi oseb po fotografijah, ko policisti odkrivajo storilca kaznivega dejanja, morajo od osebe, ki bo opravila prepoznavo, najprej zahtevati, naj opiše in navede fizične znake, po katerih se oseba razlikuje od drugih oseb, šele potem ji pokažejo fotografijo osebe, in sicer skupaj z drugimi fotografijami, na katerih so njej neznane osebe. Policist, ki vodi prepoznavo po fotografijah, mora zagotoviti, da oseba, ki opravlja prepoznavo, pred tem ne vidi osebe, ki jo bo

prepoznavala, oziroma njene fotografije. Ko policisti izvajajo prepoznavo, morajo paziti, da osebe, ki opravlja prepoznavo, ne bodo usmerili na točno določeno fotografijo domnevno sumljive osebe ali z izbiro "pokazanih" fotografij takoj izpostavili določeno fotografijo domnevno sumljive osebe, katere fizični znaki bistveno odstopajo. V členu je na novo določeno, da mora policist pred postopkom za prepoznavo osebo opozoriti, da mora po ZVOP varovati tajnost osebnih podatkov, ki jih bo izvedela pri prepoznavi. Na ta način zaveže osebo, da bo varovala osebne podatke, s katerimi se seznanila v postopku prepoznave (osebi je namreč lahko pokazana tudi fotografija znane osebe in tako ima možnost, da razkrije njene osebne podatke – ime in priimek).

Poleg tega je v členu na novo določeno, da ko sodeluje več oškodovancev oziroma prič, se prepoznavo opravlja z vsako posebej. Tako se zagotovi zakonitost postopka oziroma onemogoči, da bi osebe med seboj sodelovale in potrdile istega storilca. V četrtem odstavku predloga člena je povzeta določba 3. odstavka 19. člena PPP, ki zavezuje policista, da fotografije oseb, ki jih bo pokazal pri prepoznavi, izbere na podlagi osebnega opisa, ki ga je predhodno pridobil od osebe, ki bo opravila prepoznavo. Tako se zagotavlja verodostojnost policijskega pooblastila.

Prepoznavo oseb po fotografijah opredeljeno v tem členu je treba ločiti od sodne prepoznave. Policisti in kriminalisti lahko opravijo le t. i. kriminalistično oziroma policijsko prepoznavo, ki je predvidena v predlaganem členu. Njen namen je jasen: med množico ljudi prepoznati, odkriti in prijati osumljenca. Po storjenem kaznivem dejanju oškodovanec ali očividec policiji opiše storilca, na podlagi opisa pa skuša policija najti osumljenca. Kriminalistična prepoznavo ima torej povsem iskalno vlogo in nima dokazne vrednosti, saj ni opravljena po določbah ZKP. Dokazno vrednost v kazenskem postopku ima le sodna prepoznavo, ki jo lahko skladno z 242. čl. ZKP opravi preiskovalni sodnik.

Poudariti je treba, da mora policist, preden se odloči za kriminalistično oziroma policijsko prepoznavo, razmisliti, ali bo potrebna tudi sodna prepoznavo, ki bo imela dokazno vrednost. V praksi se namreč dogaja, da po opravljeni sodni prepoznavi zagovorniki izpodbijajo njeno zakonitost, ker je policija očividcu, žrtvi oziroma oškodovancu že pokazala osumljenca pri policijski prepoznavi.

K 47. členu

Člen določa pogoje in postopek za izdelavo fotorobota. Izdelava fotorobota je način zbiranja obvestil z uporabo tehničnih pripomočkov za ugotovitev identitete in izsleditev storilca kaznivega dejanja ali prekrška. Fotorobot oziroma računalniška slika je eden od virov, na podlagi katerih lahko policija išče storilca kaznivega dejanja ali prekrška. Fotorobot je slika storilca ali druge osebe, ki je lahko narisana ročno ali s pomočjo računalnika. Govorimo torej o t. i. klasično (ročno) izdelanem fotorobotu in o računalniško sestavljeni sliki, in ne o računalniški sliki, saj sta računalnik in računalniški program le pripomoček za izdelavo fotorobota.

Izdelava fotorobota s pomočjo računalnika tako zahteva znanje za uporabo računalniškega programa ter tudi znanje oziroma sposobnost osebe (ki ga izdeluje), da ga nariše ročno. V praksi se večina fotorobotov izdelava s pomočjo računalniškega programa v 2D ali 3D verziji. Policijsko pooblastilo za izdelavo fotorobota lahko uporabimo predvsem pri:

- preiskovanju vseh vrst kaznivih dejanj (premoženjski, krvni in seksualni delikti),
- preiskovanju hujših prekrškov,
- preiskovanju nekaterih hujših prometnih nesreč s pobegom.

Izdelan fotorobot lahko policija objavi v sredstvih javnega obveščanja, da od državljanov pridobi informacije, ki bi lahko pripomogle k odkritju in prijatju storilca kaznivega dejanja oziroma prekrška. Postopek za izdelavo in objavo fotorobota bo natančneje določen v internem aktu.

K 48. členu

Poligrafski postopek je policijsko pooblastilo, ki do sedaj ni bilo natančneje zakonsko urejeno. Policisti ga bodo uporabili takrat, ko bodo ocenili, da je s poligrafskim postopkom oziroma poligrafsko metodo mogoče ugotoviti nove okoliščine, ki bodo pripomogle k zbiranju obvestil o kaznivem dejanju. Katere so tiste okoliščine, na podlagi katerih se bo izvedla poligrafska preiskava, ob spoštovanju načela prostovoljnosti, bo ocenil poligrafist v skladu s svojo stroko.

Poligrafska metoda se namreč ne izvede, kadar poligrafski preiskovalec oceni, da uporaba poligrafske metode ne bi bila strokovno utemeljena.

Temeljno vodilo pri poligrafskem postopku je prostovoljen pristanek osebe (preiskovanca) - načelo prostovoljnosti. Pisno soglasje pomeni preiskovančevo zavedanje, da je bil poučen o načinu delovanja poligrafskega aparata, načinu izvedbe poligrafske preiskave in izrecno seznanjen z načelom prostovoljnosti ter z možnostjo, da med testiranjem lahko kadarkoli zahteva ustavitev/prekinitev. Rezultati, ki bodo pridobljeni na podlagi poligrafskega testiranja, pa bodo lahko namenjeni le kriminalističnemu preiskovalno-spoznavnemu procesu, zato je treba preiskovanca seznaniti, da se tako zbrani podatki ne morejo uporabiti zoper njega v morebitnem kazenskem postopku. Način pridobitve soglasja in način seznanitve osebe po prvem odstavku bo natančneje določen v podzakonskem predpisu, tehnični kriteriji in postopek izvedbe poligrafskega postopka pa v internem aktu generalnega direktorja policije.

K 49. členu

Določba je novost v slovenski zakonodaji. Po vsebini in obliki je zelo podobno nalogam, ki jih policiji določa 148. člen Zakona o kazenskem postopku. Tovrstne naloge je policija že doslej izvajala kot obliko dela na podlagi navedenega 148. člena Zakona o kazenskem postopku.

Navedeno policijsko pooblastilo bo verjetno najpogosteje uporabljeno ob storitvi hujših kaznivih dejanj z namenom prijete storilcev teh dejanj, ki so s kraja kaznivega dejanja pobegnili in za izsleditev odnesenih predmetov npr. po oboroženem ropu, ko so storilci zapustili kraj dejanja z vozilom v znani ali neznan smeri. V določenih primerih, se bo cestna zapora z blokadno točko lahko izvajala tudi v drugih primerih, ki so navedeni tako v prvi kot tudi v drugi alineji prvega odstavka. Glede na razlog postavitve zapore z blokadno točko, se z različno intenzivnostjo izvaja tudi kontrola nad udeleženci, ki pridejo na blokadno točko, Tako se policijski postopki na blokadni točki lahko izvajajo z vsemi osebami, ki tja pridejo ali se pripeljejo, lahko pa je ta kontrola selektivna.

Ker gre za sorazmerno hud poseg v človekove pravice ali temeljne svoboščine, je določeno, da lahko izvedbo tega policijskega pooblastila odredijo zgolj generalni direktor policije, direktor policijske uprave ali oseba, ki jo pooblastita.

Tretji odstavek določa, koliko časa se to policijsko pooblastilo lahko izvaja. Časovna omejitev je nujna, saj ni dopustno, da bi se z izvedbo teh aktivnosti po nepotrebem vznemirjalo osebe pri njihovih vsakodnevnih opravilih, če je bil cilj, zaradi katerega je bilo pooblastilo uporabljeno, že dosežen ali če je jasno, da zelenega cilja tudi na tak način ne bo mogoče doseči.

K 50. členu

Ko policisti nimajo primerne službenega prevoznega sredstva ali ne morejo poklicati intervencije, smejo uporabiti najbližje dosegljivo prevozno sredstvo ali sredstvo za zvezo, če gre za nujne primere, ko morajo prijete storilca kaznivega dejanja ali prepeljati v najbližji zdravstveni zavod osebo, ki potrebuje nujno zdravniško pomoč, ali opraviti drugo nujno policijsko nalogo. Prevozna sredstva so vsa sredstva, ki so udeležena v prometu in so primerna za prevoz, med sredstva za zveze pa spadajo vsa telekomunikacijska sredstva, kot so telefoni, radijske postaje ipd. Izjema so sredstva Slovenske vojske, gasilcev, civilne zaščite in drugih reševalnih služb, ki jih smejo policisti uporabiti le za prevoz osebe, ki potrebuje nujno zdravniško pomoč, v najbližji zdravstveni zavod. Sredstva Slovenske vojske smejo policisti uporabiti samo v dogovoru z vojaškimi osebami, v drugih primerih pa privolitev osebe ni potrebna.

Lastnik sredstva je upravičen do povračila stroškov in morebitne škode, ki mu je bila povzročena z uporabo.

Namen zadnjega odstavka je zagotoviti nemoteno opravljanje policijskih nalog na javnem prevoznem sredstvu. Policisti namreč redno opravljajo policijske naloge tudi na vlakih (še posebej na pomembnejših mednarodnih povezavah), predvsem varujejo potnike in premoženje, preprečujejo in odkrivajo kazniva dejanja in prekrške ter odkrivajo in prijemajo storilce. Na drugih prevoznih sredstvih (npr. avtobusih) policisti opravljajo policijske naloge zelo redko oziroma izjemoma, in še to največkrat na pobudo prevoznika (vandalizem ali pojav žepnih tatvin na določeni relaciji in ob določenem času ipd.).

K 51. členu

V prvem odstavku so določeni pogoji za izvedbo varnostnega pregleda, ki ga lahko policisti opravijo pri opravljanju policijskih nalog, če je glede na okoliščine mogoče pričakovati napad ali samopoškodbo določene osebe.

Namen opravljanja varnostnega pregleda je zagotoviti varnost policistov, osebe v policijskem postopku ali drugih oseb. Zato se pri varnostnem pregledu ugotavlja, ali je oseba oborožena in ali ima pri sebi druge predmete, s katerimi lahko poškoduje sebe, policista ali drugo osebo.

V drugem, tretjem in četrtem odstavku je določen način izvedbe varnostnega pregleda osebe, in sicer policisti z rokami pretipajo njena oblačila, rokavice, pokrivalo in lase ter pregledajo obutev. Pregledajo tudi predmete, ki jih ima oseba pri sebi in bi lahko bilo v njih skrito orožje ali drugi nevarni predmeti ali snovi, pri pregledu prevoznega sredstva pa pregledajo notranjost vozila, prtljažnika in drugih prostorov za prtljago ali opremo vozila. Pri tem morata biti stvar in prevozno sredstvo v vzročni zvezi z razlogi, zaradi katerih policisti opravljajo varnostni pregled osebe. Vzročna zveza samo zato, ker policisti ukažejo osebi, naj izstopi iz vozila, da bodo opravili varnostni pregled in izvedli nadaljnji postopek, ni prekinjena, če ima oseba med policijskim postopkom ali po njem možnost, da se vrne do vozila, kjer bi lahko imela spravljeno orožje ali druge nevarne predmete ali snovi. V policijski praksi namreč niso redki primeri, da je policist napaden potem, ko je postopek že končal (maščevanje osebe zaradi izvedenega ukrepa ipd.).

Najpogosteje policisti varnostni pregled opravljajo pri izvedbi policijskih pooblastil, s katerimi posegajo v človekovo osebno svobodo. Pri teh posegih je nevarnost napada ali samopoškodbe takšna, da je pri posameznih policijskih pooblastilih (privedba in pridržanje) posebej določeno, da morajo obsegati tudi varnostni pregled. Zato morajo policisti poleg varnostnega pregleda na kraju policijskega postopka ponovni, podrobnejši varnostni pregled osebe opraviti pred njeno namestitvijo v prostor za pridržanje, saj se s tem dodatno zmanjša tveganje za posledice. Policisti namreč nimajo stalnega neposrednega nadzora nad osebo v prostoru za pridržanje, odgovorni pa so za njeno varnost, zato je pomembno, da jo pred namestitvijo v prostor še enkrat podrobno varnostno pregledajo, pri tem pa ji poleg drugih nevarnih predmetov odvzamejo tudi predmete in snovi, ki sicer niso primerni za napad, se pa lahko oseba z njimi poškoduje. Taki predmeti in snovi so npr. hlačni pas, vezalke, vžigalniki, tablete (osebe so zaradi strahu ali drugačnih razlogov npr. zaužile tablete ali prepovedane droge, ki so jih imele pri sebi) ipd.

Iz splošne ustavne pravice do spoštovanja človekovega dostojanstva izhaja, da mora policija, če je to glede na okoliščine razumno in mogoče, poskrbeti, da pregled opravi oseba istega spola.

Zaradi temeljitosti izvedbe lahko policisti pri varnostnem pregledu uporabljajo tehnična sredstva ali službenega psa za iskanje eksplozivnih in drugih nevarnih sredstev ali snovi.

Če policisti pri varnostnem pregledu zaznajo orožje, nevaren predmet ali snov, ga ne glede na mesto najdbe odvzamejo (varnostni pregled sicer ne obsega telesnega pregleda ali osebne preiskave, vendar smejo policisti, da osebi odvzamejo orožje, nevaren predmet ali snov, ki so ga pri varnostnem pregledu zaznali, zaradi nujnosti oziroma nevarnosti odlašanja seči tudi pod spodnje dele oblačil in ga izvleči), osebi pa ga vrnejo po koncu policijskega postopka, razen če med varnostnim pregledom najdejo predmet, ki mora biti zasežen na podlagi ZKP, ZP-1 ali na podlagi drugega zakona. V takih primerih policisti varnostni pregled dokončajo in nadaljujejo postopek po teh predpisih.

K 52. členu

Pri opravljanju policijskih nalog se policisti srečujejo s primeri, ko ima oseba pri sebi predmete, ki jih po zakonu (npr. po zakonu o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih; o varstvu javnega reda in miru; o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami; ZPol; ZKP idr.) morajo zaseči, vendar jih na zahtevo policista noče izročiti in jih spravi v notranjost oblačil, stvari, ki jih ima pri sebi, ali prevoznega sredstva. Določba pooblašča policiste, da v takih zakonsko opredeljenih primerih zaradi najdbe in zasega predmetov opravijo pregled osebe, stvari, ki jih ima pri sebi, če je oseba v vozilu ali ob njem, pa tudi notranjosti vozila.

Pogoj za izvedbo pregleda osebe je obstoj velike verjetnosti, ki mora temeljiti na neposredni zaznavi policistov, da ima oseba pri sebi take predmete.

Postopnost izvajanja policijskega pooblastila je zagotovljena v drugem odstavku tega člena, ki določa, da policisti osebi najprej ukažejo, naj sama izroči predmete, razen če bi to ogrozilo varnost ljudi ali premoženja.

Enako kot pri varnostnem pregledu mora policija zaradi splošne ustavne pravice do spoštovanja človekovega dostojanstva poskrbeti, če je to glede na okoliščine razumno in mogoče, da pregled opravi oseba istega spola.

V četrtem in petem odstavku je določen način izvedbe pregleda osebe, in sicer policist z rokami pretipa oblačila osebe, dovoljen je poseg v žepe in notranje dele oblačil, policist lahko osebi tudi ukaže, naj sleče posamezne dele oblačil (le vrhnje, sicer bi lahko prišlo do prekoračitve načela sorazmernosti), da jih lahko podrobneje pregleda. Pregled stvari in vozila je podoben pregledu prevoznega sredstva, potnikov in prtljage na podlagi 2. odstavka 148. člena ZKP ali varnostnemu pregledu na podlagi tega zakona in ne obsega telesnega pregleda ali osebne preiskave.

Policisti pri pregledu stvari ne smejo s silo (nevarnost za nastanek poškodbe) odpirati zaprtih predmetov, kar pomeni, da morajo postopek v takem primeru nadaljevati po zakonskih določbah o osebni preiskavi. Enako velja, če pri pregledu osebe zaradi omejene intenzitete predmetov ne najdejo ali če morajo pregledati skrite dele vozila (npr. nasilno odpiranje prtljažnika, odvijanje vijakov, snemanje tapet, razstavljanje delov vozila). Ob najdbi prepovedanega predmeta policisti nadaljujejo postopek po ZKP, ZP-1 ali drugem zakonu.

K 53. členu

Pogoje za preiskavo stanovanja in drugih prostorov brez odredbe sodišča določa že ustava, konkretizirani pa so v tem členu. Gre za izjemo od pravila, da se preiskava stanovanja in drugih prostorov sme opraviti le na podlagi pisne odredbe sodišča. Zaradi izjemnosti in nujnosti ob konkretnem ogrožanju varnosti ljudi in premoženja je ob določenih pogojih poseg tudi sorazmeren z namenom tega policijskega pooblastila.

Pojem »stanovanje in drugi prostori« ni mišljen samo kot stanovanjska hiša in stanovanje v stanovanjski zgradbi, temveč so mišljeni vsi prostori, v katerih določena oseba biva, pa tudi prostori, ki sicer niso namenjeni bivanju, so pa z njimi povezani, kot na primer stranski prostori stanovanja (klet, podstrešje, balkon), pa tudi gospodarsko poslopje, delavnica, garaža, poslovni in podobni objekti.

Prva alineja prvega odstavka ureja za vstop v stanovanje in druge prostore s privolitvijo imetnika (ne lastnika, ker policisti z vstopom omejujejo pravico do zasebnosti, ne do lastništva) stanovanja, ki policiste lahko sam povabi v stanovanje ali pa pristane na njihov predlog ali prošnjo za vstop. Imetnik lahko privolitev kadar koli prekliče.

V ostalih alinejah gre za vstop v stanovanje in druge prostore v nujnih okoliščinah, ko so ogrožene pomembne dobrine, kot so življenje ljudi, zdravje, svoboda ali velika premoženjska vrednost. Obseg vstopa in čas zadrževanja v stanovanju in drugih prostorih je omejen na odpravljanje razlogov, zaradi katerih so policisti vstopili (zavarovanje življenja, preprečitev ogroženosti premoženja velike vrednosti ipd.).

Pred vstopom v tuje stanovanje in druge prostore policisti osebo v notranjosti seznanijo z razlogi za vstop, prav zaradi izjemnosti in nujnosti posega, ker je konkretno ogrožena varnost ljudi in premoženja, pa je dodana izjema, da seznanitev ni potrebna, če tega ni mogoče storiti, ker je treba ukrepati takoj in nepričakovano. Iz istega razloga (izjemnost in nujnost posega) smejo policisti, če ni mogoče drugače, za vstop v tuje stanovanje in druge prostore uporabiti telesno silo ali tehnična sredstva.

Policisti morajo imetniku stanovanja izdati potrdilo o vstopu, če imetnika ali drugega upravičenca ni, pa tudi poskrbeti za varovanje prostora, v katerega so vstopili. Z namenom, da bi zavarovali prostor, ga smejo tudi zapečatiti.

K 54. členu

Začasni zaseg in hramb stvari in predmetov sta povzeta po ZPol in PPP.. Novost pri zasegu predmetov je določba, da se zasežejo predmeti, ki so »primerni« za napad ali samopoškodovanje itd. Prej je bilo določeno, da se zasežejo predmeti, ki so namenjeni za napad ali samopoškodovanje. Dejstvo je, da se policisti srečujejo s primeri, ko ima oseba, ki jo primejo in pridržijo pri sebi lahko tudi predmete, ki prvenstveni niso namenjeni za napad ali samopoškodovanje, so pa primerni za tako dejanje npr. Izvijač, kladivo, kuhinjski nož ipd. Ker je v teh primerih potrebno take predmete zaseči, saj bi oseba z njimi lahko policista napadla ali se sama poškodovala, je primerneje, da se namesto izraza »namenjeni« uporablja izraz »primerni«.

V skladu s prvim odstavkom se lahko zasežejo le t.i. nevarni predmeti, saj je zaseg predmetov kaznivega dejanje in prekrška že urejen v Zakonu o kazenskem postopku oziroma v Zakonu o prekrških. O zasegu predmetov je treba osebi izdati potrdilo.

Predmeti se praviloma zasežejo zaradi različnih varnostnih dogodkov, za katere se postopki nadaljujejo pri pristojnih organih, zato se zaseženi predmeti praviloma pošljejo oziroma izročijo organu, ki zoper osebo vodi nadaljnji postopek. Kadar zoper osebo ne poteka nikakršen nadaljnji postopek, se predmeti osebi vrnejo, razen če gre za nevarne predmete (npr. doma izdelano pirotehnično sredstvo ipd.).

Nevarne predmete ali predmete, ki jih je potrebno odvzeti po zakonu in se jih osebi ne vrača, niti se jih ne pošilja v nadaljnji postopek pristojnemu organu, morajo policisti komisijsko uničiti ali jih odstopiti subjektu, ki je pristojen za njihovo uničenje. O tem je potrebno napisati zapisnik in obvestiti osebo, kateri je bil predmet zasežen.

Policisti morajo pri zasegu predmetov ravnati tako, da ob zasegu ne povzročajo nepotrebne škode. Do izdaje potrdila o zasegu predmetov se zahteva vidni nadzor osebe, kateri se predmeti zasegajo.

Podrobnejši način hrambe in uničenja bo urejen s podzakonskim predpisom.

K 55. členu

V prvem odstavku je policijsko pooblastilo oblikovano na način, ki omogoča, da lahko policisti zagotovijo varnost ob ogrožanju, povezanem s terorističnimi aktivnostmi. Izvajanje nalog je preventivne narave in je v prvi vrsti namenjeno zagotavljanju varnosti ljudi in premoženja. Pri takem pregledu policisti sami ali s pomočjo tehničnih sredstev ali službenih psov policije iščejo predmete ali naprave, ki bi lahko ogrožali ali dejansko že ogrožajo varnost.

V tujem stanovanju in drugih prostorih je dopustno tak pregled izvesti samo, če so hkrati izpolnjeni tudi pogoji za vstop v stanovanje in druge prostore iz 53. člena tega zakona.

Ob izvajanju teh pregledov se lahko prevozno sredstvo, prostor, objekt ali območje na prostem izprazni in prepove dostop vsem nepoklicanim osebam zaradi zagotavljanja varnosti. Osebe, ki so na takem območju ali ki prihajajo iz takega območja smejo policisti varnostno pregledati.

V četrtem odstavku je opredeljen način izvajanja teh pregledov. Pri pregledih so lahko neposredno udeleženi tudi lastniki oziroma imetniki ali druge pristojne osebe, ki s poznavanjem objekta ali prevoznega sredstva lahko bistveno pripomorejo k učinkovitemu delu. Če te osebe nočejo ali ne morejo sodelovati pri pregledu, se pregled opravi brez njihove navzočnosti.

Šesti odstavek daje policistom pooblastilo, da lahko v določenih primerih za nujno potreben čas na območju, kjer poteka pregled oziroma preiskava motijo radijo frekvenčni spekter, s čimer se lahko moti oziroma onemogoči morebitna sprožitev eksplozivne naprave na daljino s pomočjo mobilnega telefona.

K 56. členu

Določba je pomembna zlasti iz dveh razlogov. Na deklaratorni ravni sistematično razvršča različne policijske ukrepe, ki predstavljajo omejitev gibanja (ne odvzem prostosti). Hkrati pa ob upoštevanju dejstva, da 8. člen ZNPP definira policijski postopek, tudi določa, da je osebi v

policijskem postopku gibanje začasno omejeno, če se dejansko ne more svobodno gibati zaradi izvedbe določenega policijskega pooblastila ali drugega uradnega dejanja.

Razlikovanje med omejitvijo gibanja in odvzemom prostosti je utemeljeno na razlikovanju med 19. in 32. členom ustave. Prvi ureja varstvo osebne svobode, drugi pa svobodo gibanja.

Razliko med obema je obširno pojasnilo ustavno sodišče v odločbi št. Up-286/01 z dne 11. 12. 2003 (Uradni list RS, št. 2/2004 in OdlUS XII, 114), v kateri je poskusilo odgovoriti na vprašanje: "ali je omejevanje človekovih pravic, do katerih pride z odreditvijo hišnega pripora, zlasti po naravi, stopnji, trajanju in načinu izvrševanja omejitev, takšno, da gre le za omejevanje svobode gibanja, ali pa takšno, da pomeni odvzem prostosti in torej omejitev pravice do osebne svobode." V obrazložitvi je med drugim zapisalo: "Samo po sebi je umevno, da odvzeta prostost vključuje omejitev svobode gibanja, da pa hkrati pomeni hujši poseg, kot je poseg v svobodo gibanja. Zato ne preseneča, da so kriteriji, ki jih za omejitev pravice do osebne svobode določata ustava in EKČP, strožji od tistih, ki jih določata za omejitev pravice do svobode gibanja. Če primerjamo ustavne določbe, mora biti pripor "neogibno potreben" za potek kazenskega postopka, pri omejitvi svobode gibanja pa govori ustava le o tem, da je to "potrebno", da bi se zagotovil kazenski postopek. EKČP izčrpno našteva dopustne primere poseganja v osebno svobodo, medtem ko omejitve pravice do svobode gibanja prepušča zakonodajalcu; veže ga le načelo sorazmernosti."

Odgovor na vprašanje, ali gre pri posameznem ukrepu za odvzem prostosti ali omejitev gibanja, je torej odvisen zlasti od narave, stopnje, trajanja in načina izvajanja posameznega ukrepa. Razlika med odvzemom prostosti in omejitvijo svobode gibanja je lahko zgolj v stopnji oziroma intenzivnosti odrejenega ukrepa, in ne nujno v naravi oziroma vsebini tega ukrepa.⁶⁶

Pri odvzemu prostosti (ne pa pri omejitvi gibanja) ima policist obveznost, da osebo seznanj z določenimi pravicami (do molka, do takojšnje pravne pomoči zagovornika, ki si ga svobodno izbere, do obveščanja najbližjih; poleg tega mora biti v maternem jeziku ali v jeziku, ki ga razume, takoj obveščen o razlogih za odvzem prostosti – tretji odstavek 19. člena ustave).⁶⁷ Navedena procesna jamstva niso zagotovljena le za odvzem prostosti v kazenskem postopku, temveč jih je potrebno upoštevati v vsakem postopku odvzema prostosti (npr. pri prisilnem pridržanju duševnega bolnika na zaprtem oddelku psihiatrične bolnišnice).⁶⁸

V skladu z zapisanim nekateri teoretiki razlikujejo med t. i. primarnimi in sekundarnimi posegi v osebno svobodo. Poimenovanje je z vidika ustave (ne pa tudi Evropske konvencije o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah) nekoliko neustrezno, saj slednja govori o osebni svobodi le pri 19., ne pa tudi pri 32. členu.

Primarna posega v osebno svobodo naj bi bila tako npr. pridržanje in pripor. Gre za tiste omejitve osebne svobode, pri katerih policist namerava zoper osebo zbrati obremenilne dokaze in ji kasneje izreči določeno kazen. Pri sekundarnih posegih pa naj bi šlo za bistveno milejše posege oziroma za posege, pri katerih mora oseba izpolniti neko zakonito dolžnost. V nasprotnem primeru jo policist opozori in ji ob neupoštevanju opozorila z uporabo prisilnih sredstev omeji gibanje.⁶⁹

Prednost takšnega razlikovanja je nedvomno v bolj jasni razmejitvi in operativni izvedljivosti policijskega dela, možni pomisleki pa se nanašajo tako na vprašanje zbiranja obremenilnih dokazov,⁷⁰ kot tudi na vprašanje smiselnosti razlikovanja v intenzivnosti posega.⁷¹

⁶⁶ Glej odločitev ESČP v zadevi *Guzzardi proti Italiji* (sodba z dne 6. 11. 1980).

⁶⁷ Gre za slovensko različico t. i. *Miranda warning* oziroma *Miranda Rights*, ki izhajajo iz odločbe Vrhovnega sodišča ZDA v primeru *Miranda v. Arizona* (384 U.S. 436, 1966).

⁶⁸ Glej npr. odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-60/03 z dne 4. 12. 2003 (Uradni list RS, št. 131/2003 in OdlUS XII, 93), podobno tudi Sodba ESČP v zadevi *Van der Leer proti Nizozemski*, Ser. A, št. 170, par. 27.

⁶⁹ Glej npr. Klemenčič, Goran, Bečir Kečanović, Miroslav Žaberl, *Vaše pravice v policijskih postopkih*, Založba Pasadena, Ljubljana 2002, str. 123–126.

⁷⁰ Vprašanje zbiranja obremenilnih dokazov in namena policije, ki to počne, se nanaša na kazenski postopek in privilegij zoper samoobtožbo (četrti alineja 29. člena Ustave RS). Možno je, da policija zaslišuje pričjo kaznivega dejanja, ki se kasneje izkaže za glavnega osumljenca. Metaformoza priče v osumljenca se torej lahko zgodi v okviru istega suma (glej npr. *Spano v. New York*, 360 U.S. 315, 1959). Možno pa je tudi, da policija pri iskanju določene osebe z uporabo *plain view* logike – npr. s pogledom v sobo – najde obremenilne dokaze o kaznivem dejanju neke druge osebe, ki jih ni iskala (podobno dejansko stanje vsebuje npr. *Steagald v. United States*, 451 U.S. 204, 1981). V takšnih primerih je že prepozno, ko priča oziroma tretja oseba postane osumljenec in pridobi polno ustavno zaščito v obliki privilegija zoper

Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin sicer razlikuje med svobodo gibanja in odvzemom prostosti, vendar pozna različne odvzeme prostosti, mednje je uvrščena npr. tudi privedba.⁷²

V enem izmed novejših primerov⁷³ je ESČP odločalo o dopustnosti začasne omejitve gibanja protestnikov, ki jih je policija skoraj 7 ur zadrževala v kordonu. ESČP je štelo, da omejitev gibanja ni prerasla v odvzem prostosti, saj je policija že skoraj nemudoma po vzpostavitvi poskušala razpustiti kordon, kasneje je to poskušala storiti še večkrat, poleg tega pa je ves čas pozorno spremljala situacijo. ESČP je upoštevalo tudi dejstvo, da se stopnja nevarnosti v obdobju, ko je bil vzpostavljen kordon, ni spremenila.⁷⁴

ESČP je ponovno poudarilo, da je v vsakdanjem življenju večkrat potrebno sprejeti začasne omejitve svobode gibanja, kot npr. pri potovanju z javnim prevozom ali na avtocesti ali pri ogledu nogometne tekme. Tovrstne omejitve gibanja ne morejo predstavljati odvzema prostosti, dokler se jim ne da izogniti, ker gre za posledico okoliščin, ki so onstran nadzora državnih organov, in so poleg tega nujno potrebne za izognitev dejanskemu tveganju nastanka resne poškodbe ali škode in so omejene na minimum, ki je potreben za doseg tega cilja.

Z vidika ZNPP je omenjena odločba ESČP pomembna zlasti pri razlagi prvega odstavka 56. člena. Drugi stavek (»Ta omejitev sme trajati le nujno potreben čas za izvedbo policijskega pooblastila ali drugega uradnega dejanja«) bo v dejanskih situacijah, kakršna je opisana v sodbi ESČP, potrebno razlagati v skladu s citirano sodbo ESČP. Policija si bo torej morala vztrajno prizadevati za razpustitev kordonov oziroma podobnih množičnih začasnih omejitev svobode gibanja in ves čas njihovega trajanja nadzirati razmere, zlasti stopnjo nevarnosti.

56. člen ZNPP ima torej ustavnopravno podlago v 32. členu ustave, ki ureja svobodo gibanja.⁷⁵ Slednja predstavlja del t. i. svobode ravnanja, ki v ustavi ni izrecno navedena kot posebna človekova pravica.⁷⁶ Svoboda gibanja se lahko omeji z zakonom, vendar samo v taksativno naštetih razlogih (če je to potrebno, da bi se zagotovil potek kazenskega postopka, da bi se preprečilo širjenje nalezljivih bolezni, se zavaroval javni red ali če to zahtevajo interesi obrambe države – drugi odstavek 32. člena ustave); poleg navedenega obstaja tudi možnost za začasno razveljavitev ali omejitev pravice v vojnem in izrednem stanju (16. člen ustave). To je skladno z ustavno zahtevo, da so človekove pravice in temeljne svoboščine omejene samo s pravicami drugih in v primerih, ki jih določa ustava (tretji odstavek 15. člena ustave). Ustavna pravica do

samoobtožbo. V ozadju takšnih nedoslednosti so globlja pravno-filozofska vprašanja, povezana s kontradiktornim odnosom med adversarnostjo in iskanjem materialne resnice. Glej Zupančič, Boštjan M., Comment on Spano v. New York, 360 U.S. 315, 1959, v: Zupančič, Boštjan M. et al., Ustavno kazensko procesno pravo, Tretja, spremenjena in dopolnjena izdaja, Pasadena, Ljubljana, 2000, str. 592–594.

⁷¹ Na takšno stališče se je npr. postavilo Vrhovno sodišče ZDA v zadevi *Terry v. Ohio* (392 U.S. 1, 1968). Citirana obrazložitev se nanaša na "prijetje osebe" (ang.: *seizure*) iz IV. Amandmaja k Ustavi Združenih držav, ki pokriva tudi aretacijo (ang.: *arrest*): "Potrebno je pripoznati, da je posameznik 'prijet', kadar koli policist pristopi k njemu in omeji njegovo svobodo, da lahko odide stran." (Prevod – predlagatelj zakona). Ang.: "*It must be recognized that whenever a police officer accosts an individual and restrains his freedom to walk away, he has "seized" that person.*"

⁷² Točki c in d 5. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP št. 7/94; Uradni list RS, št. 78/06 - EKČP).

⁷³ Gre za odločitev ESČP v zadevi *Austin in drugi proti Združenemu kraljestvu* (št. 3962/09, 40713/09 in 41008/09) z dne 15. 3. 2012.

⁷⁴ Pri tem je potrebno upoštevati, da so se ljudje lahko mirno sprehajali znotraj kordona. Vendar pa niso imeli na voljo zatočišča, hrane, vode ali stranišča. Kljub temu pa je policija iz kordona predčasno izpustila približno 400 ljudi, za katere je lahko nedvoumno ugotovila, da niso bili udeleženi v demonstracijah, ali pa so zaradi omejitve utrpeli resne posledice.

⁷⁵ EKČP zagotavlja pravico do svobode gibanja v prvem odstavku 2. člena Protokola št. 4 (Vsakdo, ki je zakonito na ozemlju kake države, ima na njenem ozemlju pravico do svobode gibanja in do svobodne izbire prebivališča). V tretjem in četrtem odstavku pa določa možne omejitve te pravice - tiste, ki so določene z zakonom in ki so v demokratični družbi nujne, zaradi državne in javne varnosti, za vzdrževanje javnega reda, za preprečevanje kaznivih dejanj, za zaščito zdravja ali morale ali za varstvo pravic in svoboščin drugih ljudi. EKČP je torej pri možnih razlogih za omejitve pravice do svobode gibanja nekoliko širša od Ustave RS, saj izrecno vključuje tudi javno varnost in zaščito morale.

⁷⁶ Več o tem glej Čebulj, Janez v: Šturm, Lovro (urednik), Komentar Ustave Republike Slovenije, Fakulteta za podiplomske državne in evropske študije, Ljubljana, 2002, str. 337. Glej tudi odločbo Ustavnega sodišča RS št. U-I-137/93 z dne 2. 6. 1994 (Uradni list RS, št. 42/94, OdlUS III, 62), ki svobodo ravnanja veže na 35. člen Ustave RS ("ta člen s tem, ko jamči nedotakljivost človekove telesne in duševne celovitosti ter njegove zasebnosti ter osebnostnih pravic, zagotavlja tudi t. i. splošno svobodo ravnanja ljudi"). "V tej pomembni ustavni pravici je pravzaprav zajeto tudi načelo, da je v pravni državi človeku dovoljeno vse, kar ni prepovedano - in ne obratno. (glej npr. U-I-234/97 z dne 27.11.1997; OdlUS VI, 161)."

svobode gibanja izrecno pripada vsakomur, ne glede na njegov pravni status (morebitna zakonska omejitve je predvidena le za tujce, in sicer v tretjem odstavku 32. člena ustave).⁷⁷

Začasne omejitve gibanja, na katere se sklicuje 56. člen ZNPP, so utemeljene bodisi v zagotovitvi poteka kazenskega postopka bodisi v zavarovanju javnega reda.

Posebej je treba poudariti, da se "zavarovanje javnega reda" ne nanaša le na "množične ukrepe", kakršne so npr. omejitve zaradi velike verjetnosti hujših kršitev javnega reda (9. člen ZNPP). Ustava ne vsebuje takšnega ("množičnega") pridržka pri razlogu "zavarovanja javnega reda", poleg tega "množičnost" ni pogoj niti pri drugih ustavno dopustnih razlogih za omejitve gibanja (zagotovitev poteka kazenskega postopka je npr. individualne narave; podobno je lahko tudi pri preprečevanju širjenja nalezljivih bolezni).⁷⁸

Osebi, ki je v policijskem postopku, je gibanje začasno omejeno, če se dejansko ne more svobodno gibati zaradi izvedbe določenega policijskega pooblastila ali drugega uradnega dejanja (izjemo od omejitve gibanja prestavlja npr. zbiranje obvestil po prenosnem telefonu). Ta omejitev lahko traja le nujno potreben čas za izvedbo policijskega pooblastila ali drugega uradnega dejanja. Policijski postopek je vsako dejanje policistov zaradi opravljanja policijskih nalog.

Predpostavka za to, da policist lahko opravi kakšno uradno dejanje, je prisotnost osebe, s katero vodi postopek. Omejitev gibanja je torej *conditio sine qua non* policijskega postopka. Iz dikcije odstavka ("osebi, ki je v policijskem postopku, je gibanje začasno omejeno", ne pa npr. "policisti začasno omejijo gibanje") je razvidno, da že sam policijski postopek največkrat *ipso facto* predstavlja omejitev gibanja, ni torej potrebno, da bi oseba najprej izrazila željo po odhodu, in bi ji policist šele potem omejil gibanje (pred tem pa bi bila v skladu z načelom *volenti non fit injuria* implicitno svobodna, da odide). Rešitev je torej veliko bolj prijazna do oseb, ki bodo v policijskem postopku, saj bo čas omejitve njihovega gibanja začel teči že s samim začetkom policijskega postopka. Potrebno je tudi upoštevati, da marsikatera oseba implicitno predpostavlja, da ji je med policijskim postopkom začasno omejeno gibanje, in zato sploh ne bo izrazila želje, da odide, kar bi sicer morala storiti, da bi se formalno začela omejitev gibanja, če bi ZNPP uveljavil drugačno rešitev. Takšno razumevanje začasne omejitve gibanja med policijskim postopkom predpostavlja določeno stopnjo življenjske fleksibilnosti s strani policistov, zlasti v situacijah, ko se postopek začne na pobudo osebe (in ko je tudi izvedba postopka v njegovem interesu).

V primeru, ko ima policist opravka s skupino, je potrebno razločevati med različnimi situacijami (navedeno ureja drugi odstavek 8. člena ZNPP). Če policist vodi postopek z osebo, zraven pa so prisotne tudi druge osebe, s katerimi bo postopek vodil kasneje, ki pa bi želele zapustiti kraj, jim bo policist ukazal, naj počakajo. Možno pa je tudi, da bo policist drugi, na kraju prisotni osebi, dal odredbo, navodilo ali zahtevo zgolj za to, da bo lahko sam nemoteno nadaljeval že začeti policijski postopek z drugo osebo, ali pa bo na ta način zagotovil varnost. Z vsako dano odredbo pa se oseba, kateri je namenjena, že znajde v policijskem postopku. To pomeni, da ji je omejena svoboda gibanja (to pa se lahko pokaže bodisi tako, da mora mirno počakati na kraju ali pa tudi tako, da mora kraj postopka zapustiti).

Kolikor pa policist vodi postopek z osebo, ne da bi kaj odredil drugim na kraju prisotnim osebam, pa velja, da ne sme ogrozati njihovega življenja ali varnosti; prav tako jim ne sme nalagati nepotrebnih obveznosti (četrti odstavek 13. člena ZNPP).

Za začasno omejitve gibanja se štejejo tudi privedbe na podlagi naloga pristojnega organa, ZKP, razen ko gre za odvzem prostosti, in ZP-1. Ta določba je deklaratorna, izhaja pa iz predpostavke, da gre pri privedbi za tehnični oziroma logistični ukrep, pri katerem policija ne zbira podatkov zoper privedeno osebo.

⁷⁷ Delovni osnutek Ustave RS z dne 31. 8. 1990 kot tudi Osnutek Ustave RS z dne 12. 10. 1990 sta svobodo gibanja in taksativno naštete omejitve predvidela le za državljane RS. Dr. Cerar, Miro, Gorazd Perenič (urednika), Nastajanje slovenske ustave; Izbor gradiv Komisije za ustavna vprašanja 1990-1991, I. zvezek, Ljubljana, Državni zbor RS, 2001, str. 75 in 111.

⁷⁸ Osamitev (izolacija) je ukrep, s katerim lečeči zdravnik, območni zavod za zdravstveno varstvo ali Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije zbolelemu za nalezljivo boleznijo omeji svobodno gibanje, kadar to lahko povzroči direkten ali indirekten prenos bolezni na druge osebe (prvi odstavek 18. člena Zakona o nalezljivih boleznih; Uradni list RS, št. 33/06, ZNB-UPB1).

Zadržanji na podlagi ZKP in ZNDM-2 prav tako štejeta za začasno omejitev gibanja. ZKP določa, da policisti do prihoda preiskovalnega sodnika lahko zadržijo osebe, ki jih zalotijo na kraju storitve kaznivega dejanja, ali osebe, ki imajo bivališče v tujini, in ki bi mogle dati za kazenski postopek pomembne podatke, in če je verjetno, da jih pozneje ne bi bilo mogoče zaslišati ali da bi bilo to povezano s precejšnjim zavlačevanjem ali z drugimi težavami; za takšno zadržanje določa 6-urno časovno omejitev (prvi odstavek 149. člena ZKP). Zadržanje po ZNDM-2 pa lahko traja največ 48 ur (če obstaja razlog za sum, da je oseba nedovoljeno prestopila državno mejo in je zadržanje potrebno zaradi ugotovitve vseh potrebnih dejstev in okoliščin prehajanja državne meje ali zaradi zavrnitve tujca, ki ne izpolnjuje pogojev za vstop v državo in ga zaradi utemeljenih razlogov iz države ni mogoče napotiti takoj). Vendar pa je v takšnem primeru zadržano osebo potrebno takoj obvestiti o njenih pravicah, ki pa jih omenjeni zakon izrecno ne specificira (prvi in drugi odstavek 32. člena ZNDM-2). To je tudi izjema od siceršnjega pravila, da policisti ob začasni omejitvi gibanja osebo seznanijo le z razlogi začasne omejitve gibanja (takšno izjemo dopušča osmi odstavek 56. člena ZNPP).

Deklaratorno je tudi navedeno, da se kot posebni primeri začasne omejitve gibanja po ZNPP štejejo privedba na podlagi ZNPP, prepoved približevanja določenemu kraju ali osebi, prepoved udeležbe na športnih prireditvah in prekinitev potovanja (sedmi odstavek 56. člena ZNPP). Navedeni ukrepi so pojasnjeni v obrazložitvah členov ZNPP, ki jih urejajo.

Na zahtevo osebe, ki ji je bilo začasno omejeno gibanje za več kot eno uro, ji mora policist izdati potrdilo z navedbo časa začetka in konca začasne omejitve gibanja ter na njeno zahtevo tudi navesti, kateri postopek je bil izveden (enajsti odstavek 56. člena ZNPP). Zoper osebo, ki ne upošteva začasne omejitve gibanja, policisti uporabijo druga policijska pooblastila (deveti odstavek 56. člena ZNPP), pri čemer morajo seveda upoštevati načelo sorazmernosti. Navedeni določbi se nanašata na vse primere začasne omejitve gibanja po 56. členu, tudi "deklaratorno" navedene.

Četrty odstavek 56. člena ZNPP ureja začasno omejitev gibanja, ki je v bistvenem delu prevzeta iz 39. člena ZPol, namenjena pa je zavarovanju javnega reda (torej razlogu za omejitev svobode gibanja, ki ga predvideva drugi odstavek 32. člena ustave). Policisti lahko za preprečitev velike nevarnosti ali ko je do nje že prišlo ali zaradi zagotavljanja varnosti določenih oseb, prostorov, objektov in okolišev objektov, ali če je to nujno, da se prime iskana oseba, ali če je treba opraviti ogled kraja dejanja izpraznijo območje, prostor ali objekt in okoliš, ga pregledajo, začasno omejijo gibanje v njegovi bližini in določijo smer gibanja. V primerjavi z ureditvijo po ZPol je določen višji dokazni standard (verjetnost⁷⁹ namesto "če je mogoče pričakovati"). Ustava takšne ukrepe dopušča že, "če je to potrebno ..., da bi se zavaroval javni red" (drugi odstavek 32. člena ustave). V skladu s terminologijo ZNPP je uporabljen izraz velika nevarnost,⁸⁰ ki je vsebinsko podoben prej omenjeni določbi ZPol ("ogrožanje življenja ali osebne varnosti ljudi ali ogrožanje premoženja večje vrednosti"). Poleg tega je izraz "neposredna bližina" sedaj spremenjen v "bližina". Novost predstavlja možnost, da policija določi smer gibanja in območje, kjer velja začasna omejitev gibanja, označi s trakovi ali zaščitnimi ograjami (peti odstavek 56. člena).

K 57. členu

Privedba je policijsko pooblastilo, s katerim policisti v večini primerov osebi omejijo gibanje, v treh primerih pa ji odvzamejo prostost, z namenom, da osebo privedejo v svoje uradne prostore, v uradne prostore drugega organa ali na nek drugi določen kraj.

Privedbo policisti praviloma opravljajo na podlagi pisnega akta pristojnega organa, ki policiji naloži, da mu privede neko osebo zaradi različnih razlogov, ki so določeni v različnih zakonih (npr. Zakon o kazenskem postopku, Zakon o prekrških, Zakon o splošnem upravnem postopku itd.). V teh primerih imajo policisti v rokah praviloma pisni akt, ki ga je potrebno zgolj izvršiti. Policisti ne morejo presojeti, ali je organ, ki je privedbo odredil, predhodno izvedel vse aktivnosti zakonito in je izdal odredbo za privedbo v skladu z zakonskimi določili. Policisti so dolžni tako

⁷⁹ Verjetnost je podana, ko je pričakovanje, da bo ogrožanje ali škodna posledica nastala, večje od pričakovanja, da ne bo nastala (6. točka 4. člena ZNPP).

⁸⁰ Velika nevarnost je nevarnost, ki ogroža pomembne dobrine, kot so življenje ljudi, zdravje, svoboda ali večja premoženjska vrednost (5. točka 4. člena ZNPP).

odredbo izvršiti in osebo privedi k organu ali na določen kraj, odvisno od zahteve oziroma navedbe v odredbi.

Policisti opravijo privedbo osebe tudi v primerih, ko so podani pogoji iz prvega odstavka 157. člena Zakona o kazenskem postopku ali pogoji iz prvega odstavka 110. člena Zakona o prekrških.

Poleg primerov, opisanih v prejšnjem odstavku policisti tudi brez pisnega naloga po določenih tega zakona lahko privedejo osebo, ki je bila pisno vabljen v uradne prostore policije, ker je njena navzočnost nujno potrebna za izvedbo drugega policijskega pooblastila, določenega s tem ali z drugim zakonom, če je bila v vabilu opozorjena na možnost prisilne privedbe in svojega izostanka ni opravičila. Privede se lahko tudi osebo, za katero policisti ugotavljajo njeno identiteto, ki je na kraju ni mogoče ugotoviti na drugačen način. V teh primerih se oseba privede v policijske prostore in se izvede identifikacijski postopek. Tretja alineja se nanaša na izvajanje Zakona o tujcih (ZTuj-2), ki v VI. poglavju opredeljuje prostovoljno vračanje in odstranjevanje tujcev. Policija ima v prvem odstavku 64. člena tega zakona pooblastilo za izdajo odločbe o vrnitvi. Za izvedbo postopka ter izdajo in vročitev odločbe o vrnitvi je potrebno tujca privedi v prostore policije. S četrto tretjo alinejo je dopuščena možnost, da se osebo lahko izjemoma privede tudi v primerih, kadar je to potrebno za to, da se izvede neko drugo policijsko pooblastilo, določeno z zakonom. Taka privedba je torej dopustna samo v primerih, kadar policisti na drugačen način ne morejo izvesti nekega drugega policijskega pooblastila, ki pa mora biti določeno v zakonu.

Policisti morajo ob stiku z osebo najprej ugotoviti njeno identiteto. Ko je nesporno, da imajo policisti pred seboj osebo, ki jo je potrebno privedi, jo morajo seznaniti z razlogi privedbe. Osebi ukažejo, da gre s policisti in jo tudi opozorijo na posledice, če se bo poskušala upirati ali pobegniti. Policisti osebi tako jasno in nedvoumno povedo, da bodo zoper njo v primeru upiranja ali poskusa pobega uporabiti prisilna sredstva. Če oseba ukaza policistov, da naj gre z njimi, ne upošteva, se osebo privede s silo, pri čemer smejo policisti uporabiti prisilna sredstva, določena s tem zakonom.

Policisti ob izvajanju privedbe osebo seznanijo, da ima pravico do obveščanja bližnjih, delodajalca ali zagovornika. Če oseba izrazi željo po obveščanju, ji policist to omogoči, razen če zaradi varnosti to ni dopustno. Glede na okoliščine lahko obveščanje opravi tudi policist. Samo obveščanje bližnjih, delodajalca ali zagovornika ne zadrži privedbe osebe ali drugih ukrepov, kar je razlika glede na tovrstno obveznost pri pridržanju.

Pred izvedbo privedbe policisti opravijo varnosti pregled z namenom, da se najdejo in začasno odvzamejo predmeti, ki so primerni za napad ali samopoškodovanje.

Policisti osebi, ki jo je potrebno privedi na podlagi pisnega naloga pristojnega organa, izročijo kopijo naloga in ji ukažejo, da gre z njimi. V nekaterih primerih zaradi tehničnih ali drugih razlogov policisti ob začetku izvajanja postopka privedbe nimajo pri sebi pisnega naloga, zato v takih primerih osebi ni mogoče takoj vročiti naloga, ampak se mu mora nalog vročiti takoj, ko je to mogoče, najkasneje pa na kraju, kamor je oseba privedena. Policisti morajo te okoliščine osebi pojasniti, poleg tega pa osebo morajo seznaniti, kam in zakaj jo bodo privedli ter jo obvestiti, da ji bo še pred predajo pristojnemu organu vročen izvod pisnega naloga, na podlagi katerega osebo privajajo. Takšni primeri se najpogosteje zgodijo, ko je za neko osebo izdana tiralica ali trajni nalog za privedbo in je oseba prijeta nekje v drugem kraju in ne na naslovu njenega bivališča (npr. oseba iz Ljubljane je v policijskem postopku v Kopru, potrebno pa jo je privedi na prestajanje zaporne kazni v Zavod za prestajanje kazni zapor Dob). V takem primeru policijska enota, ki je oseba izsledila, osebo začne privajati na določen kraj, policijska enota, ki ima pisni nalog za privedbo, pa nalog dostavi na določen kraj ob relaciji potovanja ali neposredno pred zapor, kamor se osebo privaja.

Privedba sme trajati samo nujno potreben čas, zato se je potrebno na izvedbo ustrezno pripraviti. Pri izvrševanju privedbe morajo policisti upoštevati vse okoliščine, ki bi lahko vplivale na uspešno izvedbo privedbe. Praviloma se osebe prime dovolj zgodaj, da se jih lahko ob določeni uri izroči pristojnemu organu. Od časa prijete do izročitve osebe pristojnemu organu ne sme preteči več kot 6 ur razen v primerih, ko policisti izvajajo privedbo na podlagi Evropskega naloga za prijete in predajo, kjer od prijete osebe do njene predaje pristojnemu

sodišču ne sme preteči več kot 48 ur. V takih primerih se privedenim osebam smiselno zagotavljajo pravice, ki jih imajo sicer pridržane osebe (pravica do prehrane, počitka, gibanja na prostem...).

Kadar policisti ob izvajanju privedbe ugotovijo okoliščine, ki onemogočajo izvedbo privedbe ali zahtevajo njeno odložitev, je o tem potrebno nemudoma obvestiti organ, ki je pisni nalog izdal in ravnati v skladu z napotili organa.

Novost glede na do sedanjost ureditev je, da lahko policisti zaradi preprečitve napada ali preprečitve prepoznavnosti osebe, osebi na glavo nadenejo za nujno potreben čas posebno zaščitno pokrivalo. O uporabi posebnega zaščitnega pokrivala odloči policijski vodja. Policisti lahko to pokrivalo osebi nadenejo čez glavo tudi v primeru, ko privedena oseba za to zaprosi oziroma ko izrazi takšno željo.

K 58. členu

Določbe tega člena so novost v naši ureditvi. Praksa namreč kaže, da se policisti srečujejo s primeri, ko pri izvajanju nalog naletijo na očitno nemočne ali ostarele ali bolne osebe, ki jih je zaradi zagotovitve njihove varnosti in zdravja potrebno privedi na določen kraj. Take osebe so lahko tudi otroci ali mladoletniki, ki so se izgubili, so pobegnili od doma, ali osebe, ki zaradi različnih razlogov o sebi ne morejo dati potrebnih podatkov, na podlagi katerih bi policisti lahko na drugačen način poskrbeli za njihovo varnost ali zdravje. Praviloma se privedba teh oseb opravi v najbližjo zdravstveno ali podobno ustanovo (npr. v dom ostarelih, od koder je dementna oseba odšla in se ne zna vrniti), v izjemnih primerih pa se take osebe lahko privede tudi v policijsko enoto (npr. otrok, ki je pobegnil od doma in ga bodo prišli prevzeti starši). Namen take privedbe je torej, da se tem osebam zagotovi potrebna varnost.

Glede na okoliščine posameznega primera, lahko policisti tudi v teh primerih opravijo varnostni pregled take osebe.

K 59. členu

Prvi odstavek ureja privedbe otrok in mladoletnikov. Policist mora o privedbi otroka ali mladoletnika v najkrajšem možnem času ustno obvestiti starše ali skrbnika. Staršem oziroma skrbniku mora omogočiti tudi neoviran stik in pogovor s privedenim otrokom ali mladoletnikom. Staršev oziroma skrbnika o privedbi otroka ali mladoletnika ne bo obveščal niti jim ne bo dopustil stika in pogovora le takrat, ko bo ocenil, da bi bilo to v nasprotju s koristjo otroka ali mladoletnika. V tem primeru bo obvestil pristojni center za socialno delo, ki ima vedno možnost za neoviran stik in pogovor z otrokom ali mladoletnikom.

Določba drugega odstavka je kot novost v slovenski zakonodaji uvedena zaradi dodatnega varstva otrokovih in mladoletnikovih pravic. Država mora zaradi varstva otrokovih in mladoletnikovih pravic poskrbeti za otroka ali mladoletnika, ko se ta znajde v ogrožajočih situacijah, na primer otrok v družbi uživalcev prepovedanih drog, oseb, ki se ukvarjajo z nezakonito spolno dejavnostjo (npr. s pedofilijo), med brezdomci, očitno vinjen ali pod vplivom mamil, v družbi storilcev hujših prekrškov ali kaznivih dejanj. Reakcija države je potrebna tudi, ko je videti, da je otrok sam pristal ali celo sam izzval ogrožajočo situacijo ali so celo starši dopustili otroku ali mladoletniku gibanje v škodljivem okolju oziroma izpostavljanju nevarnostim za njegovo življenje ali zdravje. Navzočnost otroka ali mladoletnika v nevarnem oziroma škodljivem okolju ni nujno le grožnja za njegovo življenje ali zdravje, ampak je lahko ogrožen tudi njegov razvoj in s tem njegovo nadaljnje življenje. Zakonodajalec je zato v drugem odstavku predvidel možnost, da bo otrok ali mladoletnik lahko priveden tudi takrat, ko bo najden v okoliščinah, ki pomenijo neposredno nevarnost za njegovo življenje ali zdravje ali če bo ogrožal javni red in javnega reda ne bo mogoče drugače vzpostaviti ali bo najden v škodljivem okolju ali drugih škodljivih okoliščinah. Privedba bo trajala do prihoda staršev ali skrbnika oziroma do prihoda delavca centra za socialno delo, če je prihod staršev ali skrbnika v nasprotju s koristjo otroka ali mladoletnika.

V tretjem odstavku je dopuščena možnost, da policisti otroka privedejo v policijske prostore, vendar le za nujno potreben čas – do njegove izročitve staršem, skrbniku ali delavcu centra za socialno delo.

Celotni člen sledi določbi 3. člena Konvencije o otrokovih pravicah OZN, ki poudarja, da je otrokova korist glavno vodilo pri vseh dejavnostih v zvezi z otroki ter Standardnim minimalnim pravilom Združenih narodov o kazenskem pravosodju za mladoletnike (t. i. pekinška pravila), ki v točki 15.2 navajajo, da so starši in skrbniki upravičeni sodelovati v postopku, to pravico pa jim pristojni organ sme odreči, če je njihova izključitev potrebna zaradi koristi mladoletnika.

K 60. členu

Policijsko pooblastilo prepoved približevanja je na podoben način urejeno v ZPol (uveljavljeno je bilo s spremembo in dopolnitvijo zakona leta 2003, v praksi pa so policisti pričeli izrekati ukrep po uveljavitvi podzakonskega predpisa, septembra 2004).

V skladu z določbo prvega odstavka se ukrep izreče v primerih, ko je podan utemeljen sum, da je oseba storila kaznivo dejanje ali prekršek z znaki nasilja ali je bila zalotena pri takem dejanju in so istočasno podani razlogi za sum, da bo oseba ogrozila življenje, osebno varnost ali svobodo osebe, s katero je bila ali je še vedno v bližnjem razmerju. V takih primerih smejo policisti odrediti, da se oseba ne sme približati oškodovancu ali oškodovancem na določeno razdaljo, poleg tega pa oškodovanca ne sme nadlegovati po komunikacijskih sredstvih, na kar morajo policisti kršitelja posebej opozoriti.

V drugem odstavku je predpisan način izreka ustne odredbe takoj, ob policijskem postopku s kršiteljem. To pomeni, da policisti lahko tak ukrep izrečejo ne zgolj in samo na kraju, kjer je bilo dejanje storjeno, ampak lahko ukrep izrečejo kršitelju takoj, ko ga dobijo. Doslej se je namreč občasno dogajalo, da so kršitelji po storjenem kaznivem dejanju ali prekršku odšli od doma oziroma s kraja storitve kaznivega dejanja ali prekrška in so jih policisti izsledili kasneje, tudi čez uro ali dve. Ker se je glede na dosedanjo ureditev utemeljeno zastavljalo vprašanje, ali se lahko tudi v takem primeru kršitelju izreče ukrep, čeprav ni bil dobljen na kraju in mu torej ukrepa na kraju ni bilo mogoče izreči, predlagano besedilo omogoča, da policisti ukrep izrečejo takoj, ko imajo postopek s kršiteljem. Sprememba je tudi glede razdalje, ki se kršitelju določi. V predlaganem besedilu ni več določena spodnja oziroma minimalna razdalja, saj je praksa pokazala, da bi bil namen ukrepa dosežen že, če bi se kršitelju lahko določila manjša razdalja od prej minimalno določene. Ostale določbe glede načina izreka in izdaje pisne odredbe se glede na veljavno ureditev nista spremenila. Policija mora po izrečeni ustni odredbi kršitelju najkasneje v roku 6 ur od trenutka izreka ukrepa vročiti tudi pisno odredbo. Vsebina pisna odredbe je natančno določena. Odredba se kršitelju vroči na kraju, ki ga je kršitelj navedel, kjer bo dosegljiv. Če se kršitelja ne dobi na kraju, ki ga je navedel ali če noče povedati, kje se bo nahajal, se pisna odredba pritrdi na oglasno desko policijske postaje, na kar morajo policisti kršitelja posebej opozoriti. S pritrditvijo na oglasno desko se šteje, da je odredba kršitelju vročena.

Kršitelj, kateremu je bil ukrep izrečen, mora kraj oziroma območje prepovedi takoj zapustiti in policistu izročiti ključe prebivališča. Tudi če kršitelj ključev noče izročiti, se mora odstraniti s kraja oziroma območja in mora upoštevati izrečeni ukrep. Če kršitelj ključev stanovanja noče izročiti, mu jih policisti na silo ne odvzemajo, saj za to nimajo policijskega pooblastila in za to ni potrebe, kajti izrečeni ukrep kršitelj mora spoštovati. Določbe, da mora kršitelj kraj oziroma območje takoj zapustiti je potrebno razumeti tako, da se kršitelju ob tem omogoči, da iz stanovanja ali hiše vzame nujno potrebne osebne stvari in/ali denar, ki ga potrebuje za večdnevno bivanje izven stanovanja. Če se kršitelj s kraja sam noče odstraniti, ga s kraja odstrani policija na razdaljo, ki mu je bila določena. Kot je že uveljavljena praksa, policija o izrečenem ukrepu takoj obvešča krajevno pristojni organ socialnega skrbstva, ki se vključi v obravnavo zadeve in izvaja ukrepe iz svoje pristojnosti.

Ukrep prepovedi približevanja policija izreče kršitelju za čas 48 ur od trenutka izreka ustne odredbe. Po vročitvi pisne odredbe kršitelju oziroma po pritrditvi odredbe na oglasno desko policijske postaje, se odredba takoj pošlje v presojo preiskovalnemu sodniku okrožnega sodišča. Preiskovalni sodnik mora prejeto odredbo proučiti in o njej odločiti v roku 24 ur. Tako lahko preiskovalni sodnik odredbo policije potrdi, spremeni ali razveljavi. Če preiskovalni sodnik ukrep policije potrdi, lahko odredi podaljšanje ukrepa za čas do 10 dni, pri čemer mora upoštevati začetek veljave ukrepa, ko ga je izrekla policija. Zoper odločbo preiskovalnega sodnika je dovoljena pritožba na izvenobravnavni senat, ki mora o prejeti pritožbi odločiti v treh dneh od prejema pritožbe. Pritožba ne zadrži izvršitve. Tudi preiskovalni sodnik in izvenobravnavni senat svoje odločitve vročajo kršitelju na naslov, ki ga je kršitelj navedel policiji,

če pa se ga tam ne dobi ali če naslova ni navedel, se odločitev pritrudi na oglasno desko okrožnega sodišča.

V petem odstavku je pooblastilo ministru za notranje zadeve, da v soglasju z ministrom za pravosodje in ministrom za delo, družino in socialne zadeve, izda podzakonski predpis, s katerim podrobneje predpiše izvedbo ukrepa.

Kot je že uveljavljeno, nadzor nad spoštovanjem ukrepa izvaja policija. Če policija zaloti kršitelja na območju prepovedi približevanja, ga takoj odstrani s kraja na določeno razdaljo in o kršitvi nemudoma ustno obvesti preiskovalnega sodnika. Poleg odstranitve s kraja oziroma iz območja prepovedi, policisti kršitelju izrečejo tudi predpisano globo. Kršitelju se globa izreče tudi v primeru, če je žrtev ali žrtve nadlegoval po komunikacijskih sredstvih.

Predlog ZNPP je odpravljena praznina, ki je nastala po uveljavitvi novega Zakona o prekrških, Uradni list RS, št. 29/11 (ZP-1). V prejšnji določbi je bilo v šestem odstavku 39.a člena ZPol namreč določeno, da se kršitelja, ki kljub izrečeni globi zaradi kršitve prepovedi še vedno krši odrejeni ukrep, privede k sodniku za prekrške, kar je bilo skladno z določili takrat veljavnega ZP. Ker se po uveljavitvi novega ZP-1 praviloma odloča o prekrških v hitrem postopku pri prekrškovnem organu, kršiteljev ni mogoče privedi v postopek na sodišče, saj sodišče ni stvarno pristojno za obravnavo takega prekrška. Zato je določeno, da policist kršitelja, ki ponovno krši prepoved približevanja, pridrži po določbah tega zakona, hkrati pa mu za prekršek izreče predpisano globo. V bistvu se z novo določbo ukrep zaostruje oziroma je dana pravna podlaga, da bo ukrep sploh učinkovit in bo dosegel namen.

K 61. členu

Kot je bilo urejeno že doslej, je v tem členu določeno, da lahko oškodovanec v roku treh dni pred iztekom ukrepa, predlaga preiskovalnemu sodniku, da odredi podaljšanje ukrepa za čas do 60 dni. Oškodovanec lahko tak predlog podan, če obstajajo razlogi za sum, da bo kršitelj nadaljeval z ogrožanjem tudi po preteku desetih dni torej še po koncu izrečenega ukrepa. Preiskovalni sodnik mora tak predlog obravnavati in o njem odločiti pred iztekom 10 dnevnega roka, ki je kršitelju določen. Odločba preiskovalnega sodnika se kršitelju vroči na naslovu, kjer se trenutno nahaja, če pa se ga tam ne dobi, se pritrudi na oglasno desko okrožnega sodišča. Tudi zoper to odločbo je dovoljena pritožba na izvenobravnavni senat, ki mora o pritožbi odločiti v roku treh dni od prejema pritožbe. Tudi odločitev senata se vroča na enak način kot odločitev preiskovalnega sodnika.

K 62. členu

V RS se v zadnjih letih vse pogosteje pojavljajo kršitve javnega reda in ogrožanje varnosti, ki jih izvršujejo posamezne navijaške skupine na športnih prireditvah, zlasti na nogometnih tekmah. Kljub povečani aktivnosti policije ter drugih pristojnih inšpekcijskih organov, občasno prihaja do nepričakovanih izgredov, ki imajo opazen odmev tako v notranji kot tudi zunanji javnosti, zato je upravičeno sprejemanje dodatnih zakonskih ukrepov za zagotavljanje varnosti na športnih prireditvah.

Čeprav v družbi obstaja zavedanje, da samo z represivnimi oziroma policijskimi ukrepi ni možno doseči celovitega namena, ki izhaja iz Evropske konvencije o nasilju in nedostojnem vedenju obiskovalcev na športnih prireditvah, zlasti na nogometnih tekmah, pa se je potrebno zavedati, da je ob vse večjih športnih objektih in hkrati popularizaciji športa v RS potrebno uporabiti učinkovite ukrepe zoper tiste nasilne obiskovalce, ki športne dogodke zlorabljajo za nasilne izgrede.

Novo oblikovano policijsko pooblastilo na nedvoumen in jasen način sporoča obiskovalcem športnih prireditev, da jim bo v določenih primerih zaradi prekrškov ali kaznivih dejanj lahko odrejen ukrep prepoved udeležbe na športnih prireditvah. Z uzakonitvijo prepovedi udeležbe na športnih prireditvah družba posamezniku sporoča zavezo o ničelni tolerantnosti do nasilja, ki posledično krši ustavne pravice drugih oseb na takšni prireditvi.

Novo policijsko pooblastilo, ki je po svoji vsebini represivnejše od obstoječe ureditve, vsebuje konkretne »varovalke«, ki onemogočajo nesorazmerne ali pretirane posege v človekove pravice izgrednikov na športnih prireditvah. Tako je prvi pogoj zalotenost osebe pri nasilnem dejanju, ki je lahko bodisi prekršek ali kaznivo dejanje. Tako ukrep ne bo mogoče izreči vse dotlej, dokler

taka oseba ne bo zalotena pri kršitvi. Zalotenost je potrebno razumeti v najširšem smislu, ki lahko pomeni neposredno zalotenost od policistov (npr. policisti vidijo kršitev) ali posredno zalotenost preko tehničnih sredstev (npr. preko videonadzora prireditve). Drug kriterij, ki mora biti o izreku ukrepa upoštevan je pričakovane okoliščine nadaljevanja takšnih ravnanj. Pri tem bo policija morala presojati okoliščine ob neposredni zaznavi, dotedanjo ravnanje osebe na podlagi zbranih obvestil in informacij v policijskih postopkih, ki pa ne bodo smele biti starejše od dveh let.

Policist osebi ob izpolnjenih pogojih izreče ukrep takoj, ustno, naknadno pa se mu vroči še pisna odredba, ki jo policija posreduje v presojo preiskovalnemu sodniku okrožnega sodišča, ki lahko tako odredbo bodisi potrdi ali razveljavi.

Če oseba, ki ji je bil izrečen ukrep prepovedi udeležbe na športnih prireditvah ne bo spoštovala odredbe o prepovedi udeležbe na športnih prireditvah in bo zalotena na športni prireditvi, ji bo policija izrekla globo in zahtevala, da takoj zapusti območje športne prireditve. Oseba, ki še vedno ne bo upoštevala ukrepa, bo lahko pridržana do konca športne prireditve po določilih tega zakona.

V kolikor bo taka oseba zalotena dvakrat ali večkrat na športnih prireditvah, za katero ji je izrečen ukrep prepovedi udeležbe na športnih prireditvah, ji bo lahko preiskovalni sodnik na obrazložen pisni predlog policije, odredil javljanje na območni policijski postaji ob začetku v odredbi določene športne prireditve. Pri tem ne gre za vezanost na dva postopka o prekršku temveč je to le sprožilni element – predpogoj za začetek postopka. Sodnik samostojno in po vsebini presoja kakšne posledice bi lahko nastale oziroma kakšna dodatna nevarnost je izkazana, ker ni bila upoštevana njegova prejšnja odločba iz tretjega odstavka

Omenjeno policijsko pooblastilo je izključno povezano s športno prireditvijo. Ukrepa ni mogoče izreči zaradi kršitve na pot na športno prireditve, kjer bo policija morala, tako kot do sedaj, zagotavljati in po potrebi vzpostavljati javni red z drugimi policijskimi pooblastili. Specifičnost športnih prireditev zahteva strožje ukrepe, saj se praviloma zbere veliko ljudi na majhnem prostoru, kar povzroča bistveno večje tveganje za posledice ob nekontroliranih dogodkih. Infrastrukturalna omejenost prireditvenih prostorov še dodatno vpliva na posledice neredov (poškodbe nedolžni obiskovalcev zaradi nekontroliranega gibanja množice), dogajanje je nepredvidljivo zaradi specifičnih značilnosti in delovanja množice, učinkovito ukrepanje policije pa je odvisno tudi od velikosti množice in infrastrukturnih možnosti. Zato je odstranitev večkratnih kršiteljev iz območja povezanega s športno prireditvijo učinkovit ukrep, ki že v osnovi zmanjšuje tveganje za nastanek (najhujših) posledic.

Predpisi na področju javnih zbiranj in zasebnega varovanja omogočajo, da za red na taki prireditvi skrbi subjekt za zasebno varovanje, ki ima pravico izvajati vrsto ukrepov za zagotavljanje varnosti med drugim tudi ugotavljanje identitete. Na športnih prireditvah tako varnostniki kontrolirajo vstop na prireditev, zaradi česar je dano pooblastilo za posredovanje osebnih podatkov oseb, ki jim je bil izrečen ukrep prepovedi vstopa na športno prireditev varnostnikom, ki bodo lahko tako osebo na vhodu zavrnili. Oseba, ki ji policist izreče ta ukrep, ne sme zakonito vstopiti na prireditveni prostor, saj je v skladu s 50. členom zakona, ki ureja zasebno varovanje, določeno, da varnostnik prepove vstop osebi, ki ne upošteva reda ali javnega reda na varovanem območju ter morebitne preprečitve neposrednega ogrožanja ljudi in premoženja na varovanem območju. Pri izvajanju tega ukrepa bodo varnostniki na podlagi fotografije osebe lahko učinkovito preprečevali vstop osebam, ki jim je obisk športnih prireditev prepovedan in na tak način zagotavljali večjo varnost na športnih prireditvah, kar je tudi eden izmed ciljev policijskega pooblastila.

Ob upoštevanju pogojev izreka in zakonsko predpisanega sodnega varstva, je naveden ukrep sorazmeren glede na uvodne določbe zakona, ki urejajo temeljna načela.

K 63. členu

Dogodki v katerih so bile udeležene organizirane skupine "navijačev"⁸¹ (potovanje skupin na športne prireditve), so pokazali, da v veljavni ureditvi policijskih pooblastil, ta ne zadoščajo za

⁸¹ Termin "navijač" v veljavni zakonodaji ni definiran, čeprav se kot splošen izraz pogosto uporablja v različni literaturi. SSKJ opredeljuje pojem kot: kdor ob tekmah s klici, ploskanjem spodbuja eno izmed moštev ali posameznega tekmovalca ali kot (navdušen) privrženec.

učinkovito ukrepanje in preprečevanje izgredov. Poškodovani vlaki, nenačrtovane ustavitve, kršitve na avtocestnih počivališčih in v gostinskih lokalih so stalnica pri potovanju nekaterih navijaških skupin na tekme tako po državi, kot izven nje. Pogosto se nasprotni navijaške skupine na relacijah potovanja dogovarjajo za medsebojne obračune ali pa do takih obračunov prihaja brez predhodnega dogovora ali najave, pri katerem lahko sodeluje tudi več deset udeležencev.

Novo policijsko pooblastilo prekinitve potovanja na športno prireditve omogoča zakonito ukrepanje policistov zoper skupino oseb, ki potuje na športno prireditve in že pred odhodom na izhodiščnem kraju potovanja ali med potovanjem krši javni red ter kljub opozorilom in ukazom policistov s takimi dejanji ne preneha. Namen takšnega ukrepa je preprečitev nadaljnjih kršitev na potovanju in hkrati prepoved dostopa do športne prireditve. Intenziteta skupine mora biti nesorazmerna z običajnim potovanjem skupin, saj bo za izrek ukrepa potrebno zadostiti zakonskim pogojem, ki določajo, ugotovitev kršitve javnega reda, neupoštevanje opozoril in ukazov, hkrati pa bo policija iz razloga preprečitve nadaljnjih nezakonitih ravnanj (ocena konkretne situacije) sklepala na nevarnost nadaljnjih kršitev.

Razumevanje prepovedi potovanja na športno prireditve je potrebno razumeti v vsem svojem pomenu, bistvu in v različnih situacijah, ki lahko nastanejo pred izrekom ukrepa. To je lahko prepoved potovanja do konkretnega kraja, naselja, mesta ali le prepoved do lokacije športne prireditve.

Zakon omogoča, da se prepoved potovanja na športno prireditve ali druga podobna javna zbiranja iz že opisanih razlogov izreče tudi tako, da se prepove nadaljnja vožnja s konkretnim prevoznim sredstvom (npr. z avtom, vlakom ali avtobusom) proti kraju prireditve. To je še posebej pomembno, ko tako potovanje organizira ali opravlja prevoz pravna ali fizična oseba, ki sicer ne sodi v skupino oseb, ki potujejo.

Ukrep se bo izrekal v nujnih primerih. Ker mora biti nedvoumen, jasen in takojšen, je predvideno, da ga bo ustno izrekel policist. Traja lahko do razhoda udeležencev po koncu prireditve. Nespoštovanje ukrepa pomeni kršitev Zakona o varstvu javnega reda in miru, ki govori o neupoštevanju zakonitega ukrepa uradnih oseb, za kar je predpisana globa.

K 64. členu

Pridržanje je odvzem prostosti osebe in predstavlja enega izmed najhujših posegov v človekove pravice in svoboščine. Poseg v pravico do osebne svobode je dovoljen le v primerih in po postopku, ki ga določa zakon, in lahko traja le nujno potreben čas. Določbe ZNPP omogočajo policiji odvzem prostosti osebe v primerih, ko ne more uporabiti določb o odvzemu prostosti po ZKP ali ZP-1, policija pa mora zagotoviti javni red, ki je moten ali ogrožen, ali mora biti učinkovita in uspešna pri odvratanju nevarnosti.

Policisti lahko pridržanje po tem členu odredijo zaradi vzpostavitve javnega reda, ki je moten ali ogrožen, če javnega reda ne morejo drugače vzpostaviti ali če ogrožanja ne morejo odvrniti, zaradi kršitve odredene prepovedi približevanja ali odredene prepovedi udeležbe na športnih prireditvah ali če morajo osebo izročiti tujim varnostnim organom ali so jo sprejeli od tujih varnostnih organov in jo morajo izročiti pristojnemu organu. Dosedanja praksa pri izvajanju prepovedi približevanja je pokazala, da so osebe pogosto kršile odreden ukrep, policisti pa niso imeli možnosti za učinkovito preprečevanje nevarnosti, zato jim zakon kot novost omogoča, da kršitelja pridržijo za največ 12 ur.

Policisti pri vzpostavljanju javnega reda praviloma obravnavajo hujše kršitve javnega reda (večje število kršiteljev), ukrepati pa morajo hitro in učinkovito, da preprečijo nevarnost. Najpogosteje se pridržanje izvaja ob varovanju javnih zbiranj, predvsem na športnih prireditvah ali protestnih shodih. Pri tem ni nujno, da bo zoper kršitelja izveden nadaljnji postopek (na primer pridržane kršitelje skupaj z organizirano skupino policisti po prireditvi napotijo iz države, zaradi obsega dogodka zmeraj ni mogoče izvesti in ugotoviti vloge posameznih kršiteljev v tem dogodku). Zaradi motenja javnega reda se pridržanje izvaja le za kratek čas, da policisti izvedejo uradno nalogo (vzpostavitev javnega reda). Pri tem lahko gre tudi za primere, ko osebe pri izvajanju policijske naloge motijo ali ogrožajo posamezne osebe (na primer pri asistenci drugim državnim organom in nosilcem javnih pooblastil). V slednjih primerih osebe večinoma niso pod vplivom alkohola, večkrat pa so razburjene, se pasivno upirajo ali so verbalno

agresivne, da bi zaščitile svoje interese. Pridržanje traja le nujno potreben čas, dokler se oseba ne pomiri in ne ovira več opravljanja naloge. Pridržanje mora policist končati takoj, ko je vzpostavljen javni red oziroma je prenehala nevarnost ponovnega motenja ali ogrožanja javnega reda. Če med pridržanjem ugotovijo vse elemente prekrška ali kaznivega dejanja, policisti izvedejo vse zakonske ukrepe po določbah ZKP ali ZP-1. Dovoljen čas pridržanja se v primerjavi z dosedanjo ureditvijo skrajšuje z 24 ur na največ 12 ur.

Oseba, ki jo je treba izročiti tujim varnostnim organom ali je bila sprejeta od tujih varnostnih organov in jo je treba izročiti pristojnemu organu, sme biti pridržana največ 48 ur.

Navedena zakonska določba se najpogosteje uporablja ob odstranitvi tujca iz države ali izročitvi tujca tujim varnostnim organom na podlagi mednarodnih sporazumov (formalno ali neformalno vračanje). Enako velja tudi za prevzem oseb od tujih varnostnih organov, ko je potrebno izvesti nadaljnji postopek. Državljanstvo osebe ni zakonski pogoj za pridržanje. Policist lahko pridrži tudi državljana RS, ki so ga izročili tuji varnostni organi ali ga je potrebno izročiti tujim varnostnim organom. V teh primerih čas pridržanja, v primerjavi z ureditvijo v ZPol, ostaja nespremenjen.

K 65. členu

V členu so določene posebnosti, ki jih morajo policisti upoštevati pri pridržanju mladoletnika in izhajajo že iz mednarodnih pravnih aktov. Konvencija o otrokovih pravicah OZN v 37. členu od držav pogodbenic zahteva, da se z vsakim otrokom (v skladu s 1. členom konvencije se za otroka šteje vsako človeško bitje, mlajše od osemnajst let, razen če zakon, ki se uporablja za otroka, določa, da se polnoletnost doseže že prej), ki mu je bila odvzeta prostost, ravna človeško in s spoštovanjem dostojanstva, ki je neločljivo od človekove osebnosti, ter na način, ki upošteva potrebe oseb njegove starosti. Še posebej mora biti vsak otrok, ki mu je bila odvzeta prostost, ločen od polnoletnih oseb, razen če meni, da je to v nasprotju z njegovimi interesi, in imeti, razen v izjemnih okoliščinah, pravico preko dopisovanja ali obiskov vzdrževati stike s svojo družino. Tudi Standardna minimalna pravila Združenih narodov o kazenskem pravosodju za mladoletnike (t. i. pekinška pravila) v točki 10.1 določajo, da je po aretaciji mladoletnika treba takoj obvestiti starše ali skrbnike. Če takojšnje obvestilo ni možno, je treba to storiti v najkrajšem možnem času.

Skladno z navedenimi mednarodnimi pravnimi akti bodo policisti, ko bodo pridržali mladoletno osebo, morali v najkrajšem možnem času obvestiti starše ali skrbnika. Ti so upravičeni do neoviranega stika in pogovora z mladoletnikom. To pravico jim sme pristojni organ (policija) odreči le, če je njihova izključitev potrebna zaradi zagotavljanja koristi mladoletnika. V takem primeru bo policija obvestila pristojni center za socialno delo. V tretjem odstavku je določeno, da policisti mladoletnika ne smejo namestiti v prostor za pridržanje skupaj s polnoletnimi osebami.

K 66. členu

Pridržanje se začne od trenutka, ko ga odredi policist. Po novem se čas trajanja policijskega postopka do odreditve pridržanja všteje v čas trajanja pridržanja, kar za pridržano osebo pomeni krajši čas pridržanja.

Zaradi varnosti policistov in pridržane osebe jo policisti pred privedbo varnostno pregledajo. Ponovno pa jo, na način kot je določen v šestem odstavku 51. člena tega zakona, podrobneje varnostno pregledajo pred namestitvijo v prostor za pridržanje, saj na kraju odvzema prostosti temeljitega varnostnega pregleda ni mogoče opraviti. Za varnost pridržane osebe od odvzema prostosti do izpustitve odgovarja država, zato so določeni ukrepi za odpravo nevarnosti nujni. Pridržane osebe imajo pogosto pri sebi skrite nevarne predmete ali snovi, ki so primerni za napad ali samopoškodbo. Popolnoma nevarnosti ni mogoče odpraviti, ker so ti predmeti ali snovi lahko skriti v telesnih odprtinah, ki pa jih policisti ne smejo pregledovati. Policisti osebi odvzamejo vse predmete, primerne za napad ali samopoškodbo, druge predmete pa ji takoj vrnejo, razen če gre za predmete, ki jih je po zakonu treba odvzeti. Podatke o odvzetih predmetih zapišejo v potrdilo. Odvzete predmete osebi vrnejo po pridržanju.

Pridržani osebi mora biti izdan in vročen sklep o pridržanju v 6 urah od odreditve pridržanja. Dokler traja pridržanje, ima pravico do pritožbe zoper sklep o pridržanju. O pritožbi mora odločiti pristojno okrožno sodišče v 48 urah. S tem je zagotovljena sodna presoja zakonitosti policijskega pridržanja.

K 67. členu

Ob odreditvi pridržanja mora biti oseba takoj, v svojem maternem jeziku ali jeziku, ki ga razume, obveščena, da je pridržana, in o razlogih za pridržanje, ter poučena, da ni dolžna ničesar izjaviti, da ima pravico do takojšnje pravne pomoči zagovornika, ki ga svobodno izbere, in da bodo na njeno zahtevo o pridržanju obveščeni njeni bližji. Gre za pomembno pravno »varovalko«, ki zagotavlja zakonit in pošten postopek in je eden od mehanizmov za preprečevanje mučenja.

Če je pridržana oseba tujec, jo mora policist v njenem maternem jeziku ali jeziku, ki ga razume, poučiti tudi o tem, da bo na njeno zahtevo o pridržanju obveščeno diplomatsko-konzularno predstavništvo države, katere državljan je. S tem je zagotovljeno, da lahko diplomatsko-konzularno predstavništvo svojemu državljanu zagotovi ustrezno pomoč.

Policisti morajo odložiti nadaljnja dejanja s pridržano osebo, ki so usmerjena v dokazovanje kršitve, do prihoda zagovornika, vendar najdlje za dve uri od tedaj, ko je bila osebi dana možnost, da obvesti zagovornika, razen če bi odlaganje onemogočilo ali otežilo izvedbo policijske naloge. S tem je zagotovljeno pravno varstvo pridržane osebe do prihoda zagovornika.

Kot novost zakon določa, da mora na zahtevo pridržanega policist o pridržanju obvestiti njegovega delodajalca, pristojni center za socialno delo, da prevzame skrb za otroke ali druge osebe, za katere sicer skrbi pridržani, ali drug pristojni organ ali osebo, če je treba poskrbeti za živali ali za zavarovanje premoženja. Ta pravica je bila do sedaj urejena samo v podzakonskem aktu.

Obveščanje najbližjih, diplomatsko-konzularnega predstavništva ali delodajalca zunaj RS poteka preko MZZ.

Zakon kot novost izrecno določa, da osebe pri uveljavljanju pravic v ničemer ne zavezuje njena morebitna predhodna odločitev, da se jim odpoveduje, niti čas, ko je bila o njih obveščena.

K 68. členu

Določba izhaja iz priporočil evropskega odbora za preprečevanja mučenja in nehumanega ali ponižujočega ravnanja (CPT) vladi in priporočil državnega zbora, ki so bila sprejeta ob obravnavi letnega poročila varuha človekovih pravic. Zdravniški pregled je, še posebej tedaj, ko so bila uporabljena prisilna sredstva, v interesu pridržane osebe in tudi policistov. Omogoča namreč ugotavljanje morebitnih poškodb in mehanizmov njihovega nastanka, kar ima pomembno vlogo pri preverjanju očitkov slabega ravnanja v času, ko je oseba v policijskem pridržanju. Skupaj s pravico osebe, da o njenem pridržanju policisti obvestijo tretjo osebo po njeni izbiri (na primer družinskega člana, prijatelja, konzulat ipd.), in s pravico do zagovornika pomeni pravica dostopa do zdravnika dodatno temeljno jamstvo proti slabemu ravnanju s pridržanimi osebami.

K 69. členu

Zakon v tem členu določa, kje se lahko pridržanje osebe izvaja. Do sedaj je bilo to urejeno le v podzakonskem aktu. Kot novost zakon določa tudi, da so v enem prostoru za pridržanje lahko hkrati pridržane le osebe istega spola. Izjemoma so lahko mladoletne osebe v prostoru za pridržanje tudi z osebo nasprotnega spola, če je to eden od staršev ali skrbnik in je to v interesu mladoletne osebe.

K 70. členu

Zakon kot novost določa, da ima pridržana oseba pravico komunicirati z domačimi oziroma mednarodnimi institucijami ali organizacijami za varstvo človekovih pravic. Pobudo (prošnjo, pritožbo) ima pridržana oseba pravico oddati v zaprti kuverti in policisti nimajo pravice do vpogleda v pisanje. Gre za pomembno »varovalko« za zaščito pravic pridržane osebe.

K 71. členu

Kot novost med določbami o izvajanju pridržanja je tudi zakonska ureditev pravice do prehrane, gibanja in počitka ter dostopa do pitne vode in sanitarij. Do sedaj je bilo navedeno urejeno le v

podzakonskem aktu. S tem je zagotovljen human postopek s pridržano osebo, tako da med pridržanjem ni izpostavljena morebitnemu nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju.

K 72. členu

Polijska pooblastila so zakonsko določeni ukrepi, ki policistom omogočajo opravljanje policijskih nalog. Izmed policijskih pooblastil so prisilna sredstva zagotovo tista, s katerimi policisti na najbolj občutljiv način posegajo v človekove pravice in svoboščine, saj z njimi na podlagi natančno določenih zakonskih pogojev izvajajo tudi neposredno fizično prisiljevanje. Uporaba prisilnih sredstev ni cilj, ampak je skrajno sredstvo, ki ga policist uporabi, če ne more drugače, z uporabo drugih policijskih pooblastil, opraviti policijske naloge.

K 73. členu

V navedenem členu so naštetá prisilna sredstva, ki jih v zakonsko določenih primerih smejo uporabiti policisti. Prisilna sredstva so le načeloma naštetá v zaporedju stopnjevanja od milejšega k najhujšemu, od okoliščin (vrste in načina upiranja ali napada) konkretnega primera pa je odvisno, katero prisilno sredstvo bodo policisti ob izpolnjevanju zakonskih pogojev uporabili.

Tudi različni mednarodni dokumenti (npr. dokument Temeljna načela ZN o uporabi sile in strelnega orožja policijskih uslužbencev) zahtevajo od držav, da nenehno razvijajo in posodablajo načine in možnosti za uporabo različnih vrst prisilnih sredstev, pri čemer morajo stremeti k takšnim sredstvom in oblikam sile, ki so za osebe, proti katerim so uporabljene, najmanj nevarne.

Drugi odstavek določa, da gre za uporabo prisilnega sredstva takrat, ko prisilna sredstva, ki jih predpisuje zakon, uporabi policist pri opravljanju policijskih nalog za neposredno delovanje na osebe. Navedeno pomeni, da ne gre za uporabo prisilnega sredstva, če npr. policist uporabi strelno orožje zoper nevarno žival, izstrelí opozorilni strel, s palico razbije okensko steklo, da zaradi preprečitve samomora vstopi v stanovanje, ipd.

K 74. členu

Policisti smejo za opravljanje policijskih nalog uporabljati samo prisilna sredstva, ki so taksativno določena v 73. Členu tega zakona in so tipizirana in sistemizirana za uporabo v policiji. Le namesto posameznih prisilnih sredstev (sredstva za vklepanje in vezanje oseb, prisilno ustavljanje prevoznih sredstev) ali če je neposredno ogroženo življenje policista ali drugih oseb zakon dopušča, da smejo policisti izjemoma (ko nimajo druge možnosti) uporabiti tudi druga sredstva in načine, če so ta priročna sredstva in načini z vidika pričakovanih posledic uporabe primerljiva in ustrezna.

K 75. členu

Policisti pred uporabo prisilnih sredstev praviloma neposredno ustno (pred prisilno ustavitvijo prevoznega sredstva pa z uporabo tehničnih sredstev) ukažejo osebi, kaj mora storiti ali opustiti, da bi izvedli policijsko nalogo. Policist mora osebo tudi opozoriti, da bo uporabil prisilno sredstvo, razen če bi takšno opozorilo onemogočilo izvedbo uradne naloge ali če okoliščine opozorila ne dopuščajo. Opozorilo pred uporabo je še posebej predpisano pri strelnem orožju. Namen opozorila o uporabi prisilnega sredstva je zastrašujoče vplivati na osebo, da se ne bi več upirala izvedbi policijske naloge, da bo spoštovala zakoniti ukaz policista in se na ta način izognila uporabi hujšega prisilnega sredstva. Policistova dolžnost opozorila na uporabo prisilnega sredstva ni absolutna, saj v praksi okoliščine tega pogosto ne dopuščajo (npr. policist bo brez predhodnega opozorila ali ukaza takoj uporabil prisilno sredstvo, če bo moral od sebe odvrniti napad, ki se je že začel).

K 76. členu

Pri uporabi prisilnih sredstev morajo policisti spoštovati človekovo osebnost in dostojanstvo, ki se kaže tudi v tem, da prisilnih sredstev praviloma ne uporabljajo proti v tem členu navedenim kategorijam oseb. Gre za tako imenovane privilegirane osebe, ki bi se zaradi svoje konstitucije ali druge telesne posebnosti (ki mora biti prepoznavna) težko močno upirale policistom, jih napadle, pobegnile ali se samopoškodovale. Uporaba prisilnih sredstev bi pri takšnih osebah tudi negativno vplivala na njihovo duševnost ali pa bi zaradi njihove slabše moči povzročila zgražanje v javnosti. Seveda so primeri, ko policisti ne morejo drugače kot z uporabo prisilnih sredstev obvladati njihovega upiranja, napada, ogroženosti svojega ali življenja drugih ljudi ali

premoženja ali ko bo zaradi drugih okoliščin njihovo življenje ali zdravje neposredno ogroženo, takrat bodo prisilna sredstva morali uporabiti tudi zoper navedene.

K 77. členu

Ko policist opravlja naloge pod neposrednim policijskim vodjem, sme uporabiti prisilna sredstva le po njegovi odredbi. Ta obveznost pa ni absolutna, saj lahko uporabi prisilna sredstva brez odredbe neposrednega vodje, če ta odredbe zaradi okoliščin ni mogel izreči. Enako velja tudi za primere, ko mora policist odvracati napad od sebe, od drugega policista ali druge osebe.

K 78. členu

Načelo humanosti pri uporabi prisilnih sredstev se kaže tudi v zahtevi, da policist poškodovanemu, takoj ko okoliščine dopuščajo, zagotovi prvo pomoč ali zdravniško pomoč. Če poškodovani ostane na zdravljenju v zdravstveni ustanovi, mora policist na njegovo zahtevo o tem obvesti njegove najbližje.

K 79. členu

Sredstva za vklepanje in vezanje so najmilejše prisilno sredstvo. Za njihovo uporabo morajo obstajati okoliščine (te so odvisne od kraja in časa izvedbe policijskega postopka, psihofizičnega stanja osebe, podatkov o osebi, policijskih izkušenj, obnašanja in ravnanja osebe ipd.) na podlagi katerih je mogoče pričakovati, da se bo oseba upirala, samopoškodovala, napadla ali pobegnila. To je edino prisilno sredstvo, ki ga smejo policisti uporabiti še preden se oseba upira, napade ali se poskuša samopoškodovati.

Policijski pooblastili privedba in pridržanje sta posebej izpostavljeni, saj je v policijski praksi njuno izvajanje z vidika varnosti še posebej zahtevno in tvegano. Tudi pri izvedbi teh pooblastil pa morajo obstajati zgoraj navedene okoliščine, ki za varno izvedbo privedbe ali pridržanja zahtevajo uporabo sredstev za vklepanje in vezanje.

K 80. členu

Telesna sila je osnovno prisilno sredstvo policistov. V ZPol je to prisilno sredstvo opredeljeno kot »fizična sila«, kar pa ni najbolj primeren izraz. Zato je v ZNPP uporabljen izraz telesna sila, saj policisti pri uporabi tega prisilnega sredstva na osebe neposredno delujejo z lastno telesno silo. Vedno ko policisti uporabljajo to prisilno sredstvo, gre za obvladovanje upiranja osebe ali odvrnitev napada nase ali koga drugega. Preprečitev samopoškodbe kot eden od pogojev za uporabo telesne sile je določen zato, ker morajo policisti preprečiti samopoškodbo osebe tudi, ko ne gre za upiranje osebe ali napad nanje ali koga drugega, pri čemer pa je pogosto treba uporabiti telesno silo. Poleg tega pa je z izrecno navedbo tega pogoja poudarjena tudi ena izmed osnovnih nalog policije – varovanje življenja, osebne varnosti in premoženja ljudi.

K 81. členu

Prvi odstavek opredeljuje že tradicionalno delitev telesne sile na strokovne prijeme, udarce in mete, ki so v praksi najpogostejše oblike uporabe telesne sile kot prisilnega sredstva. Drugi odstavek opredeljuje še druge oblike uporabe telesne sile, ki so praviloma milejše od strokovnih udarcev in metov. Tretji odstavek opredeljuje možne načine uporabe ščita in/ali palice kot tehničnega pripomočka ob uporabi telesne sile. Četrty odstavek določa tako imenovane posebne pogoje za uporabo strokovnih udarcev in metov kot hujših oblik uporabe telesne sile pri obvladovanju pasivnega upiranja. Skladno s to določbo je uporaba strokovnih udarcev in metov pri obvladovanju pasivnega upiranja dovoljena le izjemoma – če policisti ugotovijo, da z milejšimi oblikami uporabe telesne sile ne bodo dosegli namena uporabe.

K 82. členu

Pogoji za uporabo plinskega razpršilca so enaki kot za uporabo telesne sile, zato je odločitev policista, ali naj uporabi plinski razpršilec ali telesno silo, odvisna od vsakega konkretnega policijskega postopka in okoliščin. Pri pasivnem upiranju je navedena omejitev oziroma delna prepoved uporabe plinskega razpršilca, saj z njegovo uporabo policist večinoma ne doseže namena in se kršitelj ne preneha upirati (npr. sedi na cesti, se drži za pult v gostinskem lokalu ali sedi na stolu in noče oditi s policisti ipd.). Za obvladovanje pasivnega upiranja smejo policisti uporabiti plinski razpršilec samo, če z uporabo drugih prisilnih sredstev niso dosegli namena ali drugih prisilnih ne morejo uporabiti, ocenijo pa, da bodo s plinskim razpršilcem kršiteljevo upiranje obvladali.

Prednost plinskega razpršilca pred uporabo telesne sile je gotovo v tem, da ob učinkoviti uporabi policistu ni treba takoj preiti na neposreden fizični stik s kršiteljem, ki se upira ali celo napada, saj so ob neposrednem fizičnem stiku veliko večje možnosti za poškodbo policista in kršitelja.

Plinski razpršilec je v policiji že dolgo znan in uveljavljen kot učinkovito prisilno sredstvo. Slovenska policija je prejšnje plinske razpršilce CS in CN (umetne, kemične snovi) zamenjala z bolj učinkovitim in varnejšim pršilom OC (Oleoresin Capsicum), ki vsebuje le naravne snovi, ki zdravju niso škodljive. Prednost OC je tudi učinek na živali (npr. agresivne pse). Plinski razpršilec je praviloma namenjen za obvladovanje upiranja osebe ali manjše skupine kršiteljev, in ne za množično uporabo.

K 83. členu

Prvi odstavek 83. člena določa pogoje za uporabo palice kot prisilnega sredstva. To prisilno sredstvo je eno osnovnih prisilnih sredstev, ki policistom omogočajo opravljanje nalog, ki jih z milejšimi prisilnimi sredstvi – telesno silo ali plinskim razpršilcem – ni mogoče opraviti ali glede na okoliščine ni mogoče pričakovati, da bi bila uporaba milejših prisilnih sredstev uspešna.

Palica je hujše prisilno sredstvo od telesne sile in plinskega razpršilca, kar je razvidno tudi iz drugega odstavka, ki določa tako imenovane posebne pogoje za uporabo palice pri obvladovanju pasivnega upiranja. Skladno s to določbo je uporaba palice za obvladovanje pasivnega upiranja dovoljena izjemoma – ko ni druge možnosti za obvladovanje takšnega upiranja. V praksi se namreč dogaja tudi, da je zaradi sicer pasivnega upiranja osebe, ki je izrazito fizično močnejša ali spretnejša od policistov, izvedba nalog policije otežena ali onemogočena. V takih primerih je lahko uporaba palice edina možnost za uspešno izvedbo nalog policije.

K 84. členu

Palica je ena od osnovnih prisilnih sredstev, ki jih policije po vsem svetu uporabljajo od njihovega nastanka dalje. Eden od razlogov za to je tudi dejstvo, da je na nek način podaljsek roke in zato omogoča delovanje z večje, varnejše razdalje. Že na prvi pogled izraža represivno funkcijo varnostnih organov in jim omogoča uspešno obvladovanje upiranja oseb v policijskih postopkih, odvrnitev napadov nanje ali koga drugega ter obvladovanje drugih oblik kršenja javnega reda. Palice, ki jih policije po svetu uporabljajo, so različnih oblik, prvi odstavek pa opredeljuje različne oblike palic, katerih uporaba z udarjanjem se šteje za njeno uporabo kot prisilnega sredstva pri nas. Pomembna je določba, da mora biti palica sistemizirana, kar onemogoča uporabo palic, ki bi lahko po nepotrebnem ogrožale osebe, zoper katere se uporabljajo, ali tudi policiste, ki jo uporabljajo.

Drugi odstavek vsebuje prepoved hujšega načina uporabe palice – usmerjeno udarjanje s palico po glavi. Ob tem pa določa tudi izjemo za tako uporabo – ko oseba ogroža življenje druge osebe ali policistov, kar pomeni tako imenovan silobran policista. Pri tem je pomembno, da je prepovedano usmerjeno udarjanje s palico po glavi, saj lahko do udarca s palico po glavi pride tudi, ko policist udarec usmerja v druge dele telesa, pa do udarca v glavo pride zaradi dinamike upiranja osebe, napada ipd.

K 85. členu

Službeni pes je zaradi svojih posebnih lastnosti izredno uporaben za opravljanje številnih policijskih nalog (predvsem pri vzdrževanju javnega reda in miru, iskanju ponesrečencev, pogrešanih oseb, prepovedanih drog in razstreliva itd.). Dobro izurjen službeni pes je tudi zelo učinkovito prisilno sredstvo. V pogojih za uporabo službenega psa kot prisilnega sredstva sta določena dva osnovna načina, in sicer z nagobčnikom in brez njega. V prvem primeru službeni pes na osebo, zoper katero ga policist uporabi, deluje s telesom, v drugem pa tudi z ugrizom. V obeh primerih ga policist lahko uporabi na povodcu in brez njega.

Uporaba službenega psa z nagobčnikom je milejša, zato so tudi pogoji za to uporabo milejši in so izenačeni s pogoji za uporabo plinskega razpršilca, nekaterih (hujših) oblik uporabe fizične sile ter palice. Uporaba službenega psa z nagobčnikom in brez povodca je večinoma namenjena zaustavitvi bežeče osebe.

Uporaba službenega psa brez nagobčnika je mnogo hujša od uporabe z nagobčnikom, saj je verjetnost nastanka telesne poškodbe zaradi ugriza mnogo večja. Zato so pri tej obliki uporabe predpisani strožji pogoji, ki so povezani z načinom oziroma vrsto upiranja ali napada, zaradi katerega bi lahko bilo ali je neposredno ogroženo življenje ali telesna celovitost policista ali koga drugega. Uporaba službenega psa brez nagobčnika je zato predvidena v primerih, ko še niso izpolnjeni pogoji za uporabo strelnega orožja, ukrepanje policista z uporabo drugih prisilnih sredstev pa bi zato, ker je oseba, ki se upira ali napada, oborožena ali ima pri sebi nevarno orodje ali druge nevarne predmete ali snovi, ali se aktivno upira ali napada večje število oseb (glede na število policistov) ali napada oseba, ki je fizično močnejša ali uporablja posebne spretnosti, pa bi bilo resno tvegano za njegovo življenje ali telesno celovitost. Uporaba službenega psa brez nagobčnika in brez povodca je predvidena za prijetje bežeče osebe, ki ima pri sebi orožje, nevarno orodje, druge predmete in sredstva, ali če policist drugače ne more obvladati drugih oblik aktivnega upiranja ali odvrniti napada s takimi predmeti in sredstvi, če obstaja neposredna nevarnost za nastanek hude telesne poškodbe ali hujše posledice za policista ali koga drugega.

K 86. členu

Navzočnost policista s službenim psom na določenem kraju že vpliva na potencialne kršitelje, vendar se ne šteje za uporabo službenega psa kot prisilnega sredstva. Za uporabo se šteje, ko ga policist pri opravljanju policijskih nalog uporabi za neposredno delovanje na osebo. Pri uporabi službeni pes lahko neposredno deluje na osebo s telesom (pri uporabi z nagobčnikom) ali/in z ugrizom, pri čemer se kot oblika neposrednega fizičnega prisiljevanja uporabi naravna lastnost psa, to je ugriz. Glede na vrsto uporabe so posledice pri osebi, zoper katero ga policist uporabi, različne, temu primerni/različni pa so tudi pogoji, glede na to, ali je pes pri uporabi na povodcu ali ne oziroma z nagobčnikom ali brez njega.

Zaradi preprečitve nepotrebnih poškodb pri osebi zoper katero ga uporabi, mora policist službenega psa, če je le mogoče, ves čas nadzorovati.

K 87. členu

Člen določa enake pogoje za uporabo sredstev za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev kot ZPol, le pri četrti alineji je pred besedo »ukaza« dodana besedna zveza »znaka ali«. Dopolnitev je potrebna zato, ker gre lahko za situacijo, ko je treba preprečiti nadaljnjo vožnjo s prevoznim sredstvom osebi, ki je bila pred tem najmanj dvakrat pravilno ustavljena in poleg zakonitega policistovega ukaza ni upoštevala niti zakonitega policistovega znaka. Tovrstne situacije so v praksi najpogostejše, saj policisti udeležencem cestnega prometa dajejo znake s položajem telesa in z rokami, z napravami, ki so vgrajene v oziroma na policijskih vozilih in na druge načine (dajanje drugih svetlobnih in zvočnih znakov).

K 88. členu

Prvi odstavek opredeljuje sredstva za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev, ki so bodičasti trakovi, bodičasta sredstva za preprečevanje nadaljnje vožnje in druga sredstva, s katerimi policisti voznika prisilijo k ustavitvi prevoznega sredstva ali mu onemogočijo pobeg s prevoznim sredstvom vozilom. Druga sredstva za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev so bolj podrobno opredeljena v drugem odstavku. Podobno opredelitev sredstev za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev vsebuje PPP in gre tako le za prenos posameznih določb o prisilnem ustavljanje prevoznih sredstev iz podzakonskega predpisa v zakon, dodana pa so nekatera sredstva, ki se v svetu uporabljajo za prisilno ustavitev vozil pa tudi plovil.

Tudi pri tretjem odstavku gre za prenos določb iz PPP v zakon, s tem da je za besedno zvezo »nevarno blago« dodana besedna zveza »ali žive živali«. Določba tega odstavka predstavlja prepovedno normo, ki izraža skrb za varnost drugih udeležencev cestnega prometa zaradi morebitne udeležbe vozil, ki prevažajo nevarno blago oziroma žive živali.

K 89. členu

Določba predstavlja zapovedano normo za policiste, ki sodelujejo pri prisilnem ustavljanju prevoznih sredstev. Nalaga jim izvedbo ustreznih ukrepov za zagotovitev varnosti drugih udeležencev cestnega prometa pred uporabo navedenih prisilnih sredstev, med katere spadajo zlasti ustavitev ali preusmeritev prometa iz nasprotne smeri, odstranitev morebitnih prisotnih oseb iz bližine prisilne ustavitve, omogočanje umika na varno območje voznikom in morebitnim sopotnikom iz vozil, s katerimi se izvaja zapora vozišča, ter drugi tovrstni ukrepi.

K 90. členu

Poleg prisilnih sredstev, ki so navedena v prejšnjih členih (sredstva za vklepanje in vezanje, telesna sila, plinski razpršilec, palica in službeni pes), sme policija ob večjih nemirih ali neredih uporabiti tudi konjenico, posebna motorna vozila, vodni curek ali plinska ter druga sredstva za pasivizacijo. Ta prisilna sredstva smejo policisti uporabiti, ko je javni red huje in množično kršen in ga drugače ne morejo vzpostaviti.

Ta sredstva so praviloma namenjena za delovanje proti množici, lahko pa so uporabljena tudi zoper posameznike. Najpogosteje se uporabljajo za potiskanje, odrivanje, razdvajanje ali razganjanje množice. Poleg naštetega smejo policisti navedena sredstva uporabiti tudi ob nekaterih drugih primerih (teroristična dejanja, ugrabitve, prijetje osebe, ki se aktivno upira, napada, se zabarikadira ali drugače onemogoča izvedbo policijske naloge, ali ko policisti utemeljeno pričakujejo oborožen odpor, zaradi česar bi lahko bilo neposredno ogroženo življenje policista ali druge osebe).

Policisti lahko plinska in druga sredstva za pasivizacijo uporabijo po odredbi pooblaščenega osebe (generalnega direktorja policije, direktorja policijske uprave ali policista, ki ga za to pooblasti), in le izjemoma samoiniciativno (ob napadu nanje ali na druge osebe ali če okoliščine zahtevajo takojšnje ukrepanje).

K 91. členu

Uporaba prisilnih sredstev proti množici zmeraj predstavlja večjo nevarnost za hujše poškodbe oseb. Te lahko nastanejo zaradi neposrednega delovanja prisilnega sredstva ali zaradi drugih dejavnikov pri uporabi (beg, panika ...). Zato je pomembno, da se razlogi za uporabo dodatno pretehtajo, uporabo pa odredi pristojna oseba.

Čeprav sta ukaz in opozorilo pred uporabo prisilnega sredstva navedena že v splošnih pogojih za uporabo prisilnih sredstev, sta zaradi teže posledic, ki lahko nastanejo zaradi uporabe, še posebej izpostavljena.

V tretjem in četrtem odstavku so določeni pogoji in primeri, ko smejo policisti plinska in druga sredstva za pasivizacijo izjemoma uporabiti po lastni presoji, brez odredbe pristojne osebe. Navedeni so primeri, ki zaradi neposredne ogroženosti življenja talca, ugrabljenih oseb ali policista zahtevajo takojšnje ukrepanje z uporabo navedenih sredstev ali pa jih v določenih primerih policisti uporabijo, da preprečijo takšno ogrožanje, ki ga je glede na okoliščine mogoče realno pričakovati.

K 92. členu

Policijska konjenica je namenjena predvsem za vzdrževanje javnega reda in miru, kadar je ta huje ali množično kršen. Policisti pri varovanju javnih zbiranj izvajajo taktične postopke, ki se večinoma ne obravnavajo kot prisilno sredstvo (npr. spremljanje navijačev, ustrezna postavitve policistov s konji zaradi boljše preglednosti nad dogajanjem v množici ...), dokler ne gre za postopek s konji, pri katerem konj s telesom neposredno deluje na ljudi. Konjenica je zaradi izrednih lastnosti (ustrezno izurjenih) konjev zelo učinkovito prisilno sredstvo. S potiskanjem, odrivanjem, razdvajanjem ali razganjanjem množice policisti s konji pri vzpostavljanju javnega reda ob hujših kršitvah delujejo usklajeno z drugimi policisti, ki sodelujejo pri varovanju javnih zbiranj. Tretji odstavek pomeni obveznost policista zaradi preprečitve nepotrebnih poškodb oseb, proti katerim uporabi konja.

K 93. členu

Posebna motorna vozila so lahko običajna vozila z možnostjo za namestitev ograj in zaščitnih mrež (enoprostorci, terenska vozila) ali posebej prirejena vozila (npr. SOV – specialno oklepno vozilo), na katere se na sprednji del namesti posebna ograja. Uporabijo se kot pomoč pri vzdrževanju ali vzpostavljanju javnega reda ter tudi pri opravljanju drugih nalog policije, ko je treba zagotoviti pomoč ali večjo varnost. Ograja na vozilu se lahko uporabi za zadrževanje ali preusmerjanje ljudi ali za neposredno delovanje nanje s potiskanjem, z odrivanjem ali razganjanjem. Z zadrževanjem ali zaporo ulic policisti ljudem preprečijo dostop do določenega kraja, s preusmerjanjem množici spremenijo smer gibanja in ji preprečijo, da pride na določen kraj, ali jo preusmerijo na kraj, kamor želijo, da pride. Množico lahko potisnejo na določeno območje, z odrivanjem ali razganjanjem pa jo odstranijo z določenega območja. Pri tem morajo posebna motorna vozila uporabljati na način, da se z najmanjšimi škodljivimi posledicami vzpostavi javni red.

K 94. členu

Slovenska policija ima več možnosti za uporabo vodnega curka; poleg specialnega vozila z vodnim topom lahko uporablja tudi vodno črpalko ali brizgalno cev, ki je priključena na vodovodno omrežje. Vodni curek se uporabi z namenom, da se množica razžene ali umakne, po potrebi se lahko barva za označevanje, ki se prime na obleko in kožo in je nekaj ur ni možno odstraniti.

Vodni curek se lahko usmeri neposredno v ljudi, kar pomeni najhujšo obliko njegove uporabe, saj je sila vode (ob ustreznem izvoru) tako močna, da lahko človeka podre. Vodni curek se lahko uporabi tudi tako, da se usmeri nad množico ali nekaj metrov pred njo v tla, kar povzroči le vodno pršilo, ki deluje na ljudi. Tudi pri vodnem curku je treba paziti, da se uporabi na način, da se z najmanjšimi škodljivimi posledicami vzpostavi javni red.

K 95. členu

Plinska in druga sredstva za pasivizacijo s svojim učinkom delujejo neposredno na osebe. Plinska sredstva vsebujejo snovi, ki dražijo sluznice, zato povzročajo solzenje, kašljanje in otežujejo dihanje osebam, zoper katere so uporabljena. Trenutno ima slovenska policija v uporabi plinske izstrelke kalibra 40 mm, v katerih je dražilna snov CS. Druga sredstva za pasivizacijo so določno naštet, med njih pa spadajo različni izstrelki (npr. iz gume, pene, plastike ali peska), bombe in druga sredstva, ki s svojim učinkom neposredno delujejo na osebe. Učinek je lahko močan pok, blisk, dim ali njihova kombinacija.

K 96. členu

Strelno orožje je najhujša vrsta prisilnega sredstva, ki ga sme pri opravljanju policijskih nalog uporabiti policist. Posledice uporabe strelnega orožja so ponavadi hude telesne poškodbe, ki so lahko tudi smrtne. Zato morajo biti skladno z načelom sorazmernosti pogoji za uporabo strelnega orožja določeni tako, da se lahko uporabi le, ko je ogroženo življenje policistov ali drugih oseb.

Dosedanja ureditev je omogočala uporabo strelnega orožja tudi, ko je bilo ogroženo premoženje ljudi, kar bi lahko privedlo do nesorazmerne uporabe prisile in najhujših posledic. Pogoji za uporabo strelnega orožja so po novem strožji in so vezani na ogrožanje življenja ljudi, ne glede na to, za kakšno kaznivo dejanje gre. S tem se zagotavlja doslednejše spoštovanje načela sorazmernosti pri represivnem posegu državnega organa v človekove pravice in svoboščine, kar je še zlasti pomembno pri zagotavljanju in spoštovanju ustavne pravice do življenja in do osebne integritete.

Kot pomembno novost zakon v drugem odstavku definira, kaj se še šteje za napad na policista ali drugo osebo, saj je v praksi prihajalo do različnih interpretacij, kar zaradi pravice do zaščite in varovanja lastnega življenja ali življenja koga drugega ni dopustno.

Pred uporabo mora policist, če okoliščine glede na varnost policista ali drugih oseb to dopuščajo, osebo, zoper katero naj bi uporabil strelno orožje opozoriti (opozorilo s klicem in opozorilni strel).

K 97. členu

Kot novost zakon v tem členu varuje tretje osebe pred posledicami uporabe strelnega orožja. Če oseba, zoper katero smejo policisti uporabiti strelno orožje, beži proti skupini oseb ali se v njej nahaja, smejo streljati le, če oseba neposredno ogroža življenje oseb. Tak primer je npr., če oseba strelja na mimoidoče ali policiste.

V drugem odstavku pa zakon določa, da morajo policisti proti osebi, ki se nahaja v bližini državne meje ali se ji približuje, streljati tako, da izstrellek ne preleti državne meje. S tem se preprečujejo mejni incidenti in druge posledice takih dejanj. Navedeno je bilo do sedaj urejeno le v podzakonskem aktu.

K 98. členu

V podpoglavju, ki se začne z navedenim členom so konkretnije opredeljene naloge policije na področju varovanja določenih oseb, objektov državnih organov, objektov, okolišev in prostorov, ki so posebnega državnega pomena in so določeni v podzakonskem aktu. Zakon daje

generalnemu direktorju policije pooblastilo, da odredi varovanje tudi drugih oseb, ki so opredeljene v podzakonskem aktu. Zakon državnim organom in osebam iz prvega in drugega odstavka nalaga dolžnost posredovanja podatkov, pomembnih za izvajanje te naloge. Policija za izvajanje nalog in načrtov varovanja izdeluje ocene ogroženosti. V oceno vključi podatke s katerimi razpolaga sama, dopolni pa jih z informacijami, ki jih policiji morajo posredovati drugi državni organi kot so Slovenska obveščevalno-varnostna agencija in Obveščevalno varnostna služba Ministrstva za obrambo in z informacijami, ki jih pridobi iz javnih občil. Zelo pomembne pa so tudi informacije, ki jih pridobi od določenih oseb. Slednje je še toliko bolj pomembno v primerih, ko se te začasno (za nekaj dni, čez vikend ali za čas zasebnih aktivnosti...) odpovejo neposrednemu fizičnemu varovanju saj za svojo varnost tudi same nosijo del odgovornosti.

K 99. in 100. členu

ZPol daje le zakonsko podlago za varnostno preverjanje oseb, ki se gibajo v bližini varovanih oseb, objektov in okolišev objektov pri čemer se sklicije na zakon o tajnih podatkih. Ureditev se je v praksi pokazala kot neustrezna, zato ta določba daje policiji tudi pooblastilo za varnostno preverjanje oseb zaradi zaposlitve pri varovani osebi, v varovanem objektu ali okolišu objekta in določa osebe, ki se jih ne sme varnostno preverjati. Podatki, ki se smejo varnostno preverjati, so natančno opredeljeni in zagotavljajo z vidika varnosti varovanih oseb in objektov ustrežnejšo podlago kot po zakonu o tajnih podatkih. Potrebno je poudariti, da tako kot je pomembno z vidika zakona o tajnih podatkih, da imajo dostop do tajnih podatkov zanesljive osebe, je to še toliko bolj pomembno pri zagotavljanju varnosti varovanih oseb in objektov. Za varnostno preverjanje je potrebno pisno soglasje preverjane osebe, razen v izjemnih primerih, ko bi to otežilo ali onemogočilo njegovo izvedbo. V tem členu je spoštovano tudi načelo sorazmernosti, tako da smejo med varnostnim preverjanjem policisti zbirati le tiste podatke, ki so nujno potrebni za odločitve o varnostnem zadržku.

K 101. členu

Policija za zagotavljanje varnosti določenim varovanim osebam v prostorih posebnega pomena ali objektih, kjer bodo potekali določeni dogodki državnega pomena, lahko izvede omejeno varnostno preverjanje – akreditacijski postopek. Treba je ločiti varnostno preverjanje za delo (načeloma dalj časa trajajoč proces) pri določeni varovani osebi, v objektu in okolišu objekta, ki v vprašalniku vsebuje več kontrolnih vprašanj, od varnostnega preverjanja, ki je enostavnejše in se izvaja ob tako imenovanih akreditacijskih postopkih. V tem primeru lahko vprašalnik vsebuje manj kontrolnih vprašanj, saj gre za enkratne dogodke, kot so mednarodne konference, obiski tujih poglavarjev in šefov držav, ko se oceni povečana ali visoka stopnja ogroženosti tuje varovane osebe oziroma se v pripravah na varovanje ugotavlja, ali gre za varnostno zahtevnejši dogodek. Policija v takšnih primerih na določenem prostoru oziroma območju ali objektu, ki ga je zagotovil organizator, izvaja varnostni nadzor. Za vstop in gibanje, izvajanje posameznih del (urejanje prostora, postavitve tehnične opreme za prenos slike ali zvoka ...) se je potrebno predhodno akreditirati s posebnim vprašalnikom, ki ga pripravi organizator v sodelovanju s policijo. Naloga policije je, da osebe, ki želijo vstopiti v varovano območje ali objekt, varnostno preverijo. Osebi, ki se ji po varnostnem preverjanju dovoli vstop v prostor posebnega pomena, organizator izda identifikacijsko priponko. Če so med varnostnim preverjanjem ugotovljeni varnostni zadržki za zadrževanje preverjene osebe v prostorih, določenih v prvem odstavku tega člena, policija zavrne vstop take osebe v navedene prostore in o tem obvesti organizatorja, ki pa lahko odloči drugače. Podrobneje bo postopek predpisala vlada v podzakonskem aktu.

K 102. členu

Zakon v tem členu določa, da varnostni zadržek, poleg primerov iz 99. in 100. člena tega zakona, pomeni tudi, če so med varnostnim preverjanjem ugotovljene okoliščine, ki kažejo dvom o zanesljivosti osebe ali pravne osebe za delo pri določeni varovani osebi ali v objektu ali možnosti za ogrožanje določene varovane osebe in objekta ali navezovanje stikov in poskusov novačenja organizacij in združb, ki delujejo zoper pravni red RS. Enaka določba vsebuje že sedaj veljavni ZPol, le da se je skliceval na Zakon o tajnih podatkih. Ker gre lahko v tem primerih tudi za poseg v delovnopravna razmerja oseb, zaposlenih v drugih organih, bo policija v teh primerih predlagatelj samo seznanila, da npr. oseba ne izpolnjuje pogojev za delo oziroma, da za njo obstajajo varnostni zadržki, in bo lahko le predlagala, da osebi prepove dostop oziroma da ji prepove opravljati delo pri določeni varovani osebi ali v objektu. V tretjem odstavku tega člena pa je zaradi varnostnih razlogov dodana izjema glede posredovanja podatkov. Policija tako ni dolžna posredovati podatkov, ki se nanašajo na stike s tujimi

varnostnimi ali obveščevalnimi službami oziroma na članstvo ali sodelovanje v organizacijah ali skupinah, ki ogrožajo vitalne interese RS ali držav članic političnih, obrambnih in varnostnih zvez, katerih članica je RS, če bi to ogrozilo vire ugotavljanja oziroma preverjanja posredovanih podatkov.

K 103. členu

Vlada bo v podzakonskih aktih natančneje uredila varovane osebe, obseg in način varovanja in zaščite določenih varovanih oseb, objektov državnih organov, objektov, prostorov in okolišev ter varovanje določenih delovnih mest, in določila državne organe, objekte, prostore, okoliše in delovna mesta, za katera je potrebno opraviti varnostno preverjanje oseb.

K 104. členu

Naloge, ki jih policisti opravljajo na vodah, predvsem na morju, so različne in v marsičem drugačne od nalog policistov na kopnem (najpomembnejša med njimi je zagotavljanje suverenosti in jurisdikcije RS). Usmerjene so predvsem v nadzor plovil, kontrolo oseb na plovilih in kontrolo oseb, ki se ukvarjajo z različnimi dejavnostmi na vodah. Poleg policijskih pooblastil, ki jih imajo policisti pri opravljanju nalog na kopnem, imajo torej pri opravljanju nalog na vodah še možnosti za uporabo posebnih pooblastil, ki so naštetja že v veljavnem ZPol. Na novo so dodani pregled, preiskava in dokumentiranje območja pod vodno gladino (do dna) in dna samega ter prekinitvev potopa potapljaču. Policisti policijska pooblastila na vodah izvajajo ob pogojih, ki jih določa ta in drugi zakoni (pomorski zakonik, zakon o morskem ribištvu, zakon o plovbi po celinskih vodah, zakon o varstvu pred utopitvami, ZNDM-2, ZKP, ZP-1 ...). Zaradi posebnosti opravljanja nalog na vodah je način izvedbe posameznih policijskih pooblastil specifičen.

K 105. členu

Preveritev zastave plovila spada med osnovna preverjanja pripadnosti plovila (zastava plovila je tudi nekakšen tradicionalni simbol v pomorstvu). Če policist pri opravljanju nalog opazi plovilo s sumljivo zastavo ali brez nje, po megafonu ali pomorski radijski zvezi od poveljnika plovila zahteva, da zastavo izobesi ali sporoči podatke o pripadnosti plovila. Če poveljnik plovila upošteva policistovo zahtevo, se po preverjanju podatkov plovila policijski postopek konča. V nasprotnem primeru policist zaradi izvedbe nadaljnjega postopka da poveljniku znak, naj plovilo ustavi.

K 106. členu

Ustavitev plovila (razen če je že ustavljeno oziroma zasidrano) je osnovni pogoj za izvedbo drugih policijskih pooblastil, ki so potrebna za izvedbo policijske naloge. Opisano je način ustavitve plovila, ki se začne z ustreznim znakom posadki in obveznost policista, da ugotovi zemljepisni položaj plovila. Ustavitev plovila in pristonek patroljnega čolna policije ob njegov bok sta potrebna za izvedbo vseh postopkov, ki se nanašajo na plovilo, njegovo posadko in druge osebe na plovilu ter tovor. V praksi je samo pristajanje ob drugo plovilo tvegano in tudi nevarno opravilo, saj je odvisno od vrste dejavnikov (razburkanost morja, veter, morski tok, velikost plovil, izkušenosť upravljavcev plovil ...). S tega stališča je pomembna določba iz drugega odstavka naslednjega člena, ki vsekakor omogoča varnejšo izvedbo policijskih pooblastil na vodah.

K 107. členu

Policisti imajo pravico preveriti listine, ki jih morajo imeti določene vrste plovil, in sicer: vpisni list plovila (razvidna državna pripadnost, lastništvo plovila, namembnost, kategorija), potrdilo o usposobljenosti za upravljanje plovila, popis posadke (seznam članov posadke in potnikov), ladijski dnevnik (le za določene vrste ladij), knjigo in manifest tovora (razviden tovor in njegova razporeditev na ladji), dovoljenje za ribolov (če ga posadka opravlja ali ima na plovilu ribolovna sredstva). Naštete listine se nanašajo tako na člane posadke kot na morebitne potnike. Policisti lahko pregledajo listine na plovilu ali pa od poveljnika zahtevajo, da jih prinese na policijsko plovilo.

V omenjenem pooblastilu so v bistvu strnjena pooblastila, ki jih ima policija že po drugih zakonih (ZNDM-2, Zakon o morskem ribištvu, Pomorski zakonik ...) in daje policistu možnosti za ugotavljanje dejanskega stanja. To policijsko pooblastilo je podlaga za ugotovitev dejanske identitete, tako plovila kakor oseb v policijskem postopku. V praksi policisti največkrat pregledujejo naslednje dokumente: osebne dokumente (osebna izkaznica, potni list, pomorska

knjižica), potrdila o usposobljenosti za opravljanje plovil (izpit za voditelja čolna in različna pooblastila za upravljanje različnih vrst plovil) ter popise posadk in potnikov. Za izvedbo policijskih pooblastil (ugotavljanje identitete, pregled listin plovila, članov posadke in potnikov ...) smejo policisti stopiti na plovilo, ki je v postopku. Če je glede na vremenske ali druge okoliščine to potrebno, lahko zaradi varne izvedbe policijskega postopka poveljniku plovila ukažejo, da v spremstvu policijskega čolna vpluje v določeno pristanišče, kjer dokončajo postopek.

K 108. členu

V dolgoletni praksi dela na postaji pomorske policije se je pokazala določena problematika pri opravljanju policijskih nalog pod vodo (iskanje utopljenecv, podvodni ogledi kraja kaznivega dejanja in iskanje predmetov, podvodni pregledi plovil zaradi suma tihotapstva, odkrivanja krivolovcev itd). Policisti potapljači opravljajo tudi naloge na vodni gladini in pod njo, vse do dna v vseh akvatorijih (pregled ladij in ladijskih balastnih tankov, rek, jezer, sifonov, gramoznih jam, podvodnih jam, jaškov, kanalov, ribnikov, bazenov, raznih vodnih zapornic do višinskih jezer ...).

K 109. členu

Pri pregledu in preiskavi plovila se smiselno uporablja stališče ustavnega sodišča glede preiskave vozila, na podlagi katerega se za pregled plovila štejeta vizualni pregled zunanega dela plovila in notranjih prostorov za vkrcavanje in izkrcavanje oseb, prtljage in tovora ter pregled prostorov za upravljanje s plovilom. Vsak intenzivnejši poseg pomeni preiskavo plovila, zlasti če je treba pregledati skrite dele plovila in druge podobne prostore (npr. kabine za nočitev). Če je to potrebno, smejo policisti v določenih primerih, ki so največkrat povezani z razlogi za sum storitve kaznivega dejanja ali prekrška, za zavarovanje sledov in predmetov ter ugotovitev vseh okoliščin, ki so pomembne za kazenski postopek ali postopek o prekršku, pregledati in dokumentirati območje pod vodno gladino, vključno z dnom, zaradi izvedbe policijskega postopka pa tudi ukazati prekinitev potopa potapljaču.

K 110. členu

Policijsko pooblastilo odreditev oziroma prekinitev potapljaču je potrebno, saj bi sicer z izvedbo policijskega postopka morali počakati, da potapljač konča potop in pride na površje. Policist bi lahko potapljaču odredbo pokazali neposredno, z mednarodnimi standardnimi znaki za sporazumevanje pod vodo (mednarodni signalni kodeks).

K 111. členu

Pregon in zajetje plovila, ki ne upošteva znakov policije za ustavitev, sta potrebna zaradi izvedbe drugih policijskih pooblastil. Če se ugotovi, da so poveljnik plovila, člani posadke ali druge osebe na plovilu kršile predpise RS, mednarodne pogodbe ali pravila mednarodnega prava in so izpolnjeni zakonski pogoji za privedbo ali pridržanje, smejo policisti plovilo, člane posadke in druge osebe na plovilu odpeljati na določeno mesto ali k pristojnemu organu.

K 112. členu

Določba pomeni uskladitev z Zakona o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-1, Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo), ki v 6. členu natančno opredeljuje obdelavo osebnih podatkov kot najširši pojem za vsa delovanja v zvezi z osebnimi podatki. Tako predlagani člen natančneje določa, kaj policija med opravljanjem policijskih nalog s podatki pravzaprav počne. Prav tako je upoštevana posebnost zaupnih razmerij (zdravnik-pacient, odvetnik – stranka ...) in poklicnih skrivnosti. Med druge podatke spadajo tudi npr. tajni podatki, poslovne skrivnosti, razni drugi neosebni podatki (statistike, interne analize, strokovna in pravna mnenja,...).

Zbiranje je sicer v skladu z ZVOP-1 ena od faz obdelave podatkov in kot taka zajeta v ta pojem, vendar se precej določb tega poglavja nanaša le na samo zbiranje podatkov kot enega osnovnih elementov policijskega dela, zato sta pojma obravnavana ločeno. Tako zbiranje kot obdelava osebnih in drugih podatkov pa se vežeta na opravljanje policijskih nalog, ki so v predlogu zakona natančno opredeljene.

V drugem odstavku je določen krog subjektov, od katerih policisti zaradi opravljanja policijskih nalog zbirajo osebne in druge podatke. Gre za neposredno zbiranje podatkov od osebe, na katero se ti podatki nanašajo, zbiranje od drugih oseb, ki o tem kaj vedo, ali iz zbirk osebnih podatkov, uradnih evidenc, javnih knjig ali drugih zbirk podatkov, tako svojih kot zbirk drugih organov, organizacij in drugih subjektov.

Tretji odstavek dopušča zvočno snemanje elektronskih komunikacij v informacijsko--telekomunikacijskem sistemu policije (radijske in telefonske komunikacije, sporočila interne uradne elektronske pošte, uporaba interneta registriranih uporabnikov, dostop do podatkov policijskih evidenc in drugih zbirk podatkov policije). Gre le za tiste komunikacije, ki so vezane na opravljanje nalog policije in s tem povezanim komuniciranjem, prav tako je tudi rekonstrukcija posnetkov dovoljena izključno zaradi preverjanja zakonitosti in strokovnosti policijskih postopkov in ukrepov pri izvedbi posamezne naloge policije. Ob tem pa ne gre za splošno preverjanje strokovnosti dela policistov (na primer predstojnik za neko časovno obdobje preverja primernost komunikacije določenega policista z občani), temveč izključno za reševanje konkretne zadeve in preverjanje ob tem izvedenih policijskih postopkov.

Četrty odstavek omogoča implementacijo prvega odstavka 37. člena Konvencije Sveta Evrope o zaščiti otrok pred spolnim izkoriščanjem in spolno zlorabo, po katerem pogodbenice za preprečevanje in pregon kaznivih dejanj iz Konvencije zbirajo in shranjujejo podatke o identiteti in genskem profilu (DNK) oseb, obsojenih za kazniva dejanja, opredeljena s konvencijo (in določena v Kazenskem zakoniku v taksativno naštetih členih), ko so žrtve kaznivih dejanj otroci. Ker na podlagi trenutno obstoječe zakonodaje ni obveznosti za odvzem DNK profila osumljenca v primeru predkazenskih postopkov, ki se nanašajo na kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost, kjer so žrtve otroci, ampak se potreba po tem presoja v vsakem konkretnem primeru posebej, ta določba za ta kazniva dejanja uvaja obvezen odvzem in nato hrambo DNK profila v evidenci preiskav DNK tudi z namenom izmenjave tovrstnih informacij med državami pogodbenicami konvencije, kar bi omogočilo večjo zaščito otrok v primeru, ko storilci ta kazniva dejanja izvršujejo na ozemlju več držav.

Peti odstavek določa obveznost jemanja in shranjevanja prstnih odtisov v predkazenskem postopku tudi za nekatera najhujša kazniva dejanja.

K 113. členu

Uporaba tehničnih sredstev pri zbiranju podatkov, namenjenih dokazovanju prekrškov in kaznivih dejanj ter identifikaciji kršiteljev oziroma storilcev, je dopolnjena s tehničnimi sredstvi za identifikacijo oseb, vozil in predmetov z namenom zagotavljanja večjega varstva temeljnih človekovih pravic in svoboščin ter boljšega nadzora nad zbiranjem podatkov. Pri uporabi tehničnih sredstev za identifikacijo oseb, vozil in predmetov gre za tehnično pomoč pri evidentiranju posebnosti in identifikacijskih znakov, na podlagi katerih je mogoča zanesljiva identifikacija. Gre za dokumentiranje identifikacijskih podatkov, ki so lahko podlaga za uvedbo kazenskega postopka. Tehnična sredstva za identifikacijo oseb, vozil in predmetov delujejo po načelu avtomatskega računalniško vodenega izločanja posameznih tarč (vozil, osumljencev storitve kaznivih dejanj, predmetov glede na njegove karakteristike). Te karakteristike so navadno navedene v obliki uradnih označb predmetov ali vozil, kot so črna elektromagnetna koda, registrska številka, številka ladijskega zabojnika, številka apoena na bankovcih, blanketna številka osebnega dokumenta ipd. Ti podatki se ob evidentiranju s tehničnimi sredstvi lahko avtomatsko preverjajo v evidencah policije ter so lahko z evidencami policije neposredno računalniško povezani. Pri tem se avtomatsko računalniško izvaja logična kontrola in izločajo morebitni isti podatki o tarči tudi v evidencah policije, kjer program preverja, ali je zanje razpisano iskanje, ali so neveljavni, ukradeni ali ponarejeni. Pri identifikaciji oseb s tehničnimi sredstvi pa gre za izločitev oseb iz dokumentiranega posnetka, in sicer osumljencev storitve kaznivih dejanj, glede na njihove znane lastnosti, glede na zbrana obvestila in podatke o samem kaznivem dejanju.

Uporaba tehničnih sredstev je vezana na konkretno opravljanje policijskih nalog in je namenjena dokazovanju prekrškov in kaznivih dejanj ter identifikaciji njihovih storilcev. Ne gre za splošno preventivno dejavnost policije, ki bi lahko šele vodila do odkritja posameznega prekrška ali kaznivega dejanja.

Tehnična sredstva morajo biti zdravju neškodljiva in ne smejo biti trajno nerazgradljiva (npr. barvo, s katero označimo osebo, da je razpoznavna v množici, mora biti vselej mogoče sprati s oblačil).

Tretji odstavek policiji omogoča uporabo tehničnih sredstev za zbiranje osebnih in drugih podatkov pri nadzoru prometa, javnih površin ali pri pridobivanju podatkov za dokazovanje prekrškov in za identificiranje kršiteljev. Tako lahko policija uporabi tudi tehnična sredstva za nadzor cestnega prometa zaradi odkrivanja in dokazovanja prekoračene najvišje dovoljene hitrosti na kontrolnih točkah ter za merjenje povprečne hitrosti na določenem cestnem odseku. Sistem deluje tako, da na začetku posname vsa vozila, ki vstopijo v cestni odsek, kjer je sistem nameščen. Posnetki vozil, ki niso prekoračila omejitve hitrosti oziroma niso udeležena v prekršku, se brišejo takoj ko je to mogoče, ta čas pa ne sme biti daljši kot 30 dni. Posnetke vozil kršiteljev sistem shrani in ustrezno obdelava ter se nato uporabljajo v postopku.

K 114. členu

Uporaba tehničnih sredstev pripomore k bolj učinkovitemu spremljanju izvajanja policijskih pooblastil in spremljanja javnih zbiranj ter večji pravni varnosti vseh udeležencev v policijskem postopku, tako policistov kot obravnavanih oseb. S pomočjo posnetkov je tudi lažje ugotoviti dejansko stanje, če pride do kaznivih ravnanj, posnetki pa se lahko uporabijo tudi v morebitnih nadaljnjih postopkih (kazenski, prekrškovni, pritožbeni ...). Ta določba bo pripomogla tudi k zmanjšanju števila pritožb nad delom policistov, saj bo lažje preveriti dejstva, navedena v pritožbah.

Uporaba tehničnih sredstev je dopustna tudi pri spremljanju javnih zbiranj z namenom zagotavljanja varnosti ljudi in premoženja. Dodaten pogoj za njihovo uporabo je obstoj okoliščin, na podlagi katerih je mogoče pričakovati množične kršitve javnega reda ali kaznivih dejanj. Gre za tista javna zbiranja, kjer obstaja možnost za nastanek škode ali ogrožanja dobrine, ki se varuje z opravljanjem policijske naloge (npr. nogometna tekma med večjimi rivali, smučarski skoki v Planici, ...).

Osebe, zoper katere se izvajajo policijska pooblastila, so varovane z določbo tretjega odstavka, saj morajo biti ob začetku uporabe tehničnih sredstev opozorjene, da se policijski postopek snema, razen če okoliščine tega ne dopuščajo. V tem primeru morajo biti opozorjene takoj, ko je to mogoče oziroma okoliščine to dopuščajo (npr., ko policist ustavi vozilo in prične z izvajanjem postopka).

V primerih, ko policija izvaja snemanje dogajanja na določenem prostoru ali poti in obstaja možnost neposrednega vplivanja ali napada na policiste, kar pomeni neposredno fizično nevarnost za uporabnike tehničnih sredstev ali pa bi obveščanje očitno otežilo izvedbo določene policijske naloge policiji ni potrebno obveščati oseb, na katere se uporaba teh sredstev nanaša, o uporabi tehničnih sredstev. Takšni primeri so npr. neposredna udeležba policije na prostoru demonstracij z vozilom, v katerem je nameščena oprema za snemanje, snemanje iz policijskega helikopterja, snemanje s prenosnim sistemom, ki ga imajo policisti – tehniki pri sebi in opravljajo policijske naloge neposredno na terenu ter podobno.

K 115. členu

Upravljalci zbirke podatkov morajo policistom na podlagi njihove zahteve brezplačno posredovati zahtevane podatke iz obstoječih evidenc zaradi izvrševanja njene pristojnosti in opravljanja z zakonom določenih policijskih nalog. V takih primerih lahko minister za notranje zadeve odloči, v katerem času so osebe, na katere se podatki nanašajo, s posredovanjem podatkov in seznamom subjektov, ki so jim bili podatki posredovani, seznanjene. Ta čas ne sme biti daljši od petih letih. Gre za omejitev pravice iz 32. člena ZVOP-1. Podobna rešitev je v slovenski zakonodaji določena v 17. členu Zakona o slovenski obveščevalno-varnostni agenciji in 35. členu Zakona o obrambi. Gre za določene policijske naloge, katerih uspešna izvedba bi s seznanitvijo oseb o posredovanju podatkov lahko bila ogrožena ali motena.

K 116. členu

Osebi, ki izkaže pravni interes za pridobitev podatkov, zbranih pri obravnavanju dogodka ali opravljanju policijskih nalog, mora policija te podatke posredovati. Pogoj za posredovanje je obrazložena pisna ali drugače izkazljiva zahteva, ki mora vsebovati izkaz okoliščin iz 40. člena predloga zakona (nastala materialna in nematerialna škoda, telesna poškodba, sum storitve kaznivega dejanja ali prekrška in podobni primeri), natančno opredelitev vrste podatkov ter namen, za katerega podatke potrebuje. Policija posreduje le tiste podatke, ki so opredeljeni, uporabljajo pa se lahko le v točno določen namen.

Določba tretjega odstavka tega člena povzema 54.a člen ZPol. Določba omogoča policiji, da Slovenskemu zavarovalnemu združenju in zavarovalnicam za vpogled v elektronske zapisnike prometnih nesreč in za posredovanje podatkov o prometnih nesrečah, prekrških, kaznivih dejanjih in dogodkih zaračuna nadomestilo, ki ga določi minister.

Zavarovalnice imajo zaradi svojega poslovanja na podlagi zakona, ki ureja zavarovalništvo in zakona, ki ureja obvezno zavarovanje v prometu ob pogojih, ki jih ureja Zakon o varstvu osebnih podatkov, pravico pridobivati podatke, ki jih potrebujejo za njihovo poslovanje. Policija in Slovensko zavarovalno združenje ter ostale zavarovalnice s svojimi aplikacijami zagotavljajo varen vpogled in prenos podatkov v skladu predpisi, ki urejajo navedeno področje, pri čemer se zagotavlja možnost preverjanja pravne podlage in namena posredovanja osebnih podatkov za obdobje, ko je mogoče zakonsko varstvo osebe zaradi nedopustnega posredovanja osebnih podatkov.

K 117. členu

Predlagana določba omogoča posredovanje podatkov organom tujih držav ali mednarodnih organizacij, ko je to potrebno zaradi opravljanja policijskih pooblastil.

Prvi odstavek ureja posredovanje osebnih podatkov organu mednarodne organizacije na podlagi mednarodne pogodbe, s katero je RS prenesla na organizacijo izvrševanje dela suverenih pravic, ter posredovanje osebnih podatkov državam članicam Evropske unije ali Evropskega gospodarskega prostora. V teh primerih se posredovanje izvaja na podlagi določb ustrezne mednarodne pogodbe, pravnega akta ali odločitve mednarodne organizacije, ali po določbah zakonov, s katerimi se pravni akti ali odločitve izvršujejo.

Ob posredovanju tretjim državam in mednarodnim organizacijam, na katere ni bil izvršen prenos dela suverenosti, mora biti zagotovljena dejanska vzajemnost. Policija lahko označi določene osebne podatke kot občutljive ter omeji njihovo obdelavo na točno določene namene. Posredovanje podatkov je dopustno le državam in mednarodnim organizacijam, ki dosegajo ustrezne standarde varstva osebnih podatkov (konvencija št. 108 Sveta Evrope o varstvu posameznika glede na avtomatsko obdelavo osebnih podatkov, direktiva EU 95/46 o varstvu osebnih podatkov) in le za namene, določene v tem zakonu. Podatki se običajno posredujejo na podlagi sklenjenih mednarodnih sporazumov.. Zagotovila o doseganju standardov policija pridobi od državnega nadzornega organa za varstvo osebnih podatkov, to je informacijski pooblaščenec, ki izda odločbo o ustreznosti varstva osebnih podatkov. Če standardi niso doseženi in osebni podatki niso ustrezno varovani, se podatki ne posredujejo.

Določba četrtega odstavka zagotavlja izpolnjevanje določbe tretjega odstavka 22. člena ZVOP-1 in omogoča sledljivost in nadzor nad posredovanjem podatkov.

Peti in šesti odstavek izvršujeta določbe Okvirnega sklepa Sveta 2008/977/PNZ z dne 27. novembra 2008 o varstvu osebnih podatkov, ki se obdelujejo v okviru policijskega in pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah. Gre zlasti za člene 1, 8,11 in 12.

Peti odstavek določa dolžnost ocene kvalitete posredovanih podatkov (starost podatkov, kvaliteta vira, način pridobitve...) na podlagi izkustvenih informacij. Take informacije so lahko zelo koristne za prejemnika podatkov, obenem pa je določena tudi možnost prošnje policije za enako ravnanje posrednika podatkov, kadar sama nastopa v vlogi prejemnika. Na ta način bi bila zagotovljena vzajemnost pri čezmejni izmenjavi podatkov. Prav tako je uporabnik oziroma prejemnik podatkov vezan na omejitve, ki jih je določil organ, ki je podatke posredoval. Slednji lahko določi omejitve namena uporabe podatkov ali prepoved razkritja podatkov določenim osebam ali organom. Podatki se lahko posredujejo le točno določenim organom, ki te podatke potrebujejo, obdelujejo pa jih lahko le za določene namene, Pri obdelavi so vezani na omejitve,

ki jih določi policija ob upoštevanju temeljnih načel demokratične družbe. V kolikor vsi navedeni pogoji niso izpolnjeni, policija teh podatkov ne posreduje.

K 118. členu

Na podlagi odločbe Ustavnega sodišča RS, št. U-I-271/08, Uradni list RS, št. 26/2011, je potrebno materijo varovanja in razrešitve varovanja varovanih/zaupnih podatkov policije urediti v področnem zakonu na ustavno skladen način.

Del obravnavane materije rešuje Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku (ZKP-K). V okviru kazenskega postopkovnega prava se določa način izvršitve predmetne odločbe Ustavnega sodišča glede vprašanja sodnega nadzora oziroma sodne presoje glede odločanja o razrešitvi dolžnosti varovanja tajnosti podatkov v zvezi z izvedbo dokaza z zaslišanjem delavca policije v kazenskem postopku (predlog 235.a člena ZKP-K). Na ta način se rešuje obveznost, ki izhaja iz odločbe Ustavnega sodišča ločeno v okviru kazenske postopkovne zakonodaje in ločeno po področnih zakonodajah.

V drugem odstavku se ureja postopek odločanja generalnega direktorja policije glede razrešitve dolžnosti varovanja varovanih podatkov uslužbenca policije. Do razrešitve varovanja varovanih podatkov lahko pride na obrazloženo zahtevo sodišča. Določeni so tudi razlogi, na podlagi katerih generalni direktor policije oceni, da takšna razrešitev varovanja varovanih podatkov ni mogoča.

V tretjem odstavku je določeno, da mora generalni direktor seznaniti predsednika višjega sodišča z vsemi podatki, za katere meni, da ne dopuščajo razrešitve dolžnosti varovanja. V kolikor se pri tem sklicuje na posebne razloge varovanja varovanih podatkov se predsednika višjega sodišča seznaniti z varovanimi podatki v prostorih policije na način in v času kot ga določi generalni direktor policije.

V četrtem odstavku je določeno, da se osebni podatki prijaviteljev ne razkrijejo v primerih, ko jim policija že vnaprej zagotavlja anonimnost ali to sami zahtevajo. Razkritje osebnih podatkov je dopustno edino na podlagi odredbe sodišča. S tem ščitjenjem podatkov prijaviteljev se krepi zaupanje državljanov v delo policije in njihovo pričakovano stopnjo zaščite pred povračilnimi ukrepi storilcev prepovedanih ravnanj. Tako se bo povečala verjetnost naznanitev oz. prijav prepovedanih ravnanj s strani državljanov, saj bodo lahko upravičeno pričakovali višjo stopnjo zaščite s strani policije.

K 119. členu

Predlagana določba pooblašča ministra za notranje zadeve, da predpiše postopke ter ukrepe za zavarovanje podatkov, pristojne osebe, ki ocenijo možnosti za povzročitev škode organu z razkritjem varovanega podatka, ter način vodenja vseh evidenc, katerih upravljevec je policija.

Določba pomeni združitev 57. člena in zadnjega odstavka 59. člena ZPol, ki napotuje na ureditev tega področja v dveh aktih. Dolgo sta materijo namreč urejala dva pravna akta, eden na podlagi 57. člena (postopki in ukrepi za zavarovanje podatkov – pravilnik o varovanju podatkov policije) in drugi na podlagi 59. člena (način vodenja policijskih evidenc – pravilnik o načinu vodenja policijskih evidenc). Marca 2011 pa je bil sprejet akt, ki ureja materijo obeh členov ZPol – Pravilnik o zaščiti podatkov policije (Uradni list RS, št.17/11). Določba na novo določa tudi pooblastilo za določitev pristojnih oseb, ki bodo ocenile škodljivost razkritja določenega varovanega podatka.

K 120. členu

Določena je subsidiarna uporaba ZVOP-1 kot krovnega zakona o varstvu osebnih podatkov za zbiranje in obdelavo podatkov v policijskih evidencah. Določbe ZVOP-1 se uporabljajo za zbiranje in obdelavo podatkov policijskih evidenc vedno, razen če ta zakon določa drugače. Zakon namreč lahko, v skladu s 36. členom ZVOP-1, omejuje pravice osebe iz 19. (obveščanje posameznika o obdelavi osebnih podatkov), 30. (pravica do seznanitve) in 32. (pravica do dopolnitve, popravka, blokiranja, izbrisa in ugovora) člena ZVOP-1, in sicer iz razlogov, ki so navedeni v 36. členu ZVOP-1 (varstvo suverenosti in obrambe države, varstvo nacionalne varnosti in ustavne ureditve države, varnostnih, političnih in gospodarskih interesov države, izvajanje pristojnosti policije, preprečevanje, razkrivanje, odkrivanje, dokazovanje in pregon kaznivih dejanj in prekrškov, odkrivanje in kaznovanje kršitev etičnih norm za določene poklice,

monetarni, proračunski ali davčni razlogi, zaradi nadzora nad policijo in varstva oseb, na katere se nanašajo osebni podatki, zaradi pravic in svoboščin drugih). Omejitve so dopustne le v obsegu, ki je nujen za doseg namena, zaradi katerega se določa omejitvev.

K 121. členu

Predlagani člen vsebuje posebna, policiji prilagojena pravila glede točnosti, posodobljenosti, popolnosti in zanesljivosti osebnih podatkov, katere policija obdeluje v zadevah, katere mora reševati po tem zakonu ali po drugih zakonih. Upošteva se, da je policist oziroma policija organ odkrivanja storilcev kaznivih dejanj oziroma odkrivanja kaznivih dejanj samih, prekrškovni organ ter organ, katerega usmerja državno tožilstvo, ali organ odločanja v določenih postopkih, zlasti pa organ, ki dela za državno tožilstvo kot stranko v postopkih, da torej - kar se tiče zlasti predkazenskega postopka - zastopa "pred-obtožbeno tezo"(policijska preiskava) in da bo o njegovi tezi (kazenska ovadba, poročilo, odločba v postopku o prekršku) vsebinsko in oblastno ter obvezujoče naknadno presojal oziroma odločal drug organ (običajno samostojno državno tožilstvo, včasih neodvisno sodišče, včasih tudi upravni organ). Zato je v drugem odstavku določena relevantna izjema, ki temelji tako na položaju policije kot "predhodnega preiskovalca", z vidika pravnih aktov Evropske unije pa izhaja iz členov 8 in 4 v zvezi s točko 12 uvodne navedbe "Okvirnega sklepa Sveta 2008/977/PNZ z dne 27. novembra 2008 o varstvu osebnih podatkov, ki se obdelujejo v okviru policijskega in pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah". Policija namreč ne more zagotavljati popolne točnosti, popolnosti, posodobljenosti ali zanesljivosti osebnih podatkov, katere obdeluje v spisih ali v evidencah policije, saj ji izjave dajejo oškodovanci kaznivih dejanj, osumljenci, vsak s svojega vidika in spoznavanja, policija jih pa z vidika poznavanja konkretnih dogodkov ter podatkov, ki so ji na voljo tudi vrednostno ocenjuje oziroma kvalificira. Policija je dolžna praviloma le skrbeti, da v okviru svojih pristojnosti čimbolj skrbno zbere vse relevantne osebne podatke, tako tiste, ki potrjujejo tezo policijske preiskave, kot tudi tiste, ki jo zanikajo, dokončno odločanje o tem, koliko je zaupati tem podatkom, pa je v pristojnosti odločanja samostojnega državnega tožilstva v okviru kazenskega pregona oziroma v okviru sodne presoje neodvisnega sodstva.

Po prejemu ustrezne odločbe mora policija v roku šestih mesecev označiti spremembo osebnih podatkov, glede na odločitev iz odločbe. Za vprašanja, katerih ta člen ali drugi členi predloga zakona ne urejajo specifično glede pravic osebe glede dostopa do osebnih podatkov, ki se nanašajo nanjo, veljajo relevantne določbe ZVOP-1 (predlagani tretji odstavek).

K 122. členu

Predlagani prvi odstavek na načelni ravni prepoveduje uporabo avtomatizirane obdelave osebnih podatkov, na podlagi katerih bi policisti "avtomatično" ravnali oziroma sprejemali odločitve, s katerimi bi se posegalo v pravice in obveznosti fizičnih in pravnih oseb in drugih subjektov ali pa omogočalo drugim (državnemu tožilstvu, sodiščem, upravnim organom) takšne posege. Pri tem sledi določbi člena 7 v zvezi s členom 12 Okvirnega sklepa Sveta 2008/977/PNZ z dne 27. novembra 2008 o varstvu osebnih podatkov, ki se obdelujejo v okviru policijskega in pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah. Vendar predlagani odstavek dopušča možnost omejene (predhodne) avtomatizirane obdelave za primere, ko npr. policist preučuje nezakonite finančne tokove med pravnimi osebami oziroma med pravnimi in fizičnimi osebami, vendar mora t.i. "avtomatizirani rezultat" na koncu proučiti in se posebej odločiti, ali ga bo kot "potrditveno tezo" vključil v predlog, kazensko ovadbo, poročilo ipd. V tem primeru se, čeprav to z vidika navedenega Okvirnega sklepa ni nujno, v okviru polja proste presoje zakonodajnega urejanja, predlaga širitev te prepovedi glede avtomatizirane obdelave osebnih podatkov tudi na področje pravnih oseb, saj z vidika podobnosti med obema osebama na področju izvrševanja državnotožilskih funkcij ni najti posebnega razloga proti izenačitvi, saj je zaradi upoštevanje določenih možnosti, da bi določbe 38. člena Ustave RS (varstvo osebnih podatkov) lahko kdaj delno in obvezujoče veljale tudi za pravne osebe⁸², pa so bistveni razlogi za to širitev.

82 Glejte: "Za odločitev v obravnavani zadevi ni treba odgovoriti na vprašanje, ali se pravica iz 38. člena Ustave nanaša tudi na pravne osebe." (odločba US, št. U-I-238/99, 9.11.2000; 19. točka obrazložitve; objava: OdlUS IX, 257 in Uradni list RS, št. 113/00; primer "osebni podatki naročnikov Radiotelevizije Slovenija"). Nasprotna odločitev Ustavnega sodišča: "20. [...] Nadalje je treba upoštevati, da je Ustavno sodišče že sprejelo stališče, da varstvo osebnih podatkov uživajo le fizične osebe kot posamezniki, ne pa tudi pravne ali fizične osebe, ki

Predlagani drugi odstavek upošteva rezultate primerjalnopravne ureditve v Zvezni republiki Nemčiji. Zvezna republika Nemčija je namreč v 70. letih 20. stoletja, ko so v računalnikih že obstajale takratne "baze podatkov" o prebivalcih, državljanstvu, kaznovanosti... uvedla t.i. "rasterske preiskave" (Rasterfahndung) za namene boja proti terorizmu (predvsem zoper Frakcije Rdeče armade - RAF). Rastersko preiskovanje se je izvajalo s t.i. "prereševanjem" (prečesavanjem) vsebin zbirk osebnih podatkov s tehniko iskanja po ključih (po abstraktnem rasterskem profilu), npr. lahko v smeri: kdo so nezaposleni, potem se je to primerjalo z identificiranimi kršitelji javnega reda in miru, nato s starostjo pod 30 let, nato z verskim prepričanjem (iz davčne baze - prostovoljni prispevki za kakšno humanitarno organizacijo verske skupnosti), nato z vrsto študija (tehnične ali družboslovne vede)... Na tej podlagi se je lahko izbral konkretni "potencialni storilec kaznivih dejanj terorizma", saj je predhodna statistična analiza pravih identificiranih (prepoznanih) storilcev določenih kaznivih dejanj nakazala, da je treba iskati po navedenih merilih oziroma ključih.

V novejšem obdobju (leta 2006) se je do rasterskih preiskav opredelilo Zvezno Ustavno sodišče Zvezne republike Nemčije in jih razglasilo za neustavne. Tej odločbi Zveznega Ustavnega sodišča Zvezne republike Nemčije sledi tudi predlagani drugi odstavek in takšne obdelave osebnih podatkov, ko računalnik določi "krivca kaznivega ravnanja" ali določi njegovo "zanesljivost" pri izpovedovanju, izrecno prepoveduje. Predlog zakona prepoveduje izdelavo osebnostnih profilov zgolj na podlagi avtomatizirane obdelave podatkov, če bi se na tej podlagi brez dodatnega delovanja in odločitve pristojnega uslužbenca lahko sklepalo na storitev določenega kaznivega ravnanja ali o zanesljivosti izpovedi določenih posameznikov, Vedno je torej potrebna dodatna aktivnost policista, preverjanje posameznih podatkov po evidencah in drugih zbirkah podatkov in drugo nadaljnje zbiranje informacij. Šele potem se lahko sklepa o posameznih dejstvih in sprejemajo odločitve.

Zaključno je tudi primerno opozoriti, da lahko "Rasterfahndung" seveda pripelje do rasnega ali verskega ali narodnostnega profiliranja, ko je le-to bistvena značilnost (karakteristika), ko se preverja posameznika in je torej rezultat takšnega preverjanja lahko tudi neposredna ali posredna rasna ali verska ali narodnostna diskriminacija.

K 123. členu

Zaradi opravljanja policijskih nalog po tem in drugih zakonih policija upravlja in vzdržuje evidence, v katerih zbira in obdeluje osebne podatke. Zbirka osebnih podatkov oziroma evidenca je vsak strukturiran niz podatkov, ki vsebuje vsaj en osebni podatek, ki je dostopen na podlagi meril, ki omogočajo uporabo ali združevanje podatkov, ne glede na to, ali je niz centraliziran, decentraliziran ali razpršen na funkcionalni ali geografski podlagi. Strukturiran niz podatkov je organiziran tako, da določi ali omogoči določljivost osebe.

V drugem odstavku so navedene evidence, ki jih v zvezi z izvajanjem policijskih pooblastil vodi in vzdržuje policija. V primerjavi z veljavno zakonodajo so dodane ali spremenjene evidence: 5. (zaradi lažjega spremljanja in kontrole nad številom groženj delavcem policije), 20. (evidenca posnetkov policijskih postopkov in določenih javnih zbiranj – prej le evidenca posnetkov postopkov) 21. (evidenca oseb, ki jim je prepovedana udeležba na športnih prireditvah, skladno z novim pooblastilom), 22. (evidenca odrejenih ukrepov sodišč – gre za priporu alternativne ukrepe za zagotovitev obdolženčeve navzočnosti, odpravo ponovitvene nevarnosti in uspešno izvedbo kazenskega postopka), 23. (evidenca zadržanih oseb skladno z ZNDM-2, ki je bila do sedaj združena z evidenco pridržanih oseb), 24. (evidenca fotorobotov), 25. (evidenca pogrešanih oseb), 26. (evidenca neidentificiranih trupel) in 27. (evidenca operativnih zaznamkov).

Z dikcijo »v zvezi z izvajanjem policijskih pooblastil« je opredeljen namen zbiranja in obdelave osebnih podatkov. Policija pri izvajanju zakonskih pooblastil in obravnavanju drugih dogodkov zbira osebne in druge podatke zaradi izvajanja ustavnih in zakonskih določb ter spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

Tretji odstavek opredeljuje policijske evidence kot specifično dokumentarno gradivo. V skladu z Uredbo o upravnem poslovanju, za ravnanje s tovrstnim gradivom predstojnik organa, ki hrani tako gradivo, določi ustrezna pravila v skladu s posebnimi predpisi.

K 124. členu

V primerjavi z dosedanjo ureditvijo v ZPol je nov člen bolj natančen, saj jasno določa, katere skupne osebne podatke je policija upravičena voditi v vseh evidencah, katerih upravljavka je. Gre torej za upravičenje, ne pa dolžnost voditi vse našteje kategorije podatkov v vseh evidencah, saj to ni vedno izvedljivo in realno ali tehnično mogoče. Enako velja za naslednji člen, ki določa vsebino posameznih evidenc.

Naboru skupnih osebnih podatkov v prvem odstavku je dodana še identifikacijska oznaka osebe v policijskih evidencah. Identifikacijsko oznako naključno ustvari računalniški sistem ob vnosu osebe v policijske evidence. Bistvo identifikacijske oznake je njen pomemben prispevek k enoznačni in povsem natančni določitvi osebe v policijskih evidencah, še zlasti pa je koristna pri tujcih in osebah brez državljanstva, za katere ni podatka o EMŠO.

V drugem odstavku predlaganega člena je dodan nabor skupnih podatkov za fizično osebo (samostojnega podjetnika posameznika in posameznika, ki samostojno opravljajo dejavnosti), pravne osebe in državnega organa. Predlagan odstavek je potreben zaradi dopolnitve evidence kaznivih dejanj v zvezi z zbiranjem dokazov in raziskovanjem okoliščin, ki so pomembne za ugotovitev oziroma odvzem premoženjske koristi.

K 125. členu

Določena je vsebina vsake posamezne evidence oziroma vrste podatkov, ki jih lahko vsebujejo. Predlog vsebine posameznih evidenc sledi dejanskemu stanju in uskladitvi obsega podatkov s praktičnimi potrebami pri opravljanju nalog policije. Za evidence, ki se vzpostavljajo na novo, so dodane vsebine.

Policija v okviru odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj, ki generirajo premoženjsko korist, izvaja finančne preiskave, s čimer zasleduje splošno načelo kazenskega materialnega prava, da nihče ne more obdržati premoženjske koristi, ki je bila pridobljena s kaznivim dejanjem ali zaradi njega (74. čl KZ-1).

Pooblastilo za izvajanje finančnih preiskav policije je opredeljeno v prvem odstavku 4. člena ZNPP, kjer je določeno, da je ena izmed nalog policije tudi zbiranje dokazov ter raziskovanje okoliščin, ki so pomembne za ugotovitev premoženjske koristi, ki izvira iz kaznivih dejanj. Zakon o kazenskem postopku v 499. členu v povezavi s 507. členom določa zbiranje dokazov in raziskovanje okoliščin, ki so pomembne za ugotovitev premoženjske koristi že v predkazenskem postopku, pri čemer lahko sodeluje z drugimi organi, za katere zakon tako določa.

Policija z izvajanjem finančne preiskave ugotavlja vrsto in višino premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem in premoženje, ki ga je mogoče odvzeti ter z uporabo instituta začasnega zavarovanja zahtevka za odvzem premoženjske koristi prispeva k odvzemu premoženjske koristi.

V skladu z določili Kazenskega zakonika se premoženjska korist odvzame:

- storilcu kaznivega dejanja, ki je pridobil takšno korist,
- drugemu prejemniku oziroma prejemnici te koristi,
- tistim, na katere je bila prenesena brezplačno ali za plačilo, ki ne ustreza dejanski vrednosti, če so vedeli ali bi bili mogli vedeti, da je bila pridobljena s kaznivim dejanjem ali zaradi njega in
- pravni osebi, ki je pridobila takšno korist ali če je bila premoženjska korist prenesena nanjo brezplačno ali za plačilo, ki ne ustreza dejanski vrednosti.

Odvzamejo se denar, dragocenosti in vsaka druga korist, če pa to ni mogoče, se odvzame premoženje, ki ustreza premoženjski koristi.

V tej zvezi je za zbiranje podatkov policije, ki se nanašajo na okoliščine premoženjske koristi, ki izvira iz kaznivega dejanja, in na osebe, na nekatere je takšna korist prenesena in ki hkrati niso storilci ali oškodovanci, potrebna dopolnitev podatkov v evidenci kaznivih dejanj.

Predlagane dopolnitve bodo hkrati sledile priporočilom Posebnega odbora strokovnjakov za ocenjevanje ukrepov odkrivanja in preprečevanja pranja denarja (MONEYVAL), ki v okviru ugotovitev četrtega kroga ocenjevanja Slovenije za obdobje 2005 do 2009 opozarja na neustrezno statistiko o preiskavi in pregonu kaznivih dejanj, iz katerih izhaja nezakonito pridobljena premoženjska korist ter na neustrezno statistiko o uporabljenih začasnih ukrepih in odvzemih, povezanih s kaznivimi dejanji, ki generirajo premoženjsko korist.

K 126. členu

Člen določa posebna pravila za DNK vzorce in prstne odtise, ki so bili odvzeti zaradi ugotovitve možnosti izločitve posameznih oseb iz postopkov oziroma preiskave posameznih kaznivih dejanj. Gre za podatke oseb, ki se po naravi stvari pogosto ali celo stalno zadržujejo na določenih krajih, kjer je bilo v konkretnem primeru storjeno kaznivo dejanje in se zato njihova DNK oziroma prstni odtisi razumljivo nahajajo na teh krajih (npr. vlom v družinsko stanovanje; razumljivo je, da se v stanovanju nahajajo navedeni podatki stanovalcev). Taki podatki se takoj po končanem postopku izločitve uničijo in ne pride do njihovega vnosa v ustrezno evidenco, torej policiji tudi niso na voljo v zvezi s preiskovanjem suma morebitnega drugega kaznivega dejanja te osebe.

K 127. členu

Prvi odstavek ureja pravico osebe do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki v evidencah. Pravica izhaja iz 30. člena ZVOP-1 in se uresničuje v skladu z določbami ZVOP-1, predlog člena pa točno določa, kdaj se oseba lahko seznanji z lastnimi osebnimi podatki v posameznih evidencah. Če to ni mogoče (npr. izvajanje prikritih preiskovalnih ukrepov, zbiranje obvestil v predkazenskem postopku, operativne informacije), je oseba obveščena, ko okoliščine dela to dopuščajo. Izjemo predstavlja določilo, da osebam ni treba omogočiti vpogleda v osebne podatke iz evidence operativnih zaznamkov, kjer se podatki hranijo v nestrukturirani obliki, kar pomeni, da jih ni moč vedno povezovati z osebo in se samodejno brišejo v roku 60 dni. Evidenca operativnih zaznamkov je evidenca, ki vsebuje nestrukturirane podatke o osebah in dogodkih, na katere se veže delo policije. Podatki so v obliki, ki nima standardne oblike dokumenta. Vodijo se v tekstovnem načinu s prostim vnosom besedila, kar ne omogoča točnega iskanja po zadetkih, prav tako ne združevanja z drugimi vrstami baz podatkov. Evidenca operativnih zaznamkov se vzpostavlja z namenom prenosa operativno zanimivih informacij med policisti. Policija je organizacija, ki je zaradi števila zaposlenih, hierarhične strukture, geografske velikosti terena in števila enot zelo kompleksen organ. Pri delu se velikokrat izkaže, da so podatki, ki jih imajo posamezni policisti, ključnega pomena za preiskovanje posameznih dogodkov, vendar jih ne morejo posredovati naprej, ker ne vedo, kateri policist jih potrebuje pri izvajanju uradnih nalog. Evidenca operativnih zaznamkov je zasnovana v obliki foruma, kjer imajo policisti možnost diskusije o trenutni problematiki.

V četrtem odstavku je določeno še, da se zaradi zagotavljanja varnosti policistov vpogled v podatke o policistu lahko omeji, ko okoliščine kažejo, da bi njihovo razkritje lahko resno ogrozilo njegovo varnost ali varnost njegovih bližnjih.

K 128. členu

Predlog člena določa roke hrambe podatkov v evidencah. V primerjavi z veljavno ureditvijo v ZPol roki niso več določeni glede na vnos podatkov v evidenco, ampak izključno glede na datum dogodka, ki je bil razlog za vnos v evidenco. Na ta datum se vežejo vsi roki in s tem tudi pravne posledice. Vrhovno sodišče RS (I Ips 224/2006, VS23714, 1. 3. 2007) je odločilo, da policija sme zahtevati primerjavo DNK sledov z DNK profilom obsojene osebe, ki se nahaja v arhivu. Poleg tega je odločilo (I Ips 375/2008, VS2004687, 8. 1. 2009), da za dostop policistov do evidenc DNK zadostuje dejstvo, da preiskujejo kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti.

Odstop odločbe o pravnomočni uvedbi kazenskega postopka, pravnomočni oprostitilni sodbi in podatkih iz drugega odstavka 121. člena pristojni policijski enoti s strani pristojnega državnega tožilstva, sodišča ali upravnega organa zagotavlja obveščenost policije in ji omogoča lažji

nadzor nad svojim delom ter izvedbo določenih dejanj v zvezi z osebnimi podatki, saj so pogosto roki za ta dejanja vezani na podatke, ki izhajajo iz teh odločb.

V tretjem odstavku je določen način dostopa pristojnih državnih organov do podatkov v evidencah v času od vnosa v evidence do preteka rokov hrambe.

K 129. členu

Določen je natančen način ravnanja (blokiranje, anonimiziranje, brisanje) s podatki po preteku rokov hrambe. Blokiranje po preteku rokov hrambe iz prejšnjega člena predloga v skladu z ZVOP-1 pomeni takšno označitev osebnih podatkov, da se omeji ali prepreči njihova nadaljnja obdelava. Po blokiranju se podatki hranijo še za čas, določen v drugem odstavku, nato pa se anonimizirajo oziroma brišejo v obdobju dveh mesecev. Anonimiziranje predstavlja takšno spremembo oblike osebnih podatkov, da jih ni več mogoče povezati z osebo.

Dostop do podatkov se tako takoj po preteku rokov hrambe iz 128. člena predloga zakona omeji na posamezne delavce policije in pristojne državne organe le za preiskovanje suma storitve uradno pregonljivega kaznivega dejanja ali druge zakonsko določene primere, ki so povezani z zagotavljanjem nacionalne varnosti ali ustavne ureditve. Po poteku rokov iz drugega odstavka tega člena se podatki iz večine evidenc anonimizirajo, medtem ko se podatki posameznih točno določenih evidenc brišejo.

Poleg evidenc, ki jih vsebuje ZNPP v 123. členu, so sedaj urejene tudi druge evidence, katerih upravljavka je policija na podlagi drugih zakonov (ZNDM-2, Zakon o tujcih, Zakon o prijavi prebivališča ...).

K 130. členu

Kot novost zakon v tem členu ureja dolžnost pravočasnega poročanja policistov o uporabi policijskih pooblastil, s čimer se zagotavlja notranji nadzor nad izvajanem policijskih pooblastil.

K 131. členu

Uporaba prisilnih sredstev pomeni enega od najhujših posegov v človekove pravice, zato morajo biti na tem področju vzpostavljeni ustrezni nadzorni mehanizmi. O vsaki uporabi prisilnega sredstva morajo policisti pravočasno pisno poročati v obliki uradnega zaznamka o uporabi prisilnih sredstev, določeni pa so tudi primeri, ko je treba o uporabi prisilnega sredstva oziroma sprožitvi strelnega orožja takoj obvestiti vodjo policijske enote.

K 132. členu

Vodja policijske enote ali oseba, ki jo ta pooblasti, mora spremljati zakonitost in strokovnost uporabe policijskih pooblastil. S tem se zagotavlja ustrezni notranji hierarhični nadzor nad izvajanem policijskih pooblastil. Za vsako prisilno sredstvo mora tudi preveriti in oceniti, ali je bilo uporabljeno zakonito in strokovno. Izjema so primeri, ko je za presojo zakonitosti in strokovnosti uporabe ustanovljena posebna komisija. Če prisilno sredstvo uporabi ali uporabo odredi vodja policijske enote, zakonitost in strokovnost uporabe preveri in oceni njemu nadrejeni vodja, kateremu je odgovoren za delo, ali oseba, ki jo ta pooblasti.

K 133. členu

Če policist izstrelil opozorilni strel ali je bilo prisilno sredstvo, razen sredstev za vklepanje in vezanje, uporabljeno proti najmanj petim osebam in je bila pri tem povzročena lahka telesna poškodba, mora direktor policijske uprave, na območju katere je bilo uporabljeno prisilno sredstvo, ali vodja notranje organizacijske enote generalne policijske uprave, če je prisilno sredstvo uporabil policist generalne policijske uprave, imenovati najmanj tričlansko komisijo, ki razišče okoliščine uporabe prisilnega sredstva in napiše poročilo, v katerem oceni, ali je bilo prisilno sredstvo uporabljeno zakonito in strokovno. Komisija je interni organ in svoje naloge opravlja neodvisno od drugih postopkov in institucij (pritožbeni, odškodninski, predkazenski ...).

Če policist uporabi strelno orožje ali s prisilnim sredstvom povzroči hudo telesno poškodbo, posebno hudo telesno poškodbo ali smrt osebe, komisijo imenuje generalni direktor policije.

K 134. členu

Komisija mora biti sestavljena iz lihega števila delavcev policije, ki niso povezani s primerom ali policistom, ki je prisilno sredstvo uporabil. S tem se že v internem postopku v največji meri

zagotavlja nepristranskost udeleženih oseb. Če se oseba, ki je komisijo imenovala, ne strinja z njeno ugotovitvijo, jo zavrne in zahteva dodatna preverjanja oziroma, če tudi po tem ni zadovoljna, generalnemu direktorju predlaga imenovanje nove komisije. Če komisijo imenuje generalni direktor policije, v situaciji, ki je opisana v tretjem odstavku, lahko imenuje nov komisijo.

K 135. členu

Ta člen določa, da se sklep o imenovanju komisije in poročilo komisije posredujeta generalnemu direktorju policije (strokovni službi generalnega direktorja policije, ki opravlja naloge na področju policijskih pooblastil) in notranji organizacijski enoti za usmerjanje in nadzor policije pri MNZ. S tem sta ji omogočena takojšen odziv in izvajanje ukrepov, določenih z zakonom.

K 136. členu

Za nemoteno delo zakon v tem členu določa pristojnosti članov komisije, ki jih smejo izvesti za vsestransko preveritev okoliščin uporabe prisilnega sredstva.

K 137. členu

Določena je pristojnost za reševanje pritožb vloženih zoper delo policistov. Nedvoumno je navedeno, da je spremljanje, nadzor, ter obravnavanje v vseh pritožbenih postopkih in odločanje v pritožbenih postopkih na senatu v pristojnosti MNZ, ki je "gospodar postopka", in opravlja vse naloge določene z zakonom. V okviru ministrstva naloge opravlja notranja organizacijska enota pristojna za reševanje pritožb zoper policijo, ki deluje v okviru službe pristojne za usmerjanje in nadzor policije. Konkretno naloge opravljajo uslužbenci ministrstva – pooblaščenca ministra, ki se pri opravljanju nalog izkazujejo s službeno izkaznico, ki jo izda minister. Na ministrstvu pa pritožbe obravnava tričlanski senat, ki je sestavljen iz uslužbenca ministrstva – pooblaščenca ministra in dveh predstavnikov javnosti, ki obravnava konkretne pritožbe na seji senata. Policija je pristojna za vodenje pomiritvenega postopka. Pri rešitvi se je izhajalo iz osnovnega izhodišča, da je področje pritožb v pristojnosti ministrstva, vendar naj se kljub temu reševanje spora (pritožbe) primarno rešuje tam, kjer je spor, nepravilnost ali nestrokovnost nastala, torej v policijski enoti. Pomembno vlogo pri tem ima vodja policijske enote, saj naj bi bil prav on tisti, ki naj bi "spor" s pritožnikom obravnaval in rešil. Pri tem se na eni strani sledi vodstveni funkciji – gre za eno od nalog vodenja in v širšem smislu tudi kot koncept v skupnost usmerjenega policijskega dela. Izkušnje v pomiritvenih postopkih od leta 2004 dalje so zelo pozitivne, saj se okoli 43 % pritožb rešuje v pomiritvenem postopku, uspešnost pa je 56 % (podatki za leto 2010), ker se je pritožnik strinjal z ugotovitvami ter ukrepi vodje in predlogom, da se pritožbeni postopek zaključi.

V okviru pritožbenega postopka je tako policija pristojna za reševanje predvsem enostavnih pritožb v pomiritvenem postopku. Prav tako lahko policisti preverjajo pritožbo kot poročevalci in pripravijo poročilo za sejo senata. Policiji je torej dana le "izvedbena" pristojnost v določenih (enostavnejših) primerih pritožb, nadzorstvena in usmerjevalna funkcija ter nadaljevanje postopka na senatu v primeru neuspešno zaključenih pomiritvenih postopkov oz. pritožbenih zadev na senatu, pa je v izključni pristojnosti ministrstva. Pri tem je treba opozoriti, da policiji z navedenim ni odvzeta naloga, ki jo ima z vidika usmerjanja, nadzora ... nad delom policijskih enot na podlagi zakona o organiziranosti in delu v policiji tudi na področju pritožb, vendar mora pri izvajanju teh nalog upoštevati stališča, usmeritve in priporočila ministrstva. S tem se skuša slediti cilju, da bi bil postopek reševanja pritožb jasen, enostaven, transparenten, strokoven in predvsem neodvisen.

K 138. členu

S ciljem jasne določitve kaj je predmet pritožbe je jasno navedeno, da je pritožba nestrinjanje z dejanjem ali opustitvijo dejanja pri izvajanju policijskih nalog, ki lahko pomeni kršitev človekovih pravic ali temeljnih svoboščin ali nestrokovnost. Predmet pritožbenega postopka pa ne morejo biti ugovori ali zahteve za sodno varstvo v prekrškovnem postopku, če iz njih niso jasno razvidni konkretni razlogi za pritožbo ali različna pisanja in pobude, ki ne izpolnjujejo pogojev za pritožbo. V pritožbenem postopku se ugotavljajo okoliščine izvedbe policijskega postopka in uporaba policijskih pooblastil. Pritožbeni postopek pa ni namenjen ugotavljanju odgovornost pritožnika za prekršek ali kaznivo dejanje, prav tako se z njim ne more izogniti kazenskemu ali prekrškovnemu postopku ali predpisani sankciji. Prav tako se v pritožbenem postopku ne ugotavlja disciplinske ali druge odgovornost policista, temveč se v primeru ugotovljenih kršitev

policista, ki so predmet drugih postopkov, o tem obvesti njegovega predstojnika, ki bo glede na težo kršitve odločil ali bo uvedel disciplinski postopek ali izvedel drug ukrep. Dodano je jasno določilo, da namen pritožbenega postopka ni zbiranje dokazov za ugotavljanje policistove disciplinske, odškodninske, prekrškovne ali celo kazenske odgovornosti ter da ugotovitve in dokazi pridobljeni v pritožbenem postopku ne morejo biti uporabljeni v drugih postopkih.

K 139. členu

Poudarjeno je, da se v pritožbenem postopku pritožbene razloge preverja neodvisno, nepristransko, objektivno, strokovno in kakovostno ob istočasnem zagotavljanju vseh procesnih pravic udeleženega policista in pritožnika.

K 140. členu

V pritožbenem postopku se uporabljajo pravila predpisana v tem zakonu. Če postopek ni določen se smiselno uporabljajo določbe Zakona o splošnem upravnem postopku, vendar ne v celoti, temveč le instituti, ki so določeni v prvem odstavku (vloge, pristojnosti, izločitve, stranke in njenega zastopanja, jezika v postopku, občevanja organov in strank (vabil, zapisnikov, pregledovanja in prepisovanja spisov), vročanja, rokov in narokov, vrnitev v prejšnje stanje, združitve zadev v en postopek, izločitve uradnih oseb, vodenja ustne obravnave in dokazovanja). Pri tem je treba poudariti, da v primeru pritožbenega postopka ne gre za upravno stvar v smislu Zakona o splošnem upravnem postopku. Postopek reševanja pritožb zoper delo policistov je sui generis, in pomeni le eno od oblik državlanskega nadzora nad izvajanjem pooblastil, ki so zaupana policiji. Navedeno izhaja tudi iz več sodb Upravnega sodišča, kjer je jasno povedano, da odločitev pritožbenega senata na podlagi 28. člena ZPol ni akt, ki se lahko izpodbija v upravnem sporu, ker gre za obliko alternativnega reševanja sporov znotraj uprave, ne pa za oblastveno odločanje v upravnem postopku (sodba US št. U 194/2008, U 2170/2007). Iz tega razloga na odločitev – rešitev v postopku ni mogoče podati pritožbe, temveč je pritožbeni postopek zaključen. Končan je lahko v pomiritvenem postopku, kjer se pritožnik strinja z zaključkom ali na seji senata. Na seji se postopek zaključi ne glede na strinjanje pritožnika z odločitvijo senata. Zakon o splošnem upravnem postopku v nekaterih primerih, v katerih se uporablja smiselno tudi v pritožbenem postopku (npr. vrnitev v prejšnje stanje, ...) zahteva izdajo posebnega sklepa in dopušča možnost pritožbe zoper ta sklep. Slednje pa v pritožbenem postopku ne bi bilo smiselno, ker sicer ni možno pritožba zoper končno odločitev, zato tudi pritožba na procesne (vmesne) sklepe ni mogoča.

K 141. členu

Določene so konkretne naloge, ki jih opravlja ministrstvo. Z ZNPP se bistveno večja pristojnost ministrstva, ki je pristojno tudi za celovito spremljanje, obravnavanje in reševanje pritožb. V okviru svoje pristojnosti ministrstvo sprejema in obravnava pritožbe, usmerja in nadzoruje izvajanje nalog področje reševanja pritožb, usposablja izvajalce pritožbenega postopka in sodeluje pri usposabljanju policistov, predlaga ukrepe za odpravo pomanjkljivosti in nepravilnosti ugotovljenih v pritožbenih postopkih, zahteva poročilo o sprejetih in izvedenih ukrepih za odpravo nepravilnosti, pristojnim predlaga uvedbo disciplinskega postopka ali drugih ukrepov (npr. usposabljanje). V okviru izvajanja nadzora nad obravnavanjem pritožb lahko minister pooblasti tudi posamezne policiste, ali druge javne uslužbenke ministrstva, da sodeluje v konkretnem nadzoru. Gre za nadzor, ki se opravi v policiji iz razloga ugotavljanja pravičnega obravnavanja pritožb.

K 142. členu

Opredeljeno je kdo sta stranki v postopku in hkrati so navedeni vsi udeleženci pritožbenega postopka, ki lahko sodelujejo v postopku, njihova udeležba pa je odvisna od načina reševanja konkretne pritožbe (npr. v pomiritvenem postopku ali na seji senata). Določeneje je opredeljeno, da je pritožnik fizična oseba ali pravna oseba, ki naj bi mu bile z dejanjem ali opustitvijo dejanja policista pri izvajanju policijskih nalog kršene človekove pravice ali temeljne svoboščine ali naj bi bile policijske naloge opravljene nestrokovno. Prav tako je sledeč praksi EKŠP (Kaya proti Turčiji, sodba z dne 19. 2. 1998, št. 158/1996/777/978, odst. 107) in Ustavnega sodišča RS (Odločbi št. Up-555/03 in Up-827/04, Uradni list RS, št. 78/06) predvidena možnost, da pritožbo vložijo najbližji svojci, kolikor zatrjujejo, da je oseba umrla zaradi nepravilnosti pri policijskem delu. Najbližji svojci pa lahko nadaljujejo pritožbeni postopek, kolikor je pritožnik iz katerega koli razloga umrl med njegovim potekom. V tem primeru se upošteva legitimen interes svojcev za varovanje ugleda umrlega, v prvem primeru pa poleg tega še legitimen interes svojcev, da razjasni okoliščine njegove smrti. Pooblaščenec ministra je uslužbenec ministrstva imenovan

s pisnim sklepom ministra. Pooblaščenec ministra lahko v okviru različnih pritožbenih postopkov nastopa v različnih funkcijah. Tako je lahko pristojen za usmerjanje in nadzor reševanja konkretne pritožbe, ki se rešuje v pomiritvenem postopku ali opravlja naloge poročevalca, ki preveri pritožbo kot poročevalec ali vodi sejo senata kot vodja senata. Poudariti je treba, da lahko v okviru ene pritožbene zadeve opravlja le eno funkcijo. To bo določilo ministrstvo, ko bo opredelilo način reševanja posamezne pritožbe. Opredeljeno je, da je poročevalec lahko uslužbenec ministrstva (pooblaščenec ministra) ali policije. Pri določanju poročevalca je treba slediti cilju po nepristranskem obravnavanju zadeve, zato naj bi bili poročevalci praviloma uslužbenci ministrstva, če pa bodo določeni uslužbenci iz policije, je treba zagotoviti, da ne bodo iz iste policijske enote, kjer naj bi kršitev nastala. V dosedanji praksi so bili v zahtevnih pritožbah oz. pritožbah, kjer je podan sum kaznivega dejanja poročevalci najpogosteje inšpektorji iz policijskih uprav. Poročevalce iz vrst policije s sklepom imenuje minister na predlog generalnega direktorja policije.

K 143. členu

Določena so pooblastila poročevalcev, ki preverjajo okoliščine pritožbe. Poročevalec je pri svojem delu, dolžan upoštevati usmeritve, predloge in zahteve pooblaščenca, ki usmerja in nadzira vodenje konkretnega pritožbenega postopka. Določene so tudi okoliščine, kdaj se lahko zavrne prikaz, vpogled ali izročitev dokumentacije.

K 144. členu

Določena so pooblastila pooblaščenca, ki usmerja in nadzoruje reševanje pritožbe, preverja pritožbo kot poročevalec ali vodi senat. Pooblastila mu omogočajo opravljanje njegove funkcije – spremljanje, nadzorovanje in usmerjanje reševanja pritožbe. V okviru reševanja konkretnega pritožbenega postopka pa ima pristojnost zahtevati sprotno seznanjanje s potekom pritožbenega postopka, dajati usmeritve in pojasnila o načinu preverjanja pritožbe, vpogledati v listinsko in drugo gradivo v pritožbi, neposredno spremljati pritožbeni postopek in prisostvovati razgovorom ali izvajanju posameznih dokazov ter pomiritvenemu postopku. Pooblaščenec ministra je lahko zadolžen tudi za preverjanje konkretne pritožbe in v tem primeru nastopa v vlogi poročevalca in ima tudi njegova pooblastila. Kadar bo določen za vodjo senata pa bo opravljal naloge vodenja seje senata.

K 145. členu

Določeni so pogoji za imenovanje predstavnikov javnosti v senatih in razlogi njihove razrešitve. Primernost osebe za sodelovanje v senatih se bo ugotavljala preko evidenc sodišč oz. kazenske evidence in evidenc prekrškovnih organov (policije). Preverjanje po evidencah bo opravilo ministrstvo. V tretjem odstavku je napotilo predlagateljem (lokalnim skupnostim ...), katere osebe naj predlagajo za člane senatov. Kandidate, ki bodo izpolnjevali predpisane pogoje bo minister imenoval za predstavnike javnosti v senatih za obdobje štirih let, z možnostjo podaljšanja oz. ponovnega imenovanja.

K 146. členu

Pritožbo lahko vloži oseba (fizična ali pravna) v roku 45 dni, od dneva, ko naj bi ji policist z dejanjem ali opustitvijo dejanja pri opravljanju policijskih nalog kršil človekove pravice ali temeljne svoboščine ali ko so bile policijske naloge opravljene nestrokovno. Vloži se na ministrstvu pisno, ustno na zapisnik ali v elektronski obliki. Poudarjeno je, da mora iz pritožbe izhajati nedvoumno izražena volja pritožnika, da se pritožuje na postopek policista. Pritožba se vloži na ministrstvu. Če bo pritožbo sprejel drug državni organ jo je dolžan v skladu z določili ZUP odstopiti ministrstvu. Če pritožbo sprejme policija o tem obvesti ministrstvo oz. mu pritožbo posreduje. Ministrstvo vse pritožbe, v sodelovanju s policijsko enoto, v katero je razporejen policist, ki naj bi z dejanjem ali opustitvijo dejanja pri opravljanju policijskih nalog kršil pritožnikove človekove pravice ali temeljne svoboščine ali naj bi bile policijske naloge opravljene nestrokovno, prouči in uskladi način reševanja pritožbe (pomiritveni postopek ali senat). Če se bo pritožba reševala na senatu, ministrstvo določi poročevalca in obvesti policijsko enoto. Pri tem je treba upoštevati določila četrtega odstavka 148. člena, ki določa kdaj se pritožba obravnava neposredno na senatu. Odločilno je mnenje ministrstva, ki je *dominus litis* postopka. Če se bo pritožba obravnavala na senatu ministrstvo določi tudi poročevalca (praviloma uslužbenca ministrstva ali policije), ki preveri pritožbo in pripravi poročilo za obravnavo na seji senata. Opredeljena je vsebina pritožbe in postopek, če je pritožba nepopolna ali nerazumljiva. Navedeni so razlogi za neobravnavo pritožbe o čemer ministrstvo pisno obvesti pritožnika.

K 147. členu

Določene so dolžnosti in pravice policista v pritožbenem postopku. Policista je treba seznaniti s pritožbo in mu izročiti - vročiti pritožbo. Dolžan je ves čas postopka sodelovati v postopku. V roku treh dni pa lahko poda pisno izjavo glede pritožbe. Če vodja policijske enote ali poročevalec oceni, da potrebuje dodatna pojasnila ga lahko povabi na razgovor. Iz razloga hitrosti in ekonomičnosti postopka se policista na razgovor lahko vabi na več načinov in sicer osebno pisno, neposredno ustno, po telefonu ali elektronski poti, vendar mora od vabljenja do razgovora poteči najmanj pet dni, razen če soglaša s skrajšanjem tega roka. Opredeljeno je, da je treba policista ob seznanitvi s pritožbo in izročitvi kopije pritožbe, seznaniti tudi, da je osumljen storitve kaznivega dejanja – kadar je na podlagi pritožbe podan razlog za sum, da je policist storil kaznivo dejanje in je bila taka pritožba poslana pristojnemu državnemu tožilcu. Obvestilo je nujno z vidika odziva policista na pritožbo, kakor tudi priprave obrambe in odločitve za zagovornika.

K 148. členu

Pritožba se praviloma rešuje v policijski enoti v pomiritvenem postopku. S tem se sledi načelu, naj se problem reši tam, kjer je nastal oz. je to tudi način v skupnost usmerjenega dela policije. Prvenstveno naj bi se na ta način reševale lažje, enostavnejše pritožbe. Vse hujše pritožbe pa se bodo reševale na senatu. Zakon določa objektivne kriterije, kdaj se pritožba obravnava neposredno na seji senata (huda telesna poškodba, posebno huda telesna poškodba ali smrt; uporaba prisilnih sredstev zoper več kot tri osebe in je nastala lahka telesna poškodba; uporabljeno strelno orožje; udeležba otrok ali mladoletnikov, ali pripadniki etičnih manjšin, ali drugih diskriminiranih skupin; so v pritožbi navedene trditve o mučenju ali krutem, nečloveškem ali ponižujočem ravnanju; je pritožba podana zoper vodstvene delavce policije in v drugih primerih hudega posega v človekove pravice ali temeljne svoboščine ali hujše nestrokovnosti). Na senatu se torej obravnavajo le najtežje, najzahtevnejše pritožbe in tudi pritožbe, ki so bile neuspešno zaključene v pomiritvenem postopku ter pritožbe tujcev, ki ne prebivajo oz. nimajo stalnega ali začasnega prebivališča v R Sloveniji.

K 149. členu

Opredeljeno je kaj je pomiritveni postopek. V razgovoru vodja policijske enote pritožnika seznaniti z njegovimi pravicami in potekom pritožbenega postopka. Razloži mu pooblastila policije in ravnanje policista v konkretnem primeru.

K 150. členu

Določen je potek vodenja pomiritvenega postopka in načini vabljenja pritožnika. Iz razloga hitrega reševanja pritožbe je določeno, da se pritožnika lahko vabi, ustno, po telefonu ali elektronsko. Če se ne odziva, pa se ga vabi pisno, pri čemer se upošteva vse procesne roke oz. pravila vročanja. Praviloma naj bi pomiritveni postopek vodili vodje policijskih enot, le izjemoma njihovi pooblaščenici (pomočniki komandirja). Pritožnika se na pomiritev vabi s ciljem pojasnitve okoliščin postopka. Če se vabljeni pritožnik ne odzove vabilu in do datuma razpisanega pomiritvenega postopka ne sporoči, naj se postopek nadaljuje na senatu, se njegov molk šteje za umik oz. odstop od pritožbe in se postopek zaključi z obvestilom. O naroku na pomiritveni postopek se seznaniti tudi policista. V primerjavi z dosedanjim postopkom reševanja pritožb, je sprememba v delu, ki se nanaša na udeležbo policista na pomiritvenem postopku. Policista je treba povabiti na razgovor, vendar njegova udeležba ni več obvezna, temveč prostovoljna in o tem odloči policist sam. V praksi je namreč prihajalo do konfliktnih situacij med policistom in pritožnikom, ki sta na pomiritvenem postopku zagovarjala oz. vztrajala na svojih stališčih. Tudi sicer zakon ne predvideva pomiritve med pritožnikom in policistom, temveč določa razgovor med pritožnikom in vodjo policijske enote, kar je potrebno razumeti v smislu pomiritve pritožnika s policijskim sistemom in ne posameznim policistom, ki je vodil postopek. V pomiritvi vodja pritožnika seznaniti z ugotovitvami pritožbenega postopka, s ciljem zaščite policistovih interesov pa je policistu omogočeno, da je prisoten pri razgovoru oz. v njem aktivno sodeluje, če to želi. Ne glede, da se pritožnika seznaniti z ugotovitvami pa mu je treba zagotoviti njegove pravice, kot so aktivna vloga pri ugotavljanju vseh okoliščin dogodka, podajanje pripomb na ugotovitve ter predložitev dokazov. Zato mu je treba v razgovoru omogočiti, da predstavi dejstva v zvezi s pritožbo in predlaga dokazna gradiva s ciljem ugotovitve dejanskega stanja. Če se pomiritveni postopek ne zaključi uspešno, se pritožbena zadeva odstopi ministrstvu, ki nadaljuje postopek na senatu.

K 151. členu

Določeno je, da v senatu, ki je ustanovljen pri ministrstvu sodelujeta dva predstavnika javnosti in pooblaščenec ministra. Senat je prisojen za ocenjevanje utemeljenosti pritožbe, pri svojem odločanju pa je samostojen in odloča v skladu s predpisi. Seja senata se organizirajo na območju policijske uprave, kjer naj bi z dejanjem ali opustitvijo dejanja policista pri opravljanju policijskih nalog nastala kršitev. Izjema je določena v primeru, če je pritožnik tujec, ki ne prebiva na območju RS. V tem primeru se lahko seja senata organizira na sedežu ministrstva.

K 152. členu

Na senatu se obravnavajo pritožbe iz neuspešno zaključenih pomiritvenih postopkov, ali zahtevnejše pritožbe, ki se neposredno takoj obravnavajo na nivoju senata oz. ministrstva in pritožbe tujcev, ki se ne nahajajo v RS. Opredeljen je postopek razpisa in vodenja senata ter udeleženci na senatu, ter njihove pristojnosti. Zahteva se policistova in pritožnikova osebna udeležba na senatu, če je treba na seji razjasniti določene okoliščine. O osebni udeležbi odloča vodja senata. Na podlagi dosedanjih izkušenj se le okoli 55 % pritožnikov in okoli 75 % policistov udeleži seje senata, kar onemogoča kvalitetno preveritev pritožbenih razlogov na senatu. Dodano je določilo, da se pritožnika in policista v vabilu opozori, da bo senat pritožbo obravnaval na podlagi razpoložljivih dokazov, če se kljub pravilno prejetemu vabilu seje senata ne bosta udeležila. Pritožnik in policist imata možnost seznanitve s pritožbeno dokumentacijo v skladu s pravili, ki jih določa zakon o splošnem upravnem postopku. Upoštevajoč posebnosti pritožbenega postopka, je predvidena omejitev vpogleda za dokumentacijo, ki se nanaša na predkazenski postopek. Ta je mogoča le s predhodnim dovoljenjem pristojnega državnega tožilstva. Pritožnik, ki ima pravni interes za vpogled v to dokumentacijo si mora sam pridobiti dovoljenje državnega tožilca in ga predložiti pooblaščenцу ministra oz. vodji senata. Opredeljen je tudi način vodenja seje oz. pravica posameznih udeležencev, da postavljajo vprašanja ali predlagajo izvedbo dodatnih ukrepov oz. dokazil. Posebej je poudarjena pravica pritožnika in policista, da se izrečeta o vsebinskih dejstvih pritožbe in preko vodje senata postavljata vprašanja ali predlagata izvedbo dodatnih dokazov.

K 153. členu

Opredeljeno je, da se postopek na senatu zaključi s posredovanjem pisnega odgovora senata. V odgovoru pritožniku se pojasni odločitev senata glede vsakega pritožbenega razloga posebej.

K 154. členu

Določeni so načini končanja pritožbenega postopka o čemer ministrstvo pisno obvesti pritožnika.

K 155. členu

Določeno je, da imajo pravico do povrnitve stroškov predstavniki javnosti in strokovnjaki, ki niso zaposleni v policiji ali MNZ. Podrobneje se višina in način povrnitve stroškov določi s podzakonskim predpisom.

K 156. členu

Določena je obveznost policije, da o ukrepih v zvezi z utemeljenimi pritožbami poroča MNZ, ter način poročanja.

K 157. in 158. členu

S predlaganim členom se opredeljuje izvajanje 5. poglavja Sklepa Sveta 2008/615/PNZ (UL L št. 210/1 z dne 6. 8. 2008, str. 1) in v povezavi s tem tudi 6. poglavja sklepa sveta 2008/616/PNZ (UL L št. 210/12 z dne 6. 8. 2008, str. 12) ter Sklepa Sveta 2008/617/PNZ (UL L št. 210/73 z dne 6. 8. 2008, str. 73) v drugi državi članici. Pogoj za sodelovanje policije z varnostnimi organi drugih držav članic na območju druge države članice ali v Republiki Sloveniji je zaprosilo pristojnega organa. Z zaprosilom, naslovljenim na eno ali več držav članic, se izrazi interes za sodelovanje, ker policija ocenjuje, da bi skupno opravljanje policijskih nalog zagotavljalo bolj uspešno vzdrževanje javnega reda ob javnih zbiranjih ali preprečevanja kaznivih dejanj. To velja predvsem za športne in druge mednarodne dogodke, ki jih obiskujejo državljani drugih držav in bi skupno delovanje varnostnih organov s policijo v RS olajšalo jezikovne ovire, izvajanje policijskih postopkov z državljani drugih držav ter preventivno delovalo na udeležence javnega zbiranja.

Določbi dovoljujeta tudi skupno sodelovanje policije z drugimi varnostnimi organi v RS pri preprečevanju kaznivih dejanj. Na območju EU, kjer ni sistematičnih mejnih kontrol na notranjih mejah, je olajšano prehajanje državne meje tudi potencialnim storilcem kaznivih dejanj. Z različnimi metodami in oblikami dela policije je mogoče preprečevati kazniva dejanja in izmenjati informacije o oblikah kaznivih dejanj, s čimer se prispeva k višji varnosti državljanov. Določbi tudi dovoljujeta, da policija zaprosi drugo državo članico za pomoč ob naravnih in drugih nesrečah, ki so takšnih razsežnosti in obsega ter s takšnimi posledicami, da bi s pomočjo strokovnjakov ali opreme iz druge države članice lahko bolje izvedla svoje naloge.

Nadalje določbi dovoljujeta sodelovanje policije z varnostnimi organi drugih držav članic v RS ali na območju druge države članice v kriznih razmerah. Sklep Sveta 2008/617/PNZ opredeljuje takšno obliko sodelovanja v posebnih primerih, ki predstavljajo takšen varnostni izziv, da ga zaradi pomanjkanja ustrezne opreme ali strokovnjakov ne more v zadostni meri uspešno izvesti samostojno, in zaprosi za pomoč in podporo drugo državo članico. Krizne razmere opredeljuje sklep sveta 2008/617/PNZ kot tiste razmere, ko pristojni organi držav članic utemeljeno sumijo, da obstaja kaznivo dejanje, ki predstavlja resno neposredno fizično grožnjo osebam, lastnini, infrastrukturi ali institucijam te države članice, predvsem pa razmere iz člena 1 okvirnega sklepa sveta 2002/475/PNZ z dne 13. junija 2002 o boju proti terorizmu (UL L 164, 22. 6. 2002, str. 3). O takšni obliki sodelovanja, na podlagi zaprosila države članice, odloči minister za notranje zadeve.

Skladno s 5. poglavjem Sklepa Sveta 2008/615/PNZ in Sklepa Sveta 2008/617/PNZ je dovoljena oblika sodelovanja med pristojnimi organi v državah članicah na podlagi nacionalne ureditve. Trenutna zakonodaja o policiji ne opredeljuje natančno izvajanja tega sklepa. Tako se zahteva, da se na podlagi nacionalne zakonodaje lahko dodelijo policijska pooblastila za opravljanje policijskih nalog. Poleg tega mora nacionalna zakonodaja opredeljevati, da država prosilca lahko zaprosi in prejme pomoč s strokovnjaki ali opremo za opravljanje policijskih nalog ter za pomoč pri naravnih in drugih nesrečah. Pri opravljanju nalog iz prvega in drugega odstavka tega člena varnostni organi med sodelovanjem s policijo v RS lahko nosijo uniformo, strelno orožje, strelivo in prisilna sredstva, vozila in drugo opremo, kar je potrebno za izvedbo naloge. Ker ne obstajajo določbe in norme o enotni opremi v državah članicah EU, je mogoče, da nošnja ali uporaba posameznega prisilnega sredstva ali opreme v RS ni dovoljena, zato generalni direktor policije lahko omeji njihov vnos in uporabo. Izrecno je opredeljeno tudi, v katerih primerih izjemoma lahko varnostni organ druge države članice v RS uporabi strelno orožje.

Zadnji odstavek 158. člena pa določa, da se varnostnemu organu druge države članice v RS zagotavlja enaka stopnja zaščite in podpore kot policistom, pri vprašanih o delovnih razmerjih in disciplinski odgovornosti pa se upoštevajo predpisi države, iz katere prihajajo.

K 159. členu

V ZPol izvajanje policijskih nalog pri spremljanju varovanih oseb druge države ni posebej urejeno. Oblike sodelovanja med pristojnimi organi omogoča Zakon o nadzoru državne meje (ZNDM-2) v 4. odstavku 37. člena. Zaradi tega, predlog člena to vrsto dela policije s tujimi pristojnimi organi, ustrezno ureja predlog ZNPP. Predlagano določilo daje zakonsko podlago policije za sodelovanje s pristojnimi organi druge države, ko ti spremljajo varovane predstavnike druge države v Republiki Sloveniji.

Tuji varnostni organi (tako kot slovenski v tujini) izvajajo varovanje določenih varovanih oseb svoje države. S tem se vključijo v sistem varovanja, ki ga načrtuje in izvaja slovenska policija na ozemlju RS. Večinoma so tuji varnostni organi sestavni del tuje delegacije in svoje naloge opravljajo v civilnih oblačilih in so obenem pripadniki tujih policij. Izjema so obiski tujih vojaških predstavnikov (načelniki generalštabov, generali), ko so varnostniki obenem tudi vojaške osebe in lahko te naloge opravljajo v uniformi. Ob prihodu tujih delegacij s svojimi vozili lahko tuji varnostni organi opravljajo prevoz tuje varovane osebe z vozili, ki jih najamejo v RS ali so last veleposlaništva v RS ali pa pripeljejo varnostna vozila tujih varnostnih organov. Ker je to ustaljena mednarodna praksa že vrsto let, se takšne izjeme dopuščajo. Ko je za varovanje tujih varovanih oseb potrebna tudi navzočnost tujih zračnih plovil, drugih prevoznih sredstev, oziroma druge opreme (motilci signala - jammer, avtomatsko policijsko orožje), ki jo za ta namen nameravajo uporabiti tuji varnostni organi, pa je o potrebna predhodna odločitev oziroma privolitev generalnega direktorja policije.

Z ureditvijo tega posebnega področja dela policije v tem zakonu se preklicuje določilo 4. odstavka 37. člena ZNDM-2.

K 160. členu

Predlagani člen na enak način ureja sodelovanje policije z mednarodnimi organizacijami ali sodelovanje z varnostnimi organi drugih držav na podlagi meddržavnih sporazumov, kot ga ureja 19. člen ZPol. Obstoječe besedilo je pravna podlaga za sodelovanje policije v mednarodnih civilnih misijah in mednarodnih organizacijah.

K 161. členu

Sklep Sveta 2008/615/PNZ z dne 23. junija 2008 o poglobitvi čezmejnega sodelovanja, zlasti v boju proti terorizmu in čezmejnemu kriminalu (UL L št. 210 z dne 6. avgusta 2008, str. 1), Sklep Sveta 2008/616/PNZ z dne 23. junija 2008 o izvajanju Sklepa 2008/615/PNZ o poglobitvi čezmejnega sodelovanja, zlasti na področju boja proti terorizmu in čezmejnemu kriminalu (UL L št. 210 z dne 6. avgusta 2008, str. 12) in Sklep Sveta 2008/617/PNZ z dne 23. junija 2008 o izboljšanju sodelovanja med posebnimi enotami za posredovanje držav članic Evropske unije v kriznih razmerah (UL L št. 210 z dne 6. avgusta 2008, str. 73) zahtevajo, da države članice določijo pristojni organ za izvajanje posameznih oblik sodelovanja. S tem členom se opredeli, da je policija pristojni organ za izvajanje specifičnih oblik za ohranjanje javnega reda in mira, preprečevanja kaznivih dejanj, pomoč ob naravnih in drugih nesrečah, ob kriznih razmerah in drugih nalog iz delovnega področja policije. Seznam o pristojnih organih hrani in vzdržuje generalni sekretariat sveta Evropske unije.

Ker naloge nacionalnih kontaktnih točk opravljajo notranje organizacijske enote tako policije kot tudi drugih ministrstev, za njihovo določitev zakon pooblašča vlado. Nekatere določbe Sklepa Sveta 2008/615/PNZ in Sklepa Sveta 2008/616/PNZ se že izvajajo na podlagi Uredbe o izvajanju sklepov Sveta o poglobitvi čezmejnega sodelovanja, zlasti na področju boja proti terorizmu in čezmejni kriminaliteti (Uradni list RS, št. 18/11). Tako je Vlada že določila kontaktne točke za izvajanje 6., 11., 12., 15. in 16. člena Sklepa Sveta 2008/615/PNZ. Vendar je celotno izvajanje Sklepa Sveta 2008/615/PNZ in Sklepa Sveta 2008/616/PNZ in tudi Sklepa Sveta 2008/617/PNZ določiti še pristojne organe v državi. Tako predlog člena nadalje določa kot pristojni organ policijo, za izvajanje prve točke 17. člena in prvega odstavka 18. člena Sklepa Sveta 2008/615/PNZ ter 17. člena Sklepa Sveta 2008/616/PNZ in točke c 2. člena Sklepa Sveta 2008/617/PNZ.

K 162. členu

Določene so sankcije za prekrške v točno določenem znesku za kršitve odgovornih oseb v primeru ne nudenja tehničnih in drugih sredstev, ki jih odredi policija v smislu izvajanja generalne policijske klavzule, za prepoved približevanja po izrečenem ukrepu in za neupoštevanje prepovedi udeležbe na javni prireditvi.

Z možnostjo, da se v hitrem postopku izreče globa v okviru razpona pri kršitvi prepovedi približevanja se zasleduje načelo postopnosti, saj prekrškovnemu organu omogoča, da glede na okoliščine izreče globo v znesku, ki ustreza teži kršitve in drugim okoliščinam storjenega prekrška (premoženjskemu stanju kršitelja, razlogu za kršitev, morebitnim posledicam prekrška itd.).

K 163. členu

Pritožbeni postopki, ki so se začeli pred začetkom uporabe tega zakona, se morajo dokončati po predpisih, na podlagi katerih so bili začeti.

Trenutno naloge predstavnikov javnosti v senatih opravljajo osebe, ki so jih predlagale lokalne skupnosti, strokovna javnost in nevladne organizacije. Na podlagi ZPol in Pravilnika o reševanju pritožb so predstavniki javnosti imenovani za obdobje štirih let, pri čemer jim ni treba izpolnjevati posebnih pogojev. S predlogom zakona so za imenovanje predstavnikov javnosti določeni pogoji, ki jih morajo izpolnjevati za imenovanje. Ministrstvo bo za vse že imenovane predstavnike javnosti preverilo izpolnjevanje pogojev. Predstavniki javnosti, ki pogojev ne bodo izpolnjevali bodo razrešeni, v primeru izpolnjevanja pogojev pa bodo svojo funkcijo opravljali do poteka imenovanja oz. bodo lahko ponovno imenovani.

K 164. členu

V primerjavi z ZPol so med drugim spremenjeni roki hrambe podatkov iz evidence preiskav DNK, evidence daktiloskopiranih oseb in evidence fotografiranih oseb. Ti so se do sedaj obravnavali skladno s predpisi, ki urejajo poslovanje organov javne uprave s stalno zbirko dokumentarnega gradiva, po novem pa bodo z vidika načela sorazmernosti časovno omejeni (hramba med drugim le do pravnomočne oprostilne sodbe, po blokiranju pa: 10 let za kazniva dejanja, za katera je zagrožena zaporna kazen do 1 leta, 30 let za kazniva dejanja, za katera je zagrožena zaporna kazen do 8 let, in 50 let za kazniva dejanja, za katera je zagrožena višja zaporna kazen). Navedene evidence bo zato treba v določenem roku uskladiti z novimi določbami.

K 165. členu

Člen določa veljavnost podzakonskih predpisov, izdanih na podlagi ZPol, ki ostanejo veljavni do sprejema podzakonskih predpisov po novem zakonu, vendar le, če niso v nasprotju z novim zakonom.

K 166. členu

Ker ta zakon ureja le naloge in pooblastila policije, razveljavlja le posamezne člene sedaj veljavnega ZPol (preostale člene ZPol bo razveljavil ZODP) in četrti odstavek 37. člena zakona o nadzoru državne meje. Razveljavljene določbe se bodo uporabljale do pričetka uporabe tega zakona.

K 167. členu

Člen določa, da zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne šestdeseti dan po uveljavitvi. Zamaknjen začetek uporabe je potreben predvsem za pripravo in izdajo tistih podzakonskih predpisov, ki morajo biti uveljavljeni pred začetkom izvajanja nove ureditve in seznanitev policistov z novimi pooblastili.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO:

/

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU:

Predlog zakona bo obravnavan po rednem postopku.

VI. PRILOGE: